

วารสารครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Journal of Education Rajabhat Maha Sarakham University

ปีที่ 21 ฉบับที่ 1(44) มกราคม - เมษายน 2567

Vol. 21 No. 1(44) January - April 2024

ISSN XXXX-XXXX (Print)

ISSN XXXX-XXXX (Online)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Faculty of Education Rajabhat Maha Sarakham University

ส่วนประกอบวารสาร ปีที่ 21 ฉบับที่ 1

วารสารครุศาสตร์

Journal of Education

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความคิดและพัฒนากิจการทางการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องผ่านบทความวิชาการและบทความวิจัยทางการศึกษาในประเด็นที่น่าสนใจ มีความทันสมัยและเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. เพื่อเสนอผลการทดลอง การค้นคว้า และการวิจัยของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามและสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการอภิปรายประเด็นและปัญหาทางการศึกษา เพื่อแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย ระหว่างนักวิจัยทางการศึกษา นักวิชาการทางการศึกษา เพื่อแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย ระหว่างนักวิจัยทางการศึกษา บุคลากรทางการศึกษาและผู้สนใจ ตลอดจนเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
4. เป็นแหล่งเผยแพร่งานวิชาการให้กับคณะครุศาสตร์ ศิษย์เก่า ตลอดจนบุคลากรทางการศึกษาและผู้สนใจทั่วไป วารสารครุศาสตร์ประกอบด้วย บทความวิจัย บทความวิชาการและบทความวิจารณ์หนังสือ การจัดพิมพ์วารสารได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากคณะครุศาสตร์ สมาชิกและผู้สนับสนุนทั่วไป

เจ้าของ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.เนตรชนก จันทร์สว่าง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์อนุสรณ์ ภูสินแก่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ ดร.อาทิตย์ อาจหาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ผาชนะนัต

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.อรัญญา ชูกระเดื่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์นันทารุจา สร้อยกุดเรือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ ดร.เจนจิรา ปุยวงศ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตรเมธี ดร.สุทธิพงษ์ หกสุวรรณ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ศาสตราจารย์ ดร.พฤษี ศิริบรรณพิทักษ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาลี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติสุตา ศรีสุข

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ขาติรุประชีวิน
รองศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราษฎ์
รองศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิเทพ ปิติพรเทพิน
รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังถนอมศักดิ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ นาคุณทรง
รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทราวดี มากมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิพรรณ จาติเสถียร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศรา ประเสริฐสิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวพงษ์ เนื้อไม้หอม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทพงศ์ ทิพย์ชาติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพจพา สุภิมารส สิงคเสลิต
อาจารย์ ดร.อุดม ศรีนนท์
Professors James W Chapman

มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Massey University

ผู้ประเมินอิสระ (Peer Review) ตรวจสอบวิชาการประจำฉบับ

ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราษฎ์
รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาตม
รองศาสตราจารย์ ดร.ญาณภัทร สีหะมงคล
รองศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทระจิตร
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธ เนืองเฉลิม
รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทศิริสร
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ
รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี วงษ์สะพาน
รองศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ฝาระนัต
รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพล อาจอินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.อพนันท์ พูลพทุธา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญญารัตน์ โคจร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์ เรืองสุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญลักษณ์ เขจรภักดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ สิมมาทัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษิต บุญทองเถิง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ อาษานอก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รามนรี นนทภา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยนครพนม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งลาวัลย์ ละอ้าคา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิสิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมประสงค์ เสนารัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขศิลป์ ประสงค์สุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ จันทร์ประทักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรนุช วราอัสวปติ ศรีสะอาด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญญา พรหมท้าว
อาจารย์ ดร.ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ
อาจารย์ ดร.ปองภพ ภูจอมจิตร
อาจารย์ ดร.รัตติกาล สารกอง
อาจารย์ ดร.อาทิตย์ อาจหาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

อาจารย์นันทารุจา สร้อยกุดเรือ
อาจารย์ ดร.เจนจิรา ปุยวงศ์
อาจารย์อรรถพร มลาศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณวิไล ดอกไม้
อาจารย์ ดร.ชนแก้ว มาพรม
อาจารย์ปวีณากรณ์ พลหาญ
นางสาวอรนุช ชูรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ฝ่ายศิลป์และจัดทำกรระบบ

อาจารย์นันทารุจา สร้อยกุดเรือ
อาจารย์ ดร.เจนจิรา ปุยวงศ์
นางสาวอรนุช ชูรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ฝ่ายการเงิน

อาจารย์นันทารุจา สร้อยกุดเรือ
นางสาวอรนุช ชูรัตน์
นางสาวสุภาณิตย์ อินทร์คำ
นางสาวสุกัญญา นาชัยคุลย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

กำหนดการออกวารสาร

ปีละ 3 ฉบับ คือ
ฉบับที่ 1 ม.ค. - เม.ย.
ฉบับที่ 2 พ.ค. - ส.ค.
ฉบับที่ 3 ก.ย. - ธ.ค.

ข้อกำหนดเฉพาะของวารสาร

1. เป็นบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ Short Communication และมีรายการอ้างอิง
2. บทความที่ไม่มีรายการอ้างอิงจะพิจารณาคัดเลือกเป็นรายบทความ โดยพิจารณาจากเนื้อหาของบทความที่มี ซึ่งอยู่ในความสนใจของสังคมและมีคุณค่าทางวิชาการ
3. ไม่เป็นบทความแปล บทความสัมภาษณ์
4. รายการอ้างอิงประเภทหนังสือที่ไม่คัดเลือกเพื่อบันทึกคือรายการอ้างอิงที่ไม่มีชื่อผู้เขียนและผู้เขียนที่เป็นนิติบุคคล
5. บทความที่ลงตีพิมพ์ทุกเรื่องได้รับการตรวจทางวิชาการโดยผู้ประเมินอิสระ (Peer Review)
6. ข้อคิดเห็นใด ๆ ของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารครุศาสตร์นี้เป็นของผู้เขียน คณะผู้จัดทำวารสารไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย
7. กองบรรณาธิการวารสารคณะครุศาสตร์ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแสดงที่มาของวารสาร

การส่งบทความ

ส่งบทความทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edu-rmu> (เว็บไซต์ใหม่ พ.ศ. 2565)

สำนักงาน

อาคารศาสตราจารย์พิเศษบุญถิ่น อัตถากร (อาคาร 1) คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 80 ถนนนครสวรรค์ ตำบลตลาด
อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 44000
โทรศัพท์ (คณะครุศาสตร์) 0 4371 2622
โทรศัพท์สำนักงาน (มือถือ) 08 6474 5641

ที่พิมพ์

โรงพิมพ์ชัยมงคลปิ่นดั่ง
1 หมู่ที่ 6 ตำบลหนองบัว อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 44140
โทร. 09 3356 4490 e-Mail: cmkprintingpress2016@gmail.com

ต้นฉบับที่ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ ได้รับการตรวจสอบทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) เฉพาะสาขาวิชาการและเป็นข้อคิดเห็นของผู้เขียนเท่านั้น ผู้เขียนจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลทางกฎหมายใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับบทความนั้น

บรรณาธิการแถลง

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ยังคงดำเนินการอย่างเข้มแข็งเข้าสู่ปีที่ 21 ซึ่งมีการดำเนินงานภายใต้เกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (ITC) และมาตรฐานสากลอย่าง ASEAN Citation Index โดยในช่วงปีที่ 21 ฉบับที่ 1 นี้ ทางกองบรรณาธิการได้มีการพัฒนาระบบวารสารให้เข้าสู่ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journals Online: ThaiJO) ซึ่งจะเป็นระบบที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ทำให้นักการศึกษา นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงได้เป็นอย่างดี เป็นการพัฒนาระบบวารสารควบคู่กับการพัฒนาบุคลากร ทางด้านวารสารศาสตร์ และบรรณสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง และมุ่งเผยแพร่ไปยังฐานข้อมูลระดับชาติและนานาชาติให้กว้างขวางมากขึ้น วารสารครุศาสตร์ ยังคงเป็นพื้นที่เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทวิจารณ์หนังสือของนักวิชาการ นักวิจัย ตลอดจนนักปฏิบัติและผู้สนใจด้านการศึกษา วารสารฉบับนี้เป็นปีที่ 21 ฉบับที่ 1 บรรจุนี้อาสาหลากหลายสาขา

บทความครอบคลุมศาสตร์ ด้านการวิจัยทางการศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี ศาสนา สังคม การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การบริหารการศึกษา นวัตกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา โดยนำเสนอแง่มุมทางการศึกษาที่หลากหลายทั้งในมิติของการพัฒนาผู้เรียน บุคลากร องค์กร และชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการศึกษาและสังคมอย่างเป็นองค์รวม อันจะนำไปสู่เกิดการแก้ปัญหาและการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนเกิดประโยชน์ต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติ

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ก้าวเข้าสู่ปีที่ 21 ถือว่าประสบความสำเร็จมาอย่างยาวนาน เกิดจากความร่วมมือร่วมใจ การเสียสละแรงกายแรงใจ และแรงสติปัญญาจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงความไว้วางใจจากเจ้าของบทความทุกท่าน

สุดท้ายนี้ ทางกองบรรณาธิการขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จะได้รับโอกาสเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่สาระผ่านบทความ ความรู้ที่ดี ๆ ทางวิชาการ ให้กับสังคมไทยตลอดไป

รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.อริญ ชูยกระเดื่อง

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความ

หน้า

บทความวิชาการ

1

การศึกษาไทยในยุคดิจิทัล

3

Thailand education in the digital era

ธิดารัตน์ อัฐกิจ, ธีรक्षा แสงโคตร, สุขุมาลัย อินทเสวก และ กุสุมา สิงห์ทองเศษ

บทความวิจัย

17

รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา

19

ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

Model of Educational management by using Local Wisdom of Educational

Institutions under the Office of Mahasarakham Primary Education Service Area 2

ณัฐพงษ์ งามลีดา, วิมลมาศ ปฐมวนิชกุล และ ชยาภานต์ เรืองสุวรรณ

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

35

โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

The Development of Learning Activities to Promote English Reading

Comprehension by Using SQ4R Teaching Method for Grade 7 Students

เอกธรรม แสงบุตรดา, ชัยวัฒน์ สุภัทรวกุล และ ทิพาพร สุจारी

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สาระเศรษฐศาสตร์

45

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Development of Cooperative Learning Activities with

STAD Techniques on Economics for Grade 8 students

ชนาธิป ลอยคลัง และ ปิยลักษณ์ โพธิ์วรรณ

การพัฒนากิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต เพื่อส่งเสริม

55

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการและความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5

The Development of Learning Activities Using STEM Education on Electrostatics

to Promote Integrated Science Process Skills and Problem-solving Ability of

Grade 11 Students

บวรลักษณ์ พลปฐม และ ไพศาล วรคำ

สารบัญ

บทความ

หน้า

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นแบบผสมผสานสำหรับเยาวชน เพื่อฝึกทักษะการออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล The Development of a Short-term Blended Training Course for Youth in Practicing Fabric Pattern Design Skills Using Digital Technology พจนศิริพันธ์ ลิ้มปิ่นนันทน์, ขมนาด แผลงมัลย์ และ นุชนาด มีนาสันติรักษ์	67
การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 The Development of English-Speaking Ability of Prathomsuksa 2 Students By Using English Song Activities พิมพ์ลภัส ขมภูพาน, ปวีณาการณณ์ พลหาญ และ ยุภาพร วิวัฒน์พัฒนกุล	75
การส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มโดยการเรียนรู้ผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองเรือ จังหวัดร้อยเอ็ด Promoting Collaborative Work Through Blended Learning with Project-Based Learning for 4 th Grade Students at Ban Nong Rua Primary School in Roi Et Province ณัฐวุฒิ นรชาญ, ทรงศักดิ์ สองสนิท และ ประวิทย์ ลิ้มมาทัน	84
การพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD Development of Good Citizenship of Mathayomsuksa 4 Students with The Cooperative Learning STAD Technique สุนันท์ ชามาตย์, ปิยลักษณ์ โพธิ์วรรณ และ ทักษวัฒน์ เหล่าสุวรรณ	93
แนวทางการพัฒนาภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว Guidelines for Customs Leadership Development of Large School Administrators in Pathum Thani and Sa Kaeo Provinces เจษฎา ความคุ้นเคย, ประพันธ์พงษ์ ชิมพงษ์, ปวีศา เลิศวิริยะประสิทธิ์ จุรีรัตน์ หนองหว่า, พงษ์พิพัฒน์ เสน่ห์ดี และ รัตนา สีสี่	100
องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 5.0 Factors and Indicators of the Excellence of 5.0 Private Vocational Schools สมภาพ จันทราช, รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, จรัส อติวิทยากรณ์ และ ศิลป์ชัย สุวรรณมณี	113

สารบัญ

บทความ	หน้า
การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 A Study of Guidelines for Strategic Change Management and Innovation Development of School Administrators Under Kalasin Primary Educational Service Area Office 3 <i>ปิยะณัฐ จันทร, ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิสิน และ รัชฎาพร งอยภูธร</i>	123
การศึกษาองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ A Study of the Elements of School Administrators Dialogues under the Secondary Educational Service Area Office of Bueng Kan <i>ณัฐภูมิ นระหนองแขง, วาโร เฟื่องสวัสดิ์ และ บุญมี ก่อบุญ</i>	138
สภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ Conditions, Needs and Guidelines for Developing Utilization of Digital Technology in Administration of Schools Under the Secondary Educational Service Area Office Kalasin <i>ยุพาวี สาริโส, คมสันท์ ขจรปัญญาไพศาล และ รัชฎาพร งอยภูธร</i>	148
การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา The Components and Indicators of School Administrators' Self-Awareness <i>กนิษฐารัช บุญธรรม, ธราเทพ เตมีรักษ์ และ วาโร เฟื่องสวัสดิ์</i>	159
แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศึกษา Instructional Guidelines for the Operation of AUN-QA Criteria Development of Bachelor of Education Program in Social Studies <i>ปวีณาพัฒน์ วรพันธ์ และ อัญชลี ศรีกลชาญ</i>	169
การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอน แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ The Creative-Based Learning (CBL) Cooperated with Video Lessons on Photoshop for Enhancing Creative Thinking and Learning Achievement <i>ดวงจันทร์ สุขวิชัย</i>	183

สารบัญ

บทความ	หน้า
การศึกษากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงที่เสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 A Study of Learning Activities by Using Multimedia in Real-life to Enhance Mathematical Communication Ability in Statistics for Mathayomsuksa 1 Students ธีระศักดิ์ ธนากุลทวีพงศ์	192
องค์ประกอบและตัวบ่งชี้กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน Components and Indicators of Administrative Processes for Developing the Students' Intellectual Potential in Multiple Intelligences towards Specific Abilities in Secondary School Under the Office of the Basic Education Commission จิรสุดา เรืองเพ็ง, รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, อมลวรรณ วีระธรรมโม และ ศิลป์ชัย สุวรรณมณี	202
วิจารณ์หนังสือ	215
เรื่อง สู้ดิวง ผู้วิจารณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา	217
การเตรียมต้นฉบับ	221

บทความวิชาการ

การศึกษาไทยในยุคดิจิทัล Thailand education in the digital era

ARTICLE INFO

Article history:

Received 20 November 2024

Revised 5 March 2024

Accepted 18 March 2024

Available Online 29 April 2024

ธิดารัตน์ อัฐกิจ^{1*}, ธีรวิภา แสนโคตร², สุขุมลย์ อินทเสวก³

และ กุสุมา สิงห์ทองเศษ⁴

Thidarat Attakit^{1*}, Taraksa Seankhote², Sukhuman Intasawek³

and Kusuma Singthongsade⁴

ABSTRACT

Management of education in the digital era is challenging among students who have been modern since birth. The evolving environment and learning resources are progressive. As a result of the changing world circumstances, teaching is changing with increasing factors, such as traditional teaching, the materials and equipment. Currently, traditional teaching management may not respond to the policies of the country. Therefore, the factors or components that will make the management of teaching effectively, it is concerns with school administrators to give the importance and have an administrative vision of the digital era. In addition to teachers, they need to have digital capabilities. development, instructional design, effective learning activities and new learning development using digital technology to play the role in their works. At the same time, students need to respond to teaching facilities that need to be competent in the field of digital technology. The importance of the results of good educational management in the digital era is only to determine the quality of education.

KEYWORDS: THAI EDUCATION / EDUCATIONAL ADMINISTRATION / DIGITAL ERA

¹⁻⁴ หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Doctor of Education (Educational Administration), Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : es_rmu@hotmail.com

บทคัดย่อ

การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลที่มีความท้าทายในกลุ่มผู้เรียนที่มีความทันสมัยตั้งแต่เกิด สิ่งแวดล้อมวิวัฒนาการและแหล่งเรียนรู้ที่รอบข้างที่มีความก้าวหน้า ตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก จึงทำให้การเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงไป โดยมีปัจจัยเพิ่มขึ้นมาจากเดิม เช่น การสอนแบบเดิม วัสดุอุปกรณ์ การจัดการเรียนการสอนแบบเดิมอาจจะไม่ตอบสนองต่อนโยบายของประเทศ กำลังคนที่จอร์จรับการพัฒนาระบบในประเทศในอนาคต ดังนั้นปัจจัยหรือส่วนประกอบที่จะทำให้เกิดการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ในปัจจุบันจึงต้องเกี่ยวข้องกับผู้บริหารของสถานศึกษาที่จะให้ความสำคัญและมีวิสัยทัศน์การบริหารงานในยุคดิจิทัล บวกกับครูผู้สอนที่ต้องมีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนา การออกแบบการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและเกิดการพัฒนารูปแบบใหม่ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นบทบาทในการทำงาน ขณะเดียวกันผู้เรียนก็ต้องตอบสนองต่อการเรียนการสอนที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ แต่เหตุผลสำคัญที่จะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีคือผู้บริหารจะต้องเข้าใจบริบทของสถานศึกษา ให้ความสำคัญต่อประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษา การมีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัล และการใช้เทคโนโลยีของสถานศึกษาที่มีความเป็นเหมาะสมเพียงพอต่อการใช้งาน คุ่มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

คำสำคัญ: การศึกษาไทย / การบริหารการศึกษา / ยุคดิจิทัล

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาชาติและในยุคดิจิทัล ภูมิทัศน์ของการศึกษาที่ผ่านการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั่วโลก ประเทศไทยก็ต้องเตรียมรับในการเปลี่ยนแปลงระดับโลกนี้ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและการแพร่กระจายของเครื่องมือดิจิทัล การจัดการศึกษาในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงบนความท้าทายและโอกาสในการจัดการการศึกษาในบริบทของยุคดิจิทัลในประเทศไทย โดยก่อนหน้านี้ระบุข้อกำหนดหลักของความท้าทาย โอกาสและกิจกรรมที่สำคัญเพื่อให้เข้าถึงระบบดิจิทัลที่ไม่เท่าเทียมของเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท และระหว่างกลุ่มทางสังคม-เศรษฐกิจจึงเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการทำให้การศึกษามีคุณภาพ (UNESCO, 2019) ประเทศไทยควรตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนผ่านของยุคดิจิทัล รวมไปถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะ ความรู้ เพื่อสร้างการเติบโตเพื่อในการพัฒนาตนเองและสังคม โดยเฉพาะการให้ความสำคัญและการส่งเสริมให้ครู นักเรียน นักศึกษา ผู้เกี่ยวข้อง องค์กร และชุมชน ได้ร่วมมือกันภายใต้วิถีดิจิทัล การสร้างแนวทางใหม่ๆ ในการจัดการเรียนการสอน แต่กระบวนการดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องประกอบด้วยผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้เรียน ที่ได้รับการพัฒนาตนเอง การส่งเสริมทักษะภายใต้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมไปถึงผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ในการจัดการเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งสามส่วนนี้เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาไทยในยุคดิจิทัลให้ประสบความสำเร็จได้ (อดิพร เกิดเรือง, 2560) กล่าวว่าการคำนึงถึงแนวคิดการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นแนวคิดที่สำคัญอันนำไปสู่การขับเคลื่อนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นเยาวชนของชาติให้เติบโตและเจริญก้าวหน้าไปสู่การเตรียมความพร้อมในโลกยุคดิจิทัลได้ในอนาคต อาจสรุปได้ว่าการศึกษาไทยจะพัฒนาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกได้จะต้องประกอบด้วยครู นักเรียน นักศึกษา ผู้บริหาร องค์กร และชุมชนที่พร้อมจะเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

การจัดการศึกษาตามทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ในโลกยุคดิจิทัลที่ทุกคนต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ 3Rs และ 8Cs นั่นคือ 3R ได้แก่ 1) การอ่าน (Reading) 2) การเขียน (Writing) และ 3) คณิตศาสตร์ (Arithmetics) ส่วน 8Cs ได้แก่ 1) คิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา (Critical thinking & problem solving) 2) คิดสร้างสรรค์และคิดค้นนวัตกรรม (Creativity & innovation) 3) เข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย (Cross-cultural understanding) 4) ความร่วมมือทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration, teamwork & leadership) 5) การสื่อสารรู้เท่าทันสื่อและข้อมูลสารสนเทศ (Communications, information & media literacy) 6) มีทักษะด้านคอมพิวเตอร์และสื่อเทคโนโลยี (Computing & ICT literacy) 7) มีทักษะการเรียนรู้และอาชีพ (Career & learning skills) และ 8) มีทักษะการเปลี่ยนแปลง (change) (อ้างใน ธัญญาภรณ์ นาจำปา, 2564) ซึ่งในอดีตการเรียนการสอนเดิมจะยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง โดยมีครูเป็นผู้บรรยายเนื้อหาบทเรียน และผู้เรียนมีหน้าที่เรียนรู้ตามที่ครูบอก ซึ่งไม่ได้เน้นกระบวนการคิดที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจึงทำให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ไม่เป็น ยุคต่อมาระบบการศึกษาเปลี่ยนไปเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child-center) โดยที่ครูมีบทบาทและนำแนวทางการเรียนในบทเรียน แต่วิธีนี้ก็ยังมีข้อบกพร่องที่ครูผู้สอน

มักจะตีความหมายของการเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนหาวิธีการเรียนเอง ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องจึงทำให้ผู้เรียนไม่ได้ถูกฝึกมาให้เกิดกระบวนการคิดตั้งแต่แรก จึงไม่สามารถเรียนรู้โดยวิธีนี้ได้ ดังนั้นถ้าครูไม่เป็นผู้แนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนหรือชี้แนะแนวทาง ให้กับผู้เรียนก็จะไม่เกิดกระบวนการเรียนรู้ใด ๆ ในการเรียนการสอน

ปัจจุบันการศึกษามีจุดมุ่งหมายเน้นให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่มีเพื่อเพิ่มสมรรถนะในการเรียนรู้ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน เทคโนโลยีจึงมีบทบาทที่สำคัญในการตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียน หรืออีกนัยหนึ่งคือ ให้โรงเรียนทุกโรงจัดการศึกษาโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระ เรียกได้ว่าเป็นการบูรณาการวิชากับสื่อเทคโนโลยี เพื่อการสร้างห้องเรียนที่มีความสนุกสนานในการเรียน ทันสมัย ไม่น่าเบื่อ การศึกษาในยุคนี้จึงหนีไม่พ้นกับคำเปรียบที่ว่า “การศึกษายุคดิจิทัล” นับตั้งแต่มีเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเข้ามา ทำให้ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตจะกลายเป็นส่วนสำคัญในชีวิตประจำวันของเราไปแล้ว (วิจารณ์ พานิช, 2555) ครูในยุคดิจิทัลจึงไม่เน้นการสอนตามเนื้อหาในหลักสูตร แต่จะเน้นการนำเนื้อหามาประยุกต์ใช้ หรือต่อยอดทางความคิดและต้องจัดการเรียนรู้ทักษะและความรู้ที่จำเป็นให้นักเรียน เน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ได้เอง ครูจะไม่ใช้วิธี Transfer knowledge แต่จะให้นักเรียนสามารถ Infer Knowledge หรือสังเคราะห์ความรู้จากข้อมูลข่าวสารที่แสวงหามาได้ ครูในยุคดิจิทัลจะต้องเป็นนักจัดการที่ดี จัดการให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยมือปฏิบัติ (Action Learning) และต้องเปลี่ยนการสอบเป็นการประเมินเพื่อการพัฒนาปรับปรุงได้ ครูในยุคดิจิทัลต้องมีเทคนิคในการทำให้นักเรียนเรียนรู้อย่างสนุก Gamification in learning รู้วิธีการใช้และประยุกต์เทคโนโลยีอุบัติใหม่ เน้นให้ผู้เรียนมีความสุขกับการทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ มีแรงจูงใจให้คิด สร้างสรรค์ นำเสนอความรู้อย่างสนุกสนาน ดังนั้นการศึกษาในยุคดิจิทัลจึงต้องอาศัยผู้บริหารครูผู้สอนที่มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาเพื่อนำพาการศึกษาในยุคนี้ให้ประสบความสำเร็จ คือ ผู้บริหารในยุคดิจิทัล ครูผู้สอนในยุคดิจิทัล ผู้เรียนในยุคดิจิทัลและการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

ผู้บริหารในยุคดิจิทัล

ในโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ผู้ที่สามารถปรับตัวให้เตรียมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับโลกอนาคตได้เร็วย่อมมีความได้เปรียบมากกว่า การมีพื้นฐานการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษาที่ดีถือเป็นกุญแจสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและบุคลากรของประเทศในยุคดิจิทัล ดังนั้น บทบาทของผู้บริหารการศึกษายุคดิจิทัลถือว่าเป็นบทบาทที่มีส่วนสำคัญที่จะนำประเทศเปลี่ยนผ่านไปสู่ยุคประเทศไทย 5.0 ซึ่งบทบาทสำคัญของผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษาที่ดีในยุคดิจิทัล มีดังนี้ (จุฬาลักษณ์ โสระพันธ์, 2563)

1. ผู้บริหารการศึกษาทุกคนจะต้องเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะในยุค 4.0 ก้าวสู่ยุค 5.0 มีความรู้เกิดขึ้นตลอดเวลาและสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น นักการศึกษาทุกคนจะต้องเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและทันสมัย เปิดกว้างต่อการเรียนรู้ใหม่เพื่อเตรียมพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งควรเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดเพื่ออนาคต และการเรียนรู้ที่เป็นนวัตกรรมใหม่ ในสิ่งที่นักเรียนต้องการ บนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมที่ตัวเองมีอยู่
2. ผู้บริหารการศึกษาต้องมีความคิดเชิงกลยุทธ์แบบอนาคตและรู้จักพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีในยุคปัจจุบัน ซึ่งการวางกลยุทธ์ในอนาคตที่มีความเป็นไปได้และการแก้ปัญหา ซึ่งอาจไม่สามารถแก้ไขได้โดยใช้นโยบาย ระบบและแนวทางปฏิบัติแบบเดิม
3. ผู้บริหารการศึกษาจะต้องกระจายความเป็นผู้นำ มอบอำนาจการบริหารและมีส่วนร่วม เพื่อลดช่องว่างระหว่างผู้นำการคิดแบบอนาคตและผู้นำแบบเดิม การบริหารการเปลี่ยนแปลงไปสู่ทั่วทุกกลุ่มคน จะทำให้ความเชี่ยวชาญและความรู้สามารถกระจายไปทั่วกลุ่มคน เช่น การเชิญผู้นำที่มีมุมมองการคิดแบบอนาคตและผู้นำแบบเดิมมาแบ่งปันความเชี่ยวชาญและความรู้ อาจมีความท้าทายมากขึ้น
4. ผู้บริหารการศึกษาต้องไม่กลัวเทคโนโลยีใหม่ ๆ และกล้าที่จะทดลอง สำหรับกลุ่มผู้บริหารทางการศึกษา ผู้อำนวยการหรือครูใหญ่ ที่มีความคิดเป็นแบบระบบเดิม อาจจะไม่มีความกล้าหรือไม่มั่นใจกับเทคโนโลยีดิจิทัล
5. ผู้บริหารการศึกษาต้องไม่เพิกเฉยกับวัฒนธรรมองค์กรแบบเดิม โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมองค์กรควรเรียนรู้เชื่อมต่อและสร้างความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจกับผู้ที่มีความคิดและยึดถือวิธีทำแบบเก่าอาจให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังมากขึ้น

ผู้บริหารในยุคดิจิทัล นอกจากจะต้องเตรียมพร้อมเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงแล้ว ผู้บริหารจะต้องมีการวางกลยุทธ์ในองค์กรเพื่อให้ทันต่อโลกอนาคต การวางแผนการทำงาน การพัฒนาตนเองหรือทีมงานในองค์กร ให้มีความรู้ความสามารถในการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นในอนาคตและปัจจุบัน หลักการสำคัญคือการเชิญชวนและสร้างแรงจูงใจเชิงบวกกับครูและบุคลากรที่จะเปลี่ยนแปลง โดยให้ทราบถึงเหตุผลในการที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงและการยอมรับที่จะพัฒนาตนเองไปในทางที่ดีขึ้น

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

ตามข้อมูลคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา คือ คุณลักษณะและพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการใช้ภาวะผู้นำดิจิทัลเพื่อการบริหารงานที่เป็นความสามารถในการเรียนรู้ เข้าใจ การยอมรับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการใช้ ICT ให้เหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างคุ้มค่าแท้จริง ดังนั้นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงควรมีดังต่อไปนี้ (ธัญญาภรณ์ นาจำปา, 2564)

1. กำหนดวิสัยทัศน์ด้าน ICT ของสถานศึกษาให้ชัดเจนว่าต้องการไปในทิศทางใด และจะนำมาใช้กับการบริหารสถานศึกษาในเรื่องใดบ้าง
2. การบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ Hardware, Software, Network และเครือข่ายไร้สายต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ครู อาจารย์ บุคลากรและนักเรียนทุกคนสามารถใช้และเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว สะดวกต่อการใช้งาน พร้อมทั้งจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนอย่างเพียงพอ
3. การสร้างวัฒนธรรมการทำงานและบรรยากาศสถานศึกษาให้มีการใช้ ICT อย่างแพร่หลายไม่ว่าจะเป็น การจัดการเรียนการสอนของครู การบริหารงานสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ตลอดจนการให้นักเรียนสามารถใช้และเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ผ่าน Internet ได้ตลอดเวลา
4. การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทุกคนของสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถด้าน ICT อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
5. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีสามารถใช้ ICT ในการปฏิบัติงานอย่างได้เหมาะสม
6. ส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจครูอาจารย์บุคลากรทุกคนของสถานศึกษาให้นำความรู้ความสามารถด้าน ICT และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดให้มีสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติงาน
7. จัดให้มีระบบการกำกับติดตามและการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ ICT ของสถานศึกษาทั้งครูอาจารย์ บุคลากรทุกคนและนักเรียนว่าสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามนโยบายอย่างถูกต้องเหมาะสมหรือไม่

การเป็นผู้นำในยุคดิจิทัลต้องเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะพิเศษ มีความสามารถ ความเข้าใจที่จะใช้เทคโนโลยีได้เป็นอย่างดีจึงจะมีคนเชื่อมั่นในการเป็นผู้นำ Kaganer, Sieberand Zamora (2014) ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการเป็นผู้นำแบบดิจิทัลว่าต้องมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. พัฒนาคความคล่องทางดิจิทัล (Become Digitally Fluent) เป็นการยอมรับว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งสำคัญต่อการเข้าสู่โลกดิจิทัล ตระหนักถึงความจำเป็นความคล่องทางดิจิทัล และการบูรณาการความคิดเชิงดิจิทัลเข้าสู่การจัดการในชีวิตประจำวัน
2. พัฒนาขีดความสามารถใหม่ (Develop new Capabilities) เป็นการกระตุ้นให้ผู้บังคับบัญชาทุกคนพัฒนาสมรรถนะดิจิทัล เพราะยังมีคนมีความสามารถในด้านดิจิทัลมากขึ้นเท่าไร ก็ยิ่งมีส่วนร่วมเพิ่มพูนศักยภาพในการสร้างสรรค์สิ่งที่มีคุณค่า
3. เต็มใจที่จะทดลอง (Willing to Experiment) เป็นการใช้เครื่องมือโซเซียลมีเดียแบบเรียลไทม์ เช่น ทวิตเตอร์ ความรวดเร็วจะกลายเป็นวิธีสำคัญในการรับข้อมูลเชิงลึกทันทีในการพัฒนาความต้องการของลูกค้าอย่างรวดเร็ว เพื่อรักษาสถานะ ผู้รับบริการและเพื่อสร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้รับบริการในการพัฒนาความต้องการของลูกค้าอย่างรวดเร็ว เพื่อรับรู้อารมณ์สาธณะฐานผู้รับบริการและเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้รับบริการ

4. ทำความเข้าใจว่าเทคโนโลยีกำลังเปลี่ยนแปลงในสังคมและมีผลอย่างไร (Understand How Technology is Transforming Society, slate into Education and Impact) ผู้นำด้านดิจิทัลต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง (พฤติกรรม เศรษฐกิจ สังคม) เทคโนโลยีที่กำลังสร้าง เช่น โทรศัพท์มือถือ เครือข่ายสังคม Cloud ข้อมูลขนาดใหญ่ ผู้นำจะต้องเพิ่ม “ความเปลี่ยนแปลงขั้นที่สำคัญเหล่านี้เป็นผลกระทบทางการศึกษาในระดับองค์กรและบุคคล

5. ส่งเสริมสภาพแวดล้อมแบบรวมพลัง (Promote Collaborative Environments) ฝ่ายไอทีไม่สามารถแยกออกจากกันได้อีกต่อไปและไม่ถือว่าเทคโนโลยีเป็นพื้นที่แบบแยกอิสระได้ โดยให้ดิจิทัลแทรกซึมทั้งองค์กรและส่งผลกระทบต่อทุกขั้นตอนในห่วงโซ่ของคุณค่าในลักษณะเดียวกับที่ผู้บังคับบัญชาสามารถควบคุมบังคับได้ จะสามารถรู้ได้ว่าเทคโนโลยีจะส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ทางการศึกษาขององค์กรอย่างไร นอกจากนี้เทคโนโลยีสารสนเทศยังเป็นหัวใจหลักในการเพิ่มขีดความสามารถให้กับผู้ได้บังคับบัญชาและบรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ทางการศึกษาได้ดังตัวอย่าง ได้แก่

5.1 แนวโน้มที่มีต่อการมีอุปกรณ์ขององค์กร โดยบุคลากรจะได้รับการสนับสนุนให้นำอุปกรณ์เคลื่อนที่ของตนเองไปใช้งาน และอนุญาตให้เชื่อมต่อกับเครือข่ายขององค์กรเข้าถึงแอปพลิเคชันในที่ทำงาน และข้อมูลที่ได้รับการยกเว้นการใช้เครือข่ายโซเชียลมีเดีย ซึ่งใช้รูปแบบการศึกษารูปแบบใหม่ ทำให้ต้องมุ่งเน้นที่องค์กรเป็นสำคัญ

5.2 การใช้เครือข่ายโซเชียลมีเดีย ซึ่งได้สร้างการมีส่วนร่วมใหม่ ๆ ของผู้บริหารให้องค์กรต้องมุ่งเน้นที่ผู้รับบริการเป็นศูนย์กลางมากขึ้น

6. ใช้ข้อมูลไม่ใช่แค่เทคโนโลยีเท่านั้น (Use the Information, not Just the Technology) การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนข้อมูลขนาดใหญ่ลงในการตัดสินใจเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กร ควรอยู่ด้านบนของวาระการประชุมผู้บริหารทุกคนแต่ก็ควรพิจารณาวิธีการใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของแต่ละบุคคลด้วย

นอกจากผู้บริหารจะต้องมีกลยุทธ์ การวางแผนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนแล้วนั้น ลักษณะที่สำคัญอีกประการที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำความเข้าใจกับนโยบายหรือแผนงานที่วางไว้ คือการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากร ครู นักเรียน ในสถานศึกษาได้ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน การจัดการเรียนการสอน การให้ความรู้ในการใช้งานรวมถึงโครงสร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้บุคลากร ครูและนักเรียนได้เข้าถึงการใช้งานจนเชี่ยวชาญ และนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอน

ครูในยุคดิจิทัล

ครูในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คือการที่ครูทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพ ใช้เทคโนโลยีมาเป็นแรงกระตุ้น สรรหาเทคนิคการสอนแบบใหม่โดยสอดคล้องกับความจำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมที่ทันสมัย มนุษย์ในยุคใหม่ต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลาครูจะต้องฝึกนิสัยให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนความคิดใหม่ มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสอนวิธีเรียนรู้มากกว่าการสอนเนื้อหา เพราะเนื้อหาในยุคสมัยนี้มากเกินไปกว่าที่จะเรียนรู้ได้อย่างพอเพียงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (พระมหาพงศ์ทราทิพย์ สุธีโร, 2563) คุณลักษณะครูไทยในศตวรรษที่ 21 (ตัวอย่างครูต่างประเทศ)

สหรัฐอเมริกา

1. การใส่ใจด้านการสอนและการดูแลนักเรียน
2. มีการวางเป้าหมายและจุดประสงค์การสอนในแต่ละครั้งอย่างชัดเจนและดำเนินการให้บรรลุผลตามที่ได้วางไว้
3. มีทักษะการจัดการเชิงบวกในห้องเรียน
4. มีทักษะการจัดการห้องเรียนที่ดี
5. การสื่อสารกับพ่อแม่ผู้ปกครอง
6. มีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง
7. มีความรู้ด้านหลักสูตรและมาตรฐาน
8. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน
9. รักเด็กและรักการสอน
10. มีความเป็นมิตรและความเข้าใจต่อนักเรียนสูง

ออสเตรเลีย

คุณลักษณะ 10 ประการของครูสอนดี (Good Teachers) ของรัฐบาล ควีนสแลนด์ ออสเตรเลีย

1. มีทักษะในการอธิบาย
2. รักการพบปะผู้คน
3. มีความกระตือรือร้น
4. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน
5. มีความเป็นผู้นำจัดการ โดยเฉพาะด้านเวลา
6. มีทักษะการทำงานเป็นทีมและความคิดริเริ่ม
7. สามารถรับความกดดันได้ดี
8. มีความอดทนและอารมณ์ขัน
9. รักความยุติธรรม
10. สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงได้

จากการวิจัยของ พระปลัดสามารถ จนทสาโร (2565) คุณลักษณะของครูในยุคดิจิทัล พบว่า ครูต้องมีทักษะเพื่อศิษย์ไทยในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้อง “ก้าวข้ามสาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) นอกจากนี้ทักษะที่จำเป็นสำหรับครูในศตวรรษที่ 21 นั้นมีอยู่ 3 ด้านหลักคือ

1. ทักษะการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรม
2. ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี
3. ทักษะชีวิตและอาชีพ

ครูต้องพัฒนาทักษะเหล่านี้ให้กับผู้เรียนเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น ครูอาจจะเกิดมาในยุคที่เทคโนโลยียังไม่หลากหลาย การเตรียมคนให้พร้อมสำหรับกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน จึงต้องมีการพัฒนาคุณสมบัติและศักยภาพความเป็นครูเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยในปัจจุบันลักษณะของครูในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับ ธรรมนูญ นาจำปา (2564) ได้ทำการวิจัยพบว่า สิ่งสำคัญที่จะทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากที่สุดก็คือตัวผู้เรียน ครู และผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะต้องเตรียมพร้อมในการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ โดยการปรับบทบาทให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นที่ไม่ใช่เพียงแต่เป็นผู้รับความรู้และผู้ให้ความรู้ แต่ที่สำคัญที่สุดการเป็นครูในยุคดิจิทัล คือ ต้องคำนึงถึงเป้าหมายรายบุคคลของผู้เรียนที่มีความแตกต่าง หลากหลาย สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของผู้เรียน การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้และเหมาะกับวิถีการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล สามารถบูรณาการเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคุมคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายอย่างเต็มศักยภาพของผู้เรียน ดังนั้น ครูในยุคดิจิทัลควรมีลักษณะดังนี้

1. ผู้ฝึกสอนหรือชี้นแนะ (Coach) โดยครูจะต้องไม่ตั้งตนเป็นผู้รู้ แต่จะต้องเป็นผู้ที่พร้อมจะเรียนรู้ไปกับผู้เรียน ครูจะต้องมีทักษะในการกำกับ ติดตามการเรียนรู้ และคอยชี้นแนะแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมให้กับผู้เรียน

2. นักตั้งคำถาม (Questioner) ทักษะการตั้งคำถามเป็นทักษะที่สำคัญมากสำหรับครูในยุคดิจิทัล ครูต้องฝึกการตั้งคำถามที่สามารถไปกระตุ้นความคิด ทำทลายให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ ให้กับผู้เรียน

3. นักออกแบบการเรียนรู้ (Learning designer) ทักษะการออกแบบการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อมีความรู้ความเข้าใจศาสตร์การสอนต่าง ๆ เป็นอย่างดี แล้วนำมาออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของผู้เรียน และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล

4. นักจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Context provider) การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล นั้นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัลเป็นอย่างมาก หากครูสามารถจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมแล้ว ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้อย่างที่ครูอาจจะคาดไม่ถึงเลยทีเดียว

5. นักเทคโนโลยี (Educational Technology) สำหรับการเป็นครูในยุคดิจิทัลที่ผู้เรียนเป็นชนพื้นเมืองชาวดิจิทัล ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ครูจึงต้องมีทักษะการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการบูรณาการการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยอาจจะไม่จำเป็นที่จะต้องใช้เทคโนโลยีทั้งหมดในการจัดการเรียนรู้ แต่ก็ควรที่จะมีการใช้สื่อและนวัตกรรมที่หลากหลายมากกว่าในยุคที่ผ่านมา

6. ผู้ควบคุมคุณภาพ (Eye Controller) การประเมินผลการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัลนั้นพัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ตามมาตรฐานอาจจะไม่เพียงพอหากพบว่าผู้เรียนมีศักยภาพที่จะพัฒนาขึ้นงาน หรือมีผลการเรียนรู้ได้สูงกว่า ครูจึงต้องมีหน้าที่กำกับควบคุม และก็ผลักดันให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ที่เต็มศักยภาพสูงสุดของผู้เรียน

7. ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี (Role model) ทั้งในด้าน 1) การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้โดยจะต้องมีทักษะในการทำงานเป็นทีม ร่วมเรียนรู้กับผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นเพื่อนครูหรือชุมชนสามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และออกไปใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับตนเอง และผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และ 2) การเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบและเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เพื่อร่วมสร้างสังคมแห่งความเสมอภาคเท่าเทียม

ครูในยุคดิจิทัลนอกจากจะได้รับการส่งเสริมจากผู้บริหารในการพัฒนาตนเอง การวางแผนการปฏิบัติงานแล้ว กลไกในการขับเคลื่อนที่สำคัญต่อจากผู้บริหารสถานศึกษา คือ ครูผู้สอน ครูในยุคนี้จะต้องเป็นผู้ที่ต้องการพัฒนาตนเองแล้วต้องเป็นนักออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ให้ทันสมัยรองรับกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ครูจึงจะต้อง 1) รักในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันกับโลกอนาคต 2) มีทักษะในการสื่อสารกับผู้เรียน ผู้ปกครองและสามารถอธิบายได้อย่างตรงประเด็น 3) มีทักษะการใช้เทคโนโลยีในการออกแบบการเรียนรู้การสอน 4) สามารถทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นได้ 5) สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้

ผู้เรียนในยุคดิจิทัล

จากข้อมูลทำให้พฤติกรรมวิถีชีวิตและการเรียนรู้ของผู้เรียนเปลี่ยนแปลงไป มีรูปแบบการเรียนรู้ช่วยให้การดำเนินชีวิตมีความสะดวกสบายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารการซื้อ-ขายออนไลน์ การทำธุรกรรมทางการเงิน ทุกอย่างสะดวกสบายมากขึ้น จากการสำรวจพบว่าผู้เรียนที่อยู่ใน Gen Y (19-38 ปี) มีการใช้อินเทอร์เน็ตอยู่ที่ 10 ชั่วโมง 36 นาที รองลงมาคือผู้เรียน Gen Z (ต่ำกว่า 19 ปี) อยู่ที่ 10 ชั่วโมง 35 นาที การเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่ในแต่ละรุ่นเปลี่ยนแปลงไป โดยมีปริมาณการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ใช้งานอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.), 2563) พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคปัจจุบันจึงเปลี่ยนไป การออกแบบเนื้อหาและการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ จะต้องสามารถตอบสนองพฤติกรรมเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัลและมีความเหมาะสมกับวัย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้และมีทักษะที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในศตวรรษที่ 21

Gen Y ย่อมาจากคำเต็มว่า Generation Y ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เกิดหลังปี 2520 ที่เติบโตขึ้นมากับโทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก Ipod, MP3, Google, msn, และ Facebook เฉพาะคน Gen Y ในประเทศไทยมีอยู่ไม่ต่ำกว่า 20 ล้านคนหรือเท่ากับ 30% ของคนทั้งประเทศ คนกลุ่มนี้เกิดในช่วงเวลาที่บ้านเมืองสงบสุขและเติบโตมาในยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างมากของสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง รวมทั้งเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าเป็นวัยที่เพิ่งเริ่มเข้าสู่วัยทำงาน มีลักษณะนิสัยชอบแสดงออกมีความเป็นตัวของตัวเองสูง ไม่ชอบอยู่ในกรอบและไม่ชอบเงื่อนไข Gen Y เป็นคนทันสมัยไม่ตกยุคและมักเปื่อง่าย พวกเขาเป็นกลุ่มคนที่ทันโลกทันเทคโนโลยีสามารถใช้อุปกรณ์และเครื่องมือได้คล่องแคล่ว และมีความสามารถในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่หลากหลาย สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็วและพร้อมพัฒนาตนเองอยู่เสมอพฤติกรรมเด่นของคนในรุ่น Gen Y มีดังนี้ (ลักสรา พันธ์แยง, 2555)

1. มีความมั่นใจในตัวเองสูง
2. กล้าแสดงออก ไม่หวั่นกับคำวิจารณ์
3. ชอบทางลัด สะดวก รวดเร็ว และ High Technology เป็นที่สุด
4. ทุกคำถามมีคำตอบในโลกอินเทอร์เน็ต
5. คุ้นทางอินเทอร์เน็ตแทนการคุยทางโทรศัพท์
6. มี I pod, I phone ติดตัวมีเสียงเพลงเป็นเพื่อน
7. ดูทีวีและฟังวิทยุบ่อยลง แต่ไปเพิ่มที่การสื่อสารแบบไร้สาย และการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต
8. ชื่นชอบสีสันสดใส
9. รักความบันเทิง
10. รักบรรยากาศสนุกสนาน มีชีวิตชีวา
11. ไม่กลัวการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี แต่กลับรู้สึกท้าทายและมองการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในแง่บวก

Generations Z คือ กลุ่มคนที่เกิดช่วงหลัง พ.ศ. 2540 เป็นเด็กรุ่นใหม่ที่เกิดมาพร้อมกับสิ่งอำนวยความสะดวกรอบด้าน และมีความเป็นตัวของตัวเองสูง (Individualism) สามารถทำงานหลายอย่างพร้อมกันได้ในเวลาเดียวกัน (Multitasking) มีช่วงเวลาการรับรู้ที่จำกัด และจะต้องได้รับการตอบสนองแบบทันทีที่มีความอดทนต่ำไม่ชอบการรอคอย ทำงานได้อย่างรวดเร็ว มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าได้หลากหลายรูปแบบตามความสนใจ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student-centered Learning) จึงมีความเหมาะสมกับผู้เรียน Generation Z เนื่องจากเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นความยืดหยุ่น สร้างการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เรียนรู้รูปแบบการดำเนินชีวิตในสังคมแบบดิจิทัล เนื่องจากเกิดมาในยุคเทคโนโลยีที่ทันสมัย เด็กกลุ่มนี้สามารถรับข้อมูลข่าวสารมากมายด้วยความรวดเร็ว ทันโลกและวิเคราะห์สถิติเรื่องต่าง ๆ เพื่อคาดการณ์อนาคตและตัดสินใจทำอะไรอย่างรวดเร็ว เปิดกว้างทางความคิดและยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมมากขึ้น จากการมองเห็นในโลกดิจิทัล สามารถปรับตัวกันได้ ต้องการคำอธิบายมากขึ้น และต้องมีเหตุผล (Posttoday, 2022)

Generation Alpha หรือ Gen Alpha กลุ่มคนนี้จะเกิดในช่วงปี พ.ศ. 2553 เป็นต้นไป หรือ Gen Alpha นั้นจะเกิดในช่วงศตวรรษ 21 นั้นเองจึงเรียกว่าเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ Gen Alpha เกิดสภาพแวดล้อมใหม่ การติดต่อสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด จากผลการสำรวจประชากรโลกในปี 2558 มีจำนวนคนกว่า 2.5 ล้านคนเกิดในทุกสัปดาห์ทั่วโลก ดังนั้น Gen Alpha จึงมีแนวโน้มว่าจะมีประชากรกว่า 2 พันล้านคนภายในปี 2568

ผู้เรียนแต่ละยุคในแต่ละกลุ่มถึงแม้จะอยู่ในช่วงที่ต่างกัน แต่กลุ่มผู้เรียนในยุคดิจิทัลก็มีลักษณะที่เหมือนกัน เช่น การมีทักษะที่ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การใช้อินเทอร์เน็ต แต่ในกลุ่มผู้เรียนในยุค Gen Y จะเติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งในรายงานข้อมูลดังกล่าวจึงทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนในยุคดิจิทัล ต้องเข้าใจกลุ่มผู้เรียนแต่ละยุค เพื่อใช้ประกอบการวางแผนกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งจะต้องรองรับกลุ่มนี้ ที่สังเกตได้อีกประการคือ การกล้าแสดงออกและความมั่นใจในตัวเองสูง ชอบความท้าทาย หากครูผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนกลุ่มนี้ได้เหมาะสม ตามความสามารถของตัวบุคคลอาจจะเป็นผลดีกับตัวผู้เรียนและมีความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องเข้าใจพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้การออกแบบการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับบริบทตัวผู้เรียน สถานศึกษาและสิ่งแวดล้อมที่จะต้องเอื้อต่อการเรียนในผู้เรียนยุคนี้

พฤติกรรมและความต้องการการเรียนรู้ ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล (Gen Y, Gen Z)

จากการสำรวจพฤติกรรมของผู้เรียนในยุคดิจิทัล (Gen Y, Gen Z) พบว่าความรู้และทักษะที่ผู้เรียนในยุคดิจิทัลต้องการ คือ ทักษะความรู้ในการทำงาน ทักษะชีวิตและความรู้ในชีวิตประจำวัน คนรุ่นใหม่ที่ทักษะที่จำเป็น นอกจากนี้ ผู้เรียนทุกช่วงวัยเห็นว่าสิ่งที่เป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ออนไลน์ คือ ไม่มีอินเทอร์เน็ต ปัญหาด้านภาษาที่สื่อส่วนใหญ่มีเนื้อหาเป็นภาษาอังกฤษ ควรมีตัวช่วยการเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดทำสื่อที่มีรูปภาพมาก ๆ เนื้อหาที่เป็นตัวอักษรน้อยและผู้สอนสื่อออนไลน์ควรมีความรู้ในเรื่องที่สอน จะช่วยกระตุ้นให้สื่อออนไลน์บนอินเทอร์เน็ตน่าสนใจและเข้าไปใช้มากขึ้น (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน), 2560) วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน Gen Z คือ สามารถหาความรู้ได้ทุกที่จะไม่ชอบรูปแบบการเรียนรู้แบบบรรยาย ชอบข้อมูลแนวกราฟ ภาพ สถิติ เน้นข้อมูลสั้น ๆ ที่เข้าใจง่าย เพราะจดจำข้อมูลได้ดี (Posttoday, 2022) ผู้สอนจึงต้องทำความเข้าใจพฤติกรรมของผู้เรียนในช่วงวัยนี้ต้องใช้จิตวิทยาการเรียนรู้เข้ามาช่วยในการเรียนมากขึ้น ต้องทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนัก โดยสร้างความเข้าใจว่าตัวผู้เรียนจำเป็นที่จะต้องรู้ และโน้มน้าวให้เกิดความอยากรู้ ซึ่งจะต้องมีการออกแบบการสอนว่าจะทำอย่างไรให้ชั้นเรียนให้มีความน่าสนใจและผู้เรียนเกิดความสนุกสนานและจะทำอย่างไรให้ผู้เรียนรู้สึกอยากมาเข้าชั้นเรียน คุณสมบัติของผู้เรียนในยุคดิจิทัล คือ

1. ผู้เรียนมีความรู้ด้านภาษา การคิดคำนวณ ทักษะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีและการบริหารการวิทยาศาสตร์
2. ผู้เรียนมีความรู้เท่าทันและสามารถประเมินสารสนเทศจากสื่อต่าง ๆ ที่หลากหลาย
3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำงานและการเรียนรู้ทุกด้าน
4. ผู้เรียนมีความเข้าใจในวัฒนธรรมเชิงพหุและตระหนักในความเป็นไปของสังคมโลกประเทศไทยจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาด้านเทคโนโลยีให้สามารถรองรับการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เปลี่ยนไป คือ การพัฒนาการศึกษาด้วยเทคโนโลยี สิ่งที่สำคัญอาจจะมากกว่าตัวเครื่องคอมพิวเตอร์ คือ โปรแกรมการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน (วิจารณ์ พานิช, 2555) นอกจากนี้

Jukes and Others (2010) ยังได้นำเสนอลักษณะของผู้เรียนในยุคดิจิทัลและการสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนในยุคดิจิทัลและครูหรือนักการศึกษาในยุคดิจิทัล

1. ผู้เรียนในยุคดิจิทัลสามารถที่จะเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศจากสื่อได้หลายช่องทางอย่างรวดเร็ว แต่ครูหรือนักการศึกษาสามารถเข้าถึงสื่อต่าง ๆ ได้ช้าและค่อนข้างจำกัดในเรื่องช่องทางที่สามารถเข้าถึงสารสนเทศเหล่านั้นได้
2. ผู้เรียนในยุคดิจิทัลสามารถเรียนรู้ หรือทำงานได้หลายรูปแบบและความหลากหลายมิติ ในขณะเดียวกัน ครูหรือนักการศึกษายังคงทำงานหรือใช้งานกับผู้เรียนที่ละงานหรือเป็นลำดับขั้น และไม่หลากหลายมิติ
3. ผู้เรียนในยุคดิจิทัลชื่นชอบการเข้าถึงหรือเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารที่มีความหลากหลายมิติ แต่การศึกษายังคงนำพาให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือจัดสารสนเทศให้เรียนรู้แบบเส้นตรง ไม่ซับซ้อนและไม่หลากหลายมิติ เป็นตรรกะ และเป็นลำดับขั้นตอน
4. ผู้เรียนในยุคดิจิทัลจะเลือกเรียนเท่าที่อยากรู้ แต่ครูหรือนักการศึกษามักจะสอนในสิ่งที่ควรรู้
5. ผู้เรียนในยุคดิจิทัลต้องการการให้คำชม การแสดงความพึงพอใจหรือการให้รางวัลอย่างรวดเร็วหรือทันทีทันใด

ตาครูหรือนักการศึกษาส่วนมากยังให้คำชมหรือรางวัลในภายหลังหรือล่าช้า

ดังนั้น ผู้เรียนในยุคดิจิทัลควรมีลักษณะสำคัญ 1) ต้องมีความรู้ความเข้าใจความเฝื่อนที่จะเรียนรู้การใช้โปรแกรมต่าง ๆ 2) จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักแยกแยะหาความรู้หรือศึกษาค้นคว้าในสิ่งที่ตนเองสนใจ 3) ต้องรู้จักพัฒนาตนเองเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านไอซีทีให้กับตนเอง 4) ต้องเข้าถึงความรู้เกี่ยวกับการใช้ไอซีทีได้อย่างเหมาะสม 5) สามารถประเมินผล และเปรียบเทียบการใช้งานไอซีทีได้อย่างเหมาะสม 6) สามารถบริหารจัดการและประยุกต์ใช้ไอซีทีได้อย่างเหมาะสม และ 7) สามารถที่จะสังเคราะห์และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมาได้

การจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล

ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเติบโตอย่างรวดเร็ว การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไป ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีความทันสมัย รวดเร็วและยังมีนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ดังนั้น ครูควรจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. ครูควรจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา เพื่อพัฒนาทักษะการคิด และผลิตนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์
2. ครูจัดการเรียนการสอนโดยเน้นความร่วมมือและใช้โครงงานเป็นฐาน บูรณาการความรู้สหวิทยาเกี่ยวกับบริบทของโลกและความเป็นมนุษย์
3. ครูจัดการเรียนการสอนโดยให้ครูเป็นเพียงผู้สนับสนุนช่วยเหลือผู้เรียนให้เชื่อมโยงความรู้จากแหล่งเรียนรู้และสารสนเทศทั่วโลก ผลิตเป็นความรู้สร้างสรรค์ / นวัตกรรม

Waugh (2011) an ESL teacher both at an elementary school and a college, and a graduate of Northeastern University กล่าวในข้อเขียน “ห้องเรียนในศตวรรษที่ 21” ว่าตนเองถือว่าเป็นครูหัวก้าวหน้า (progressive teacher) เพราะได้ใช้แล็ปท็อป (laptop) เพื่อการเรียนรู้ ได้ใช้ Smart Board, iPad and iTouch iPods เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนและได้สอดแทรกความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อ (media) ในบทเรียนด้วยรูปแบบของเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญและถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลที่สำคัญ ๆ มีดังนี้ (อ๋างโน สุวดี อุปปินใจ และพูนชัย ยาวีราช, 2565)

1. อินเตอร์แอคทีฟไวท์บอร์ด (Interactive Whiteboards: IWBs) เป็นอุปกรณ์ที่มีความสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ในหลายโรงเรียน โดยเฉพาะในระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ IWBs มีความสามารถในการนำเสนอข้อมูล สามารถเชื่อมต่อกับคอมพิวเตอร์และเครื่องฉายภาพ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถนำเสนอเนื้อหาต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก และสามารถควบคุมภาพได้โดยตรงผ่านการใช้อุปกรณ์เสริมที่เชื่อมต่อกับอุปกรณ์นี้ เช่น ปากกาสี, เมาส์ หรือแท็บเล็ต นอกจากนี้ยังสามารถใช้ในการสร้างความเคลื่อนไหวและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพในห้องเรียนได้อีกด้วย

2. แท็บเล็ต (Tablets) เป็นอุปกรณ์ที่มีขนาดเล็ก และสะดวกต่อการพกพา น้ำหนักเบา มีคีย์บอร์ดในตัว ในปัจจุบันหนังสือตำราได้จัดทำเป็นสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ทำให้สะดวกต่อการเข้าถึง ตัวอย่างเช่น นักเรียน และนักการศึกษาสามารถเข้าถึงได้ผ่านระบบปฏิบัติการมีทั้งที่เป็น Android IOS, และ Windows ระบบการเชื่อมต่อสัญญาณเครือข่าย อินเทอร์เน็ต มีทั้งที่เป็น Wi-Fi และ Wi-Fi + 3G ซอฟต์แวร์ที่ใช้กับแท็บเล็ต นิยมเรียกว่า แอปพลิเคชัน (Applications)

3. เครื่องฉายทอดภาพสามมิติ (Document Cameras) เป็นอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับฉายภาพจากวัตถุ 3 มิติ เป็นอุปกรณ์ที่สามารถฉายวัตถุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เป็นของจริงได้ รวมทั้งฉายภาพเคลื่อนไหว ภาพจากกล้องจุลทรรศน์ หรือวัตถุขนาดใหญ่ โดยการหมุนกล้องจับภาพในอุปกรณ์เพียงหนึ่งเดียว ทำให้สะดวกในการนำเสนอ ผู้ใช้ไม่ต้องใช้กล้องถ่ายวิดีโอ หรือเครื่องฉายสไลด์เพิ่มเติม ไม่ต้องแปลงงานที่ต้องการนำเสนอให้เป็นแผ่นใสก่อนใช้งาน เหมือนกับการใช้เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ (Over head projector) การใช้เครื่องฉายภาพ 3 มิติ นั้น จะต้องใช้ร่วมกับเครื่องฉายภาพโปรเจคเตอร์ (projector) หรือจอมอนิเตอร์ทีวี เป็นตัวช่วยในการแสดงสัญญาณภาพ ซึ่งเป็นข้อแตกต่างในการเลือกใช้อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน

4. โครมบุ๊ก (Chromebook) โครมบุ๊ก (Chromebook) คืออุปกรณ์ที่ถูกพัฒนาโดย Google ซึ่งมาพร้อมกับระบบปฏิบัติการและหน่วยความจำในตัว เมื่อเปิดเครื่องแล้ว โครมบุ๊กสามารถเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้ในเวลาเพียง 10 วินาที ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลและบริการออนไลน์ของ Google ได้อย่างรวดเร็ว โดยมีราคาที่ถูกกว่าคอมพิวเตอร์พกพาอื่น ๆ เช่น Laptop, Tablet หรือ Notebook ผู้ใช้สามารถสร้างข้อมูลส่วนตัวบน Google ได้ฟรีเพื่อเชื่อมต่อกับโครมบุ๊กในการเข้าถึงกูเกิล (Google Docs) ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการพิมพ์งานทางออนไลน์และเก็บเอกสารได้ฟรี นอกจากนี้ยังมีโปรแกรมประยุกต์ที่ผู้ใช้สามารถเพิ่มเติมได้ในบัญชีของตน ทำให้งานที่ต้องการทำมีความสะดวกและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. แอปเปิล ทีวี (Apple TV) เป็นอุปกรณ์ที่มีความสามารถแสดงภาพจากอุปกรณ์ของ Apple ไปยังโทรทัศน์หรือเครื่องฉายภาพ ผ่านการเชื่อมต่อ HDMI เมื่อการเชื่อมต่อสมบูรณ์ก็จะสามารถทำการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้ ในสถานศึกษาก็จะมีเครื่องมือที่เป็น IWBs ในราคาที่ต่ำกว่าโดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีนี้

6. เนื้อหาสามมิติ (3-D Content) ได้เสริมสร้างการเรียนการสอนจากเครื่องฉายภาพและวิธีการเรียนด้วย ผู้ผลิตเนื้อหาได้สร้างผลิตภัณฑ์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือน ที่ไม่เพียงแต่เห็นภาพแต่ได้ยินเสียงและรู้สึกได้เทคโนโลยีนี้มีผลกระทบเชิงบวกต่อการจัดการเรียนรู้ โดยมีผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนที่ใช้การจำลองภาพสามมิติทำคะแนนได้ดีกว่ากลุ่มที่ถูกควบคุมโดยการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม

7. การบริการพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต (Cloud Computing) เป็นการให้บริการพื้นที่ในการเก็บข้อมูลที่สามารถเข้าถึงผ่านอินเทอร์เน็ต โดยข้อมูลจะถูกเก็บไว้บนพื้นที่เสมือนและสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ การใช้คลาวด์ (Cloud) สามารถช่วยให้สถานศึกษาและนักการศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยมีประสิทธิภาพ และสามารถจัดการข้อมูลโครงการและข้อมูลทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การใช้บริการคลาวด์ (Cloud) และวันไดร์ (OneDrive) เป็นแบบชุดทำงานของกูเกิล (Google Suite) สามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวของผู้เรียนในบางครั้งอาจมีความเสี่ยงที่ข้อมูลส่วนตัวจะถูกเปิดเผยหรือมีการละเมิดสิทธิ์ การเลือกใช้บริการคลาวด์ (Cloud) และวันไดร์ (OneDrive) จำเป็นต้องพิจารณาเรื่องความเป็นส่วนตัวของข้อมูล และมีมาตรการในการปกป้องข้อมูลอย่างเหมาะสม เช่น การทำสัญญากับผู้ให้บริการที่จำเป็นต้องมีการตกลงร่วมเรื่องการไม่เปิดเผยข้อมูล และมีการกำหนดมาตรการในกรณีที่ข้อมูลถูกละเมิดหรือเปิดเผยโดยไม่เหมาะสม ในบางประเทศอาจมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องข้อมูลของผู้เรียน เช่นในสหรัฐอเมริกา ซึ่งกฎหมายเหล่านี้มักจะกำหนดข้อกำหนดและมาตรการเพื่อปกป้องข้อมูลของผู้เรียนในระบบคลาวด์ (Cloud) และ วันไดร์ (OneDrive) อย่างเหมาะสม

8. เว็บไซต์ 2.0 (Web 2.0 Applications) ในคลาวด์ (Cloud) เป็นเครื่องมือที่สามารถใช้ในการสร้างและแบ่งปันเนื้อหาออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถทำงานร่วมกัน เช่น การสื่อสาร การสร้างสรรค์ และการแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ทำให้มีการใช้งานและการเข้าถึงที่สะดวกสบายสำหรับผู้ใช้ทั่วไป จุดด้อยของโปรแกรมประยุกต์เว็บไซต์ 2.0 คือ การรวมกันอยู่ในเว็บสื่อสังคม เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) และยูทูบ (Youtube) ซึ่งอาจเป็นปัญหาสำหรับสถานศึกษาเนื่องจากเรื่องความปลอดภัยและการควบคุมเนื้อหา การที่เว็บไซต์เหล่านี้รวมกันอยู่ในแพลตฟอร์มเดียวกันอาจทำให้มีความยากลำบากในการควบคุมและจัดการข้อมูล ซึ่งอาจทำให้เกิดความกังวลเกี่ยวกับการละเมิดกฎหมายปกป้องเยาวชนจากข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต และการก้าวสู่ยุคของเว็บไซต์ 3.0 ที่มีการพัฒนาเครื่องมือและแพลตฟอร์มที่มีความปลอดภัยและเชื่อถือ

ได้มากขึ้น สถานศึกษาสามารถหาทางเพื่อใช้เครื่องมือเหล่านี้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนและการสร้างชุดทักษะที่จำเป็นให้กับนักเรียนโดยไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับปัญหาความปลอดภัยและความเสี่ยงทางกฎหมายที่เกิดขึ้นได้ในขณะเดียวกัน

9. โมบายล์เทคโนโลยี (Mobile Technology) ได้มีบทบาทที่สำคัญมากขึ้นในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในสายงานการศึกษาและการบริหารจัดการในสถานศึกษา ได้เริ่มเห็นคุณค่าในการนำเทคโนโลยีมือถือเข้ามาใช้ในการเรียนรู้และการสอน เนื่องจากผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลและเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา โดยไม่จำกัดตำแหน่งหรือเวลาใด ๆ นอกจากนี้ คุณค่าของการใช้โมบายล์เทคโนโลยียังอยู่ที่ความสามารถในการใช้อุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่ของผู้เรียนเองในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน ดังนั้น การนำเทคโนโลยีโมบายล์มาใช้ในสถานศึกษาและการบริหารจัดการในสถานศึกษาเป็นการนำเสนอแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มคุณค่าและประสิทธิภาพให้กับกระบวนการการเรียนรู้และการบริหาร

10. การประชุมทางไกล (Video Conferencing) เป็นการประชุมทางไกลผ่านวิดีโอ หรือการประชุมทางไกลผ่าน VIDEO คือ การสื่อสารผ่านวิดีโอที่ช่วยให้ฝ่ายต่าง ๆ สองฝ่ายหรือมากกว่าสามารถพบปะกันแบบเห็นหน้าผ่านอินเทอร์เน็ตเพียงใช้อุปกรณ์ที่มีกล้อง (Webcam) เช่น คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ (Desktop) คอมพิวเตอร์แบบพกพา (Laptop, Notebook หรือ Tablet) หรือ สมาร์ทโฟน (Smart Phone) ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เช่น Line, Skype, iChat, Adobe Connect, Google Hangouts โดยเฉพาะเฟซบุ๊ก (Facebook) Zoon และ Meet ทหรือการถ่ายทอดสด หรือ Live ซึ่งได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน รวมถึงสามารถใช้งานได้ฟรีไม่เสียค่าใช้จ่าย สถานศึกษาไม่เพียงแต่สามารถถ่ายทอดสด แต่สามารถบันทึกเหตุการณ์ให้ชมได้ภายหลัง

11. คลังทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด (Open Course Ware: OCW) ระบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (Massive Open Online Courses: MOOCs) ซึ่งได้มีการเข้าถึงแบบไม่มีค่าใช้จ่าย การเลือกใช้ การดัดแปลง การเผยแพร่โดยคนอื่น OER รวมถึง ตำราเรียน เอกสารประกอบการสอน หลักสูตรการเรียนการสอน การจดบันทึกการบรรยาย วิดีโอ เสียง การจำลอง การประเมิน และเนื้อหาอื่น ๆ ใช้ในการศึกษา OER ทำให้การเข้าถึงสื่อวัสดุการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพสูง ซึ่งสามารถปรับ ประยุกต์และดัดแปลง แก้ไขได้โดยสามารถแบ่งปันกับครูและนักเรียนทั่วโลก OER ได้ส่งเสริมการศึกษาแบบเปิด ซึ่งเป็นการผสมรวมกันระหว่างเนื้อหาแบบเปิด วิธีปฏิบัติ นโยบาย และสังคม ซึ่งสามารถทำให้การเข้าถึงแบบกว้างขวาง สร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับทุกคน

12. โรงเรียนเสมือน (Virtual Schooling) เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนผู้สอน อยู่ห่างไกลกัน สามารถเรียนรู้ผ่านทางระบบการสื่อสารทางไกลได้ เป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนที่ต้องการเรียนภายในชุมชนของตนเองหรือยากต่อการเข้าถึงของภาครัฐ เดิมทีใช้การส่งสาร-ตอบการเรียนระหว่างครูกับนักเรียนผ่านจดหมาย จนพัฒนามาเป็นคลื่นวิทยุและโทรทัศน์ดาวเทียม ปัจจุบันสามารถพบ Virtual Schooling ได้ทุกที่บนโลกและหลายประเทศเริ่มเป็นบทเรียนออนไลน์เปิดอย่างอิสระเต็มรูปแบบ เช่น แคนาดา และสหรัฐอเมริกาที่เริ่มเป็นประเทศแรก ๆ

13. เกม (Gaming) หลายงานวิจัยในปัจจุบันแสดงให้เห็นถึงมุมมองที่แตกต่างของเกมเพื่อการศึกษา เกมสามารถพัฒนา IQ และความสามารถในการจดจำทักษะบางอย่างที่หนังสือไม่สามารถบ่มเพาะได้ ซึ่งเกมสในการศึกษาเป็นแนวการเรียนรู้โดยใช้เกมส์เป็นสื่อ ซึ่งเป็นการออกแบบมาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยผสมผสานความสนุกสนานจากการเล่นเกมสไปพร้อม ๆ กัน จะช่วยดึงดูดความสนใจให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป

การจัดการเรียนการสอนที่เป็นทางออกในการพัฒนาระบบการศึกษาของไทยในยุคดิจิทัลให้มีความตระหนักรู้ต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและครอบครัวในยุคใหม่ ทำให้เห็นว่าการประกอบที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนนั้น ไม่ได้อยู่ที่ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษาหรือตัวผู้เรียน แม้กระทั่งสิ่งสนับสนุนทางการเรียนในยุคดิจิทัลก็ตาม ซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกันทุกอย่างในการพัฒนาการเรียนของประเทศไทย การจะพัฒนาครูให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) ที่มีความสำคัญมากในปัจจุบันครูไทยยุคใหม่ จึงต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนในยุคดิจิทัล (Digital era) ได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและยกระดับการศึกษาไทยให้มีคุณภาพ ครูไทยยุคใหม่จะต้องพัฒนาตนเองให้มีความเป็นดิจิทัลมากขึ้น เช่นเดียวกันกับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้อง

สะท้อนถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดการความรู้ของสถานศึกษาซึ่งมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษา ทักษะติดต่อเทคโนโลยีและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันของผู้บริหารการศึกษาที่ถูกต้องย่อมทำให้การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นไปอย่างเหมาะสม คุ่มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด เพียงพอต่อการใช้งานและการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2563-2565).
ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สป (BICT). <https://bict.moe.go.th/wp-content/uploads/2022/03/digital-63-65.pdf>
- จุฬาลักษณ์ โสระพันธ์. (2564, 17 มีนาคม). บทบาทของผู้บริหารการศึกษายุคดิจิทัล. ศูนย์พัฒนาและประยุกต์วิชาการ.
<https://adacstou.wixsite.com/adacstou/single-post/บทบาทของผ-บริหารการศ-กษาย-คด-จ-ท-ล>
- ธัญญาภรณ์ นานาปา. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต]. DSpace at Srinakharinwirot University. <http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1876/1/gs601150038.pdf>
- ธนวัฒน์ พูลเขตนคร, นิตยา นาคอินทร์ และพิชญาภา ยวงสร้อย. (2564). การออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อตอบสนองพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในยุคดิจิทัล. วารสารการบริหารนิติบุคคลและวัฒนธรรมท้องถิ่น, 7(5), 327-335.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- พระปลัดสามารถ จนทสาโร (สิงห์รักษ์), วัฒนะ กัลยาณพัฒน์กุล และ วรกฤต เกื่อนช้าง. (2565). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูในยุคดิจิทัลตามแนวทางพระพุทธศาสนา. วารสารวิจัยวิชาการ, 5(4), 35-44.
<https://doi.org/10.14456/jra.2022.82>
- พระครูสุตธรรมกรกิจ และ พระมหาพงศ์ทราทิพย์ สุธีโร. (2563). การพัฒนาครูไทยสู่ศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์, 5(2), 19-30.
- โพสต์ทูเดย์. (2562, 29 เมษายน). เข้าใจความต่างคน 4 เจเนอเรชั่น ทลายช่องว่างเพื่อการทำงานที่แฮปปี้. PostToday. <https://www.posttoday.com/lifestyle/587633>
- สุวดี อุปินใจ และ พูนชัย ยาวีราข. (2562). การจัดการชั้นเรียนยุคดิจิทัล. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 1(4), 51-65.
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน). (2562). AI เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์สำหรับการบริหารงานและการบริการภาครัฐ. บริษัท ส.พิจิตรการพิมพ์ จำกัด.
- อติพร เกิดเรือง. (2560). การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อบรรลุสังคมไทยในยุคดิจิทัล. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 6(1), 173-184.
- Beck, I. L., McKeown, M., & Kucan, L. (2002). *Choosing words to teach. In Bringing Words to Life: Robust Vocabulary Instruction (15-30)*. Guilford Press.
- Juke, I. (2013). *Understanding digital children*. Retrieved February 15, 2013, Retrieved from: <http://edorigami.wikispaces.com/Understanding+Digital+Children+Ian+Jukes>
- Kaganer, E., S. & Zamora, J. (2014). *The 5 key to a digital mindset*. IESE. Retrieved from: <https://www.forbes.com/sites/iese/2014/03/11/the-5-keys-to-a-digital-mindset/?sh=7f8eaca72ee0>

- Prensky, M. (2012). *From Digital Natives to Digital Wisdom: Hopeful Essays for 21st Century Learning*. doi:10.4135/9781483387765
- UNESCO. (2006). "Education for All Global Monitoring Report 2007: Strong Foundations - Early Childhood Care and Education." Retrieved from: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000142326>
- Waugh. (2011). *21st Century Classroom*. Retrieved February 6, 2017, Retrieved from: <http://mswaughscsclass.blogspot.com/2011/04/21st-century-classroom.html>

บทความวิจัย

**รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2**
**Model of Educational management by using Local Wisdom
of Educational Institutions under the Office of Mahasarakham
Primary Education Service Area 2**

ARTICLE INFO

Article history:

Received 10 May 2023

Revised 8 August 2023

Accepted 11 September 2023

Available Online 29 April 2024

นัฐพงษ์ งามสีดา^{1,*}, วิมลมาศ ปฐมวนิชกุล²และ ชยาگانต์ เรืองสุวรรณ³Nuttapong Ramseeda^{1,*}, Wimonmas Pathomvanichkul²and Chayakan Ruangsuwan³**ABSTRACT**

The purposes of this study were to: 1) study the current condition and problems of educational management by using local wisdom of educational institutions. 2) Develop the model of educational management by using local wisdom of educational institutions. and 3) study the results of using the educational management by using local wisdom of educational institutions implemented in 3 phases as follows: Phase 1: Study of current conditions and educational management problems by using local knowledge of educational institutions, The target groups were 20 of school administrators and academic teachers, The tools used were interview forms and assessment forms, Phase 2: Develop an educational management model by using local knowledge of educational institutions, The target group was 12 experts, The tools used were the model assessment form, and Phase 3: Study the results of using the educational management model by using local wisdom of educational institutions, The target groups were 19 teachers and 182 students, with the total of 201 peoples. The tools used were assessment forms. The statistics used were percentage, mean, standard deviation.

The research results were found: 1) Current conditions and problems of educational management using local wisdom of educational institutions, divided into 4 aspects: (1) management (2) teachers (3) students and (4) community, The overall Assessment of the current state of education management problems by using local knowledge of educational institutions was at the highest level. 2) Draft an educational management model using local wisdom of educational institutions consisting of 4 components: (1) Principle and rationale

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Doctor of Philosophy, Educational Management for Local Development, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Management Science, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : aun_wa@hotmail.com

(2) Objectives (3) Educational management using local wisdom local and (4) measurement and evaluation. Overall, the suitability and feasibility of the draft educational management model using local wisdom of educational institutions under the Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office 2 were at the highest level. When considering each component, it was found that Every element is at its highest level. and 3) The overall results of the experimental use of local wisdom education management of educational institutions were at the highest level, and satisfaction was at the highest level.

KEYWORDS: EDUCATIONAL MANAGEMENT / LOCAL WISDOM / PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา 2) พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา ดำเนินการ 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบประเมิน ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบ และระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู จำนวน 19 คน และนักเรียน จำนวน 182 คน รวมจำนวน 201 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมิน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการบริหารจัดการ (2) ด้านครูผู้สอน (3) ด้านนักเรียน และ (4) ด้านชุมชน โดยมีผลการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการและเหตุผล (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ (4) การวัดและประเมินผล โดยความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ผลการทดลองใช้การจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา / ภูมิปัญญาท้องถิ่น / สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (กระทรวงศึกษาธิการ, ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กำหนดจุดหมายในข้อ 5 เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกใน การอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งดีงาม ในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตนเองและท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจ และมีความผูกพันและมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น ตลอดจนมีความรู้ความสามารถในการคิด การจัดการและการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ทั้งที่เกี่ยวกับตนเอง การประกอบอาชีพและการพัฒนาท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับผู้เรียน จึงเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่จะช่วย ส่งเสริมสนับสนุน และร่วมกันจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิด ประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน หลักการและกระบวนการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากแหล่งเรียนรู้ ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์หรือการเรียนรู้จากประสบการณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นถือเป็นรากเหง้าที่บ่งบอกถึงความเป็นมาของท้องถิ่นหรือสังคมนั้น ๆ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการส่งเสริมหรือพัฒนาภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นให้ดำรงอยู่และเกิดความภาคภูมิใจในผลผลิตของบรรพบุรุษ จากการทบทวนบทเรียนของการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาได้ข้อสรุปว่าการพัฒนาประเทศ ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมไทยเท่าที่ควร ทำให้เกิดปัญหาและภาวะวิกฤตนานาประการ การพัฒนาคนหรือการศึกษาโดยรวมก็เป็นไปตาม แนวทางของตะวันตกเป็นสำคัญ ฉะนั้นเพื่อให้การพัฒนาคนต่อไปได้รับการแก้ไขให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทย การนำเอาภูมิปัญญาที่สั่งสมไว้ในบ้านเมืองมาใช้เป็นพื้นฐานสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาคนหรือการปฏิรูปการศึกษาจึงมีความจำเป็นและสำคัญยิ่ง จะต้องนำมิติทางวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนา จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการขัดเกลาหลักของสังคมนั้น มิได้เอื้อให้ผู้เรียนส่วนใหญ่เรียนรู้เรื่องราวและภูมิปัญญาสังคมไทยที่สั่งสมสืบทอดมาในอดีตเท่าที่ควร ยิ่งไปกว่านั้นการนำภูมิปัญญามาใช้ในการจัดการศึกษา ผู้รู้ก็มีจำนวนจำกัดและส่วนใหญ่ก็สูงอายุ มิได้จะล่วงลับไป ความรู้ความชำนาญที่สั่งสมไว้ก็ดับสูญตามไปด้วย อย่างไรก็ตามการนำเรื่องภูมิปัญญาไทยมาผสมผสานเข้าสู่ระบบการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีขึ้น จะต้องคำนึงถึงธรรมชาติของภูมิปัญญาที่มีลักษณะเป็นพลวัต และจำเป็นต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คนแต่ละยุคแต่ละสมัย ซึ่งการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าวมีหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนดำเนินการอยู่บ้างแล้ว แต่นับว่ายังไม่เพียงพอและยังมิได้ประสาน เชื่อมโยงกับกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาที่เป็นไปตามธรรมชาติของสังคมทั้งในชนบทและในเมือง การจัดทำนโยบายและแผนงานส่งเสริมภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาจึงมีเป้าหมายหลัก เพื่อให้ภูมิปัญญาถูกนำเข้าสู่ระบบการศึกษาอย่างเหมาะสมและมีเอกภาพเชิงนโยบายในการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อสร้างพลังขับเคลื่อนที่เกิดจาก ความรอบรู้จัดเจนของคนไทยหลายชั่วคนให้กับสังคมไทยในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ, 2542)

สถานศึกษาเป็นสถาบันหลักในสังคม ที่มีศักยภาพในการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสำคัญยิ่งในการที่ปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น อันจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีของคนไทย ที่ไม่น้อยหน้าชาติใดในโลก ฉะนั้นบทบาทที่สำคัญยิ่งของสถานศึกษาก็คือ การดำเนินการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมที่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นในทุกรูปแบบ ทั้งในหลักสูตรการเรียนการสอนและนอกหลักสูตร และกิจกรรมต่าง ๆ นั้น จะต้องมีการมีเป้าหมายสำคัญว่าต้องให้เกิดผลกับนักเรียนทุกคนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือ ครูในโรงเรียนทุกแห่ง จึงมีความจำเป็นในการแสวงหารูปแบบและวิธีการบริหารจัดการที่มีระบบแบบแผนที่ชัดเจน รวมถึงมีประสิทธิภาพ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง (พลพักษ์ คนหาญ, 2558)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่เกื้อกูลกันทำให้เกิดความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมระหว่างอดีตสู่ปัจจุบัน และปัจจุบันสู่อนาคตผ่านกระบวนการถ่ายทอดทั้งในระบบ นอกกระบวน และการเรียนรู้ในวิถีของชุมชนวิถีของสังคมหรือเรียกว่าเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดการเรียนการสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รู้จักท้องถิ่นเกิดความรักความภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองนั้นนอกจากการจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงกับชีวิตอาชีพ เศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่นแล้วจะต้องนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นมา ซึ่งรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพราะจะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงกับทักษะการดำรงชีวิตซึ่งสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมจนนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรฉบับปรับปรุงอย่างแท้จริง (ธีรวัลย์ ศิลารัตน์, 2550) โดยศรีจันทร์ตัน กันทะวัง และคณะ (2557) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น ไว้ว่า การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจาก ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน เน้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและจัดประสบการณ์ภาคสนามให้แก่ผู้เรียนเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุขสร้างสรรค์ความคิดและประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณค่า สอดคล้องกับพื้นฐานหรือวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชนส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ ครูผู้สอน ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ผู้ปกครอง ประชาชนชาวบ้านผู้แทนทางศาสนาและผู้แทนชุมชน พร้อมกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นในการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 2 กิจกรรมการเรียนการสอนขั้นตอนที่ 3 การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับ นิชนันท์ ต้นสุริยา (2558) ได้กล่าว การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคติ ความคิด ความเชื่อ ด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี ด้านการประกอบอาชีพในท้องถิ่น และด้านแนวปฏิบัติ หรือเทคโนโลยี ชาวบ้าน

จากที่กล่าวมาข้างต้น การจัดการศึกษาโดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นรากเหง้าที่บ่งบอกถึงความเป็นมาของท้องถิ่น โดยกำหนดจุดหมายเพื่อให้สถานศึกษามีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมา ประยุกต์ใช้และพัฒนาเพื่อให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นถูก นำเข้าสู่ระบบการศึกษาอย่างเหมาะสม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยรูปแบบ การจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 เพื่อให้โรงเรียนได้นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา ส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ ภูมิปัญญาเป็นฐานรากและเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาคนและการพัฒนาเศรษฐกิจการเมือง สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ไว้ในแต่ละระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาในระยะที่ 1 ประกอบด้วย

1. กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ผู้บริหารและครูวิชาการ จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 จำนวน 10 โรงเรียน โดยเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 3 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 7 โรงเรียน โดยเป็นผู้บริหาร โรงเรียนละ 1 คน และครูวิชาการ โรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งหมด จำนวน 20 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)
2. กลุ่มเป้าหมายในการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 12 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2
2. สังเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 โดยนำผลการสังเคราะห์องค์ประกอบ การจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาเป็นกรอบในการสัมภาษณ์
4. วิเคราะห์ สังเคราะห์ประเด็นความสอดคล้องของผลการศึกษาเอกสาร และผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ของการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

5. การประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์และสรุปผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

2. แบบประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลตามระยะที่ 1 มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย
 - 1.1 ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสถานศึกษา
 - 1.2 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ และนัดหมายวันเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 1.3 เตรียมแบบสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง และซักซ้อมประเด็นคำถามหลัก ประเด็นคำถามรอง ก่อนการสัมภาษณ์จริง

1.4 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

2.1 ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นกลุ่มเป้าหมายในการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขออนุญาตในการประเมิน และนัดหมายวันเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 เตรียมแบบเครื่องมือในการประเมิน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยตีความสร้างข้อสรุปโดยหลักตรรกวิทยาเชิงอุปนัย (Induction)

2. วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ในการประเมินความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ จำนวน 12 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นกลุ่มเป้าหมายในการประเมินความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ

2. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขออนุญาตในการประเมิน และนัดหมายวันเก็บรวบรวมข้อมูล

3. เตรียมแบบเครื่องมือในการประเมิน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยระยะที่ 2 เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลตามระยะที่ 2 มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นกลุ่มเป้าหมายในการประเมินร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

2. นำร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 พร้อมแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน ทำการประเมิน

3. เก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้มาครบตามจำนวน มาวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา

การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

กลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 คือ โรงเรียนบ้านหนองบัวกุดอ้อ จำนวน 201 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มครูผู้สอน ในการกำกับติดตามการใช้รูปแบบฯ และการประเมินผลของการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 จำนวน 19 คน

2. กลุ่มนักเรียน ในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 จำนวน 182 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นกลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา

2. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขออนุญาตในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา

3. เตรียมแบบเครื่องมือในการทดลองใช้รูปแบบ โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบและเก็บรวบรวมข้อมูลการทดลองใช้จากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. คู่มือการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2
2. แบบประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

การรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัย และเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย
2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2
3. เก็บรวบรวมข้อมูลการทดลองใช้ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ และสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลการทดลองใช้และความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 มีผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่า สภาพปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ ไม่มีความเป็นระบบในการจัดการเรียนการสอนขาดการวางแผน และกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน ไม่เอื้อต่อการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ด้านครูผู้สอน ขาดประสบการณ์ ถ่ายทอดความรู้ขาดทักษะในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและปฏิบัติ ในการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ด้านนักเรียน ขาดความเข้าใจการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่มีความสนใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 4) ด้านชุมชน ขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ชุมชน ในการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีผลการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา โดยสรุปตัวบ่งชี้ในแต่ละด้าน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของสภาพปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
1. ด้านการบริหารจัดการ	1. สถานศึกษามีการวางแผนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2. สถานศึกษามีการดำเนินการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. สถานศึกษามีการประเมินผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 4. สถานศึกษามีการปรับปรุงการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 5. สถานศึกษามีการรายงานผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

(ต่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
2. ด้านครูผู้สอน	1. ครูผู้สอนสามารถ ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและปฏิบัติ 2. ครูผู้สอนสามารถ เลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ในการสอนและให้ความรู้แก่นักเรียน 3. ครูผู้สอนสามารถสร้างตระหนักรู้ให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ในการนำท้องถิ่นมาเป็นส่วนช่วยในการจัดการเรียนรู้ 4. ครูผู้สอนสามารถกำหนดเป้าหมายความสำเร็จในรายวิชาที่ตนเองสอนให้มีความ เหมาะสม
3. ด้านนักเรียน	1. นักเรียนมีความเข้าใจการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2. นักเรียนมีความสนใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. นักเรียนมีการปฏิบัติด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 4. นักเรียนมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น
4. ด้านชุมชน	1. มีการสร้างความเข้าใจให้ชุมชน ในการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2. การมีส่วนร่วมของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนมาบูรณาการร่วมกับการจัดการเรียนรู้ใน สถานศึกษาร่วมกับครูและบุคลากร 4. มีการเผยแพร่ผลงานภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาจัดการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับ

2. ผลการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา แสดงดัง
ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริหารจัดการ			
1.1 สถานศึกษามีการวางแผนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.58	0.51	มากที่สุด
1.2 สถานศึกษามีการดำเนินการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.67	0.49	มากที่สุด
1.3 สถานศึกษามีการประเมินผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.75	0.45	มากที่สุด
1.4 สถานศึกษามีการปรับปรุงการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.67	0.49	มากที่สุด
1.5 สถานศึกษามีการรายงานผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.58	0.51	มากที่สุด
รวม	4.65	0.48	มากที่สุด
2. ด้านครูผู้สอน			
2.1 ครูผู้สอนสามารถ ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและปฏิบัติ	4.75	0.45	มากที่สุด
2.2 ครูผู้สอนสามารถ เลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ในการสอนและให้ความรู้แก่นักเรียน	4.58	0.51	มากที่สุด
2.3 ครูผู้สอนสามารถสร้างตระหนักรู้ให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ในการนำท้องถิ่นมาเป็นส่วนช่วยในการจัดการเรียนรู้	4.75	0.45	มากที่สุด

(ต่อ)

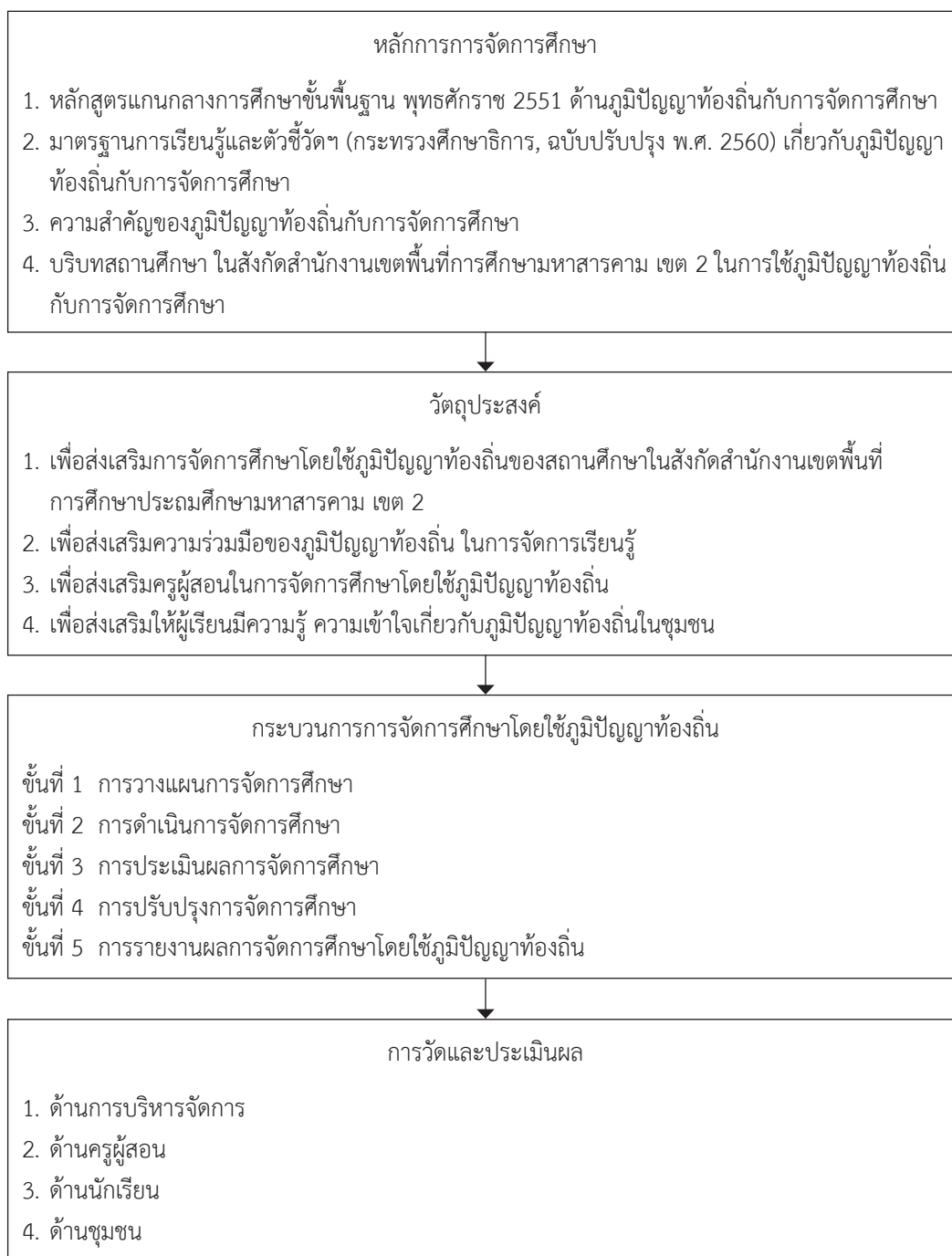
ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2.4 ครูผู้สอนสามารถกำหนดเป้าหมายความสำเร็จในรายวิชาที่ตนเองสอนให้มีความเหมาะสม	4.58	0.51	มากที่สุด
รวม	4.67	0.48	มากที่สุด
3. ด้านนักเรียน			
3.1 นักเรียนมีความเข้าใจการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.75	0.45	มากที่สุด
3.2 นักเรียนมีความสนใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.67	0.49	มากที่สุด
3.3 นักเรียนมีการปฏิบัติด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.83	0.39	มากที่สุด
3.4 นักเรียนมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น	4.58	0.51	มากที่สุด
รวม	4.71	0.46	มากที่สุด
4. ด้านชุมชน			
4.1 มีการสร้างความเข้าใจให้ชุมชน ในการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.33	0.49	มาก
4.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.67	0.49	มากที่สุด
4.3 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนมาบูรณาการร่วมกับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาร่วมกับครูและบุคลากร	4.75	0.45	มากที่สุด
4.4 มีการเผยแพร่ผลงานภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาจัดการศึกษาให้เป็นที่รู้จัก	4.67	0.49	มากที่สุด
รวม	4.60	0.49	มากที่สุด
โดยรวม	4.66	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า แต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านนักเรียน ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.46) รองลงมาได้แก่ ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.48) และ ด้านชุมชน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49)

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

จากการศึกษาในระยะที่ 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลมาเป็นกรอบในการดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของการจัดการศึกษา 2) วัตถุประสงค์การจัดการศึกษา 3) กระบวนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 4) การวัดและการประเมินผล และดำเนินการร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา

จากภาพที่ 1 ร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการจัดการศึกษา วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการวัดและประเมินผล โดยมีการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดำเนินการจัดการศึกษา 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผนการจัดการศึกษา ขั้นที่ 2 การดำเนินการจัดการศึกษา ขั้นที่ 3 การประเมินผลการจัดการศึกษา ขั้นที่ 4 การปรับปรุงการจัดการศึกษา และขั้นที่ 5 การรายงานผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กระบวนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตารางที่ 3 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

องค์ประกอบ	ระดับความเหมาะสม		ความหมาย	ระดับความเป็นไปได้		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1. หลักการและเหตุผล	4.50	0.52	มาก	4.58	0.51	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.42	0.51	มาก	4.58	0.51	มากที่สุด
3. กระบวนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.67	0.49	มากที่สุด	4.67	0.49	มากที่สุด
4. การวัดและประเมินผล	4.50	0.52	มาก	4.67	0.49	มากที่สุด
รวม	4.52	0.50	มากที่สุด	4.63	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด (ความเหมาะสม $\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.50), (ความเป็นไปได้ $\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า แต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบหลักที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระบวนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ความเหมาะสม $\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.49), (ความเป็นไปได้ $\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.49) รองลงมา ได้แก่ หลักการจัดการศึกษา (ความเหมาะสม $\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.52), (ความเป็นไปได้ $\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.51) การวัดและประเมินผล (ความเหมาะสม $\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.52), (ความเป็นไปได้ $\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.49) และวัตถุประสงค์ (ความเหมาะสม $\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.51), (ความเป็นไปได้ $\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

ระยะที่ 3 ผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. ผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

การทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 คือ ครูและนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองบัวกุดอ้อ จำนวน 201 คน ในปีการศึกษา 2565 มีผลการใช้รูปแบบ แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการทดลองใช้การจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 โดยครูผู้สอน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริหารจัดการ			
1.1 สถานศึกษามีการวางแผนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.63	0.45	มากที่สุด
1.2 สถานศึกษามีการดำเนินการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.74	0.49	มากที่สุด
1.3 สถานศึกษามีการประเมินผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.84	0.45	มากที่สุด
1.4 สถานศึกษามีการปรับปรุงการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.79	0.49	มากที่สุด
1.5 สถานศึกษามีการรายงานผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.63	0.51	มากที่สุด
รวม	4.73	0.45	มากที่สุด
2. ด้านครูผู้สอน			
2.1 ครูผู้สอนสามารถ ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและปฏิบัติ	4.68	0.45	มากที่สุด
2.2 ครูผู้สอนสามารถ เลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ในการสอนและให้ความรู้แก่นักเรียน	4.68	0.51	มากที่สุด
2.3 ครูผู้สอนสามารถการสร้างตระหนักให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ในการนำท้องถิ่นมาเป็นส่วนช่วยในการจัดการเรียนรู้	4.79	0.45	มากที่สุด
2.4 ครูผู้สอนสามารถกำหนดเป้าหมายความสำเร็จในรายวิชาที่ตนเองสอนให้มีความเหมาะสม	4.74	0.51	มากที่สุด
รวม	4.72	0.45	มากที่สุด
3. ด้านนักเรียน			
3.1 นักเรียนมีความเข้าใจการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.84	0.45	มากที่สุด
3.2 นักเรียนมีความสนใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.68	0.49	มากที่สุด
3.3 นักเรียนมีการปฏิบัติด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.84	0.39	มากที่สุด
3.4 นักเรียนมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น	4.58	0.51	มากที่สุด
รวม	4.74	0.44	มากที่สุด
4. ด้านชุมชน			
4.1 การสร้างความเข้าใจให้ชุมชน ในการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.47	0.49	มากที่สุด
4.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.74	0.49	มากที่สุด
4.3 การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนมาบูรณาการร่วมกับการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาร่วมกับครูและบุคลากร	4.74	0.45	มากที่สุด
4.4 การเผยแพร่ผลงานภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาจัดการศึกษาให้เป็นที่รู้จัก	4.68	0.49	มากที่สุด
รวม	4.66	0.48	มากที่สุด
โดยรวม	4.71	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการทดลองใช้การจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า แต่ละด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านนักเรียน ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.44) รองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.45) ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.45) และด้านชุมชน ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ

2. ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการบริหารจัดการเหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน	4.59	0.49	มากที่สุด
2. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการวางแผนการดำเนินงานที่เหมาะสม	4.60	0.49	มากที่สุด
3. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งผลให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและปฏิบัติ	4.53	0.50	มากที่สุด
4. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งผลให้ผู้สอนสามารถเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ในการสอนและให้ความรู้แก่นักเรียน	4.60	0.49	มากที่สุด
5. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.58	0.49	มากที่สุด
6. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งผลให้นักเรียนมีความสนใจและมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น	4.63	0.49	มากที่สุด
7. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งผลให้มีความเข้าใจกับชุมชนในการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.62	0.49	มากที่สุด
8. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งผลให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.59	0.49	มากที่สุด
9. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนมาบูรณาการร่วมกับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาร่วมกับครูและบุคลากรได้อย่างเหมาะสม	4.63	0.49	มากที่สุด
10. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในด้านครูผู้สอน ผู้เรียนและชุมชน	4.63	0.48	มากที่สุด
รวม	4.60	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในด้านครูผู้สอน ผู้เรียนและชุมชน ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.48) รองลงมาได้แก่ รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนมาบูรณาการร่วมกับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาร่วมกับครูและบุคลากรได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.49) รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งผลให้นักเรียนมีความสนใจ และมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

จากผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านครูผู้สอน 3) ด้านนักเรียน และ 4) ด้านชุมชน โดยมีผลการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) 4) การจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 4) การวัดและประเมินผล โดยมีการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดำเนินการจัดการศึกษา 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผนการจัดการศึกษา ขั้นที่ 2 การดำเนินการจัดการศึกษา ขั้นที่ 3 การประเมินผลการจัดการศึกษา ขั้นที่ 4 การปรับปรุงการจัดการศึกษา และขั้นที่ 5 การรายงานผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยร่างรูปแบบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลสรุปวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านครูผู้สอน 3) ด้านนักเรียน และ 4) ด้านชุมชน โดยมีผลการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.48) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ยังไม่มีระบบในการจัดการที่เหมาะสมและครอบคลุมการจัดการศึกษาในทุกด้าน ทั้งในด้านการบริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านนักเรียน และด้านชุมชน เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ รัชณี ดวงแก้ว (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารภูมิปัญญาท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูงสุดคือ สถานศึกษามีการนำปราชญ์ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูงสุด ผู้บริหารสนับสนุนมีการกำหนดชั่วโมงเรียนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นตามที่หลักสูตรกำหนด อยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินผลการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูงสุด คือ สถานศึกษากำหนดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะนำมาใช้ อยู่ในระดับมาก และด้านการปรับปรุงการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ / คณะทำงาน โดยคัดเลือกจากผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนได้ส่วนเสีย อยู่ในระดับมาก

2. ร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 4) การวัดและประเมินผล โดยมีกระบวนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดำเนินการจัดการศึกษา 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผนการจัดการศึกษา ขั้นที่ 2 การดำเนินการจัดการศึกษา ขั้นที่ 3 การประเมินผลการจัดการศึกษา ขั้นที่ 4 การปรับปรุงการจัดการศึกษา และขั้นที่ 5 การรายงานผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยร่างรูปแบบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด (ความเหมาะสม $\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.50), (ความเป็นไปได้ $\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.49) เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษามีหลักการและ

เหตุผล วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการศึกษา และการวัดและประเมินผล การที่เหมาะสมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับ อรรถกฤษณ์ คำพิทักษ์ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอยุทธศาสตร์การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบรรพตพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษา คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ คณะกรรมการสถานศึกษาวางแนวทางการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่าง เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและจุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับชาติ 2) ด้านเนื้อหาสาระ คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดทำเนื้อหาสาระ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านจัดการเรียนรู้ คือ การสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและศูนย์การเรียนรู้ในโรงเรียน และ 4) ด้านการวัดประเมินผล คือ การส่งเสริมและพัฒนาครู บุคลากรด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีความรู้การวัดและประเมินผลอย่างลึกซึ้งและหลากหลายวิธีการ

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ที่พัฒนาขึ้น ครอบคลุมในการจัดการศึกษา ทั้งในด้านการบริหารงาน ด้านครูผู้สอน ด้านนักเรียน และด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน สอดคล้องกับ สกฤตพร หลิมภาพร (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การใช้กระบวนการจัดการความรู้ และครูผู้รู้รูปแบบมีความพึงพอใจต่อผลผลิตความรู้ และการดำเนินการจัดการความรู้ในระดับมากที่สุด และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อรูปแบบในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 สามารถนำไปจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา ได้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา

2. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาสามารถนำไปเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์ และบูรณาการการกำหนดนโยบายและแผนที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดแนวทางที่ชัดเจนและให้การดำเนินการในการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาติดตามผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา เพื่อนำมาประกอบการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ควรศึกษาความยั่งยืนในการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560). กระทรวงศึกษาธิการ.
- ธีรวัลย์ ศิลารัตน์. (2550). *การจัดการความรู้ชุมชน*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นิชานันท์ ต้นสุริยา. (2558). *การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3*. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- พลพักษ์ คนหาญ. (2558). รูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 12(56), 149-164.
- รัชณี ดวงแก้ว. (2565). แนวทางการบริหารภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(3), 147-162. <https://doi.org/10.14456/jra.2022.65>
- ศรีจันทร์รัตน์ กันทะวัง. (2557). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวการสอนเชิงประสบการณ์ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). *คู่มือวิชาการและภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น*. กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- อรุณเฑียร คำพิภ. (2558). *การนำเสนอยุทธศาสตร์การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบรรพตพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

**การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ
โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**
**The Development of Learning Activities to Promote English Reading
Comprehension by Using SQ4R Teaching Method for Grade 7 Students**

ARTICLE INFOเอกธรรม แสนบุตรดา^{1*}, ชัยวัฒน์ สุภักควรกุล² และ ทิพาพร สุจारी³

Article history:

Ekkatharm Sanbutda^{1*}, Chaiwat Supuckworakul² and Tipaporn Sujaree³

Received 23 March 2023

Revised 9 July 2023

Accepted 11 September 2023

Available Online 29 April 2024

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) develop English reading comprehension learning activities of Grade 7 students by using the SQ4R teaching method, which was effective according to the criteria of 75/75. 2) compare English reading comprehension of Grade 7 students before and after learning by using The SQ4R teaching method; and 3) study students' satisfaction toward the learning model. The target group of the research consisted of 30, grade 7 students, Ban Nonghai school, Waphipathum District, Maha Sarakham Province, Office of Mahasarakham Primary Education Service Area 2. Semester 2, academic year of 2023. The research instruments were English reading comprehension lesson plans using the SQ4R teaching method, an English reading comprehension test, a students' satisfaction toward the learning model form. The statistics used percentage, mean, standard deviation and t-test (Dependent Samples).

The results of the research revealed that 1) The efficiency of learning activities using the SQ4R teaching method of Grade 7 students was 78.67/76.56, which met the established 75/75 criterion. 2) After learning with the model, the students' reading comprehension score was higher statistical significant than their pre-test at the .05 level, and 3) The students were satisfied the learning model at the high level ($\bar{X} = 4.26$)

KEYWORDS: COLLABORATIVE LEARNING METHOD SQ4R TECHNIQUE / READING COMPREHENSION / SATISFACTION

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
M.Ed. (Curriculum and Instruction), Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

² อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : 648010180129@rmu.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน บ้านหนองไฮ อำเภอบึงพุม จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 78.67/76.56 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ 2) คะแนนความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนจากแบบทดสอบหลังเรียนสูงกว่าแบบทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

คำสำคัญ: วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค SQ4R / การอ่านเพื่อความเข้าใจ / ความพึงพอใจ

บทนำ

ภาษาอังกฤษจัดได้ว่าเป็นภาษาสากล (International Language) ที่จำเป็นและมีผู้นิยมใช้ทั่วโลกและเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ความคิดและแสวงหาความรู้ในด้านต่าง ๆ (จิราวดี รัตนไพฑูรย์ชัย, 2012) ซึ่งจะนำพาประชาชนไทยก้าวสู่ความมั่นคงมั่งคั่งยั่งยืนต่อไป การจัดการศึกษาของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ สื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก สามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์

ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มพูนและเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนนั้น ภาษา มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะภาษาเป็นตัวกลางในการติดต่อสื่อสาร ถ่ายทอดวัฒนธรรมของมนุษย์ทุกยุค ทุกสมัย ซึ่งภาษาอังกฤษจัดเป็นภาษาสากลภาษาหนึ่งที่มีความสำคัญ ผู้เรียนในโลกยุคนี้จะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาได้มากกว่า 1 ภาษา คือต้องรู้และใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่วและใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อสื่อสารกับสากลได้ ดังนั้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันจึงเน้นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพและเพื่อใช้ในการศึกษาในระดับสูงต่อไป และเพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายดังกล่าว แนวโน้มของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจึงเปลี่ยนจากการเรียนที่เป็นโครงสร้างทางภาษา มาเป็นลักษณะการบูรณาการของแนวทฤษฎีการสอนเพื่อการสื่อสาร (เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย, 2551) ซึ่งการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารคือการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาได้ครบทั้งสี่ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน แต่หากพิจารณาถึงทักษะทั้งสี่ทักษะดังกล่าวแล้วนั้น นักเรียนมีโอกาสที่จะได้สัมผัสและใช้ทักษะการอ่านมีมากที่สุด ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศนั้น ทักษะอ่านเป็นทักษะที่ควรได้รับการส่งเสริมเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นทักษะที่คงอยู่กับผู้เรียนได้นานที่สุด ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้แม้ว่าจะสำเร็จการศึกษาไปแล้ว เพราะข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ มักได้รับการถ่ายทอดเป็นภาษาอังกฤษแทบทั้งสิ้น (เรวดี หิรัญ, 2540) การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทราบความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ในโลกสามารถศึกษา หาความรู้ เข้าถึงวิทยาการต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางรวดเร็ว ในแง่ของการศึกษา การขาดความรู้ ความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษเป็นอุปสรรคสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อในระดับสูง (ศิริพร ฉันทานนท์, 2539)

จากข้อค้นพบและความคิดเห็นของนักการศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่านักเรียนจำเป็นต้องได้รับการฝึกการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ เพราะเป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพทางการอ่านทำให้สามารถรับข้อมูลข่าวสารได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอกับความต้องการของตน เพื่อเป็นผู้ที่จะสามารถดำรงชีวิต อยู่ในโลกปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น เราต้องการข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้ได้มากที่สุดเพื่อประกอบการตัดสินใจนั้น ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวมักใช้ภาษาสากล คือภาษาอังกฤษ สื่อความหมายออกมาในรูปของงานเขียน ดังเช่นที่ปรากฏตามสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ หรือข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ผู้ที่สามารถแสวงหาข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น นอกจากจะต้องมีแหล่งข้อมูลสำหรับศึกษาค้นคว้าแล้วยังจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วยเช่นกัน

การนำสื่อนวัตกรรมที่ทันสมัยถูกนำมาใช้ในการจัดการศึกษามากขึ้นและเป็นส่วนสนับสนุนการศึกษา การเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ครูและสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านหนองไฮ อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษไม่ดี ขาดทักษะการอ่าน ที่ถูกต้อง ขาดความเข้าใจหลักจากการอ่าน และจับประเด็นข้อสรุปจากการอ่านไม่ได้และเนื่องจากธรรมชาติวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่มีเนื้อหาสาระที่ยากต่อการเข้าใจ นักเรียนสรุปความคิดรวบยอดจากเรื่องที่อ่านไม่เป็น ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะการอ่านภาษาอังกฤษและส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษต่ำ จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (วรกร ศรีอำรุง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 18 กรกฎาคม 2565) พบว่า นักเรียนไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษได้ ไม่สนใจเรียน ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก ไม่สามารถออกเสียงได้ถูกต้องและไม่มีทักษะในการวิเคราะห์ จึงจำเป็นอย่างมากที่จะต้องเร่งแก้ปัญหาเพราะเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ทักษะด้านอื่น ๆ

การสอนอ่านภาษาอังกฤษวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน คือ วิธีการอ่านแบบ SQ4R ของ Walter Pauk (1984, อ้างถึงใน มะลิวัลย์ อ้วนน้อย, 2562) คือ 1) ขั้น Survey (S) นักเรียนจะได้อ่านเนื้อหาคร่าวๆ เพื่อหาใจความสำคัญ โดยมีข้อดีคือนักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น สนใจในเนื้อหาที่จะเรียน 2) Question (Q) นักเรียนเกิดความตื่นเต้นที่จะได้เรียนรู้ และเกิดความกระตือรือร้นในการค้นหาคำตอบ 3) Read (R) นักเรียนอ่านข้อความแบบละเอียด โดยมีข้อดีคือนักเรียนเกิดทักษะการอ่านที่ดี สามารถเห็นคำตอบจากคำถามในเนื้อหาที่อ่านได้ 4) Record (R) นักเรียนจดบันทึก จะช่วยให้นักเรียนเกิดบทวนจากสิ่งที่อ่าน 5) Recite (R) นักเรียนเกิดทักษะการสรุปใจความ โดยใช้ภาษาของตนเอง ตามความเข้าใจ สิ่งนี้จะช่วยให้นักเรียนเกิดอิสระในกระบวนการอ่าน การคิด นำมาสู่การเขียนสื่อความเข้าใจในภาษาของตนเองได้ และ 6) Reflect (R) คือ การวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน ตรงนี้นักเรียนเกิดเจตคติในการรับฟังความเห็นของผู้อื่น การมีส่วนร่วมระหว่างเพื่อน การแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระที่อยู่ในเหตุและผลอย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป ซึ่งการสอนอ่านแบบ SQ4R ช่วยสร้างนิสัยการอ่านที่ดีและมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะจับใจความสำคัญอย่างรวดเร็ว เข้าใจเนื้อหาที่มีความยากได้ง่ายขึ้น จดจำเรื่องที่อ่านได้นาน ช่วยให้ผู้รู้จักการคาดเดาคำถามที่จะพบในแบบทดสอบ นอกจากนี้ยังช่วยให้อ่านได้เร็ว ในขณะเดียวกันการสอนแบบ SQ4R ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ทฤษฎีโครงสร้างความรู้ เพราะโครงสร้างความรู้มีหน้าที่ช่วยให้ผู้อ่านค้นหาและเลือกข้อมูลที่ต้องการตอบคำถามและยังช่วยตีความ เรื่องราวที่อ่านอีกด้วย หากมีข้อมูลบางส่วนหายไป การใช้โครงสร้างความรู้จะช่วยบทวนข้อมูลจากความทรงจำของตนเอง เพื่อทำให้เรื่องราวที่ขาดหายไปสมบูรณ์ขึ้น นอกจากนี้การสอนอ่านแบบ SQ4R ยังส่งเสริมให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีด้วย การออกแบบกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ลงมือทำ ได้รับคำชื่นชม และประสบการณ์ความสำเร็จทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจและจะทำได้ดียิ่งขึ้นตามกฎของธอร์นไดค์และมัลโลว์ (ปรตถกร เอกทัศน์, 2563)

จากผลการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านมา พบว่าการเรียนการสอนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ ดังนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองไฮมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในการศึกษา 2563 มีค่าเฉลี่ยของผลการเรียนคิดเป็นร้อยละ 60.75 นั้นแสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษยังไม่ถึงเกณฑ์เป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 (กลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนบ้านหนองไฮ, 2563) และในปีการศึกษา 2564 นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษมีค่าเฉลี่ยของผลการเรียนคิดเป็นร้อยละ 65.16 ซึ่งดีขึ้นกว่าปีการศึกษา 2563 แต่ยังไม่ถึงเกณฑ์เป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ (กลุ่มบริหารวิชาการ

โรงเรียนบ้านหนองไฮ, 2564) จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนบ้านหนองไฮ ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและเห็นว่านักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังสอนอยู่ควรจะได้รับ การวางพื้นฐานความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน อ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจตามศักยภาพของตนเอง และเพื่อให้ นักเรียนมีทักษะการอ่านที่ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตต่อไป ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและมุ่งที่จะหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพด้านทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนให้มีคุณภาพพร้อมที่จะก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เป็นอย่างดี และเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษได้นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

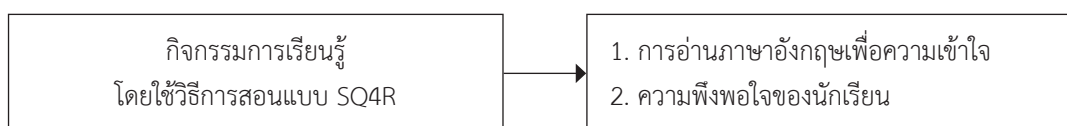
1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R

วิธีการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน โรงเรียนบ้านหนองไฮ อำเภอบัวชุม จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R จำนวน 15 แผน ใช้เวลาสอนแผนละ 1 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ก่อนและหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ โดยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจะเป็นชุดเดียวกันแต่สลับตัวเลือก
3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 10 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

รูปแบบวิธีวิจัย เป็นแบบวิจัยเชิงทดลอง ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 120 นาที และตรวจเก็บคะแนนไว้
2. ตรวจให้คะแนนและนำคะแนนที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 15 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ละ 1 ชั่วโมง จำนวน 15 ชั่วโมง

4. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) จำนวน 30 ข้อใช้เวลา 120 นาที และตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษ เวลา 20 นาที

5. ตรวจให้คะแนนและนำคะแนนที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. วิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ให้มีประสิทธิภาพ E1/E2 ตามเกณฑ์ 75/75

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษการเพื่อส่งเสริมความเข้าใจ โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมความเข้าใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมความเข้าใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R

รายการ	N	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	ประสิทธิภาพ E ₁ / E ₂	ผลการเปรียบเทียบเกณฑ์
ประสิทธิภาพ กระบวนการ (E ₁)	30	150	118	78.67	78.67	75
ประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ (E ₂)	30	30	22.97	76.56	76.56	75

จากตารางที่ 1 พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมความเข้าใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.67/76.56 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ที่กำหนดซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ กล่าวคือประสิทธิภาพกระบวนการ (E₁) มีค่าเท่ากับ 78.67 ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E₂) มีค่าเท่ากับ 76.56

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R

แบบทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig. (2-tailed)
ก่อนเรียน	30	13.63	2.62	17.53*	29	0.00
หลังเรียน	30	22.97	1.92			

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 13.63 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 45.43 และได้คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 22.97 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.56 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนอ่านและเกิดความเข้าใจมากขึ้น	4.36	0.64	มาก
2. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้โดยการจัดระบบการเรียนรู้ อย่างเป็นขั้นตอน	4.04	0.61	มาก
3. แบบทดสอบมีความยากง่ายเหมาะสมและท้าทายความสามารถของนักเรียน	4.32	0.56	มาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนสามารถอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ได้ดียิ่งขึ้น	4.52	0.59	มากที่สุด
5. นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และความคิดเห็นระหว่างเพื่อน	4.40	0.58	มาก
6. กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามได้ชัดเจนยิ่งขึ้น	4.41	0.96	มาก
7. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น	4.24	0.80	มาก
8. กิจกรรมการเรียนรู้ปฏิบัติตามขั้นตอนไม่ยากเกินไป	4.00	0.82	มาก
9. นักเรียนมีความรู้สึกด้านบวกและกระตือรือร้นในการเรียนรู้ระหว่างเรียน	4.20	0.71	มาก
10. นักเรียนสามารถนำประสบการณ์จากบทเรียนไปใช้ในชีวิตรประจำวันและ ในวิชาอื่นได้	4.12	0.88	มาก
โดยรวม	4.26	0.72	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนสามารถอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น 2) กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และ 3) นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และความคิดเห็นระหว่างเพื่อน

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 78.67/76.56 เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ แสดงว่ากิจกรรมที่ผู้วิจัยจัดขึ้นมีประสิทธิภาพ ซึ่งหาประสิทธิภาพได้ดังนี้

ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 78.67 ผู้วิจัยได้เก็บคะแนนการทำกิจกรรมของนักเรียนระหว่างเรียนทั้งหมด 15 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 10 คะแนน รวมคะแนนเต็มเป็น 150 คะแนน พบว่านักเรียนมีคะแนนระหว่างเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 118 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.67 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนในแต่ละชั่วโมงสูงขึ้นเรื่อย ๆ ที่ผลเป็นเช่นนี้เพราะผู้วิจัยได้ศึกษาและนำแนวคิดทฤษฎีวิธีการสอนแบบ SQ4R ของวอลเตอร์ พอค (Walter Pauk, 1994, อ้างถึงใน มะลิวัลย์ อ่วมน้อย, 2562) ซึ่งพัฒนามาจากวิธีการสอนแบบ SQ3R ของ Robinson, F. P. (1970) มาใช้ในการสอน ซึ่งวิธีนี้เป็นวิธีที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อการอ่านโดยเฉพาะ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สร้างแผนการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R โดยอาศัยแนวคิด หลักการ ทฤษฎีต่าง ๆ

ที่เกี่ยวข้องแล้วดำเนินการพิจารณาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสนใจของนักเรียนที่ค่อนข้างจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการอ่านสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์และเป็นบทความเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งถ้านักเรียนสามารถอ่านภาษาอังกฤษได้เบื้องต้นจะทำให้เด็กสามารถต่อยอดไปยังการเรียนรู้เรื่องอื่น ๆ และวิชาอื่นได้

ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 76.56 หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน คะแนนเต็ม 30 คะแนน พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.97 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.56 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนได้ฝึกฝนการอ่านเพื่อความเข้าใจตามขั้นตอนการสอนแบบ SQ4R จนเกิดเป็นทักษะ เมื่อทำการทดสอบหลังเรียนนักเรียนจึงมีผลการทำแบบทดสอบหลังเรียนสูงขึ้น

จากที่กล่าวข้างต้นแสดงว่าการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แผนการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศยา ปรางทอง (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนากิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า กิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ4R เรื่อง มีประสิทธิภาพ 79.98/77.00 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกยุทธ์ ดันเมฆ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนากิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด มีประสิทธิภาพ 82.64/84.52 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และพบว่า จากการจัดการกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.67/76.56 เป็นไปตามเกณฑ์เกณฑ์ 75/75

2. เปรียบเทียบการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้แบบทดสอบวัดการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R เป็นไปตามเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเทคนิคหรือวิธีการสอนที่ได้นำมาพัฒนาและใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน เป็นเทคนิคที่สอดคล้องกับบริบทต่าง ๆ ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ได้ทำการทดลอง เพราะเป็นระดับขั้นที่กำลังเรียนรู้เกี่ยวกับการอ่านภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ จึงเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่าน จับใจความทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการอ่านและสามารถจับใจความในเนื้อเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้นทำให้ความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียนให้สูงขึ้นและมีความคงทนในการจำส่งผลให้มีความก้าวหน้าในการเรียน สอดคล้องกับที่นักวิชาการ พรนิภา บรรจงมณี (2548) ได้เสนอขั้นตอนวิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ไว้ 6 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 1 คือขั้นสำรวจ (Survey) ขั้นตอนที่ 2 คือตั้งคำถาม (Question) ขั้นตอนที่ 3 คือ ขั้นอ่าน (Read) และได้เพิ่มขั้นตอนที่ 4 คือ ขั้นบอกคำตอบอีกครั้ง (Recite) นักเรียนระบุคำตอบที่ได้เป็นคำพูดของตัวเอง ขั้นตอนที่ 5 คือขั้นไตร่ตรอง (Reflect) นักเรียนสะท้อนความคิดเห็นและความรู้สึกที่ได้จากการอ่านโดยมีการไตร่ตรองอย่างรอบคอบและมีการให้เหตุผลสนับสนุนต่อแนวคิดหรือความเชื่อของตนและขั้นตอนที่ 6 คือ ขั้นทบทวน (Record) นักเรียนจะทบทวนสิ่งที่เขียนบันทึกในขั้นนี้ผู้เรียนสามารถทบทวนสามารถทบทวนสิ่งที่ได้บันทึกไว้ร่วมกับนักเรียนคนอื่น ทั้งนี้เพื่อช่วยสร้างความเข้าใจในบทอ่านมากขึ้นและมีการแลกเปลี่ยนทัศนคติต่าง ๆ ระหว่างกัน ประกอบกับทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thomdike) ซึ่งเน้นทางด้านสติปัญญา โดยกล่าวว่า ผู้ที่มีสติปัญญาดีจะสามารถรับรู้และอ่านจับใจความในเวลาอันรวดเร็ว ตรงกันข้ามกับผู้ที่มีสติปัญญาไม่ดี จะใช้เวลาในการอ่านเพิ่มขึ้นดังนั้นการให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนบ่อย ๆ ก็เป็นวิธีการจะช่วยให้ นักเรียนมีทักษะในการอ่านจับใจความดีขึ้น (สุนันทามัน เศรษฐวิทย์, 2545) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มันทนา อุดทอง (2561) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อความเข้าใจในการอ่านและศึกษาเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนด้วยเทคนิค SQ4R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬารัตน์ อินทรอุดม (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิค SQ4R ร่วมกับพลังคำถาม ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการเรียน เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R ร่วมกับพลังคำถาม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปหาน้อย พบว่า 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนสามารถอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น 2) กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และ 3) กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามและตอบคำถามได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละขั้นตอนได้ส่งเสริมเจตคติให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองจริง ๆ โดยครูเป็นผู้คอยดูแลให้คำชี้แนะขณะที่นักเรียนกำลังปฏิบัติและให้ข้อมูลย้อนกลับ มีสื่อและการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งครูได้นำเทคนิคต่าง ๆ ที่พัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมมาใช้ และการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R แต่ละขั้นตอนทำทลายความสามารถของนักเรียน นักเรียนได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ทั้งจากการทำกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมเดี่ยว เมื่อครูและเพื่อนในห้องเรียนชื่นชมและให้ข้อมูลสะท้อนกลับหลังการสอนแต่ละชั่วโมงทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจ เห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น มีกำลังใจในการพัฒนาการอ่านและสามารถอ่านภาษาอังกฤษได้ดีขึ้นในครั้งถัดไป สอดคล้องกับกฎแห่งความพึงพอใจของธอร์นดิก (ปรตถกร เอกทัศน์, 2563) คือ เมื่อนักเรียนได้รับความพอใจก็จะตอบสนองเพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการ 5 ขั้นของมาสโลว์ ได้แก่ ขั้นที่ 3 ความต้องการความรักและการเป็นเจ้าของหรือเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เมื่อนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มทำงานของกลุ่มประสบความสำเร็จจะรู้สึกภูมิใจ และขั้นที่ 4 ความต้องการได้รับการยอมรับในคุณค่าของตน เมื่อนักเรียนได้แสดงความสามารถ แสดงความคิดเห็นของตนแล้วได้รับคำชมเชยจากเพื่อนและครูทำให้นักเรียนรู้สึกภูมิใจ ดีใจ และมีกำลังใจพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของตนให้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌักทร ทิพนามาส (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับ สุนทร อุดมหาราช (2547) พบว่า ข้อดีของการใช้วิธีการสอน SQ4R คือเป็นกระบวนการอ่านที่มีขั้นตอนอย่างเป็นระบบช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจได้ดี ตลอดจนการตั้งคำถามจะช่วยให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาที่มากขึ้น เพราะการตั้งคำถามเป็นแนวทางให้ผู้อ่าน อ่านเนื้อหาที่อยู่ในขอบเขตทำให้การอ่านมีจุดมุ่งหมายและช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น และเมื่อเกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่นำไปสู่การเกิดเจตคติที่ดีในรายวิชา โดยในชั้นการสอน SQ4R นั้น ในแต่ละขั้นจะช่วยเสริมเจตคติให้ผู้เรียนควบคู่ไปด้วย คือ Survey (S) นักเรียนจะได้อ่านเนื้อหาคร่าว ๆ เพื่อหาใจความสำคัญ โดยมีข้อดีคือนักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น สนใจในเนื้อหาที่จะเรียน Qusetion (Q) นักเรียนเกิดความตื่นเต้นที่จะได้เรียนรู้ และเกิดความกระตือรือร้นในการค้นหาคำตอบ Read (R) นักเรียนอ่านข้อความแบบละเอียด โดยมีข้อดีคือนักเรียนเกิดทักษะการอ่านที่ดี สามารถเห็นคำตอบจากคำถามในเนื้อหาที่อ่านได้ Record (R) นักเรียนจดบันทึก จะช่วยให้นักเรียนเกิดทบทวนจากสิ่งที่อ่าน Recite (R) นักเรียนเกิดทักษะการสรุปใจความ โดยใช้ภาษาของตนเอง ตามความเข้าใจ สิ่งนี้จะช่วยให้นักเรียนเกิดอิสระในกระบวนการอ่าน การคิด นำมาสู่การเขียนสื่อความเข้าใจในภาษาของตนเองได้ และ Reflect (R) ตัวสุดท้าย คือการวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดเจตคติในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การมีส่วนร่วมระหว่างเพื่อน การแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระที่อยู่ในเหตุและผลอย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป สอดคล้องกับการเรียนรู้ของธอร์นดิก 3 กฎ คือ กฎของความพึงพอใจ กฎของการฝึกฝน และกฎของความพร้อม กล่าวคือผลการกระทำที่ทำให้นักเรียนเกิดความพอใจหรือการได้รางวัลจากการกระทำใด ๆ จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก ส่วนการได้รับผลที่ไม่พึงพอใจหรือการถูกลงโทษไม่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมนั้น เขาจึงให้ความสำคัญกับการเสริมแรงและการจูงใจว่ามีผลต่อการเรียนรู้ในทางบวกมากกว่าการถูกลงโทษ เมื่อนักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนนั้นย่อมหมายความว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีการหรือวิธีสอนต่าง ๆ ที่ครูนำมาใช้จัดการเรียนรู้นั้น ครูจึงต้องสร้างแรงจูงใจ ให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียน ในขณะที่เดียวกันความพร้อมของผู้เรียนทุกด้านทั้งร่างกาย อารมณ์และสติปัญญา รวมถึงสภาพแวดล้อมก็เป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้ (อชรา เอ็บสุขศรี, 2556) ประกอบกับงานวิจัยของ กนกยุทธ์ ดันเมท (2564) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเนื้อหา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R เป็นการจัดกิจกรรมที่มีขั้นตอนที่หลากหลาย ครูผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนต่างให้เกิดความแม่นยำเพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้เกิดความต่อเนื่องและน่าเรียนรู้
2. ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ครูควรเตรียมสื่อ อุปกรณ์ให้พร้อม เพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ในการใช้กิจกรรม SQ4R มีขั้นตอนที่ชัดเจน ครูผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนให้ละเอียดก่อนนำไปใช้
4. ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนเพื่อสร้างประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ในระดับชั้นอื่น ๆ
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบวิธีการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R กับกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ
3. ควรเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R กับการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กนกยุทธ์ ดันเมฆ. (2564). การพัฒนากิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- จิราวดี รัตนไพฑูรย์ชัย. (2012). การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารกิจการสาธารณะภายใต้ประเทศไทย 4.0. http://www.mis.ms.su.ac.th/MISMS01/PDF01/1884_20190611_p_336.pdf
- จุฬารัตน์ อินทร์อุดม. (2561). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิค SQ4R ร่วมกับพลังคำถาม. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. DSpace at Silpakorn University. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2317/1/58255302.pdf>
- ณภัทร ทิพนามาส. (2556). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปรตถกร เอกทัศน์. (2563). จิตวิทยาสำหรับครู. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พรนิภา บรรจงมณี. (2548). การใช้เทคนิค เอส คิว โฟร์ อาร์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน ภาษาอังกฤษและ การคิดไตร่ตรองของผู้เรียน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. CMU Intellectual Repository. <http://cmuir.cmu.ac.th/handle/6653943832/25490>
- มะลิวัลย์ อ่วมน้อย. (2562). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยใช้เทคนิค SQ4R ร่วมกับ แผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- มันทนา อุตทอง. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนอ่านแบบ SQ4R เพื่อความเข้าใจในการอ่าน ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเนินมะหาด จังหวัดจันทบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. Burapha University Research Information. <https://buuir.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/7603>
- เรวดี หิรัญ. (2540). "สอนอย่างไรเด็กจึงจะอ่านภาษาอังกฤษให้เข้าใจ," ในสมิตรา อังวัฒนกุล, บรรณาธิการ. *แนวคิดและ เทคนิควิธีการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนบ้านหนองไฮ. (2563). รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. ฝ่ายวิชาการ.
- โรงเรียนบ้านหนองไฮ. (2564). รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. ฝ่ายวิชาการ.

- ศิริพร ฉันทานนท์. (2539). การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจตามทฤษฎีโครงสร้างความรู้
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต]. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). หลักและวิธีการสอนอ่านภาษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 7). ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนทร อุตมหาราช. (2547). การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสนใจในการเรียน ภาษาอังกฤษของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอน โดยวิธีสอนแบบ SQ4R กับการสอนตามคู่มือครู.
[วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. (2551). การสังเคราะห์ผลงานวิจัยของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยเกี่ยวกับ
การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยและภาษาอังกฤษแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อดิศยา ปรางทอง. (2560). การพัฒนากิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ4R เรื่อง ปัญหา
เกี่ยวกับวัยรุ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัย
นเรศวร.
- อชรา เอิบสุขสิริ. (2556). จิตวิทยาสำหรับครู. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Robinson, F. P. (1970). *Effective study*. New York: Harper & Brothers.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สาระเศรษฐศาสตร์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
Development of Cooperative Learning Activities with STAD Techniques
on Economics for Grade 8 students

ARTICLE INFO

Article history:

Received 21 December 2023

Revised 6 April 2024

Accepted 25 April 2024

Available Online 29 April 2024

ชนาธิป ลอยคลั่ง^{1,*}, และ ปิยลักษณ์ โพธิ์วรรณ²

Chanathip Loikhleng^{1,*} and Piyaluk Potiwan²

ABSTRACT

This research aimed to 1) develop the cooperative learning activities with STAD techniques on Economics for Grade 8 students as the effective criteria at 80/80, 2) compare academic achievement before and after learning with the model, 3) study the Grade 8 students' teamwork behavior after learning with the model, and 4) study the students' satisfaction toward the learning model. The sample consisted of 38 students in Chaing Yuen Pittayakom School which using the cluster random sampling. The research tools were 1) cooperative learning lesson plans, 2) an achievement test, 3) a teamwork behavior assessment form, 4) a students' satisfaction form. The statistics used precentage, mean, average, standard deviation, and t-test (dependent)

The results of the research were as follows; 1) The learning medel was efficiency at 83.07/80.96 as the research criteria. 2) after learning with the model, the students earned statistically significant higher scores at .05 level. 3) the students' teamwork behavior mean score was moderated at 2.39 (S.D. = 0.06), and 4) the students were satisfied the learning model at the highest level at 4.56 (S.D. = 0.03).

KEYWORDS: COOPERATIVE LEARNING ACTIVITIES WITH STAD TECHNIQUES / TEAMWORK BEHAVIOR

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
M.Ed. (Social Studies), Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

² อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : chanathip.loikhleng@outlook.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สาระเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและ หลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือเทคนิค STAD 3) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงาน เป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สาระเศรษฐศาสตร์ และ 4) เพื่อศึกษา ความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สาระเศรษฐศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม จำนวน 38 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD จำนวน 10 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน 3) แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และสถิติทดสอบที (Dependent-Samples)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.17/80.96 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) พฤติกรรมการ ทำงานเป็นทีมของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39 (S.D. = 0.06) อยู่ใน ระดับปานกลาง และ 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 (S.D. = 0.03) อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD / พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต โดยมุ่งในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนผู้ที่มีปัญญาและคุณธรรมในตนเอง มีความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้ มีการ พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดศักยภาพสูงสุด ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะ ในการใช้เทคโนโลยีในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศ ส่งเสริมให้เกิดทักษะกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น พัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นไปตามมาตรฐาน การเรียนรู้ ได้กำหนดไว้ 5 ประการ คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ 5) ความสามารถในการ ใช้เทคโนโลยี(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

กระบวนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องการเปลี่ยนหน้าที่ของครูจากผู้บรรยายไปสู่การเป็น นักออกแบบ การจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนสามารถสร้างความรู้ในแขนงต่าง ๆ ตามที่ตนเองมีความสนใจได้ด้วยตนเอง โดยครู เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำในการนำเครื่องมือที่มีของนักเรียนในการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านกระบวนการวิธี ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีที่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลสารสนเทศได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง และมีการร่วมกัน แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน สามารถเรียกกระบวนการเรียนรู้แบบนี้ว่า Active Learning โดยการยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อม ของตัวนักเรียน ให้สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่มี การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่สามารถคาดถึงสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น ในอนาคตได้ (วิจารณ์ พานิช, 2555)

จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา โรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม ปีการศึกษา 2566 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาสังคมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 55.71 ซึ่งอาจเป็นผลสืบเนื่องมา จากกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นไปที่วิธีการสอนที่เน้นการบรรยาย มากกว่าการให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและสร้าง องค์ความรู้ด้วยตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมห้องของตนเองที่ค่อนข้างน้อย และขาดความสนุกสนาน จึงต้องมีการพัฒนา รูปแบบและวิธีการสอน การนำสื่อเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนให้สูงขึ้นตามเกณฑ์การประกันคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาที่ร้อยละ 80 (โรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม, 2565)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ต้องการให้นักเรียนได้ศึกษา และค้นคว้าเนื้อหาต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเอง โดยได้รับการร่วมมือและช่วยเหลือจากสมาชิกภายในกลุ่ม เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม รวมทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการเข้าสังคม ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้สารสนเทศ รวมทั้ง การควบคุมอารมณ์ของตนเอง โดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันของตนได้ ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ STAD เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ สมาชิกภายในกลุ่มประกอบไปด้วย นักเรียนที่มีความสามารถในระดับ เก่ง ปานกลาง และอ่อน สมาชิกแต่ละคนจะได้รับมอบหมายหน้าที่ในแต่ละคน ก่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งจะช่วยสมาชิกภายในกลุ่ม เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน (ทศนา แคมมณี, 2564)

การจัดการเรียนรู้เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ต้องการให้นักเรียนได้ร่วมกันทำงาน มีการวางแผน กำหนดเป้าหมายและบทบาทหน้าที่ให้กับสมาชิก เพื่อบรรลุตามจุดมุ่งหมาย ของการทำงาน การจัดการเรียนรู้เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออก ถึงทักษะ ความสามารถของตน และนำประสบการณ์ที่มีมาประยุกต์และปรับใช้ให้เข้ากับบริบทการทำงาน ที่ได้รับมอบหมาย เกิดการพัฒนาศักยภาพของตนจากการเรียนรู้จากเพื่อนสมาชิก และก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนด้วยกัน ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2556)

ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่นำเทคนิคดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ แบบร่วมมือ เทคนิค STAD สาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อต้องการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางของนักเรียนและศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน และมุ่งหวังให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ตนได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปพัฒนาต่อยอด และประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สาระเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือเทคนิค STAD สาระเศรษฐศาสตร์
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สาระเศรษฐศาสตร์

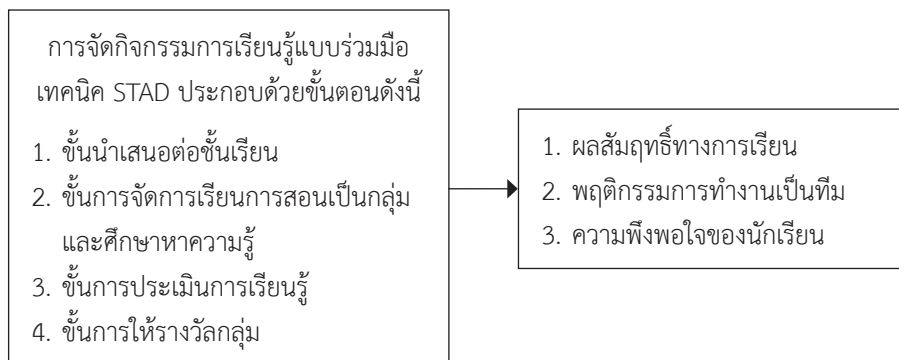
วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 7 ห้องเรียน โรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งหมด 242 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 38 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การผลิตสินค้าและบริการ เศรษฐกิจพอเพียงกับการผลิตสินค้าและบริการ และการคุ้มครองผู้บริโภค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 แผน รวมเวลาสอน 10 ชั่วโมง พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ระหว่าง 4.71 ถึง 4.90 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิด เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.20-1.00 โดยค่าความยาก (p) มีค่าระหว่าง 0.27-0.73 ค่าอำนาจ จำแนก (B) มีค่าระหว่าง 0.27-0.64 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับตามวิธีของโลเวตต์ (Lovett) มีค่าเท่ากับ 0.88

3. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม โดยเป็นแบบเกณฑ์การให้คะแนน 3 ระดับ (Scoring rubrics) จำนวน 4 ข้อ พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.00 (S.D. = 0.00) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สาระเศรษฐศาสตร์ โดยเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 12 ข้อ ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert) ผลการ ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.75-1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล

2. ปฐมนิเทศนักเรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

3. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนผ่านการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยแบบทดสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4. ดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 แผนการจัดการเรียนรู้ 10 ชั่วโมง ระยะเวลาเวลาในการ จัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

5. ในขณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สาระเศรษฐศาสตร์ โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้สังเกต และประเมินพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน ด้วยแบบสังเกตที่ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น

6. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนผ่านการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยแบบทดสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

7. ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สาระ เศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากนั้นนำข้อมูลที่จากการ เก็บรวบรวมข้อมูล ไปทำการ วิเคราะห์ผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) การหาประสิทธิภาพของวิธีการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สูตร E_1/E_2

2. วิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลัง โดยใช้สถิติการทดสอบที แบบ Dependent ทดสอบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมเป็นแบบเกณฑ์การให้คะแนนตามแบบเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring rubrics) 3 ระดับ คือ ดี ปานกลาง และปรับปรุง โดยยึดเกณฑ์การประเมินซึ่งดัดแปลงมาจากเกณฑ์การให้คะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.00	แปลความ	ระดับดี
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	แปลความ	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	แปลความ	ระดับปรับปรุง

4. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบสอบถามความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สารเศรษฐศาสตร์ โดยเป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จากนั้นนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	แปลความ	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	แปลความ	มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	แปลความ	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	แปลความ	น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	แปลความ	น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สารเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สารเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สารเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คะแนน	n	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	38	48	1505	3.96	3.07	83.17
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	38	30	923	24.29	1.87	80.96
ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1/E_2) เท่ากับ 83.17/80.96						

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สารเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) = 83.17/80.96 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 สามารถกล่าวได้ว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) มีค่าเท่ากับ 83.17 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) มีค่าเท่ากับ 80.96

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สารະเศรษฐศาสตร์ โดยการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบทีแบบกลุ่มไม่อิสระ (Dependent-samples t-test)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df.	t	Sig
ก่อนเรียน	38	30	12.32	3.07	37	28.340*	.000
หลังเรียน	38	30	24.29	1.87			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 12.32 คะแนน และมีคะแนนค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 24.29 คะแนน โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สารະเศรษฐศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน จำนวน 3 ครั้ง โดยการเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 สิ้นสุดในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เก็บข้อมูลครั้งที่ 2 สิ้นสุดในแผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 6 และเก็บข้อมูลครั้งที่ 3 สิ้นสุดในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่ 1-8

กลุ่มที่	ครั้งที่ 1 (แผนที่ 3)			ครั้งที่ 2 (แผนที่ 6)			ครั้งที่ 3 (แผนที่ 9)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	2.25	0.50	ปานกลาง	2.75	0.50	ดี	3.00	0.00	ดี
2	2.25	0.50	ปานกลาง	2.50	0.58	ปานกลาง	3.00	0.00	ดี
3	2.00	0.00	ปานกลาง	2.50	0.58	ปานกลาง	2.75	0.50	ดี
4	1.75	0.50	ปานกลาง	2.50	0.58	ปานกลาง	3.00	0.00	ดี
5	1.75	0.50	ปานกลาง	2.00	0.00	ปานกลาง	2.50	0.58	ปานกลาง
6	2.25	0.50	ปานกลาง	2.50	0.58	ปานกลาง	2.50	0.58	ปานกลาง
7	2.25	0.50	ปานกลาง	2.50	0.58	ปานกลาง	2.50	0.58	ปานกลาง
8	1.75	0.50	ปานกลาง	2.50	0.58	ปานกลาง	2.00	0.00	ปานกลาง
รวม	2.03	0.18	ปานกลาง	2.47	0.20	ปานกลาง	2.66	0.30	ดี

พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39 (S.D. = 0.06)

จากตารางที่ 3 พบว่า พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สารະเศรษฐศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.39 อยู่ในระดับ ปานกลาง โดยครั้งที่ 1 ทุกกลุ่มมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ครั้งที่ 2 มีจำนวน 1 กลุ่มมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี และครั้งที่ 3 มีจำนวน 4 กลุ่มมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี และกลุ่มที่เหลือมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

4. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบร่วมมือเทคนิค STAD สารเศรษฐศาสตร์

ตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สารเศรษฐศาสตร์

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. นักเรียนมีความชื่นชอบในเนื้อหาและกิจกรรมที่เรียน	4.50	0.69	มาก
2. เนื้อหาและกิจกรรมที่เรียนมีความน่าสนใจและดึงดูดให้อยากเรียนรู้	4.61	0.64	มากที่สุด
3. นักเรียนสนุกที่ได้เรียนเป็นกลุ่มและได้ทำงานเป็นทีมกับงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับเพื่อน	4.63	0.63	มากที่สุด
4. นักเรียนมีความสุขและชื่นชอบที่ได้ฝึกฝนทักษะและความสามารถของตนเอง	4.50	0.69	มาก
5. นักเรียนชื่นชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD	4.58	0.64	มากที่สุด
6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสนุกสนานและเหมาะสมกับระยะเวลา	4.58	0.64	มากที่สุด
7. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีโอกาสดำพูดแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	4.66	0.63	มากที่สุด
8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้เข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายขึ้น	4.47	0.73	มาก
9. กิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนค้นคว้าข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต หรือแหล่งการเรียนรู้สารสนเทศอื่น ๆ	4.58	0.64	มากที่สุด
10. เนื้อหาในการเรียนมีความหลากหลายและทำความเข้าใจได้ง่าย	4.55	0.69	มากที่สุด
11. นักเรียนต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้กับเนื้อหาอื่น ๆ	4.61	0.68	มากที่สุด
12. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.50	0.69	มาก
รวม	4.56	0.03	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.03) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 3) นักเรียนสนุกที่ได้เรียนเป็นกลุ่มและได้ทำงานเป็นทีมกับงาน ที่ได้รับมอบหมายร่วมกับเพื่อน ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.63) ข้อที่ 7) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีโอกาสดำพูดแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.63) และ 2) เนื้อหาและกิจกรรมที่เรียน มีความน่าสนใจและดึงดูดให้อยากเรียนรู้ และข้อที่ 11) นักเรียนต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้กับเนื้อหาอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.68) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือข้อที่ 8) กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้เข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.73)

อภิปรายผล

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สารเศรษฐศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.17/80.96 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากเพราะแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นได้ผ่านการจัดทำโดยคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ส่งผลทำให้แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ โดยการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันศึกษาค้นคว้า

ข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้สาระสนเทศ สนับสนุน และช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกภายในทีม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้นักเรียนมีประสิทธิภาพทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ ชุมแวงวาปี (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สาระภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลปรากฏว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.72/83.17 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อชิรวิทย์ อานนท์ชัยคุณ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง นโยบายการเงิน การคลังกับการพัฒนาเศรษฐกิจไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนตะพานหิน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ผลปรากฏว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 92.47/90.73

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังของแผนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สาระเศรษฐศาสตร์ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์ มีรูปแบบการสอนที่ให้นักเรียนได้ร่วมกันลงมือปฏิบัติ ศึกษาค้นหาความรู้และนำความรู้ที่ตนได้ค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนกันภายในทีม สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง แสดงออกถึงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน สร้างสัมพันธ์ไมตรีที่ดีระหว่างเพื่อนสมาชิก รวมทั้งมีบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ที่สนุกสนานจึงส่งผลให้ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรารัตน์ ปัญญาเทพ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแผนผังความคิด เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงและสหกรณ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อชิรวิทย์ อานนท์ชัยคุณ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง นโยบายการเงินการคลังกับการพัฒนาเศรษฐกิจไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนตะพานหิน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD พบว่า พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน ครั้งที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.03 (S.D. = 0.18) อยู่ในระดับปานกลาง ครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.47 (S.D. = 0.20) อยู่ในระดับปานกลาง และครั้งที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 (S.D. = 0.30) อยู่ในระดับดี ตามลำดับ โดยรวมพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39 (S.D. = 0.06) อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนอย่างชัดเจน เกิดแลกเปลี่ยนความรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนสมาชิกภายในทีม ส่งผลให้พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมดีขึ้นเป็นระยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัฐพล ไจวงศ์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (STAD) ร่วมกับแอปพลิเคชันทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แสงกับทัศนอุปกรณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีการทำงานเป็นทีมและมีทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรารัตน์ ปัญญาเทพ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแผนผังความคิด เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงและสหกรณ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียน อยู่ในระดับดีปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดา สาริโส (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง วันสำคัญและหลักการสำคัญในพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับดี

4. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.03) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือได้เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้ของตน เปิดรับความคิดเห็น

ที่แตกต่างและนำมาปรับใช้ให้เข้ากับการทำงานภายในทีม ให้การสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ มีการมอบหมายและกำหนดบทบาทหน้าที่สมาชิกแต่ละคนที่ชัดเจน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานของทีม และเมื่อประสบผลสำเร็จแล้ว ก็มีการมอบรางวัลให้กับกลุ่มที่มีผลงานโดดเด่นมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรรัตน์ ปัญญาเทพ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแผนผังความคิด เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงและสหกรณ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เนตรนภา สาแก้ว (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดา สาริโส (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง วันสำคัญและหลักการสำคัญในพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ครูผู้สอนจะต้องทราบถึงระดับความสามารถของนักเรียนแต่ละเป็นอย่างดี เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถจัดนักเรียนออกเป็นกลุ่มที่สมาชิกแต่ละคนมีความสามารถที่ต่างกันไป
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ต้องคำนึงระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีกิจกรรมในช่วงเช้าที่ค่อนข้างใช้ระยะเวลามาก
3. การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนโดยใช้วิธีการสอนในรูปแบบเดียวติดต่อกันเป็นเวลานานหลายสัปดาห์ อาจส่งผลต่อความสนใจในบทเรียนของนักเรียนแต่ละคน ทำให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายในเนื้อหา ครูผู้สอนควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนุกสนาน เพื่อดึงดูดความสนใจ ในบทเรียนของนักเรียน
4. ผู้วิจัยควรศึกษา ค้นคว้าและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม รวมถึงสามารถนำไปปรับใช้ กับรูปแบบการสอนอื่น ๆ ในแต่ละรายวิชาหรือระดับชั้นที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ควรให้นักเรียนได้ฝึกฝนความสามารถอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นต่อนักเรียน อาทิเช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความสามารถในการเป็นผู้นำ ความสามารถในการสื่อสาร เป็นต้น
2. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สามารถทำวิจัยเปรียบเทียบกับเทคนิคอื่น ๆ ได้ เพื่อจะได้ทราบถึงความแตกต่างของแต่ละเทคนิคว่าเทคนิคใดมีความเหมาะสมกับระดับของนักเรียน รวมถึงผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด หรือเทคนิคใดสามารถช่วยพัฒนาความสามารถหรือทักษะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนได้มากกว่ากัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ณรงค์ ชุมแวงวาปี. (2561). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบหนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ สาระภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทิตนา เขมมณี. (2564). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 25). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เนตรนภา สาแก้ว. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 16(3), 117-130.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยสำหรับครู (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์สุวีรยาสาน.
- โรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม. (2565). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาประจำปีการศึกษา 2565 (SAR).
โรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2556). มนุษยสัมพันธ์ Human Relationship. โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.
- วชิรรัตน์ ปัญญาเทพ. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับ แผนผังความคิด
เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงและสหกรณ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม.
- วิจารณ์ พาณิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. บริษัท ตาปลา พับลิเคชั่น จำกัด.
- วิชุดา สาริโส. (2566). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง วันสำคัญและหลักการสำคัญใน
พระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม, 7(1), 91-99.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). แนวทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะ
ทางสาขาวิชาชีพ. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อชิรวิทย์ อานนท์ชัยคุณ. (2566). การพัฒนาชุดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง นโยบายการเงิน การคลัง
กับการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนตะพานหิน อำเภอตะพานหิน
จังหวัดพิจิตร. วารสารวิจัยและวิชาการบูรพพัฒน์. 1(3), 1-18.
- อัฐพล ใจวงศ์. (2563). การเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (STAD) ร่วมกับแอปพลิเคชันทางการศึกษา
เพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง
แสงกับทัศนอุปกรณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม.

การพัฒนากิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต
เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการและความสามารถ
ในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5

The Development of Learning Activities Using STEM Education
on Electrostatics to Promote Integrated Science Process Skills
and Problem-solving Ability of Grade 11 Students

ARTICLE INFO

Article history:

Received 16 September 2022

Revised 8 December 2023

Accepted 12 January 2024

Available Online 29 April 2024

บวรลักษณ์ พลปฐม^{1,*} และ ไพศาล วรคำ²

Bowaonrak Phonpathom^{1,*} and Paisarn Worakham²

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to development of STEM activity on static electricity to enhance integrated science process skills and problem-solving abilities, 2) to compare the integrated science process skills before and after the STEM Education on static electricity, and 3) to compare the problem-solving ability before and after the STEM Education on static electricity. The research sample group was 42 Grade 11 students from a large school in 2021 academic year. The research instruments were: 1) a STEM lesson plan on static electricity, 2) the subjective integrated science process skills test, and 3) the subjective problem-solving ability test. The data analysis statistics were mean, standard deviation, and Dependent Samples t-test.

The research revealed that: 1) the STEM activity on static electricity to enhance integrated science process skills and problem-solving abilities of Grade 11 students was a single lesson plan with 6 steps for 15 hours which was indicated the appropriateness at a high level, 2) the integration science process skills of the students after the STEM education implementation was higher than before the implementation at statistically significant level of .05 and 3) the problem-solving ability of the students after the STEM education implementation was higher than before the implementation at statistically significant level of .05.

KEYWORDS: STEM EDUCATION / INTEGRATED SCIENCE PROCESS SKILLS / PROBLEM-SOLVING ABILITIES

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
M.Ed. (Science Education), Faculty of Education, Rajabhat Maha sarakham University, Thailand.

² รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : 638010300116@rmu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และความสามารถในการแก้ปัญหา 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา และ 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง ปีการศึกษา 2564 จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต 2) แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และ 3) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบกลุ่มไม่อิสระ

ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มี 1 แผนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ใช้เวลา 15 ชั่วโมง มีความเหมาะสมในระดับมาก 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต มีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สะเต็มศึกษา / ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ / ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญมากในยุคปัจจุบัน เนื่องจากเกี่ยวข้องกับอาชีพที่แตกต่างกัน ผู้คนจึงใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อทำให้ชีวิตและการทำงานง่ายขึ้น เป็นผลจากความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตลอดจนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์อื่น ๆ อีกทั้งวิทยาศาสตร์ยังทำให้ผู้คนพัฒนาการคิดรวมถึงการคิดเชิงตรรกะด้วย คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและวิพากษ์วิจารณ์ และมีทักษะการวิจัยและการได้มาซึ่งความรู้ที่สำคัญ ความสามารถในการแก้ปัญหายังเป็นระบบและการตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลที่ตรวจสอบได้หลากหลายคือสังคมแห่งการเรียนรู้ ดังนั้น ทุกคนควรมุ่งหวังให้นักเรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้และแก้ปัญหาที่หลากหลาย ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) เป้าหมายของการส่งเสริมพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะต้องอาศัยการวางรากฐานทางการศึกษาที่มีคุณภาพ การยกระดับการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์ศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้สำคัญเพื่อทำให้คนไทยทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนำไปสู่การพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพให้คนไทยสามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและแข่งขันกับประเทศอื่นและ และจากการศึกษาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2561-2563 วิชาวิทยาศาสตร์ จำแนกตามสาระการเรียนรู้ ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่การศึกษา (O-NET) ปี 2563 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 32.68 ซึ่งต่ำกว่าร้อยละ 50 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2563) นอกจากนี้ผลของการประเมินด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระหว่าง PISA 2015 และ PISA 2018 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ใน ผลการประเมิน PISA 2018 ของไทย ปรากฏว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในด้านการอ่าน 393 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 487 คะแนน) คณิตศาสตร์ 419 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 489 คะแนน) และวิทยาศาสตร์ 426 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 489) ซึ่งมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD ทั้งสามด้าน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2563) และจากการศึกษาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) และผลการประเมิน โดย PISA ทำให้เห็นว่า ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนไทยยังมีความรู้และทักษะที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง จึงมีความจำเป็นต้องเร่งปรับปรุงพัฒนาการศึกษา ไทยต้องเสริมสร้าง ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนอย่างเร่งด่วน

จากการสังเกตของผู้วิจัยในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนปรากฏว่านักเรียนมีโอกาสนในการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ค่อนข้างน้อย นักเรียนไม่สามารถสัมผัสกับประสบการณ์จริงด้วยตนเอง ส่งผลให้ไม่สามารถนำความรู้มาสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตประจำวันได้ การจัดกิจกรรมในการเรียนขาดความน่าสนใจ ซึ่งส่งผลต่อความกระตือรือร้น ความอดทนในการแสวงหาความรู้ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ไม่สูง ตามเป้าที่กำหนดไว้การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์จึงต้องพัฒนาปัจจัยต่างๆ อันจะส่งผลให้ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนดีขึ้นและวิธีการที่จะช่วยพัฒนา ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้อีกวิธีหนึ่ง คือการให้นักเรียนได้ทำโครงงานวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 จากการค้นคว้า และสร้างองค์ความรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาผู้วิจัยได้ทำการวิจัยและปรากฏว่าการศึกษาดังกล่าวต้องผสมผสานสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ การเรียนรู้ในห้องเรียน และชีวิตจริงเข้าด้วยกัน เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา สามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่พบได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามหลักเหตุผล เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ นำความรู้ไปใช้ป้องกันและแก้ปัญหาซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ STEM Education ที่เป็นการบูรณาการ 4 สาขาวิชาเข้าด้วยกัน ได้แก่ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ทุกแขนงมาใช้เพื่อแก้ปัญหา ค้นคว้า สร้างสรรค์และพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ในสถานการณ์โลกปัจจุบัน (ปิยะวัจณา โชคสถาพร, 2564) การจัดการเรียนรู้ STEM Education ใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่มีการมุ่งเน้นให้นักเรียนได้รู้จักการประยุกต์ใช้ความรู้ต่าง ๆ โดยการบูรณาการ ซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนให้สามารถเชื่อมโยงความรู้ในเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเทคโนโลยี เข้ากับชีวิตจริง ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ระบุปัญหา รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา ทดสอบประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน และนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาผลการแก้ปัญหาหรือผลงาน (วิภาพร เวียงเงิน, 2566)

จากการศึกษาปรากฏว่าการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ STEM Education ช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเชิงระบบ (System thinking) การรู้วิทยาศาสตร์ตลอดจนสร้างนวัตกรรมรุ่นใหม่ในการสร้างสรรค์และกระบวนการใหม่ ๆ อย่างยั่งยืนภายใต้ระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้เนื้อหาด้าน STEM ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ซึ่งช่วยพัฒนาคุณลักษณะค่านิยม (Habits of mind) ที่พึงประสงค์สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับคำที่กล่าวว่า การใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเป็นเครื่องมือช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน จะช่วยให้เยาวชนได้มีการฝึกทักษะในการคิดอย่างเป็นขั้นตอนซึ่งเป็นการต่อยอดความรู้ที่มีอยู่เดิมให้ขยายไปจนเกิดมุมมองใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหานั้น ๆ ได้อย่างครอบคลุมและถูกต้องจนนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์รวมถึงนวัตกรรมใหม่ (สุวิมล สาสังข์, 2562) การพัฒนาทักษะชีวิตและความคิดสร้างสรรค์นำไปสู่นวัตกรรมนักเรียนที่มีประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมศึกษาจะได้เตรียมพร้อมปฏิบัติงานที่ต้องใช้ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ในสาขาการผลิตและบริการที่มีความสำคัญต่ออนาคตของประเทศ โดยได้รับประโยชน์จากการการเรียนรู้แบบบูรณาการส่งเสริมศึกษา จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องปรากฏว่าการจัดการเรียนรู้ STEM Education ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาลงเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (ธนวรรธน์ ศรีวิบูลย์รัตน์ และอังคณา อ่อนธานี, 2562) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 (สุรสิทธิ์ จิตเรณู, 2561) นอกเหนือจากความสามารถในการแก้ปัญหาแล้ว ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญต่อการค้นหาความรู้รวมทั้งการแก้ปัญหาวางวิทยาศาสตร์ เป็นสิ่งสำคัญที่นักเรียนต้องใช้ในการเรียนรู้และการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องซึ่งต้องอาศัยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ที่แปลกใหม่ต่อยอดพัฒนาชิ้นงานต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) จากเหตุผลดังที่ได้กล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบ STEM Education ซึ่งคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะส่งเสริมการคิดอย่างมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และความสามารถในการแก้ปัญหาทบทวนความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบ STEM Education ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดเวลา 15 ชั่วโมง เนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 เรื่อง ไฟฟ้าสถิต กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเป็นการพัฒนานักเรียนให้เต็ม ศักยภาพที่มีความสอดคล้อง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในโลกศตวรรษที่ 21 และนำผลการวิจัยที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา นำมาร่างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้

ระยะที่ 2 เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต ตามแบบแผนการทดลองเบื้องต้น แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อน-หลัง จากนั้นทำการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และความสามารถในการแก้ปัญหา ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญสำหรับประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนวิทยาศาสตร์ ด้านสะเต็มศึกษา ด้านเนื้อหาวิชาฟิสิกส์ และด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 5 คน

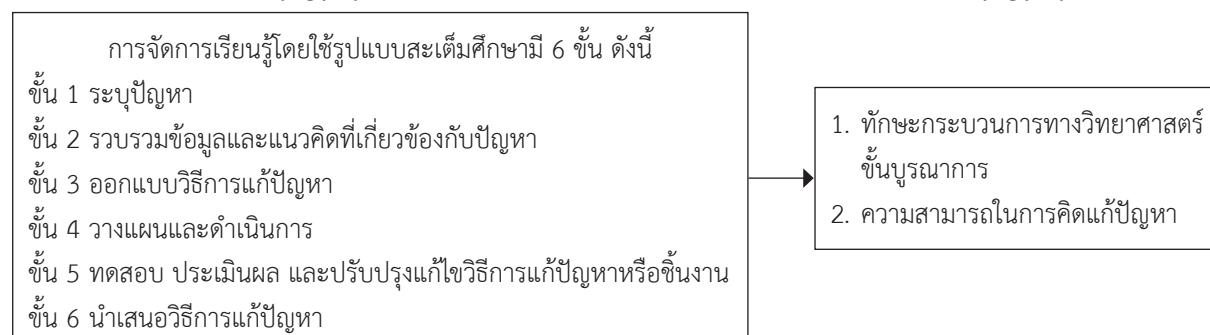
ระยะที่ 2 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 - 5/7 ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในจังหวัดมหาสารคาม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมทั้งหมด 84 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งในจังหวัดมหาสารคาม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 42 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนในระดับปานกลาง (เกรดเฉลี่ยสะสม 2.50-3.00) ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กรอบแนวคิด

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะมาตรฐานค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 27 ข้อ เกี่ยวกับคุณลักษณะของสะเต็มศึกษาที่บูรณาการความรู้ระหว่างวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ เน้นการปฏิบัติจริง เน้นการแก้ปัญหา เน้นความคิดสร้างสรรค์ เน้นการทำงานเป็นทีม และเน้นการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตจริง

ระยะที่ 2

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.51) แนวทางแก้ปัญหาเป็นเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมงรวมทั้ง 15 ชั่วโมงโดยแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่าต้องปรับสถานการณ์/ปัญหาที่ใช้และคำถามในใบกิจกรรม จากนั้นผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จึงได้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษาที่ประกอบด้วย ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอนนี้ 1) ระบุปัญหา 2) รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา 3) ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา 4) วางแผนและดำเนินการ 5) ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน 6) นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา

2. แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ แล้วทำการร่างแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ เป็นแบบทดสอบอัตนัย แบบสถานการณ์ จำนวน 6 สถานการณ์ แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แก้ไข และเสนอแนะ นำแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) คัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50-1.00 ขึ้นไป ผลปรากฏว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.80-1.00 หลังจากนั้นนำแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 คน แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้วิธีของ Whitney & Sabers (ไพศาล วรคำ, 2562) ใช้เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20-0.80 และค่าความยาก (P) มีค่าความยากตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ปรากฏว่าค่าอำนาจจำแนก (D) ของแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ จำนวน 6 สถานการณ์ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.24-0.51 และค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.32-0.58 จากนั้นคัดเลือก แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ จำนวน 5 สถานการณ์ ที่มีค่าอำนาจจำแนก (D) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.26-0.57 และค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.35-0.62 และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ Cronbach's Alpha Coefficient Method (ไพศาล วรคำ, 2562) ปรากฏว่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

3. แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของความสามารถในการแก้ปัญหาตามแนวคิดของ Weir (1974) แล้วทำการร่างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นแบบทดสอบอัตนัย แบบสถานการณ์ จำนวน 6 สถานการณ์ แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แก้ไข และเสนอแนะ นำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) คัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50-1.00 ขึ้นไป ผลปรากฏว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.80-1.00 หลังจากนั้นนำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 คน แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้วิธีของ Whitney & Sabers (ไพศาล วรคำ, 2562) ใช้เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20-0.80 และค่าความยาก (P) มีค่าความยากตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ปรากฏว่าค่าอำนาจจำแนก (D) ของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา จำนวน 6 สถานการณ์ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.22-0.52 และค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.34-0.60 จากนั้นคัดเลือกแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา จำนวน 5 สถานการณ์ ที่มีค่าอำนาจจำแนก (D) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.23-0.55 และค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.35-0.61 และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ Cronbach's Alpha Coefficient Method (ไพศาล วรคำ, 2562) ปรากฏว่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1

1. ศึกษาการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คำอธิบายรายวิชาวิทยาศาสตร์ ขอบข่ายเนื้อหา ตัวชี้วัด หน่วยการเรียนรู้ การวัดการประเมินผล ในหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)
2. ศึกษาทฤษฎี หลักการและแนวทางในการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา
3. วิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เช่น วิเคราะห์ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อนำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ขึ้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้ จุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อสร้างแผนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา จำนวน 1 แผน 15 ชั่วโมง
5. นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาให้คำแนะนำ ความถูกต้องของเนื้อหา และความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล
6. ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นตามคำแนะนำต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ได้แก่ ปรับปรุงการใช้ภาษาให้เข้าใจง่ายขึ้น แก้ไขคำศัพท์บางคำให้ถูกต้องและปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน
7. ทำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสม

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มวิจัยเดี่ยววัดผลก่อนและหลังการทดลอง One Group Pretest-Posttest Design (ไพศาล วรคำ, 2562)

1. ทำการทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ข้อสอบอัตนัย จำนวน 5 สถานการณ์ โดยใช้เวลา 60 นาที 100 คะแนน และทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นอัตนัย จำนวน 5 สถานการณ์ โดยใช้เวลา 60 นาที 60 คะแนน
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา จำนวน 1 แผน รวมทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง ดังนี้
ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา จำนวน 1 ชั่วโมง ให้นักเรียนทำความเข้าใจปัญหาหรือวิเคราะห์เงื่อนไขหรือข้อจำกัดของสถานการณ์เพื่อกำหนดขอบเขตของปัญหา ซึ่งนักเรียนต้องคิดแก้ปัญหาว่าตัวเก็บประจุที่มีอยู่จริงหรือเลือกทรอนิกส์กับตัวเก็บประจุที่ประดิษฐ์ขึ้นเองชนิดใดจะสามารถอัดกระแสได้มากกว่ากัน
ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา จำนวน 6 ชั่วโมง ให้นักเรียนรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และประเมินความเป็นไปได้ พิจารณาเหตุและผลประกอบการตัดสินใจเพื่อเลือกแนวทางที่ดีที่สุด ในการเลือกวิธีในการแก้ปัญหาคำถามว่าตัวเก็บประจุที่จะสามารถอัดกระแสได้มากที่สุดซึ่งผู้สอน ให้ความรู้และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 4 ครั้ง ซึ่งการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 1 เรื่อง ธรรมชาติของไฟฟ้าสถิตและกฎของคูลอมบ์ จำนวน 1 ชั่วโมง การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 2 เรื่อง สนามไฟฟ้าและเส้นสนามไฟฟ้า จำนวน 1 ชั่วโมง การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 3 เรื่อง ตัวเก็บประจุอย่างง่าย ศักย์ไฟฟ้า ความต่างศักย์เนื่องจากสนามไฟฟ้าสม่ำเสมอ จำนวน 2 ชั่วโมง การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 4 เรื่อง พลังงานสะสมในตัวเก็บประจุ และการต่อตัวเก็บประจุ จำนวน 2 ชั่วโมง
ขั้นที่ 3 ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาจำนวน 1 ชั่วโมง ให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รวบรวมมาประยุกต์การประยุกต์ใช้ข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องเพื่อแบบวิธีการในการออกแบบตัวเก็บประจุ โดยคำนึงถึงวัสดุ จำกัด และเงื่อนไขตามสถานการณ์ที่กำหนด
- ขั้นที่ 4 วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา จำนวน 4 ชั่วโมง ให้นักเรียนกำหนดขั้นตอนในกระบวนการเป้าหมายและระยะเวลา ออกแบบและพัฒนาต้นแบบตัวเก็บประจุที่จะสามารถอัดกระแสได้มากที่สุด เพื่อให้ตอบสนองต่อความสามารถในการแก้ปัญหา โดยมีผู้สอนคอยแนะนำและดูแล
- ขั้นที่ 5 ขั้นที่ทดสอบประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน จำนวน 2 ชั่วโมง ให้นักเรียนร่วมกันทดสอบและประเมินเพื่อแก้ไขปัญหานำผลที่ได้มาประยุกต์แก้ไขและพัฒนาผลลัพธ์ให้มีประโยชน์มากขึ้น โดยเมื่อนักเรียนสร้างชิ้นงานเสร็จจะต้องทดสอบชิ้นงานตัวเก็บประจุที่ประดิษฐ์ขึ้น

ขั้นที่ 6 นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา จำนวน 1 ชั่วโมง ให้นักเรียนทำการนำเสนอผลลัพธ์ หรือนวัตกรรมที่สร้างขึ้น พร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการทดลองของกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติคือ ขั้นตอนหรือกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมที่วิศวกรใช้ออกแบบชิ้นงานมาเพื่อแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้

3. หลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และวัดความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นอัตรา จำนวน 5 สถานการณ์ โดยใช้เวลา 60 นาที 60 คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของแผนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษาแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การแปลผล คือ เหมาะสมมากที่สุด (4.51-5.00) เหมาะสมมาก (3.51-4.50) เหมาะสมปานกลาง (2.51-3.50) เหมาะสมน้อย (1.51-2.50) เหมาะสมน้อยที่สุด (1.00-1.50)

2. นำแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ

3. ปรับปรุงแบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นตามคำแนะนำต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ได้แก่ ปรับความครอบคลุมองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ปรับความชัดเจนของข้อรายการประเมิน และปรับความถูกต้องเหมาะสมในการใช้ภาษา

4. นำส่งแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ระยะที่ 2

1. เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ระหว่างก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบทีแบบสองกลุ่มไม่อิสระ (Dependent samples t-test)

2. เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา ระหว่างก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต โดยวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบทีแบบสองกลุ่มไม่อิสระ (Dependent samples t-test)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ไฟฟ้าสถิต จำนวน 1 แผนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน รวมเวลา 15 ชั่วโมง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ไฟฟ้าสถิต

ขั้นที่	กิจกรรมการเรียนรู้	สาขา STEM	เวลา (คาบ)
1	ระบุปัญหา	S	1
2	รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา โดยใช้ 5E	S, M	6
3	ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา	S, T, E, M	1
4	วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา	S, T, E, M	4
5	ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน	S, T, E, M	2
6	นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหา หรือชิ้นงาน	S	1
	รวม	S, T, E, M	15

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. ผลการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (M) สอดคล้องสัมพันธ์กับผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	4.20	0.45	มาก
2. ผลการเรียนรู้เทคโนโลยี (T) สอดคล้องสัมพันธ์กับผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	4.20	0.45	มาก
3. ผลการเรียนรู้วิศวกรรมศาสตร์ (E) สอดคล้องสัมพันธ์กับผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	4.20	0.45	มาก
4. สาระสำคัญสอดคล้องกับผลการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก
5. สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก
6. สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระสำคัญ	4.40	0.55	มาก
7. จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก
8. จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับสาระสำคัญ	4.20	0.45	มาก
9. จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก
10. จุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุมความรู้ (K) ทักษะ (P) และ คุณลักษณะ (A)	4.60	0.55	มากที่สุด
11. จุดประสงค์การเรียนรู้สามารถวัดและประเมินผลได้	4.20	0.45	มาก
12. สถานการณ์ปัญหาท้าทายความคิดของนักเรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
13. สถานการณ์ปัญหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
14. นักเรียนได้ร่วมกันวิพากษ์ปัญหาและระบุปัญหา	4.60	0.55	มากที่สุด
15. นักเรียนได้แสวงหาข้อมูลความรู้แนวคิด ด้วยตนเอง	4.60	0.55	มากที่สุด
16. นักเรียนได้เรียนรู้จากการรวบรวมข้อมูลและแนวคิด	4.60	0.55	มากที่สุด
17. นักเรียนได้ร่วมกันสรุปความรู้จากการสืบค้น	4.80	0.45	มากที่สุด
18. นักเรียนได้ร่วมกันออกแบบวางแผนการแก้ปัญหาตามหลักวิศวกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสม	4.60	0.55	มากที่สุด
19. นักเรียนได้ร่วมกันวิพากษ์แผนการการแก้ปัญหาอย่างรอบคอบและเหมาะสม	4.40	0.55	มาก
20. นักเรียนได้ร่วมกันแก้ปัญหาตามแผนที่วางไว้	4.40	0.55	มาก
21. นักเรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา	4.20	0.45	มาก
22. นักเรียนได้ประเมินผลการแก้ปัญหาร่วมกัน	4.20	0.45	มาก
23. นักเรียนได้ทำแนวทางปรับปรุงวิธีการแก้ปัญหาร่วมกัน	4.20	0.45	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 5 มีความเหมาะสม โดยภาพรวม และรายส่วนประกอบของแผน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.51)

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ และความสามารถในการแก้ปัญหาของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต

2.1 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ขั้นบูรณาการ	คะแนน เต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		$\bar{D}$	t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
1. ทักษะการตั้งสมมติฐาน	20	6.38	1.68	12.62	2.36	6.24	16.72*	.000
2. ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร	20	6.93	2.21	13.26	1.23	6.33	18.34*	.000
3. ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร	20	5.68	1.81	12.60	1.56	6.92	20.83*	.000
4. ทักษะการทดลอง	20	7.93	2.44	13.39	1.22	5.46	11.09*	.000
5. ทักษะการแปลความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป	20	5.45	1.11	11.69	1.47	6.24	22.39*	.000
รวม	100	32.67	4.69	63.45	5.00	30.78	36.89	.000

หมายเหตุ *นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 32.67 ส่วนคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 63.45 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนปรากฏว่าคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบของความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา

ความสามารถในการแก้ปัญหา	คะแนน เต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		$\bar{D}$	t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
1. ระบุปัญหา	15	6.31	1.66	13.33	1.20	7.02	24.72*	.000
2. วิเคราะห์ปัญหา	15	6.00	1.36	13.21	1.24	7.21	34.10*	.000
3. กำหนดวิธีการเพื่อแก้ปัญหา	15	6.36	1.69	12.43	1.58	6.07	23.31*	.000
4. ตรวจสอบผลลัพธ์	15	5.24	0.73	11.45	1.48	6.21	25.91*	.000
รวม	60	23.90	4.78	50.43	4.30	26.53	38.47	.000

หมายเหตุ *นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ปรากฏว่านักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 23.90 ส่วนคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 50.43 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนปรากฏว่าคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 สามารถสรุปและอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีจำนวน 1 แผน 6 ชั้น ใช้เวลา 15 ชั่วโมง มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.51)

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบ STEM Education ตามสถานการณ์ปัญหาในชีวิตประจำวันและสนับสนุนให้นักเรียนฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แบบบูรณาการในการแก้ปัญหาซึ่งสอดคล้องการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ชิ้นงานในตัวนักเรียนทุกคน และมีทักษะในการออกแบบ และระดมความคิดในการแก้ปัญหา กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STEM Education มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นอกจากนี้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ยังเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด เปิดโอกาสให้ค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทำจากวัสดุเหลือใช้และหาได้ง่าย เพื่อให้เกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ สอดคล้องกับที่ บริสุทธิธรรม พิมพ์ศิริ (2561) กล่าวว่าลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนอยู่ในโลกแห่งประสบการณ์ ได้มีโอกาสผิดพลาดและมีโอกาสแก้ตัว เรียนรู้จากความผิดพลาดนั้น ๆ

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้เพราะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ STEM Education นักเรียนได้รับการเสริมสร้างทักษะในการสร้างสมมติฐานในเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งจำเป็นในการสร้างปัญหาและหาคำตอบในกระบวนการเรียนรู้ ได้รับการฝึกฝนในการกำหนดนิยามของคำศัพท์ทางวิทยาศาสตร์ในรูปของความหมายที่สามารถทดสอบและวัดได้ ได้เรียนรู้วิธีการระบุและควบคุมตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ได้รับโอกาสฝึกฝนในการวางแผนการทดลอง ดำเนินการทดลอง และวิเคราะห์ผลการทดลองเพื่อหาคำตอบหรือสนับสนุนสมมติฐานที่เสนอไว้ รวมทั้งได้รับการฝึกฝนในการวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูลที่ได้รับจากการทดลอง และสรุปผลส่งผลกระทบต่อสมมติฐานหรือคำถามที่ตั้งไว้ จึงทำให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุดรา ทองแหยม และคณะ (2566) ที่ปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด STEM Education มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดุสิต ทองสุขนอก และณัฐกานต์ ศาสตร์สูงเนิน (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง โยเกิร์ตข้าว ปรากฏว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 9.42 คิดเป็นคะแนนร้อยละ 31.40 คะแนน ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเท่ากับ 16.58 คิดเป็นคะแนนร้อยละ 55.30 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าสถิต มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้เพราะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ STEM Education นักเรียนได้รับการเสริมสร้างทักษะในการระบุปัญหาที่ซับซ้อนและเกิดขึ้นในสถานการณ์จริง ทำให้พัฒนาความรับผิดชอบในการหาคำตอบและแก้ปัญหาให้เกิดขึ้น มีโอกาสในการพัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาที่ซับซ้อน การใช้เครื่องมือและเทคนิคในการวิเคราะห์สาเหตุ และผลที่ต้องการ การบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ในกระบวนการเรียนรู้แบบ STEM Education ทำให้นักเรียนพัฒนาวิธีการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย โดยอาจมีการใช้เครื่องมือ โมเดล การทดลอง และการคิดคำนวณเพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา และการตรวจสอบผลลัพธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ สังเกต (2564) ที่กล่าวว่า STEM Education มีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเช่น รูปภาพ วิดีโอ เป็นต้น และออกแบบสถานการณ์ปัญหาที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง รวมทั้งใช้กระบวนการกลุ่มได้นำเทคโนโลยีมาศึกษาค้นคว้า เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อภิญา สิงห์โต (2563) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ STEM Education มีขั้นตอนที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มีการนำเอาสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและเป็นเรื่อง

ใกล้ชิดตัวของนักเรียนทำให้นักเรียนมีความสนใจในการคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ ครูจะเป็นเพียงผู้นำเสนอปัญหา ใช้คำถามกระตุ้น และคอยแนะนำซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑารัตน์ วรณิต และคณะ (2565) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวทาง STEM Education ซึ่งปรากฏว่าการจัดการเรียนรู้ STEM Education สามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างให้สูงขึ้นตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวัฒน์ ศรีวิบูลย์รัตน์ และอังคณา อ่อนธานี (2562) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ STEM Education เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดและแก้ปัญหา เรื่อง งานและพลังงาน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปรากฏว่าหลังจากเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ STEM Education มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงกว่าเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรกระตุ้นนักเรียนให้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองให้มากที่สุด เพื่อให้นักเรียนจะได้เรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรชี้แจ้งระยะเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมให้ชัดเจน เพื่อให้การทำกิจกรรมให้สำเร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ นอกจากนั้นผู้สอนควร ให้ความช่วยเหลือ และให้คำปรึกษานักเรียนตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการวิจัยปรากฏว่าในกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้ผ่านการศึกษาค้นคว้าซ้ำหลายครั้งในการเรียนรู้วิชา ฟิสิกส์ ทำให้ทราบว่านักเรียนนั้นมีความรู้สึกรู้สีกทั้งด้านบวกและด้านลบ เกี่ยวกับการเรียนวิชาฟิสิกส์ จึงควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียน
2. จากการวิจัยปรากฏว่าในกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนได้ลงมือตรวจสอบ ค้นคว้า ทดลอง เก็บข้อมูล เพื่อตีความแปล ความ นำไปสู่การสร้างคำอธิบายและลงข้อสรุปเป็นความรู้ ทำให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จึงควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามสะเต็มศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จุฑารัตน์ วรณิต, ปาริชาติ ประเสริฐสังข์ และ สุรัชย์ รัตนสุข. (2565). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวทางสะเต็มศึกษา. *วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 18(3), 169-178.
- ดุสิต ทองสุขนอก และ ญัฐกานต์ ศาสตร์สูงเนิน. (2565) ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเรื่อง โยเกิร์ตข้าว. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 19(84), 128-138.
- ธนวรรณ ศรีวิบูลย์รัตน์ และ อังคณา อ่อนธานี (2562). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่องงานและพลังงาน รายวิชาฟิสิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 25(2), 197-207.
- บริสุทธิ์ธรรม พิมพ์ศิริ. (2561). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Constructivism เพื่อส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ปิยะวัจนา โชคสถาพร. (2564). บทบาทหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสู่การจัดการเรียนรู้
สะเต็มศึกษา. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(10), 282-294.
- ไพศาล วรคำ. (2562). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 10). ตักสิลาการพิมพ์.
- พรทิพย์ สังเกต. (2564). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการและเจตคติต่อวิชาเคมี
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา. [วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พลศักดิ์ แสงพรมศรี, ประสาท เนื่องเฉลิม และ ปิยะเนตร จันทร์ธิระติกุล. (2558). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการและเจตคติต่อการเรียนวิชาเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษากับแบบปกติ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 9(ฉบับพิเศษ),
401-418.
- วิชุดชา จิตรศิลป์, ถาดทอง ปานศุภวิทย์ และ นิติธารชอุทัย. (2561). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดย
การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่อง แรง การเคลื่อนที่ และพลังงานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารวิชาการ
หลักสูตรและการสอน*, 10(27), 87-97.
- วิภาพร เวียงเงิน. (2566). *การจัดการเรียนรู้แบบ STEM EDUCATION เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ใน
ประเพณีไหลแพไฟ่ จังหวัดอุดรธานีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องปริซึม และทรงกระบอก*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- ศิริลักษณ์ ชาวุ่มบัว และ สุนีย์ เหมะประสิทธิ์. (2558). การพัฒนาหลักสูตรตามแนวทางสะเต็มศึกษาเรื่อง อ้อย สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 26(1), 224-236.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2563). *สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน
(O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563*. <https://www.niets.or.th/th/content/view/22429/>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563, 7 มกราคม). *ผลการประเมิน PISA 2018 นักเรียนไทยวัย 15 ปี
รู้และทำอะไรได้บ้าง*. <https://pisathailand.ipst.ac.th/issue-2019-48/>
- สุศรา ทอแหยม, กิตติมา พันธุ์พุกษา และ ธนาวุฒิ ลาตวงษ์. (2566). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.
วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 17(2), 20-36.
- สุรสิทธิ์ จิตเรณู. (2561). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการและเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิมล สาสังข์. (2562). *ผลการจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษาโดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ที่มีต่อความสามารถในการ
แก้ปัญหาของนักเรียนประถมศึกษา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *ก้าวแรก การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based
Learning: PBL)*. ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น. เอ. รัตนะเรตต์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อภิญา สิงห์โต. (2563). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นแบบผสมผสานสำหรับเยาวชน เพื่อฝึกทักษะการออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

The Development of a Short-term Blended Training Course for Youth in Practicing Fabric Pattern Design Skills Using Digital Technology

ARTICLE INFO

พจนศิริพันธ์ ลิ้มปิ่นนันทน์^{1,*}, ชมนานถ แปงมลาย² และ นุชนาถ มีนาสันติรักษ์³

Article history:

Potsirin Limpinan^{1,*}, Chommanart Plaengman² and Nuchanat Meenasantirak³

Received 10 September 2023

Revised 20 December 2023

Accepted 13 February 2024

Available Online 29 April 2024

ABSTRACT

The research development on short-term training course on fabric pattern design skills using digital technology aimed to 1) develop of a short-term blended training course on fabric pattern design with digital technology to be effective according to the 80/80 criteria, 2) study the learning achievement of the short-term blended training course on fabric pattern design with digital technology of the participants and 3) study the satisfaction on the short-term blended training course on fabric pattern design with digital technology of the participants. The population group in this research were 24 youth of Khwao Subdistrict, Mueang District, Maha Sarakham Province participating in the U2T project. The sample group was 15 youth of Khwao Subdistrict, Mueang District, Maha Sarakham Province participating in the U2T project from simple sampling. The research tools were: 1) a short course training plan on designing fabric patterns using digital technology, 2) a learning achievement test and 3) a satisfaction assessment form. Data analysis statistics were mean, standard deviation and t-test.

The research found that: 1) The results showed that the short-term training course on fabric pattern design skills using digital technology had efficiency of 92.27/82.67, higher than the set criteria 80/80. 2) The trainees had pre-training and post-training learning achievement scores significantly different at .05 level. and 3) The trainees' satisfaction on the training course was at a high level ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.74).

KEYWORDS : DIGITAL TECHNOLOGY / FABRIC PATTERNS / SHORT COURSES

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Asst. Prof., Faculty of Information Technology, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

²อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Asst. Prof., Faculty of Management Sciences, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : potsirin.li@rmu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้า ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้เข้าอบรม และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล กลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มเยาวชน ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอมะขาม จังหวัดมหาสารคาม ที่เข้าร่วมโครงการ U2T จำนวน 24 คน กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มเยาวชน ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอมะขาม จังหวัดมหาสารคาม ที่เข้าร่วมโครงการ U2T จำนวน 15 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แผนการจัดการอบรมหลักสูตรระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ 3) แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล มีประสิทธิภาพเท่ากับ 92.27/82.67 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 2) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรมมีผลสัมฤทธิ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.74)

คำสำคัญ: ดิจิทัลเทคโนโลยี / ลวดลายผ้า / หลักสูตรระยะสั้น

บทนำ

การศึกษาของประชากรถือเป็นสิ่งสำคัญ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความหมายของการศึกษาว่า “การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดการฝึก การอบรมการสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) หลักสูตรระยะสั้น เป็นหลักสูตรที่มีวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถในงานหรือกิจกรรมเฉพาะอย่างที่ต้องการเฉพาะ มีผลการเรียนรู้ที่ชัดเจน ประเมินผลการเรียนรู้ได้ทันที เป็นหลักสูตรที่มีลักษณะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต การทำงาน เสริมสร้างสมรรถภาพของคนวัยทำงานและอาชีพ สร้างคุณค่าเพิ่มให้กับตัวเองและสังคมได้

การพัฒนาและออกแบบผ้าทอพื้นบ้านในปัจจุบันมีความจำเป็นจะต้องใช้เทคนิคการออกแบบด้วยกราฟิก ช่วยในการออกแบบลายผ้าซึ่งแตกต่างจากอดีตที่ผ้าทอถือเป็นเพียงปัจจัยพื้นฐาน ในการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ด้านปัจจัยเครื่องนุ่งห่มเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีความหมายต่อชาติพันธุ์และมีคุณค่าความงาม ที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษเพื่อใช้เองภายในชุมชน ลวดลายผ้ามีความสำคัญเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้บริโภคใช้พิจารณาตัดสินใจซื้อผ้ามีความสำคัญในธุรกิจการจัดจำหน่าย การออกแบบลวดลายจึงเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สามารถส่งผลให้การออกแบบลายมีความสวยงาม สะดวกและรวดเร็ว และที่สำคัญลายพิมพ์ผ้าสามารถสร้างสรรค์แฟชั่นร่วมสมัยจากภูมิปัญญาของผู้ออกแบบลายผ้าได้ ดังงานวิจัยของ ณรงค์ฤทธิ์ มะสุใส และคณะ (2561)

จากการสำรวจชุมชน ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอมะขาม พบว่า เป็นชุมชนที่มีทุนทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย อาทิเช่น โบราณสถานและพุทธศาสนสถาน ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีอาชีพเสริมคืองานหัตถกรรม ทอผ้า ทอเสื่อ เครื่องจักรสาน ปั่นหม้อดิน คณะผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับงานหัตถกรรมผ้าทอและได้ค้นพบปัญหา คือ ผ้าทอของกลุ่มวิสาหกิจในชุมชนมีผลผลิตไม่เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคเพราะไม่มีเอกลักษณ์เป็นที่ดึงดูดใจของผู้ที่พบเห็นทั้งในด้านสีสันและลวดลาย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของตลาด ปัญหาหนึ่งที่ค้นพบคือกลุ่มคนในชุมชนไม่สามารถออกแบบลวดลายผ้าหรือประยุกต์ลวดลายผ้าให้เป็นไปตามความต้องการของตลาดได้เนื่องจากขาดองค์ความรู้ในการออกแบบจากสภาพปัญหาดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้และฝึกทักษะการออกแบบลวดลายจากทุนวัฒนธรรมชุมชนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล จึงเป็นหลักสูตรที่น่าสนใจและควรแก่การส่งเสริมให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า หรือผู้สนใจได้เข้ามาเรียนรู้เพื่อสามารถออกแบบลวดลายผ้าและนำสู่การใช้งานจริงได้

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้า ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล สำหรับกลุ่มคนรุ่นใหม่ ตำบลเวา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
3. ศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มคนรุ่นใหม่ ตำบลเวา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

วิธีการวิจัย

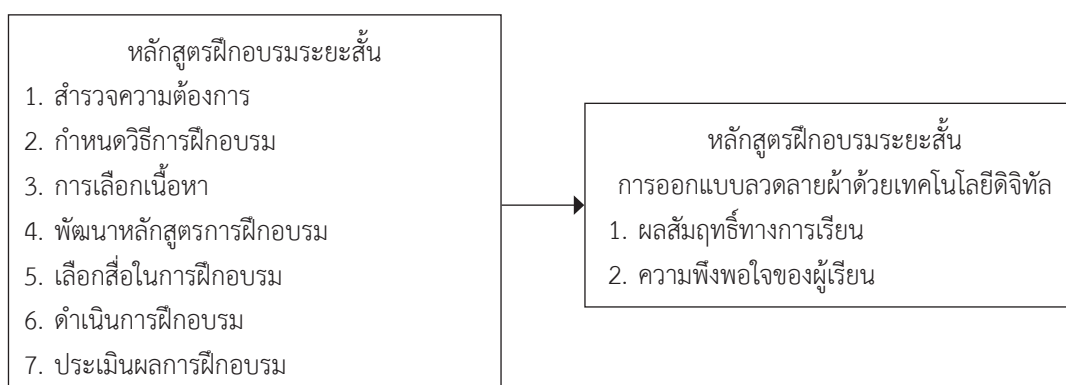
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มเยาวชน ตำบลเวา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่เข้าร่วมโครงการ U2T จำนวน 24 คน

กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มเยาวชน ตำบลเวา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่เข้าร่วมโครงการ U2T จำนวน 15 คน

กรอบแนวคิด

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม แนวคิดทฤษฎีการออกแบบด้านกราฟิก แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประเมินผลสัมฤทธิ์ของการอบรมและความพึงพอใจ นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล
 - 1.1 องค์ประกอบของหลักสูตรอบรมระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ประกอบด้วย หลักการและเหตุผลของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อ / วัสดุอุปกรณ์การฝึกอบรม และการวัดผลประเมินผลหลักสูตร
 - 1.2 แผนการจัดการอบรมหลักสูตรระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์การอบรม เนื้อหาสาระ ระบบการจัดการหลักสูตรฝึกอบรม สื่อวัสดุและแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล จำนวน 6 ชั่วโมง ประกอบด้วยเนื้อหา 3 Unit ดังนี้
 - Unit 1 การสร้างเอกลักษณ์ชุมชนและพื้นฐานการทอผ้าทอมือ
 - Unit 2 เทคนิควิธีการออกแบบลวดลายผ้าทอมือ
 - Unit 3 การออกแบบลวดลายผ้าด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรม จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบปรนัยเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก ซึ่งแต่ละข้อจะมีตัวเลือกที่เป็นคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียวและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว โดยคณะผู้วิจัยได้จัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ จำนวน 30 ข้อ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณลักษณะความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ของการอบรม เพื่อพิจารณาให้คะแนนแต่ละข้อและคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ทั้ง 30 ข้อ จากนั้นนำไปทดลองกับกลุ่มนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีมีลติมีเดียและแอนิเมชัน จำนวน 10 คน ซึ่งได้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล มาแล้ว เพื่อหาความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เกณฑ์ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ได้ข้อที่ผ่านเกณฑ์ทั้งสิ้น 24 ข้อ ทำการคัดเลือกจำนวน 20 ข้อ และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบโดยใช้สูตร $kr20$ ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน ได้เท่ากับ 0.80 นำมาจัดเป็นฉบับที่สมบูรณ์

3. แบบสอบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม หลักสูตรระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามความพึงพอใจในส่วนการอบรม และตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเอกสารประกอบการฝึกอบรม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าโดยแบ่งระดับคะแนนออกเป็น 5 ระดับ คือ 5 (มากที่สุด) 4 (มาก) 3 (ปานกลาง) 2 (น้อย) และ 1 (น้อยที่สุด)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านการเข้าร่วมโครงการ U2T ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอมือจันทึก จังหวัดมหาสารคาม ประจำปี 2565 จำนวน 15 คน มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. คณะผู้วิจัยพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนการพัฒนาชุดฝึกอบรม โดยดำเนินการ 7 ขั้นตอน แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรโดยมีการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

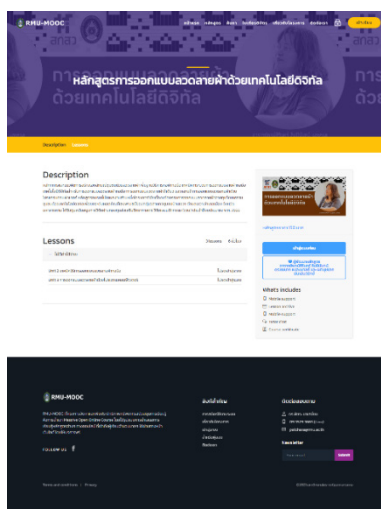
1.1 สำรวจความต้องการ จากการลงพื้นที่ที่คณะผู้วิจัยพบว่าชุมชนขาดองค์ความรู้ด้านการออกแบบจึงนำองค์ความรู้การออกแบบเป็นแนวทางการแก้ปัญหา

1.2 กำหนดวิธีการฝึกอบรม คณะผู้วิจัยเลือกรูปแบบการอบรมเป็นแบบผสมแบบชั้นเรียนและออนไลน์ (Hybrid)

1.3 การเลือกเนื้อหา คณะผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างเนื้อหา ระดับรายวิชา ประกอบด้วย CLO-1-(K) สามารถประยุกต์ความรู้หลักการสร้างเอกลักษณ์ชุมชนด้วยการออกแบบลายผ้าทอมือ และ CLO-2-(K) มีทักษะในการออกแบบลวดลายผ้าทอมือด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ นำสู่การกำหนดระดับหน่วยการเรียนรู้เนื้อหาประกอบด้วย ULO1-1: สามารถอธิบายการสร้างเอกลักษณ์ชุมชนด้วยลายผ้าทอมือ ULO1-2: สามารถอธิบายหลักการและพื้นฐานวิธีการทอผ้าทอมือ ULO2-1: สามารถออกแบบลวดลายผ้าทอมือจากโจทย์ที่รับมอบหมาย และ ULO3-1: สามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการออกแบบลวดลายผ้าทอมือ

1.4 พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม คณะผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาเนื้อหาของหลักสูตรตามโครงสร้างเนื้อหาได้ หน่วยการเรียนรู้จำนวน 3 unit เวลา 6 ชั่วโมง ประกอบด้วย Unit 1 การสร้างเอกลักษณ์ชุมชนและพื้นฐานการทอผ้าทอมือ Unit 2 เทคนิควิธีการออกแบบลวดลายผ้าทอมือ และ Unit 3 การออกแบบลวดลายผ้าด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

1.5 เลือกสื่อในการฝึกอบรม คณะผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาสื่อการสอนในรูปแบบวีดิทัศน์ และเอกสารประกอบการอบรมในรูปแบบ e-book สามารถเรียนผ่านระบบออนไลน์ได้ที่เว็บไซต์ RMU MOOC (<https://mooc.rmu.ac.th/course/240>)

ภาพที่ 2 หลักสูตรระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล บนเว็บไซต์ RMU MOOC
ที่มา : <https://mooc.rmu.ac.th/course/240>

ระยะที่ 2 การอบรมและประเมินผล มีการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1.6 ดำเนินการฝึกอบรม คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรกับกลุ่มเป้าหมาย ตามแผนการฝึกอบรม หลักสูตรระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล จำนวน 15 คน เป็นระยะเวลา 6 ชั่วโมง โดยดำเนินการทดลองฝึกอบรมแบบ On-site

1.7 ประเมินผลการฝึกอบรม คณะผู้วิจัยทำการประเมินการฝึกอบรมประกอบด้วย

- 1) การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ โดยให้ผู้เข้าอบรมทำแบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เป็นข้อสอบปรนัย จำนวน 20 ข้อ
- 2) การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ประสิทธิภาพหลักสูตรระยะสั้นตามเกณฑ์ 80/80 (E1/E2) วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และผลประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเรื่องการออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยใช้สถิติ t-test ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเรื่องการออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเรื่องการออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

จำนวนผู้เข้าอบรม	ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)
15	92.27	82.67

จากตารางที่ 1 พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล มีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) เท่ากับ 92.27 และผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 82.67

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าอบรมหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเรื่องการออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเรื่องการออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ผลสัมฤทธิ์	N	คะแนนรวม	$\bar{X}$	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนการอบรม	15	97	6.47	2.00	175	2055	16.63
หลังการอบรม	15	248	16.53	1.13			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรมมีผลสัมฤทธิ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคะแนนการสอบหลังเข้าอบรมสูงกว่าก่อนเข้าอบรม

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเรื่องการออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเรื่องการออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความครบถ้วนของกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร	4.20	0.68	มาก
2. ความเหมาะสมของเนื้อหาในหลักสูตร	4.33	0.62	มาก
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตร	4.27	0.96	มาก
4. การบริหารการฝึกอบรมระหว่างการฝึกอบรม	4.33	0.90	มาก
5. เนื้อหาความรู้ที่ได้รับจากฝึกอบรม	4.53	0.74	มากที่สุด
6. ระยะเวลาการฝึกอบรม	4.07	0.88	มาก
7. วิทยากรให้คำแนะนำ / ตอบข้อซักถามในการฝึกอบรม	4.67	0.49	มากที่สุด
8. เอกสาร / สื่อ ประกอบการฝึกอบรม	4.73	0.70	มากที่สุด
9. ท่านมีความพึงพอใจในการจัดกับการอบรมนี้	4.47	0.52	มาก
10. ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมครั้งนี้	4.60	0.63	มากที่สุด
รวม	4.42	0.74	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณารายการประเมินเป็นรายข้อพบว่า เอกสาร / สื่อ ประกอบการฝึกอบรม มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.70) วิทยากรให้คำแนะนำ / ตอบข้อซักถามในการฝึกอบรม มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.49) และประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมครั้งนี้ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.63) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการสร้างและหาคุณภาพการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

หลักสูตรระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ถูกออกแบบให้เป็นหลักสูตรอบรมแบบผสมแบบชั้นเรียนและออนไลน์ (Hybrid) บรรจุไว้ที่เว็บไซต์ mooc.mu.ac.th มีสื่อการเรียนการสอนประกอบด้วย สื่อวีดิทัศน์ และเอกสารประกอบการอบรมในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ซึ่งหลักสูตรระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลมีประสิทธิภาพด้านกระบวนการและผลลัพธ์ 92.27/82.67 (E1/E2) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่มีต่อความสำเร็จของการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร คือ ความมุ่งมั่น ตั้งใจของผู้เข้ารับการอบรม คณะผู้วิจัย และทีมงานวิทยากรที่มีความเพียรพยายามในการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจสามารถออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลตามหลักสูตรด้านกระบวนการได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ วัฒนาภรณ์ ไชครันชัย และหงส์วริน ไชยวงศ์ (2564) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น “ขนมไทย” เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากเกษตรกรรมสมาชิกนาแปลงใหญ่กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ ผลการวิจัย พบว่า ชุดฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น เรื่อง ขนมไทย มีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1 = 93.52) และผลลัพธ์ (E2 = 80.32) เนื่องจากชุดการฝึกอบรมมีเนื้อหา กิจกรรม วิธีการสอน และชุดฝึกอบรมที่สามารถศึกษาได้ด้วยตนเองได้จึงส่งผลให้ประสิทธิภาพของหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เข้าอบรมหลักสูตรระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

คณะผู้วิจัยได้ทำการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เข้าอบรมหลักสูตรระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม ทั้งนี้เนื่องจากมาจากการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบเป็นรายข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1 และกิจกรรมการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ ผู้รับการฝึกอบรมจึงมีความสนใจในกิจกรรมที่หลักสูตรจัดไว้ให้ สื่อที่ใช้ประกอบการอบรมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้อบรมมีความตื่นตัวและใส่ใจในการอบรม ประกอบกับในการทดลองครั้งนี้เป็นการทดลองที่เปิดสื่อวีดิทัศน์แบบ Online บาง Unit และมีการบรรยายพร้อมฝึกปฏิบัติแบบ On-site จึงส่งผลให้การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของหลักสูตรนั้นมีผลการสอบหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับ ปรียานุช มีจาด (2564) ที่ทำการวิจัย การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้าสำหรับกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุโขทัย มีผลคะแนนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม และสอดคล้องกับ วัฒนาภรณ์ ไชครันชัย และหงส์วริน ไชยวงศ์ (2564) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น “ขนมไทย” เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากเกษตรกรรมสมาชิกนาแปลงใหญ่กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ ผลการวิจัยพบว่า ผลคะแนนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม

3. ผลความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ผลวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การที่ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรอาจเกิดจากรูปแบบอบรมที่เป็นแบบไฮบริด ส่งผลให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาที่ต้องการ อีกทั้งการออกแบบหลักสูตรเพื่อสอนการออกแบบที่เข้าใจ และมีการลำดับขั้นตอนในการทำให้เข้าใจได้ง่าย ส่งผลให้ผู้เข้าอบรมเกิดความพึงพอใจมากที่สุด สอดคล้องกับ ปรียานุช มีจาด (2564) ที่ทำการวิจัย การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้าสำหรับกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุโขทัย มีผลความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ วัฒนาภรณ์ ไชครันชัย และหงส์วริน ไชยวงศ์ (2564) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น “ขนมไทย” เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากเกษตรกรรมสมาชิกนาแปลงใหญ่กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ ผลการวิจัยพบว่า ผลความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะทั้ง 2 หลักสูตรมีประโยชน์และสามารถสร้างรายได้ให้แก่ผู้เข้าอบรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรปรับกิจกรรมให้เหมาะกับเวลา โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้เข้าอบรม
2. การเรียนบาง Unit จำเป็นต้องมีเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับฝึกปฏิบัติ หากต้องการให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เข้าอบรมควรเลือกการอบรมแบบ On-site

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการส่งเสริมการทอผ้าเบื้องต้นเพื่อให้ผู้อบรมสามารถออกแบบลวดลายผ้าที่สามารถส่งต่อการทอผ้าได้ เพราะหลักสูตรนี้มุ่งเน้นให้ออกแบบลวดลายผ้าเท่านั้น
2. การจัดทำสื่อสำหรับเรียนในรูปแบบ Online ควรจัดทำการประเมินสื่อด้วย
3. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมบูรณาการเข้ากับหลักสูตรโรงเรียนและชุมชน
4. ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรระยะสั้น เรื่อง การออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลให้กับชาวบ้าน ประชาชนทั่วไป และกลุ่มเด็กนักเรียน เยาวชน ที่มีความสนใจ

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ฤทธิ์ มะสุใส และคณะ. (2561). การออกแบบลายผ้าทอมือ สำหรับสร้างสรรค์แฟชั่นร่วมสมัยจากภูมิปัญญา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตาบลกุดหว้า ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์. [รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์]. https://itsc-sht.ksu.ac.th/manage/upload_file/xJmCnnXgKs220200827081215.pdf
- ปรียานุช มีจาด. (2564). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า สำหรับกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย. *วารสารครูพิบูล*, 8(2), 279-291.
- พจนศิริพันธ์ ลิ้มปิ่นนันทน์, ชมนาด แผลงมัลย์ และ นุชนาถ มีนาสันติรักษ์. (2566, 4 กันยายน). หลักสูตรการออกแบบ ลวดลายผ้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล. <https://mooc.rmu.ac.th/course/240>
- วัฒนาภรณ์ โชครัตนชัย และ หงส์วริน ไชยวงศ์. (2564). การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น “ขนมไทย” เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากเกษตรกรรมสมาชิกนาแปลงใหญ่กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์. *วารสารชุมชนวิจัย*, 15(2), 82-93.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา*. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

**การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมเพลง
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2**
**The Development of English-Speaking Ability
of Prathomsuksa 2 Students By Using English Song Activities**

ARTICLE INFO

Article history:

Received 19 April 2023

Revised 20 October 2023

Accepted 29 January 2024

Available Online 29 April 2024

พิมพ์ลภัส ชมภูพาน¹, ปวีณาการณ พหลหาญ² และ ยุภาพร วิวัฒน์พัฒนกุล³Pimlapus Chomphupan¹, Paweenakarn Phonhan²and Yupaporn Vivatpattanukul³**ABSTRACT**

The purposes of this research were to: 1) develop learning activities of Prathomsuksa 2 students by using English Song Activities, and 2) compare English speaking skill of Prathomsuksa 2 students through English Song Activities with the criterion of 70 percent. The sample of the research consisted of 23, Prathomsuksa 2/1 students, Pinijratbamrung school under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2, second semester, academic year of 2021. The research instruments were; 1) learning management plans with English Song Activities that assigned each plan with 1 hour, totally of 5 hours, and 2) 5 items English speaking ability test. The statistics used means, standard deviation (S.D.), and t-test (One-samples t-test)

The research results revealed that: 1) the development of learning activities using English Song Activities of Prathomsuksa 2 students with 5 learning management plans was suitable at the highest level, and 2) the comparison of English-Speaking skill of Prathomsuksa 2 students after learning with the model was statistically significant higher than 70 percent criterion at .05 level.

KEYWORD: ENGLISH SPEAKING SKILL / ENGLISH SONG ACTIVITIES / LEARNING ACTIVITIES

¹ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
B.Ed. (Library Education and English), Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

^{2,3} อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Lecturer, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : payu008@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมเพลง และ 2) เปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนพินิจราษฎร์บำรุง อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลง จำนวน 5 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง 2) แบบวัดทักษะการพูด จำนวน 5 ข้อ สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t-test (One-samples t-test)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้ แผนการจัดการกิจกรรม 5 แผน ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) นักเรียนมีทักษะการพูดภาษาอังกฤษ หลังเรียนด้วยการใช้กิจกรรมเพลง สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ / กิจกรรมเพลง / กิจกรรมการเรียนรู้

บทนำ

ภาษาอังกฤษในปัจจุบัน คือ ภาษานานาชาติ เป็นภาษากลางของโลกที่มนุษย์ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างกันเป็นหลัก ไม่ว่าแต่ละคนจะใช้ภาษาอะไรเป็นภาษาประจำชาติ เมื่อต้องติดต่อกับคนอื่นที่ต่างภาษาต่างวัฒนธรรมกัน ทุกคนจำเป็นต้องใช้ ภาษาอังกฤษเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้ทุกคนทุกชาติทุกภาษาจึงบรรจุวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองรองลงมาจากภาษาประจำ ชาติ เป็นแกนหลักของหลักสูตรการศึกษาทุกระดับตั้งแต่ปฐมวัยไปจนถึงการศึกษาลดชีวิต ภาษาอังกฤษมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะในอนาคตข้างหน้า อาเซียนได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็น “Working Language” เราจึงต้องเข้าใจให้ถ่องแท้ตามความ หมายของถ้อยคำว่าเป็น “ภาษาทำงาน” ของทุกคนในอาเซียน ทุกคนที่ทำงานเกี่ยวกับอาเซียนทำงานในอาเซียน, ทำงานร่วมกับ เพื่อนอาเซียนมีเครือข่ายประชาสังคมอาเซียนแสวงหาโอกาสทางการศึกษาในอาเซียนมีเพื่อนในอาเซียน และเดินทางท่องเที่ยวใน อาเซียน ทุกคนต้องเรียนรู้และใช้ภาษาอังกฤษให้ได้ทั้งสิ้น ตั้งแต่นายกรัฐมนตรีไปจนถึงชาวบ้านทั่วไป นักเรียน นักศึกษา เด็กและ เยาวชน ฯลฯ ทักษะภาษาอังกฤษจึงเป็นประตูไปสู่อาชีพการงานที่ก้าวหน้ากว้างไกลในอนาคต ความสามารถในการสื่อสารเป็น ภาษาอังกฤษทำให้ชีวิตมีคุณค่า สนุกสนาน มีสีสัน วัฒนธรรมร่วมกันได้เป็นอย่างดี (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551)

ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษถือได้ว่าเป็นศาสตร์สำคัญศาสตร์หนึ่ง เพราะว่าภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการใช้ สื่อสาร บัณฑิตยุคปัจจุบันต้องมั่งคั่งความรู้และสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ ยุคศตวรรษที่ 21 เป็นโลกไร้พรมแดนองค์ความรู้ ด้านต่าง ๆ ทั่วทุกมุมโลกต่างก็ได้รับการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ภาษาของชาติที่เป็นประเทศมหาอำนาจจะได้รับความ สนใจเรียนรู้กันทั่วโลก เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน เป็นต้น ขณะเดียวกันแต่ละประเทศก็จำเป็นต้องคงรักษาอัตลักษณ์ ทางภาษาและวัฒนธรรมประจำชาติของตนเอาไว้ให้เข้มแข็ง เพื่อคงไว้ซึ่งความมีศักดิ์ศรีความเป็นชาติและภูมิปัญญาที่ได้รับการ ถ่ายทอดมาเป็นเวลานาน บัณฑิตจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาของชาติที่เป็นประเทศมหาอำนาจและการเรียนรู้ภาษาประจำชาติเพื่อ คงความเป็นชาติไว้นั้น หลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย จึงกำหนดให้ประชาชนได้ศึกษาเล่าเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่าง ประเทศ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องศึกษาภาษาไทยที่เป็นภาษาหลักของชาติไปด้วย เพื่อใช้สื่อสารกับคนในประเทศเดียวกัน และใช้ ภาษาอังกฤษไว้ใช้สื่อสารกับคนต่างประเทศ (วรวรรณ ศรีวิทยากร ธีรกรนิกร รักษา และคณินิจ ศิลรักษ์, 2553) ทักษะที่มนุษย์ใช้ ในการสื่อสารทั้ง 4 ทักษะ อันได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน ทักษะการพูด ถือเป็นหนึ่ง ในทักษะสำคัญที่มนุษย์จำเป็นต้องใช้ในการสื่อสาร ยิ่งในศตวรรษที่ 21 ด้วยแล้ว เป็นยุคที่การจัดการเรียนรู้มุ่งพัฒนาทักษะที่ จำเป็นให้กับผู้เรียน คือ 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ทักษะสื่อ สารสนเทศและเทคโนโลยี และ 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ ซึ่งทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 3 ทักษะที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยทักษะการสื่อสาร ทั้ง 4 ทักษะ เป็นเครื่องมือ ช่วยในการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่สารสนเทศและความรู้ทั้งสี่ด้าน และใน 4 ทักษะการสื่อสารนั้น ทักษะที่ใช้ในการสื่อสารได้ง่าย ที่สุดคือ ทักษะการพูดซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ได้สะดวกและรวดเร็วที่สุด

ทักษะการพูดเป็นทักษะพื้นฐานที่ใช้ในการสื่อสาร เพราะการพูดเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการเลียนเสียงจากการฟัง และพัฒนาทักษะการพูดเพื่อใช้ในการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (อริยานุวัตน์ สมธยกุล, 2562) กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ระบุว่าถึงแม้เด็กไทยจะได้รับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมาเป็นเวลานาน แต่ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสมคือ เน้นการสอนโครงสร้างกฎเกณฑ์ทางภาษามากกว่าการสอนใช้ภาษาในการสื่อสาร และจากสภาพการเรียนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนต่าง ๆ มีนักเรียนอีกจำนวนไม่น้อยที่ประสบปัญหา โดยเฉพาะนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา เพราะเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางด้านสติปัญญา การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว การจดจำ ส่งผลต่อการเรียนรู้ภาษา เช่น การแสดงออกด้านท่าทาง การออกเสียง มีความกระตือรือร้น ไม่มั่นใจ กลัวการถูกล้อเลียนจากกลุ่มเพื่อน เป็นต้น ซึ่งเป็นอุปสรรคในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะทักษะการพูด อุปสรรคสำคัญที่ทำให้เด็กไทยอ่อนด้อยในการพูดภาษาอังกฤษนั้น นอกจากบริบททางสิ่งแวดล้อมที่ผู้คนได้พบปะในชีวิตประจำวันเกือบทั้งหมดสื่อสารด้วยภาษาไทยแล้ว ยังเป็นผลมาจากผู้เรียนไม่รู้จักใช้คำศัพท์ มีวิธีการออกเสียงและสำเนียงที่ไม่ถูกต้อง (วาริน รุ่งจตุรภัทร, 2545) ส่งผลให้เกิดความไม่มั่นใจในการสื่อสาร และจากผลการประเมินทักษะการพูดรายวิชาภาษาอังกฤษสื่อสาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพินิจราษฎร์บำรุง พบว่านักเรียนจำนวนร้อยละ 60 ของชั้นเรียน มีผลการประเมินทักษะการพูดรายวิชาภาษาอังกฤษสื่อสารต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80 ซึ่งประเด็นการประเมิน มีดังนี้ 1. ประเมินความถูกต้อง ได้แก่ ออกเสียงคำศัพท์และประโยคได้ถูกต้องตามหลักการออกเสียง ออกเสียงเน้นหนักในคำ / ประโยคอย่างสมบูรณ์ 2. ความคล่องแคล่ว ได้แก่ พูดต่อเนื่องไม่ติดขัด พูดชัดเจนทำให้สื่อสารได้ 3. การแสดงท่าทางและน้ำเสียงประกอบ ได้แก่ แสดงท่าทาง และพูดด้วยน้ำเสียงเหมาะสมกับบทบรรยาย ผลจากการรวบรวมข้อมูล ทำให้ผู้วิจัยได้พบสภาพการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ คือผู้เรียนขาดความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษ

การเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในปัจจุบันใช้วิธีการเลียนเสียงจากการฟังบทสนทนา การฟังเสียงการอ่านคำศัพท์ และการฟังการพูดภาษาอังกฤษในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาต่าง ๆ ได้มีการนำวิธีการดังกล่าวข้างต้นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้แล้ว แต่ยังไม่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษได้เท่าที่ควร ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าหากนำกิจกรรมเพลงมาเป็นต้นแบบให้กับผู้เรียนในการที่จะเลียนเสียงตาม อาจจะส่งผลให้นำไปพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่เกิดจากการเลียนเสียงในเพลงที่ได้ยินได้ฟัง ดังที่ เศรษฐวิทย์ [นามแฝง] (2551) กล่าวไว้ในหนังสือสนุกกับภาษาอังกฤษผ่านเพลงว่า ข้อดีของการเรียนภาษาทางเพลงนั้นคือการเลียนแบบสำเนียง เพราะการร้องเพลงนั้นผู้ร้องเพลงจะเลียนแบบนักร้องที่ตนเองโปรดปราน จะใช้พลังเสียงในการร้องอย่างเต็มที่และเสียงที่ออกมาก็จะมีพลัง หากผู้เรียนฝึกร้องตามนักร้องที่แต่ละคนชื่นชอบก็จะได้รับรู้ถึงท่วงทำนองการร้องเพลง ทำให้หากมีการนำเพลงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแล้วผู้เรียนมีโอกาสนำสำเนียงจากเจ้าของภาษาได้ด้วย ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ทักษะการพูดจึงเป็นการเลียนเสียงจากสิ่งที่ได้ยินได้ฟังและนำมาพัฒนาทักษะการพูดเพื่อให้ความมั่นใจและคุ้นเคยกับเสียงจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมเพลงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพินิจราษฎร์บำรุง ซึ่งเป็นวิธีการสอนอย่างหนึ่งที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ ทำให้เกิดทัศนคติที่ดี และเกิดบรรยากาศที่ดีต่อการเรียน นอกจากนั้นผู้เรียนยังได้ฝึกทักษะการพูดภาษาอังกฤษและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมเพลง
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการใช้กิจกรรมเพลงกับเกณฑ์ร้อยละ 70

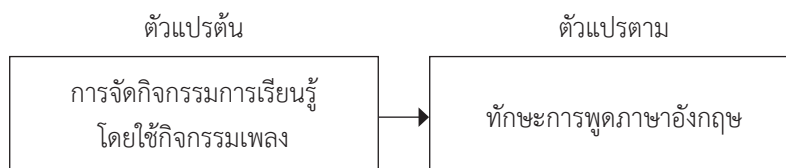
วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพินิจราษฎร์บำรุง จำนวน 2 ห้องเรียน รวมทั้งหมด 45 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนพินิจราษฎร์บำรุง จำนวน 23 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random Sampling)

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มี 2 ชนิด ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลง จำนวน 5 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง เรื่อง 1) At the zoo 2) It's a cat 3) Pets 4) I can fly และ 5) There is a duck โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด แนวการสอน หลักสำคัญ ตลอดจนขั้นตอนของการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมเพลงเป็นหลัก ซึ่งมีการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ รายงานการวิจัย และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพินิจราษฎร์บำรุง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ รายวิชาภาษาอังกฤษสื่อสาร

1.3 ศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัด และโครงสร้างเวลาในการจัดกิจกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้และสอดคล้องตามจุดประสงค์

1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงเป็นหลักในการสอน กำหนดส่วนประกอบในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน ดังนี้ 1) สาระสำคัญ 2) ผลการเรียนรู้ 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) สาระการเรียนรู้ 5) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล

1.5 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ รายวิชาภาษาอังกฤษสื่อสาร โดยใช้กิจกรรมเพลงเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ จำนวน 5 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมเพลงเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย เพื่อตรวจสอบ เสนอแนะในด้านสาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผล แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่ปรึกษาวิจัยเสนอแนะ

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าในการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1) นางจุลินท์ ชันแข็ง ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้)

2) ดร.ประสงค์ สกุศลซัง ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย)

3) นางสาวนันทฉัตร ดีเมืองชัย ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา)

1.8 ผลการประเมินความเหมาะสมพบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ซึ่งมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด จัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้จริงกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบวัดทักษะการพูดโดยใช้กิจกรรมเพลง

การสร้างแบบวัดทักษะการพูดมีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาการสร้างแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษและกำหนดรูปแบบของแบบวัดเป็นแบบวัดภาคปฏิบัติ

ขั้นที่ 2 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะทำการทดสอบ โดยให้ครอบคลุม การนำไปใช้และการคิดวิเคราะห์

ตามเนื้อหา

ขั้นที่ 3 เขียนข้อสอบตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดเป็นแบบวัดภาคปฏิบัติ จำนวน 5 ข้อ พร้อมเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตารางที่ 1 เกณฑ์การให้คะแนนทักษะการพูดรายวิชาภาษาอังกฤษสื่อสาร

ประเด็นที่ประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
ความถูกต้อง	ออกเสียงคำศัพท์และประโยค ได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน ออกเสียง มีเสียงเน้นหนักในคำ มีระดับเสียง - ต่ำในประโยค ถูกต้อง	ออกเสียงคำศัพท์และประโยค ได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ ไม่มี เสียงเน้นหนักในคำ ไม่มีระดับเสียง - ต่ำในประโยค	ออกเสียงคำศัพท์และประโยค ไม่ถูกต้อง ไม่มีเสียงเน้นหนัก ในคำ ไม่มีระดับเสียง - ต่ำใน ประโยค
ความคล่องแคล่ว	พูดต่อเนื่อง ไม่ติดขัด พูด ชัดเจน ทำให้สื่อสารได้	พูดเป็นคำ ๆ หยุดเป็นช่วงๆ สื่อสารได้ไม่ชัดเจน	พูดได้บางคำ สื่อความหมาย ไม่ได้
บุคลิก การแสดงท่าทาง ประกอบการสนทนา	แสดงสีหน้าท่าทางประกอบ การสนทนาอย่างเป็นธรรมชาติ	แสดงสีหน้าท่าทางประกอบ การพูดแต่ขาดความมั่นใจใน การแสดงออก	ไม่มีท่าทางประกอบการพูด ขาดความมั่นใจ

หมายเหตุ : ข้อละ 9 คะแนน ทั้งหมด 5 ข้อ คะแนนรวม 45 คะแนน

ขั้นที่ 4 นำเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ความถูกต้องและความเหมาะสม ผลการตรวจสอบพบว่า ข้อสอบมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ทุกข้อ แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการวิจัยในรูปแบบของการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยทำการทดลองที่โรงเรียนพินิจราษฎร์ บำรุง อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด และใช้กิจกรรมเพลงประกอบการสอนตามที่ระบุในแผนการจัดการเรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 5 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง

2. ทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมเพลง ให้ครบตามแผนที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยปรับปรุงขึ้นตามเกณฑ์การประเมิน และการแปลความหมาย ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

2. เปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลง และใช้สถิติทดสอบสมมติฐาน t-test (One Samples)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้แผนการจัดกิจกรรม 5 แผน ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้แผนการจัดกิจกรรม 5 แผน

ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม ($\bar{X}$)
1	มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ มีความเชื่อมโยงกัน	4.67
2	จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด	4.33
3	จุดประสงค์การเรียนรู้สามารถวัดและประเมินได้	4.67
4	ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลง	4.33
5	สื่อ อุปกรณ์ สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.67
6	วัดและประเมินผลได้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้	4.67
7	วิธีการประเมิน เครื่องมือ และเกณฑ์การประเมินมีความสอดคล้องกัน	4.67
8	เครื่องมือวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	4.67
9	เกณฑ์การประเมินมีความเหมาะสม	4.67
10	แผนการจัดการเรียนรู้สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้จริง	4.67
โดยเฉลี่ยรวม		4.60

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ได้แผนการจัดกิจกรรม 5 แผน แต่ละแผนประกอบด้วย 1) สาระสำคัญ 2) ผลการเรียนรู้ 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) สาระการเรียนรู้ 5) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล และผลการประเมินความเหมาะสมได้ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.60 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการใช้กิจกรรมเพลงกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ก่อนทำการทดสอบด้วย t-test ได้ทำการตรวจสอบการแจกแจงของข้อมูล โดยใช้สถิติ Kolmogorov-Smirnov Test (K-S Test) พบว่า ค่า K.S. เท่ากับ 0.210 ค่า Sig. = 0.02 > 0.01 แสดงว่าข้อมูลมีการแจกแจงปกติ จึงทำการทดสอบด้วย t-test (One-samples t-test) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมเพลงกับเกณฑ์ร้อยละ 70

จำนวนนักเรียน	คะแนนเกณฑ์ร้อยละ 70	$\bar{X}$	S.D.	df	t	sig
23	31.5	42.69	2.53	22	21.22*	.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมเพลงกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพินิจราษฎร์บำรุง หลังเรียนโดยใช้กิจกรรมเพลงสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้แผนการจัดกิจกรรม 5 แผน แต่ละแผนประกอบด้วย 1) สารสำคัญ 2) ผลการเรียนรู้ 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) สารการเรียนรู้ 5) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล และผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมเพลงช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนมีทักษะการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ดีมาก เนื่องจากกิจกรรมเพลงมีความหลากหลายและช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเพลงเป็นหลัก โดยคำนึงถึงระดับความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งได้ออกแบบสื่อจากเรื่องใกล้ตัวและเลือกบทเพลงที่มีคำศัพท์ง่าย ค้นเคยในชีวิตประจำวันและมีโครงสร้างประโยคที่ไม่ซับซ้อน จากนั้นผู้วิจัยจึงพัฒนาและเพิ่มระดับเนื้อหาให้กว้างขึ้นไปตามลำดับความสามารถของผู้เรียน ซึ่งบทเพลงดังกล่าวเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ลักษณะของสัตว์ การถามตอบเกี่ยวกับสัตว์ ซึ่งเป็นเรื่องที่สามารถแสดงออกได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับทฤษฎีพุทปัญญาของ Gardner ที่ดึงเอาความสามารถทางดนตรีที่มีอยู่ในตัวของทุกคนออกมาแสดงตลอดการทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เพลงเป็นสื่อ นั้น ผู้เรียนจะได้ฟังเพลง ร้องเพลง ทำท่าประกอบ ทำแบบฝึกหัด วาดรูปประกอบเพลง และสนทนาโต้ตอบกับเพื่อน ในส่วนของผู้สอนจะทำหน้าที่คอยช่วยชี้แนะ สนับสนุนและให้กำลังใจผู้เรียนแต่ละคนอย่างใกล้ชิดตลอดการทำกิจกรรมดังกล่าว จากทั้งหมดที่ได้กล่าวมาพบว่า กิจกรรมเพลงที่ใช้สอนนั้นนอกจากจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาส แสดงออกทางการสื่อสารแล้วยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีระดับผลการเรียนดีสามารถเป็นผู้คอยช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มที่มีผลการเรียนในระดับต่ำกว่าได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ การสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนนั้นถือเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากธรรมชาติของเพลงส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย สนุกไปกับจังหวะดนตรี สอดคล้องกับทฤษฎี การสื่อของ Berlo (1960) ที่กล่าวถึงการสื่อสารไว้ว่า สารที่ผู้ส่งสารสื่อไปถึงผู้รับ ที่มีลักษณะไม่เครียด รู้สึกผ่อนคลายนั้น ทำให้ผู้รับสารนั้นเกิดความรู้สึกที่ดีเต็มใจที่จะรับสารนั้น นอกจากนั้นบทบาทของครูก็มีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน อยากเรียนและเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างเท่าเทียมกัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามถึงปัญหา และ คอยกระตุ้นผู้เรียนให้มุ่งความสนใจในเนื้อหา เพราะกลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้ที่มีความสนใจในช่วงเวลาสั้น ๆ ซึ่ง กัลยา ไตรศรีศิลป์ (2542) ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้สอนที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรม ในด้านสื่อการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย น่าสนใจ เร้าใจผู้เรียน เกิดแรงจูงใจที่จะเรียน ไม่เหินอายุเวลาพูด มีความมั่นใจในการสนทนาโต้ตอบมากขึ้น เพราะในการเรียนการสอนแต่ละแผนผู้สอนจะใช้สื่อประกอบในแต่ละแผนเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการฝึกพูด จึงทำให้ผู้เรียน ไม่รู้สึกเคอะเขินเวลาพูด

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเพลงกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่า เท่ากับร้อยละ 93.69 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดกิจกรรมเพลงมีทักษะการพูดภาษาอังกฤษในระดับที่ดีขึ้น ทั้งนี้ จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนร่วมกับแบบประเมินทักษะการพูดภาษาอังกฤษ พบว่า นักเรียนมีความกล้าแสดงออกในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น และมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมร่วมกับครูผู้สอน โดยไม่รู้สึกว่าการถูกบังคับให้เรียนด้วยกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับใดๆ ทำให้เกิดอิสรภาพทางการเรียน ความคิดและการแสดงออกทางกิจกรรมต่าง ๆ อย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ พิรุณรักษ์ พลหล้า (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษและความรู้ด้านคำศัพท์โดยใช้กิจกรรมเพลง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของกลุ่ม ทดลองที่เรียนโดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีเพลงประกอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ไม่มีเพลงประกอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนควรเชิญบุคคลภายนอกมาร่วมประเมินการทดสอบทักษะการพูด ภาษาอังกฤษของนักเรียนร่วมด้วย ซึ่งจะส่งผลต่อความเที่ยงตรงของผลการประเมินเพิ่มขึ้น
2. ผู้สอนควรปฐมนิเทศผู้เรียนให้เข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีการเรียนการสอนและหลักในการวัดและประเมินผลของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนเข้าใจตรงกันและมีการเตรียมตนเองในการเรียน
3. ผู้สอนควรเตรียมกิจกรรมให้หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนทนและผ่อนคลายมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำกรอบแนวคิดจากวิจัยเรื่องนี้ไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยในอนาคตเพื่อสร้างองค์ความรู้ทางการวิจัยที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นและเพื่อเป็นการส่งเสริมวิธีการสอนโดยใช้กิจกรรมเพลงให้เหมาะสมในบริบทอื่นๆต่อไป
2. ควรนำการจัดกิจกรรมเพลงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาด้านอื่นๆร่วมด้วยและเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะในรายวิชาภาษาอังกฤษต่อไปในอนาคต เช่น ทักษะด้านการฟัง อ่าน และเขียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กัลยา ไตรศรีศิลป์. (2542). การพัฒนากิจกรรมการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์ในระดับมัธยมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. <http://cmuir.cmu.ac.th/jspui/handle/6653943832/23799>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ปรมัตถ์ จันทพันธ์. (2560). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการสอน โดยใช้บทเพลงและการสอนแบบปกติ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. http://www.edu-journal.ru.ac.th/AbstractPdf/2560-5-1_1510834859_is-eng55-0006.pdf
- ปิ่นอุธินันต์ เพชรรัตน์. (2560). การศึกษาความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดศรีรัตนราษฎร์. file:///C:/Users/ACER/Downloads/153313-Article%20Text-414651-1-10-20181102%20(2).pdf
- พิรุณรักษ์ พลหล้า. (2558). การพัฒนาความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษและความรู้ด้านคำศัพท์โดยใช้กิจกรรมเพลง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ละออ ชุตติกร. (2537). เอกสารการสอนชุดวิชา วารณกรรมและลีลาศระดับปฐมวัยศึกษา เล่มที่ 2: หน่วยที่ 10 เพลงและดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย. ฝ่ายการพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรวรรณ ศรีภักย์, กรรณิการรักษา และ คณินิจ ศีลรักษ์. (2553). ความต้องการคุณลักษณะบัณฑิตทางภาษาและการสื่อสารของสถานประกอบการ. วารสารช่อพะยอม, 21(2553), 36-50.
- วาริน รุ่งจตุรภัทร. (2545). เขียนได้ พูดได้ แต่นี้ไป เล่ม 3. วารณสาส์น.
- วิโรจน์ ปะรัมย์. (2561). ผลการใช้กิจกรรมเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ และความรู้คำศัพท์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. ระบบคลังข้อมูลทางวิชาการ BRU. <http://dspace.bru.ac.th/xmlui/handle/123456789/6791>
- เศรษฐวิทย์ [นามแฝง]. (2551). สนุกกับภาษาอังกฤษผ่านเพลง. โรงพิมพ์เมื่อดทราย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

อรรรัตน์ ก้อนจำปา. (2561). ผลการใช้เพลงและเกมที่มีต่อความสามารถในการพูดและความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. file:///C:/Users/ACER/Downloads/FULLTEXT%20(1).pdf

อริยานุวัฒน์ สมารถกุล. (2562). การใช้ภาษาไทยและทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม.

อุมาพร ไยถาวร. (2559). การเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษา โดยใช้เพลงภาษาอังกฤษ
กับการสอนแบบปกติ. http://journal.pim.ac.th/uploads/content/2014/09/o_191huof0h1437tdq188tvph1tbsa.pdf

Berlo, David K. (1960). The Process of Communication: An Introduction to Theory and Practice. New York:
Holt, Rinehart and Winston.

Gardner, H. (1993). Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences. London: Poladin

การส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มโดยการเรียนรู้ผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองเรือ จังหวัดร้อยเอ็ด

Promoting Collaborative Work Through Blended Learning
with Project-Based Learning for 4th Grade Students at Ban Nong Rua
Primary School in Roi Et Province

ARTICLE INFO

Article history:

Received 6 November 2024

Revised 21 February 2024

Accepted 22 February 2024

Available Online 29 April 2024

ณัฐวุฒิ นรชาณ^{1,*}, ทรงศักดิ์ สองสนิท² และประวิทย์ สิมมาทัน³

Nattawut Norachan^{1,*}, Songsak Songsanit² and Prawit Simmatun³

ABSTRACT

The objectives of this research are to 1) study the implementation of collaborative group work through blended learning with project-based learning for fourth-grade students at Ban Nong Rua School. 2) investigate group work among students through blended learning using project-based learning and 3) examine the satisfaction of students after participating in blended learning using project-based learning for fourth-grade students at Ban Nong Rua School. The target group for this research included fourth-grade students at Ban Nong Rua Primary School, Roi Et Province under the Office of Primary Education Service, Roi Et Area 2, in the second semester of the academic year 2022, comprising 1 classroom with 9 students. The research tools consisted of 1) instructional plan for blended learning with project-based learning, 2) group work behavior assessment form, 3) a student behavior log, and 4) satisfaction questionnaire. Statistics used to analyze the data were mean and standard deviation.

The results showed that: 1) Engaging in learning activities to promote teamwork through blended learning with project-based approaches involves a comprehensive 6-step learning management process: (1) Define topics and organize students into groups. (2) Plan the workflow. (3) Conduct research. (4) Prepare for presentation. (5) Present information. and (6) Evaluate the results. It is observed that organizing such learning activities stimulates students' curiosity, keeping them engaged and awakened at all times. They find joy and excitement in the activities, fostering confidence, pride, and a sense of fulfillment in creatively producing their own works. 2) The students' overall group work behavior is at a satisfactory level, with the analysis of the group work behavior assessment in operational cycle 2 revealing that their performance is generally at a high-quality level. 3) The students express a high level of satisfaction with blended learning through project-based approaches. Overall, their satisfaction level is rated as high.

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
M.Ed. (Computer Education), Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

^{2,3} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Assistant Professor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : norachan1993@gmail.com

KEYWORDS: TEAM WORK / BLENDED LEARNING / SATISFACTION / PROJECT-BASED LEARNING

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปฏิบัติการส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มโดยการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองเรือ 2) เพื่อศึกษาการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองเรือ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองเรือ จังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้อง 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน 2) แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม 3) แบบบันทึกอนุทินของนักเรียน 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มโดยการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) กำหนดหัวข้อและจัดกลุ่มนักเรียน (2) วางแผนการทำงาน (3) ดำเนินการค้นคว้า (4) เตรียมการนำเสนอ (5) นำเสนอข้อมูล และ (6) ประเมินผล พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่อยากจะค้นหาคำตอบและตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา มีความสุขและสนุกกับทำกิจกรรม เกิดความมั่นใจ ความภาคภูมิใจ และเต็มใจกับการสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง 2) ผู้เรียนมีพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มโดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ ส่วนผลการวิเคราะห์แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม วงรอบปฏิบัติการที่ 2 พบว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มโดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพมาก 3) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐานโดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

คำสำคัญ: การทำงานเป็นกลุ่ม / การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน / ความพึงพอใจ / การเรียนรู้โครงงานเป็นฐาน

บทนำ

เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยได้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) โดยปัจจุบันมีการพูดถึงการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการศึกษาที่เน้นทางด้านปัญญา วิธีการเรียนรู้ การร่วมมือ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองการจัดการเรียนการสอนเป็นไปเพื่อพัฒนาให้คนรุ่นใหม่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศรู้วิธีคิด วิเคราะห์สร้างนวัตกรรมใหม่ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีมากขึ้น รวมถึงพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรมโดยผู้สอนจะต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหา สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และเกิดทักษะทางสังคม (พิมพ์พันธ์ เดชคุปต์, 2557)

โรงเรียนบ้านหนองเรือ ตำบลหนองบัว อำเภอกาบัง จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ได้กำหนดให้สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนครบทั้ง 8 กลุ่มสาระ ซึ่งในหลักสูตรใหม่ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ซึ่งมีเป้าหมายมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วใช้ความรู้และทักษะเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ บูรณาการกับศาสตร์อื่นอย่างเหมาะสม โดยใช้เทคโนโลยีโดยจากสภาพปัญหาที่พบในการเรียนการสอนวิชา วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองเรือ ตำบลหนองบัว อำเภอกาบัง จังหวัดร้อยเอ็ด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้มาจากการสังเกตในชั้นเรียนและแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยทำการสอนระยะเวลาในการวิจัย ระหว่างวันที่ 25 มกราคม 2566 - 15 กุมภาพันธ์ 2566 พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบเป็นกลุ่มในแต่ละครั้งนักเรียนยังขาดความร่วมมือในการทำงานและขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม โดยมีครูเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้และชี้แนะแนวทางในการเรียนรู้ให้นักเรียนเพื่อพัฒนาการทำงานร่วมกับผู้อื่น ต้องอาศัยวิธีการปฏิบัติและทักษะหลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นทักษะการส่งเสริมการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การสอบถามและสะท้อนความคิดเห็น การส่งเสริมสนับสนุนและกระตุ้นการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ผสมผสานระหว่างการจัดการเรียนการสอนทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนโดยเป็นการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้บริการต่าง ๆ ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางในการติดต่อระหว่างครูและนักเรียน และสามารถศึกษาหาความรู้ได้จากนอกห้องเรียน (Moore, 2005)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มด้วยการทำงานเป็นกลุ่มโดยการเรียนรู้ผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองเรือ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญเพื่อมุ่งหวังพัฒนาการทำงานเป็นกลุ่มให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ได้อย่างอิสระร่วมกับเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มโดยที่ไม่ต้องกังวลเรื่องเวลาและสถานที่ อีกทั้งยังส่งผลดีกับนักเรียนในเรื่องของการมีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้อื่นได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปฏิบัติการส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มโดยการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองเรือ
2. เพื่อศึกษาการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองเรือ

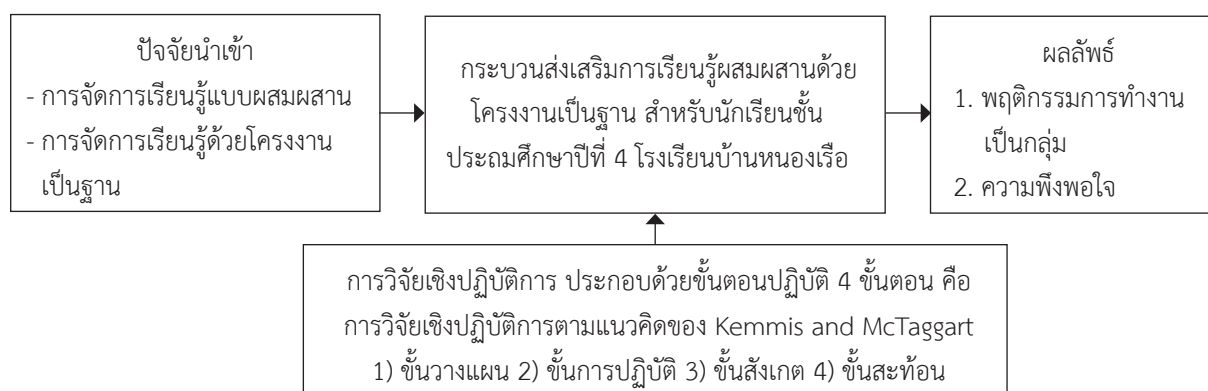
วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองเรือ ตำบลหนองบัว อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองเรือ ตำบลหนองบัว อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 9 คน

กรอบแนวคิด

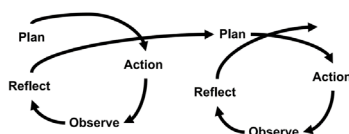

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน จำนวน 2 แผนการจัดการเรียนรู้ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ใช้เวลา 4 สัปดาห์ รวมเป็น 8 ชั่วโมง โดยแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบไปด้วย สารการเรียนรู้ จุดประสงค์ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการจัดผลประเมินผล
2. แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มโดยแบบประเมินแบ่งออกเป็น จำนวน 6 ด้าน ดังนี้ 1) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ 2) บทบาทผู้นำและสมาชิก 3) การดำเนินงาน 4) ความรับผิดชอบ 5) การติดต่อสื่อสาร 6) การปรึกษาหารือ
3. แบบบันทึกอนุทินของนักเรียนเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อบันทึกการเรียนรู้ที่สะท้อนการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอนจากนักเรียนถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างเรียน
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน โดยใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐานรายละเอียดดังนี้ 1) ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน 2) ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) เอกสาร / สื่อการสอนประกอบการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสม 4) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชานี้ในภาพรวม 5) ความพึงพอใจต่อเนื้อหาวิชารายวิชานี้ในภาพรวม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองเรือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยทำการจัดการเรียนการสอน จำนวน 2 แผน การจัดการเรียนรู้ รวม 8 ชั่วโมง ทำการจัดการเรียนการสอนสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 4 สัปดาห์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำหลักการขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Kemmis and McTaggart (1988) การวิจัยแบบวงรอบการปฏิบัติการ 2 วงรอบ ดังนี้

วงรอบการวิจัยปฏิบัติการ (PAOR)

1. ขั้นวางแผน (Plan) ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และวิธีการดำเนินการแก้ไข โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางไว้ดังนี้
 - 1.1 ศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอน จากการสัมภาษณ์ครูผู้ร่วมวิจัยนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย และจากแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน ในขณะจัดการเรียนการสอน
 - 1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาการทำงานเป็นกลุ่มและนำหลักการแนวคิดมาใช้กับกลุ่มเป้าหมาย
 - 1.3 ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือในการวิจัย และกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับปัญหา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1.4 ผู้วิจัยให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนกระบวนการวิจัย รวมทั้งบทบาท ของผู้ร่วมวิจัยในแต่ละขั้นตอน
 - 1.5 วางแผนการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมกำหนดกิจกรรมที่จะจัดให้กับกลุ่มเป้าหมาย
2. ขั้นปฏิบัติการตามแผน (Act) ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนที่ได้วางแผนเอาไว้
3. ขั้นสังเกต (Observe) ผู้วิจัย และครูผู้ร่วมวิจัย ได้ดำเนินการสังเกตบันทึกข้อมูลของเหตุการณ์หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกครั้ง เช่น การประเมินพฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดขึ้นในระหว่างทำกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นต้น ในการบันทึกผลต่าง ๆ จะเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เช่น แบบบันทึกอนุทินของนักเรียน แบบบันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflect) เป็นขั้นตอนของการเก็บข้อมูลจากการเก็บข้อมูลทั้งหมดมาประเมินผล และตรวจสอบกระบวนการวิจัยที่ดำเนินการมาว่าประสบความสำเร็จ หรือเกิดปัญหา อุปสรรคใดที่เป็นข้อจำกัดหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การบันทึกอนุทินนักเรียน และจดบันทึก มาวิเคราะห์สรุปร่วมกัน อภิปรายเพื่อหาข้อสรุปสาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไขในแต่ละวงรอบปฏิบัติการ เพื่อให้ได้เป็นแนวทางในการพัฒนา และวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวงรอบปฏิบัติการในวงรอบถัดไปในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม โดยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในระหว่างการปฏิบัติการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกอนุทินของนักเรียน โดยจะเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละวงรอบ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ตีความ แล้วรายงานในรูปแบบของการบรรยาย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

2.1 แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียน ในแต่ละวงรอบปฏิบัติการมาวิเคราะห์หาค่าระดับพฤติกรรม การทำงานเป็นกลุ่ม โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาคะแนนค่าเฉลี่ยของช่วงระดับคะแนน 5 ระดับ (Rating Scale)

ตารางที่ 1 เกณฑ์การแปลผลแบบประเมินการทำงานเป็นกลุ่ม

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
4.51 - 5.00	การทำงานเป็นกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	การทำงานเป็นกลุ่มอยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	การทำงานเป็นกลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	การทำงานเป็นกลุ่มอยู่ในระดับพอใช้
1.00 - 1.50	การทำงานเป็นกลุ่มอยู่ในระดับปรับปรุง

2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน ภายหลังสิ้นสุดแต่ละวงรอบของการปฏิบัติการทั้ง 2 วงรอบปฏิบัติการนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาจากคะแนนค่าเฉลี่ยของระดับคะแนน 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 - 5.00	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 - 4.50	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 - 3.50	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51 - 2.50	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใช้
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 - 1.50	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปรับปรุง

ผลการวิจัย

1. ผลของการศึกษาปฏิบัติการส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มโดยการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองเรือ

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มโดยการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองเรือ จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มี การศึกษา ค้นคว้า และลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ได้มีการฝึกคิดริเริ่ม ซึ่งเป็นความคิดที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำกันกับคนอื่น โดยที่ไม่มีผู้บังคับให้คิดหรือเป็นการคัดลอกมาจากที่อื่น คิดคล่องแคล่ว เป็นความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกันและสามารถคิดได้

ภายในเวลาที่กำหนดคิดยืดหยุ่นเป็นการคิดได้หลากหลายอย่างอิสระ และคิดละเอียดลออเป็นการคิดเป็นขั้นตอน สามารถอธิบายให้เห็นภาพชัดเจน จากการดำเนินการจัดกิจกรรม พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ที่อยากจะค้นหาคำตอบและตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา มีความสุขและสนุกกับทำกิจกรรม เกิดความมั่นใจ ความภาคภูมิใจ และเต็มใจกับการสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง รวมถึงผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่น่าสนใจระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองหรือผู้สอน และสามารถนำความรู้ที่ได้รับหรือสร้างสรรค์ขึ้นไปใช้ต่อยอดในการเรียนรู้ในอนาคตหรือการประกอบอาชีพต่อไปได้ การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 6 ขั้นตอน 1) กำหนดหัวข้อและจัดกลุ่มนักเรียน 2) วางแผนการทำงาน 3) ดำเนินการค้นคว้า 4) เตรียมการนำเสนอ 5) นำเสนอข้อมูล 6) ประเมินผล

2. ผลของการศึกษาการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน

จากการศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองเรือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยทำการจัดการเรียนการสอน จำนวน 2 แผน การจัดการเรียนรู้รวม 8 ชั่วโมง ทำการจัดการเรียนการสอนสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 4 สัปดาห์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำหลักการขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Kemmis and McTaggart (1988) การวิจัยแบ่งวงรอบการปฏิบัติการ 2 วงรอบ ทำให้ผู้เรียนมีคะแนนแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน เพิ่มขึ้นในแต่ละวงรอบปฏิบัติการโดยผลคะแนนจากวงรอบปฏิบัติการที่ 1 ไปยังวงรอบปฏิบัติการที่ 2 สามารถวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมการทำงานกลุ่มทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ด้านบทบาทผู้นำและสมาชิก ด้านการดำเนินงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านการติดต่อสื่อสารและการปรึกษาหารือด้านความคิดริเริ่ม ทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นสามารถแปลผลค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$, $S.D.=0.65$)

ตารางที่ 2 ผลของการประเมินพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียนทั้ง 2 วงรอบปฏิบัติการ

ข้อประเมินพฤติกรรม	การศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม					
	วงรอบปฏิบัติการที่ 1			วงรอบปฏิบัติการที่ 2		
	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับคุณภาพ	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับคุณภาพ
1. เป้าหมายและวัตถุประสงค์	1.56	0.60	พอใช้	4.00	0.75	มาก
2. บทบาทผู้นำและสมาชิก	1.78	0.71	พอใช้	4.00	0.58	มาก
3. การดำเนินงาน	1.89	0.81	พอใช้	3.56	0.60	มาก
4. ความรับผิดชอบ	2.00	0.75	พอใช้	4.00	0.75	มาก
5. การติดต่อสื่อสาร	1.89	0.46	พอใช้	3.89	0.66	มาก
6. การปรึกษาหารือ	2.00	0.88	พอใช้	3.56	0.60	มาก
รวม	1.85	0.70	พอใช้	3.83	0.65	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า พฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มของผู้เรียนในแต่ละวงรอบปฏิบัติการเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยในวงรอบปฏิบัติการที่ 2 ผู้เรียนมีพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มโดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพมาก ($\bar{X} = 3.83$, $S.D. = 0.65$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เป้าหมายและวัตถุประสงค์ บทบาทผู้นำและสมาชิก และความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ระดับคุณภาพมาก ($\bar{X} = 4.00$, $S.D. = 0.75$) รองลงมา คือการติดต่อสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับคุณภาพมาก ($\bar{X} = 3.89$, $S.D. = 0.66$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การดำเนินงาน และการปรึกษาหารืออยู่ในระดับคุณภาพมาก ($\bar{X} = 3.56$, $S.D. = 0.60$)

3. ผลของการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองเรือ

จากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองเรือ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนหลังสิ้นสุดการเรียนการสอน โดย

กำหนดข้อความพึงพอใจที่ต้องการให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องพัฒนาขึ้นโดยอาศัยหลักการวัดความพึงพอใจตามวิธีลิเคิร์ท มีอยู่ 5 ระดับ คือระดับความพึงพอใจมากที่สุด ระดับความพึงพอใจมาก ระดับความพึงพอใจปานกลาง ระดับความพึงพอใจน้อย และระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เมื่อเทียบกับเกณฑ์อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.64)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนหลังการเรียนรู้

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ คุณภาพ
1. ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน	3.67	0.75	มาก
2. ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.67	0.58	มาก
3. เอกสาร/สื่อการสอนประกอบการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสม	3.67	0.58	มาก
4. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชานี้ในภาพรวม	3.78	0.71	มาก
5. ความพึงพอใจต่อเนื้อหารายวิชานี้ในภาพรวม	3.56	0.60	มาก
รวม	3.67	0.64	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนหลังการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชานี้ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.71) รองลงมาคือ ด้านผู้เรียนมีความสุขในการเรียนมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.75) ด้านผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและด้านเอกสาร / สื่อการสอนประกอบการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.58) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านความพึงพอใจต่อเนื้อหารายวิชานี้ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.60)

อภิปรายผล

1. ผลของการศึกษาปฏิบัติการส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มโดยการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองเรือ การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานประกอบด้วยการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าในชั้นเรียน และการเรียนแบบออนไลน์และใช้กระบวนการเรียนรู้โครงงานเป็นฐาน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง โดยการศึกษาค้นคว้า ทดลอง สร้างและพัฒนาออกมาเป็นชิ้นงาน โดยมีผู้สอนเป็นผู้กระตุ้น แนะนำและให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างกระบวนการคิด การสร้างสรรค์ผลงาน และการทำงานร่วมกันเพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โครงงานเป็นฐาน 1) กำหนดหัวข้อและจัดกลุ่มนักเรียน 2) วางแผนการทำงาน 3) ดำเนินการค้นคว้า 4) เตรียมการนำเสนอ 5) นำเสนอข้อมูล 6) ประเมินผลสอดคล้องกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) สอดคล้องกับ สังคมไทยสงเมือง (2560) กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบผสมผสานหมายถึงการผสมผสานระหว่างการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face) และการเรียนการสอนบนเว็บและการเรียนแบบเหตุการณ์สด (Live e-learning) เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้ในเวลาเดียวกันและต่างเวลากันรวมถึงการใช้สื่อการเรียนการสอนแบบอื่น ๆ ในการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ผลของการศึกษาการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียนด้วยการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี พึ่งพาอาศัยกันเป็นกลุ่มด้วยการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน เพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จกิจกรรม

การจัดการเรียนรู้โครงงานเป็นฐาน ได้แก่ 1) กำหนดหัวข้อและจัดกลุ่มนักเรียน 2) วางแผนการทำงาน 3) ดำเนินการค้นคว้า 4) เตรียมการนำเสนอ 5) นำเสนอข้อมูล และ 6) ประเมินผล พบว่า ทักษะการทำงานเป็นกลุ่มของผู้เรียนในแต่ละวงรอบปฏิบัติการเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยในวงรอบปฏิบัติการที่ 2 ผู้เรียนมีพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มโดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพมาก สอดคล้องกับ ชีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน และเฉลิมขวัญ สิงห์วี (2563) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญในทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงตั้งแต่การสำรวจค้นคว้า วางแผนการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้การสร้างสรรค์ ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่เรียนมา และการประเมินผลงาน โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนรู้ อำนวยความสะดวก หรือเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาเพื่อให้โครงงานสำเร็จลุล่วงจากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การลงมือปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากสิ่งที่ผู้ค้นคว้า จนสามารถสะท้อนความรู้ของนักเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ได้

3. ผลของการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองเรือ ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้โครงงานเป็นฐาน พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ในงานวิจัยมีการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าในชั้นเรียน กับการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยระบบการจัดการเรียนรู้ Google Meet ทั้งยังจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความยืดหยุ่น เพื่อตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคน ได้ผลลัพธ์ที่ดีจากการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้โครงงานเป็นฐาน ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มส่งผลดีต่อนักเรียนในหลายด้าน เช่น มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนภายในกลุ่มดีขึ้น และมีความพยายามที่จะทำงานช่วยกันให้สำเร็จ สอดคล้องกับ พรเทพ พัฒนานุรักษ์ และคณะ (2562) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือทัศนคติที่ดีของบุคคลซึ่งมักเกิดจากการได้รับการตอบสนองตามที่ตนต้องการก็จะเกิดความรู้สึกที่ดีในสิ่งนั้นตรงกันข้าม หากความต้องการไม่ได้รับการตอบสนองความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนแบบการศึกษาปฏิบัติการส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐาน ไปปรับใช้กับเนื้อหาที่สอดคล้องกับบริบทของรายวิชาที่มีกิจกรรมคล้ายกันและต้องการส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม

2. การนำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยโครงงานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม ไปใช้ควรศึกษาเว็บสนับสนุนการเรียนรู้ให้เข้าใจและมีคู่มือให้กับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหาได้เองเพื่อให้มีเวลาให้ทำกิจกรรมได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. การทำวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะวิชาและเฉพาะระดับชั้น ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ด้วยโครงงานเป็นฐานในวิชาอื่นเพื่อประยุกต์ใช้กับรายวิชาอื่น หรือระดับชั้นอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)* (พิมพ์ครั้งที่ 1). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (พิมพ์ครั้งที่ 3). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน และ เฉลิมขวัญ สิงห์วี. (2562). การสังเคราะห์การเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน: บูรณาการความรู้ จิตวิทยาชุมชนสู่การบริการสังคม สู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 45(1), 229-268.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2557). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรเทพ พัฒนานุรักษ์ และคณะ. (2562). *รายงานการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการของเทศบาลนครปากเกร็ด ประจำปี พ.ศ. 2562*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สังคม ไชยสงเมือง. (2560). *การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะ การแก้ปัญหาและทักษะการใช้เทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มหาสารคาม*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Good. C. V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw Hill Book.
- Kemmis, S & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planer* (3rd ed.). Victoria: Deakin University.
- Wolman, T. E., (1973). *Education and Organizational Leadership in Elementary School*, Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice-Hall.

การพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

Development of Good Citizenship of Mathayomsuksa 4 Students with The Cooperative Learning STAD Technique

ARTICLE INFO

Article history:

Received 19 August 2023

Revised 7 January 2024

Accepted 23 April 2024

Available Online 29 April 2024

สุวนันท์ ซามาศย์^{1*}, ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ², และ ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ³
Suwanan Samart^{1*}, Piyaluk Potiwan² and Tatchawat Laosuwan³

ABSTRACT

The purposes of this action research was to development of Matthayomsuksa 4 students' good citizenship attribute by using the STAD cooperative learning activities within the domains of Social Studies, Religion, and Culture. The sample of the research consisted of 17 students from Kae Dam Wittayakhan School, academic year of 2021. The research tools were: 1) A comprehensive plan for learning activities. 2) A gauge comprehension of citizenship concepts test. 3) The observing citizenship-related traits questionnaire. 4) The conducting interviews on matters of citizenship questionair. The statistical techniques employed in this research encompassed assessments of validity, difficulty determination, discriminant power analysis, and the calculation of confidence intervals, percentages, and arithmetic means.

The findings indicated that in the first cycle, the students' good citizenship attribute scores were at 71.37% and in the second cycle, they earned higher citizenship score at 79.60%. These results improved the students' good citizenship attribute and integrated with social media which a new choice for learning, motivated them, and made them confident to reply and giving opinion. Their relationship and good citizenship attribute with their friends were higher that facilitated their concrete learning improvement.

KEYWORDS: CO-OPERATIVE LEARNING / CITIZENSHIP / STAD

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Master of Education, Social Studies, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

²⁻³ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Lecturer, Social Studies, Master of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : 648210350210@rmu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดี ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแกดำวิทยาคาร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (2) แบบทดสอบความเข้าใจความเป็นพลเมือง (3) แบบสังเกตคุณลักษณะการเป็นพลเมือง และ (4) แบบสัมภาษณ์ความเป็นพลเมืองดี สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การหาค่าความเที่ยงตรง การหาความยากง่าย การหาค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น

ผลการวิจัยพบว่า ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดี ร้อยละ 71.37 และในวงจรปฏิบัติการที่ 2 มีคะแนน ร้อยละ 79.60 ผลการวิจัยสามารถพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีได้ ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD และได้ใช้ร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้นักเรียนได้มีแนวทางเรียนรู้ที่แปลกใหม่ ให้ความสนใจทำให้เข้าใจมากขึ้น และมั่นใจในคำตอบและกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ และคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีต่อเพื่อนร่วมชั้นนั้นดีขึ้นซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ให้เกิดความเป็นรูปธรรมมากขึ้น

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ / คุณลักษณะการเป็นพลเมืองดี / เทคนิค STAD

บทนำ

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศ ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ซับซ้อนและคาดการณ์ได้ยาก ในขณะที่ผลการจัดการศึกษาของประเทศในทุกระดับยังคงมีปัญหา ทั้งในด้านคุณภาพของคนไทยที่ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาระดับต่าง ๆ ก็ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา คุณลักษณะ และทักษะอยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจ และกำลังแรงงานของประเทศที่มีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2578, 2560) ของกระทรวงศึกษาธิการในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม และหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ คือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติเป็นผู้กระทำดีมีค่านิยมที่ดีพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวมเมื่อผู้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมี คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเองมีวินัยและไปปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนามีความรู้อันเป็นสากล และมีความสามารถในการสื่อสารการคิดการแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนเรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างมาก ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำเป็นต้องมีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนบางคนมองว่าเป็นวิชาที่ยาก น่าเบื่อ จึงทำให้ผู้เรียนรู้สึกไม่อยากเรียนรู้และไม่ชอบที่จะเรียนวิชานี้ รวมถึงจากการประเมินด้านวิชาการของโรงเรียนแกดำวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปี 2563 พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดี และการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นั้นยังไม่สามารถพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีได้อย่างเต็มที่ และยังมีนักเรียนบางส่วนมีส่วนที่ยังขาดคุณธรรมในการปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดีในสังคมโรงเรียน และยังไม่ได้รับการพัฒนาคุณลักษณะทางด้านนี้อีกเต็มที่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีของผู้เรียน เพื่อให้เกิดการ

พัฒนาคุณลักษณะ พฤติกรรม ของนักเรียนได้ดีขึ้น (โรงเรียนแกดำวิทยาคาร, 2564)

จากข้อมูลที่กำลังข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาสนใจการจัดการเรียนรู้เทคนิคเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Division STAD) วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง สิทธิมนุษยชน และการเป็นพลเมืองดีของประเทศไทย สังคมโลก ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนแกดำวิทยาคาร อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม เพื่อจะนำมาใช้ศึกษา ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทำงานเป็นกลุ่ม และพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD

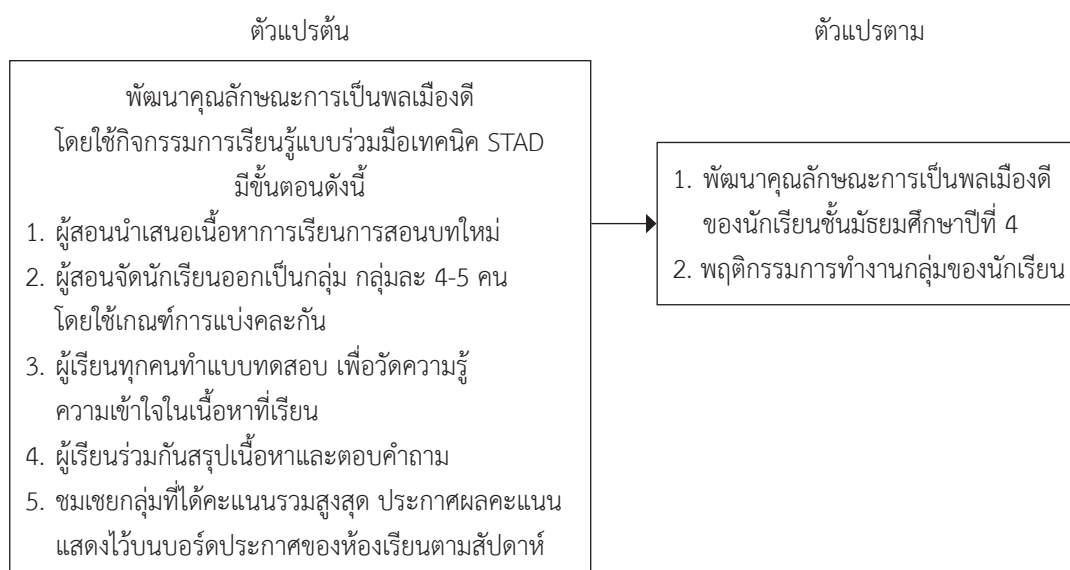
วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนแกดำวิทยาคาร อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนแกดำวิทยาคาร อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

กรอบแนวคิด

เครื่องมือการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน และการเป็นพลเมืองดีของประเทศไทย สังคมโลก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนแกดำวิทยาคาร จำนวน 10 แผน ใช้เวลาในการสอน 10 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบความเข้าใจความเป็นพลเมืองเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดี มัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนแกดำวิทยาคาร

3. แบบสังเกตคุณลักษณะการเป็นพลเมือง

4. แบบสัมภาษณ์ความเป็นพลเมืองดี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กับกลุ่มเป้าหมายโดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-5 เป็นวงจรที่ 1 แล้วทำการทดสอบหลังเรียน หลังจากนั้นสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรที่ 2
2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กับกลุ่มเป้าหมายโดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6-10 เป็นวงจรที่ 2 แล้วทำการทดสอบหลังเรียน หลังจากนั้นสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติสำหรับหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ได้จากการแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านได้ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.50-1.00 ค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.40-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบมีค่า 0.75
2. สถิติวิเคราะห์การพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD โรงเรียนแกดำวิทยาคาร ผู้วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย (Mean)

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนหลังจากผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วงจรปฏิบัติการที่ 1 โดยวิธีการสอนแบบแบบร่วมมือเทคนิค STAD นักเรียนมีคะแนนคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดี เท่ากับร้อยละ 71.37 อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีนักเรียนที่มีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 5 คน และวงจรปฏิบัติการที่ 2 ผู้สอนได้เพิ่มเทคนิคการสอนในรูปแบบการใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้แก่ Canva, Google classroom, Socrative และ Padlet ซึ่งแต่ละโปรแกรมจะใช้สลับกันในแต่ละสัปดาห์แตกต่างกันไป แต่ละโปรแกรมสามารถสร้างห้องเรียนออนไลน์ที่สามารถ แลกเปลี่ยน แชร์ข้อมูล เพิ่มเติมเนื้อหา อัปเดตใหม่ รูปภาพ คลิปวิดีโอ ได้อย่างรวดเร็ว และช่วยให้นักเรียนลดความเบื่อหน่ายของการเรียนได้ ทำให้นักเรียนให้ความสนใจเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น นักเรียนให้ความร่วมมือ กล้าแสดงความเห็น มั่นใจในการทำงานร่วมกับเพื่อนให้ห้องได้ดียิ่งขึ้น ช่วยให้การพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีทำให้นักเรียนมีคะแนนถึงเกณฑ์ร้อยละ 70 ครบทุกคน เท่ากับ ร้อยละ 79.60 อยู่ในระดับดีมาก ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเป็นพลเมืองดีของประเทศของสังคมไทยวงจรปฏิบัติการที่ 1

นักเรียน คนที่	ความเข้าใจความเป็นพลเมือง		แปลผล	สังเกตคุณลักษณะการเป็นพลเมือง		แปลผล
	คะแนนที่ได้ (เต็ม 15)	ร้อยละ		คะแนนที่ได้ (เต็ม 15)	ร้อยละ	
1	9	60	ไม่ผ่าน	10	66.66	ไม่ผ่าน
2	8	53.33	ไม่ผ่าน	8	53.33	ไม่ผ่าน
3	10	66.66	ไม่ผ่าน	12	80	ผ่าน
4	12	80	ผ่าน	11	73.33	ผ่าน
5	12	80	ผ่าน	13	86.66	ผ่าน
6	13	86.66	ผ่าน	12	80	ผ่าน
7	10	66.66	ไม่ผ่าน	9	60	ไม่ผ่าน
8	9	60	ไม่ผ่าน	9	60	ไม่ผ่าน
9	12	80	ผ่าน	12	80	ผ่าน

(ต่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	ความเข้าใจความเป็นพลเมือง		แปลผล	สังเกตคุณลักษณะการเป็นพลเมือง		แปลผล
	คะแนนที่ได้ (เต็ม 15)	ร้อยละ		คะแนนที่ได้ (เต็ม 15)	ร้อยละ	
10	13	86.66	ผ่าน	12	80	ผ่าน
11	12	80	ผ่าน	12	80	ผ่าน
12	12	80	ผ่าน	11	73.33	ผ่าน
13	11	73.33	ผ่าน	14	93.33	ผ่าน
14	12	80	ผ่าน	13	86.66	ผ่าน
15	11	73.33	ผ่าน	12	80	ผ่าน
16	11	73.33	ผ่าน	13	86.66	ผ่าน
17	8	53.33	ไม่ผ่าน	8	53.33	ไม่ผ่าน

ตารางที่ 2 ผลการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วงจรปฏิบัติการที่ 2

นักเรียน คนที่	ความเข้าใจความเป็นพลเมือง		แปลผล	สังเกตคุณลักษณะการเป็นพลเมือง		แปลผล
	คะแนนที่ได้ (เต็ม 15)	ร้อยละ		คะแนนที่ได้ (เต็ม 15)	ร้อยละ	
1	12	80	ผ่าน	11	73.33	ผ่าน
2	11	73.33	ผ่าน	12	80	ผ่าน
3	13	86.66	ผ่าน	13	86.66	ผ่าน
4	13	86.66	ผ่าน	13	86.66	ผ่าน
5	12	80	ผ่าน	13	86.66	ผ่าน
6	13	86.66	ผ่าน	13	86.66	ผ่าน
7	12	80	ผ่าน	13	86.66	ผ่าน
8	12	80	ผ่าน	13	86.66	ผ่าน
9	11	73.33	ผ่าน	12	80	ผ่าน
10	12	80	ผ่าน	12	80	ผ่าน
11	12	80	ผ่าน	12	80	ผ่าน
12	11	73.33	ผ่าน	11	73.33	ผ่าน
13	13	86.66	ผ่าน	14	93.33	ผ่าน
14	12	80	ผ่าน	13	86.66	ผ่าน
15	11	73.33	ผ่าน	12	80	ผ่าน
16	12	80	ผ่าน	13	86.66	ผ่าน
17	11	73.33	ผ่าน	12	80	ผ่าน

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดี ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 วงจรปฏิบัติการ ดังนี้

วงจรปฏิบัติการที่ 1 จากการศึกษาปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า การพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นั้นยังขาดความเข้าใจ ไม่สามารถพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีได้อย่างเต็มที่ และยังมีนักเรียนบางส่วนมีส่วนที่ยังขาดคุณธรรมในการปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดีในสังคมโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีของผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณลักษณะ พฤติกรรมของนักเรียนได้ดีขึ้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เน้นการเรียนรู้แบบกลุ่ม กระตุ้นให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ได้มีการแลกเปลี่ยนเสนอแนะ ความรู้ ความเข้าใจจากผู้อื่นเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น และส่งเสริมให้นักเรียนยอมรับความคิดเห็น ช่วยเหลือผู้อื่น พบว่า นักเรียนมีคะแนนจากการสังเกตคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีที่ไม่ผ่านตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 ของนักเรียนทั้งหมด สอดคล้องกับ วีรวิชัย บุญส่ง (2564) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ STAD มีความพึงพอใจในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับกัญญารัตน์ เขียวพิมาย และวรางคณา เทศนา (2564) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD มีผลการวิจัยสามารถทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และนักเรียนยังมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD

วงจรปฏิบัติการที่ 2 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ปัญหาพบว่า นักเรียนคุ้นเคยกับรูปแบบการสอนที่เน้นการบรรยายตามหนังสือเรียน ฟังและจดลงสมุด ขาดการมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมห้อง แต่หลังจากการได้จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD พบว่า นักเรียนบางส่วนร้อยละ 70.6 เกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นได้ดีขึ้นแต่ยังนักเรียนอีกร้อยละ 29.4 ที่ยังมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์คะแนนจากการสังเกตคุณลักษณะ ผู้วิจัยจึงนำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับสื่อออนไลน์เข้ามาแก้ไขปัญหา โดยผู้สอนได้พูดคุยและเสนอแนวทางให้นักเรียนร่วมกันออกความคิดเห็นในการนำสื่อออนไลน์มาร่วมใช้ในการเรียนการสอนในวงจรที่ 2 ได้แก่ Canva, Google classroom, Socrative และ Padlet ซึ่งแต่ละโปรแกรมจะใช้สลับกันในแต่ละสัปดาห์แตกต่างกันไป โดยการนำมาสอดแทรกทางออนไลน์ โดยการเรียนรู้แชร์ข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตในโทรศัพท์ของผู้เรียน หรือบางสัปดาห์จัดการเรียนการสอนโดยใช้ห้องคอมพิวเตอร์ของเรียนเพื่อเปลี่ยนแปลงบรรยากาศของห้อง และให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสร้างการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และแชร์ข้อมูลให้เพื่อนในกลุ่มออนไลน์ด้วยกัน ในห้องเรียนออนไลน์ที่เราสร้างไว้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และช่วยให้นักเรียนลดความเบื่อหน่ายของการเรียนได้ ทำให้นักเรียนให้ความสนใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น นักเรียนให้ความร่วมมือ กล้าแสดงความคิดเห็น มั่นใจในการทำงานร่วมกับเพื่อนให้ห้องได้ดียิ่งขึ้น และมีการรับฟังและรับความคิดเห็นจากข้อมูลของผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 ทำให้นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นรับฟังความเห็นต่างจากคนอื่น พบว่า นักเรียนร้อยละ 29.4 ที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์คะแนนมีคะแนนจากการสังเกตคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีขึ้นผ่านเกณฑ์คะแนนทุกคน สอดคล้องกับ จรัส พิเลิศ, มะลิวัลย์ ฤณาพรรณ และนิภาพร ชูติมนต์ (2564) กล่าวว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีผลการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และสอดคล้องกับ จรินทร์ อุ่มไกร และโกสสิทธิ์ อภิระดัง (2562) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของสื่อการสอนได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าบทเรียนการ์ตูนมัลติมีเดียมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ เนื่องจากบทเรียนมีความน่าสนใจ และมีแรงจูงใจทางการเรียนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากเป็นการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับฟังผู้อื่น มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เปรียบเสมือนการเปิดโลกทัศน์ของผู้เรียนให้เกิด มโนทัศน์ที่ชัดเจนขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองดี เพื่อการจัดการเรียนการสอนวิชา สังคมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีด้วยเทคนิค แบบแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ และเข้าใจ เรื่องราวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ในมุมมองที่มาจากบทบาทการแสดงได้ มีการร่วมมือกับเพื่อนซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนาการ ทางอารมณ์และสังคม และยังเป็นแนวการสอนที่สนุกสนานและส่งเสริมความกล้าแสดงออกให้กับผู้เรียน นอกจากยังแสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (พิมพ์ครั้งที่ 3). โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัญญารัตน์ เขียวพินาย และ วรางคณา เทศนา. (2564). การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำที่มีตัวการันต์ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาศักยภาพกำลังคน*, 1(2), 89-101.
- จรัส พิเลิศ, มะลิวัลย์ ภูนาพรรณ และ นิภาพร ชุตินันต์. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 8(3), 367-380.
- จรินทร์ อุ่มไกร และ ไกยสิทธิ์ อภิระติง. (2562). การพัฒนาสื่อดิจิทัลร่วมกับเทคโนโลยีความจริงเสริมโดยอาศัยการเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ในรายวิชาคอมพิวเตอร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารโครงการวิทยการ คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ*, 5(2), 18-27.
- วีรวิทย์ บุญส่ง. (2564). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือ เทคนิค STAD และแบบสืบเสาะหาความรู้. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 8(1), 53-65.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560-2578*. พริกหวานกราฟฟิค.

แนวทางการพัฒนาภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว

Guidelines for Customs Leadership Development of Large School Administrators in Pathum Thani and Sa Kaeo Provinces

ARTICLE INFO

Article history:

Received 17 August 2023

Revised 8 January 2024

Accepted 29 January 2024

Available Online 29 April 2024

เจษฎา ความคุ้นเคย^{1,*}, ประพันธ์พงษ์ ชิมพงษ์², ปวีริศา เลิศวิริยะประสิทธิ์³,
จूरรัตน์ นองหว้า⁴, พงษ์พิพัฒน์ แสนหัตถ์⁵ และ รัตนา สีดี้⁶

Jessada Kwamkhunkoei^{1,*}, Praphunphong Chinnaphong²,
Pawarisa Lertwiriyaprasith³, jureerat Nongwa⁴, Pongpipat Sanedee⁵
and Ratana Seedee⁶

ABSTRACT

The research study on guidelines for customs leadership development of the large school administrators in Pathum Thani Province and Sa Kaeo Province aimed to: 1) analyze the customs leadership of the large school administrators and 2) study the guidelines for customs leadership development of the large school administrators. This qualitative research conducted forms for semi-structured interview and focus group as research tools. The informant of 22 participants were selected through purposive sampling. The data were analyzed by content analysis and verification through a triangulation process.

The research findings were as follows: 1) The customs leadership of large school administrators in Pathum Thani Province and Sa Kaeo Province encompassed of four dimensions: (1) Directive leadership, (2) Creating alignment in the same direction, (3) Distributing decision-making authority, and (4) Being a role model. 2) The guidelines for customs leadership development of large school administrators consisted of (1) Visionary Leadership, (2) Participatory management involving students and stakeholders, (3) Empowerment management and (4) Creating an ethically sound managerial environment, focused on the customs leadership development of large school administrators through 24 projects.

KEYWORDS: LEADERSHIP / SCHOOL ADMINISTRATORS / LARGE SCHOOL

^{1,2,6} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ประเทศไทย

Assistant Professor, Faculty of Management Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage
Pathum Thani, Thailand.

^{3,4,5} อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ประเทศไทย

Lecturer, Faculty of Management Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage
Pathum Thani, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : jessada@vru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และการประชุมกลุ่มย่อย เลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง จำนวน 22 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และตรวจสอบความถูกต้องในลักษณะแบบสามเส้า

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ประกอบด้วย (1) ด้านการชี้นำ (2) ด้านการสร้างควมสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน (3) ด้านการกระจายอำนาจการตัดสินใจ และ (4) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี 2) แนวทางการพัฒนาภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ประกอบด้วย (1) การนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ (2) สร้างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม (3) บริหารจัดการแบบกระจายอำนาจ และ (4) สร้างสภาพแวดล้อมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรม โดยมีแนวทางการพัฒนาภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่จำนวน 24 โครงการ

คำสำคัญ: ภาวะการนำ / ผู้บริหารสถานศึกษา / สถานศึกษาขนาดใหญ่

บทนำ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอดและกำหนดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เพื่อบูรณาการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกกระดับ ทุกประเภท จัดให้มีมาตรฐานขั้นต่ำของโรงเรียนในทุกระดับทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) จัดโครงสร้างการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์และให้เอื้อต่อการเข้าถึงการศึกษาอย่างเสมอภาคทั่วถึง และใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปฏิรูปการคลังด้านการศึกษาเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโดยการจัดสรรงบประมาณตรงสู่ผู้เรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาโดยแยกออกจากระบบการประเมินและการรับรองคุณภาพที่เน้นผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน รวมทั้งมีการปฏิรูประบบการสอบที่นำไปสู่การวัดผลในเชิงทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 นอกจากนี้ได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ขึ้น เพื่อบูรณาการเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพโดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ 6 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายคือ 1) โครงสร้าง บทบาท และระบบการบริหารจัดการการศึกษามีความคล่องตัว ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้ 2) ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 3) ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่ 4) กฎหมายและรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษารองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ 5) ระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ปัญหาสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา คือ การบริหารสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นการจัดการเรื่องคุณภาพการให้บริการที่มีมาตรฐานแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ซึ่งเป็นสาเหตุปัญหาความเหลื่อมล้ำในโอกาสทางการศึกษาเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่ทำให้ประเทศไทยยังคงมีปัญหาในหลายมิติด้านการศึกษา กลายเป็นปัจจัยท้าทายต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต จากการรายงานสถานการณ์รายจ่ายด้านการศึกษาไทยมีการลงทุนที่ค่อนข้างสูงแต่ผลลัพธ์ต่อผู้เรียนยังเห็นความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ทั้งด้านโอกาสและคุณภาพ งานวิจัยด้านการศึกษาตั้งแต่ปี 2535-2558 กว่า 7,410 เรื่อง พบว่าปัญหาใหญ่ของระบบการศึกษาไทยคือ “ปัญหาการบริหารการศึกษา” ซึ่งปัญหาหนึ่งที่เป็นมิติที่สำคัญของปัญหาการบริหารการศึกษา คือ ความไม่พร้อมของผู้บริหาร

การศึกษา ผู้บริหารมักไม่มีความเป็นผู้นำทางวิชาการไม่สนใจปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย หรือไม่ส่งเสริมการพัฒนาด้านวิชาการ รวมถึงผู้บริหารมักไม่ปรากฏตัวในโรงเรียน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกระทรวงศึกษาธิการ, 2560) และเพ็ญแข ศิริวงศ์ (2566) กล่าวว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวทั้งปวงของโรงเรียนขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้นำทั้งสิ้น พฤติกรรมของผู้นำ คือ ชักจูง ปลุกเร้า ให้ครูในโรงเรียนทุกคน ตลอดจนผู้ปกครองและชุมชน ยอมรับคล้อยตามเพื่อให้เป้าหมายเกิดความเป็นส่วนร่วมกันของคณะครู อาจารย์ และผู้ปกครอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยแห่งการเรียนรู้สำหรับคนทุกช่วงวัย มีพื้นที่ให้บริการจัดการศึกษาหลัก ได้แก่ จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว (เจษฎาความคืบเคย และประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์, 2566) ทั้งนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสระแก้ว มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระแก้ว, 2565) ในขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่ในจังหวัดปทุมธานีมีผลคะแนนสอบโอเน็ต (O-NET) นักเรียนสูงสุด 50 อันดับแรกของประเทศไทย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี, 2564) ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเหลื่อมล้ำของการศึกษาในพื้นที่ที่แตกต่างกันระหว่างพื้นที่การศึกษาในเขตเมืองกับต่างจังหวัด

จากปัญหาและความจำเป็นอย่างยิ่งดังกล่าวหากประเทศไทยต้องการจัดการศึกษาให้สนองต่อความต้องการในการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาให้สามารถพยากรณ์ทิศทางและแนวโน้มการจัดการศึกษาของประเทศในอนาคต และเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสมรรถนะด้านการศึกษาของประเทศไทยในเวทีโลก และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศให้สูงขึ้น ประกอบกับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งมีหน้าที่ในการให้บริการศึกษาในพื้นที่สองจังหวัดนี้ จะได้นำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบเพื่อลดความเหลื่อมล้ำให้น้อยลง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีที่ตั้งหลักในการให้บริการการศึกษา เป็นฐานของสถานศึกษาในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว

วิธีการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภาวะการนำในสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนรู้ ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว โดยจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

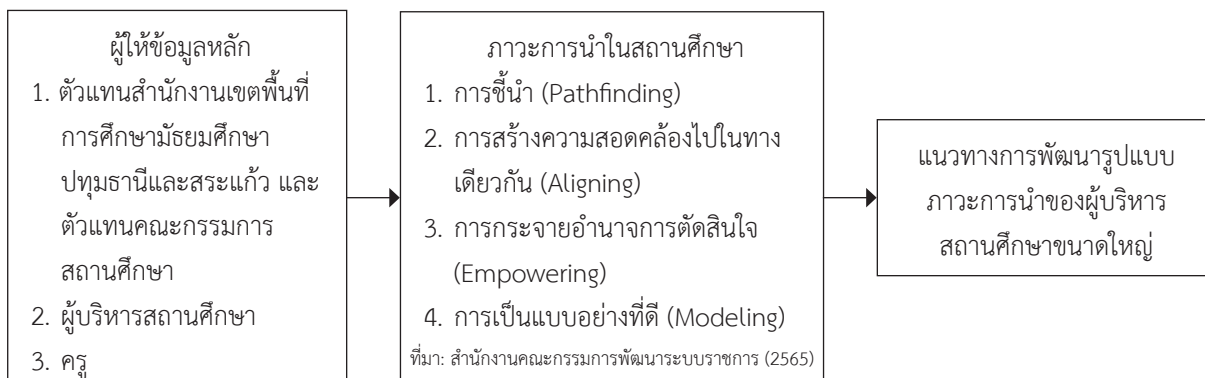
1. ตัวแทนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี และสระแก้ว ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระบุรี
2. ผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีหน้าที่ในการบริหารการศึกษา และตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นกรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาและบริหารจัดการโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในจังหวัดปทุมธานี
3. ครู คือ ผู้สอนนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในจังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสระแก้ว

ในการกำหนดผู้ให้ข้อมูลเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการกำหนดขนาดผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงในมิติภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัย ลักษณะของกลุ่มที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลต้องมีความรู้ ความสามารถด้านภาวะการนำองค์กรของสถานศึกษา ในที่นี้คณะผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา

ขนาดใหญ่ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 16 คน ตัวแทนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 1 คน ตัวแทนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว จำนวน 1 คน ตัวแทนคณะกรรมการ
สถานศึกษา จำนวน 1 คน และครู จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 22 คน

กรอบแนวคิด

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในจังหวัดปทุมธานีและ
จังหวัดสระแก้ว มีการใช้เครื่องมือวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

ผู้วิจัยทำการออกแบบแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล แนวทางการพัฒนาภาวะการนำของผู้บริหาร
สถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยอาศัยกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นกรอบในการออกแบบ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่ใช้ในการ
สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

- 1.1 การชี้แนะ (Pathfinding)
- 1.2 การสร้างความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน (Aligning)
- 1.3 การกระจายอำนาจการตัดสินใจ (Empowering)
- 1.4 การเป็นแบบอย่างที่ดี (Modeling)

2. การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group)

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี และสระแก้ว ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแทนครู ที่สามารถให้
คำตอบในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะการนำในสถานศึกษา โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อระดมความคิดเห็นใน
วิเคราะห์และสรุปกลยุทธ์ภาวะการนำของสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในประเด็น การชี้แนะ การสร้างความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน
การกระจายอำนาจการตัดสินใจ และการเป็นแบบอย่างที่ดี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จากตำรา เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งต้นแบบและแนวทางในการศึกษาด้าน
ภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่

2. ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เป็นการสนทนาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งการพัฒนา
ภาวะการนำในสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขนาดใหญ่ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีและจังหวัด
สระแก้ว ข้อคำถามมุ่งเน้นให้กลุ่มเป้าหมายแสดงความคิดเห็น เหตุผล และมุมมองที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะการนำใน
สถานศึกษา โดยสร้างข้อคำถามไว้ล่วงหน้าเป็นข้อ ๆ และค่อย ๆ ถามกลุ่มเป้าหมายซึ่งวิธีการจะแตกต่างกันไปตามบริบทของคำ
ตอบของผู้ให้ข้อมูล

3. ทำการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อระดมความคิดเห็นในวิเคราะห์และสรุปกลยุทธ์ภาวะการนำของสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในประเด็น การชี้แนะ (Pathfinding) การสร้างความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน (Aligning) การกระจายอำนาจการตัดสินใจ (Empowering) และการเป็นแบบอย่างที่ดี (Modeling)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้านการพัฒนาภาวะการนำในสถานศึกษาขนาดใหญ่ของจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยทำการกำหนดกลุ่มคำสำคัญที่เกี่ยวข้อง (Key Word) และตรวจสอบเนื้อหาสัมภาษณ์ว่ามีค่าเหล่านั้นหรือไม่ และอยู่ในบริบทความเข้าใจที่ถูกต้องหรือไม่ รวมถึงการคำถามสำคัญที่เกี่ยวข้อง (Critical Question) โดยการนำข้อมูลมารวมเป็นหมวดหมู่และแยกประเด็นของข้อมูลที่ต้องการ เพื่อสร้างขอบเขตที่ชัดเจนและถูกต้อง โดยนำ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาถอดบทสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (Word by Word) เพื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้รับ และใช้วิธีการจำแนกประเภทข้อมูล (Typological Analysis) ให้เป็นหมวดหมู่โดยการวิเคราะห์คำหลัก (Domain Analysis) โดยจำแนกคำที่มีความสัมพันธ์กันมาไว้ในข้อมูลชุดเดียวกัน นำมาวิเคราะห์เป็นประเด็นหลักและแบ่งเป็นประเด็นย่อยต่อไป โดยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบในลักษณะแบบสามเส้า จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นั้นมาสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการตีความตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำผลจากการวิเคราะห์มาสนทนากลุ่มย่อยเพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว

จากการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ตัวแทนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีและสระแก้ว ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแทนครู ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ผลการวิเคราะห์ พบว่า

1. ด้านการชี้แนะ พบว่า

1.1 การสร้างกระบวนการทำงานร่วมกันของคนในองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว พบว่า มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานสู่ความสำเร็จที่ชัดเจนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการวางแผนและกำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีมาตรฐาน และให้ทุกส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและดำเนินงาน

1.2 การวางแผนและขึ้นนำองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว พบว่า มีการศึกษานโยบายและกำหนดแนวทางการบริหารจัดการโครงการ กิจกรรม โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น และวางแผนแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นระบบ มีการศึกษานโยบาย และนำมากำหนดแนวทางการบริหารจัดการ มีการบอกระยะเวลาการดำเนินงานที่ชัดเจน และผู้บริหารมีส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติงาน และสามารถให้คำปรึกษาในการดำเนินงานต่าง ๆ ได้

1.3 ความสำคัญและนโยบายในการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว พบว่า มีการศึกษาปัญหา ความต้องการเปิดโอกาส และให้การสนับสนุนบุคลากรให้มีการพัฒนาตนเองทั้งด้านทักษะ วิทยฐานะและในด้านต่าง ๆ มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ และให้การสนับสนุนความก้าวหน้าในวิชาชีพ เครื่องมือในการดำเนินงาน งบประมาณ และเวลา รวมถึงสร้างกำลังใจในการทำงานด้วยการให้การสนับสนุนความก้าวหน้าในอาชีพ และการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาบุคลากร

1.4 แนวทางการดำเนินงานด้านงานประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว พบว่า มีความรู้ ความเข้าใจตัวชี้วัดและมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษานำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง และต่อเนื่อง มีการสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรภายในเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป้าหมาย วิสัยทัศน์ เป้าหมายการเรียนการสอน เพื่อให้ได้คุณภาพมาตรฐานการศึกษา และจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้ทุกฝ่ายสามารถเข้าถึงข้อมูล

ร่วมกันได้ และมีการติดตาม ปรับปรุงพัฒนาการทำงานให้เป็นระบบและมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ

2. ด้านการสร้างความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน พบว่า

2.1 แนวทางในการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรให้มีส่วนร่วมในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว พบว่า มีการเน้นสร้างสัมพันธ์ที่ดี รับฟังปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมแก้ปัญหา และยกย่องผู้ที่ทำงานด้วยความตั้งใจสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากร มีการประชุมร่วมกัน และสำรวจความคิดเห็นในการดำเนินการ เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ทำงานและมีส่วนร่วม สร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี มีการประชุมร่วมกันเพื่อขอความคิดเห็นในการทำงาน และทำให้บุคลากรรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีความเสมอภาค เท่าเทียม สนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาทักษะ กระบวนการทำงานของบุคลากร สวัสดิภาพและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงาน และมีการสื่อสารการพูดคุย ให้ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

2.2 แนวทางในการกำหนดขอบเขตงานและหน้าที่ในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว พบว่า มีการกำหนดขอบเขต หน้าที่ และมีการกำกับติดตาม สร้างความตระหนักถึงหน้าที่บุคลากร มอบหมายงานอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสมรรถนะของบุคคล ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกระจายงานอย่างทั่วถึง และมีการประชุมร่วมกันในการทำงาน มีคำสั่งและระบุหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ทำงาน

2.3 แนวทางการกำกับติดตามการทำงานของบุคลากรเพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว พบว่า มีการประชุม ชี้แจง ทำความเข้าใจนโยบายในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน มีการติดตามความคืบหน้าของงานเป็นระยะ กำหนดปฏิทินการทำงานอย่างชัดเจน และมอบหมายงาน ประชุม ชี้แจง ทำความเข้าใจ นิเทศ ติดตามงานเป็นระยะ มีการรายงานผลให้อยู่ภายใต้เป้าหมายที่กำหนด รวมถึงมีการออกกฎระเบียบ วิธีการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และมีการกระจายอำนาจตามโครงสร้างการบริหารงาน เพื่อควบคุม กำกับ ติดตาม การดำเนินโครงการ กิจกรรมตามแผนงาน

3. การกระจายอำนาจการตัดสินใจ พบว่า

3.1 แนวทางในการมอบอำนาจการบริหารและการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว พบว่า มีการกระจายอำนาจไปตามฝ่ายบริหาร และมีส่วนร่วมในการบริหาร การตัดสินใจร่วมกัน ในรูปแบบของคณะกรรมการ มอบอำนาจให้กับหัวหน้ากลุ่มสาระต่าง ๆ โดยตัดสินใจจากความสามารถและผลงานรายบุคคล และนำเข้าที่ประชุมเพื่อร่วมกันพิจารณาและตัดสินใจ ตามโครงสร้างการบริหารงาน ตามสิทธิและกรอบภาระหน้าที่

3.2 แนวทางในการเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว พบว่า ผู้บริหารให้บุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และจัดทำโครงการต่าง ๆ ประจำปี โดยการสำรวจความต้องการในการพัฒนาสถานศึกษา รับฟังปัญหาเพื่อสะท้อนการทำงาน มีการประชุมร่วมกัน เปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายร่วมกัน และเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารเสนอแนะข้อคิดเห็นต่าง ๆ จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน และมีการวางแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา

3.3 แนวทางในการเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว พบว่า มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เลือกทำงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถ และมอบหมายงานตามที่ถนัดให้กับบุคลากรโดยให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมปฏิบัติงาน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นและมอบหมายให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถ และส่งเสริม ติดตาม ให้เข้าร่วมอบรมหรือทำวิทยฐานะที่สูงขึ้น

4. การเป็นแบบอย่างที่ดี พบว่า

4.1 แนวทางการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว พบว่า ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน มีคุณธรรม จริยธรรม บริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นผู้มีน้ำใจที่ดี ปฏิบัติงาน

ตามระเบียบ ข้อตกลงที่มีร่วมกัน

4.2 แนวทางผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารอย่างเป็นธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว พบว่า มีการบริหารงานโดยใช้หลักความยุติธรรมและเป็นธรรมแก่ผู้ได้บังคับบัญชา เสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมใช้เหตุและผล กฎ ระเบียบ ในการดำเนินงานบริหาร พร้อมรับฟังและแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมถึงให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วม และวางตัวเป็นกลางไม่เลือกปฏิบัติ

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์และกำหนดแนวทางการพัฒนาภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) กับกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ 16 คน ตัวแทนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีและสระแก้ว จำนวน 2 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครู จำนวน 3 คน

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการประเมินและวิเคราะห์ความสอดคล้องภาวะการนำของผู้บริหารขนาดใหญ่ และนำเสนอแนวทางการดำเนินการตามกลยุทธ์ และโครงการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงกลยุทธ์ แนวทางการดำเนินการตามกลยุทธ์ และโครงการ สถานศึกษาขนาดใหญ่

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการตามกลยุทธ์	โครงการ
1. ด้านการชี้แนะ		
กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ	การพัฒนาหลักสูตร การจัดฝึกอบรมสร้างความเข้าใจและประเมินผลการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา	1. โครงการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา 2. โครงการอบรมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา 3. โครงการประเมินผลการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา
กลยุทธ์ที่ 2 สร้างเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชน เพื่อสร้างภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์	การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อวางแผนให้สิทธิพิเศษ กับภาคเอกชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์ สร้างกลุ่มการทำงานเพื่อวางแผนภาพลักษณ์แบบบูรณาการ	1. โครงการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อวางแผนเกี่ยวกับภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์ 2. โครงการให้สิทธิพิเศษกับภาคเอกชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์ 3. โครงการสร้างกลุ่มการทำงานเพื่อวางแผนภาพลักษณ์แบบบูรณาการ
กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาทักษะการวางแผนการกำหนดวิสัยทัศน์และค่านิยมผ่านระบบการนำองค์กร	การจัดฝึกอบรมผู้บริหาร เพื่อจัดทำกลยุทธ์ และการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ พัฒนาทักษะการถ่ายทอดวิสัยทัศน์และค่านิยมพัฒนาช่องทางการสื่อสารวิสัยทัศน์และค่านิยมแบบออนไลน์และออฟไลน์	1. โครงการจัดฝึกอบรมผู้บริหาร เพื่อจัดทำกลยุทธ์และการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ 2. โครงการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดวิสัยทัศน์และค่านิยม 3. โครงการพัฒนาช่องทางการสื่อสารวิสัยทัศน์และค่านิยมแบบออนไลน์และออฟไลน์

(ต่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

2. ด้านการสร้างความสะดวกคล่องไปในทิศทางเดียวกัน		
กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบการรับฟังและระบบสารสนเทศเพื่อค้นหาความต้องการของผู้เรียนและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	การค้นหาความต้องการ ความคาดหวังและความปรารถนาในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อพัฒนาและสร้างความสัมพันธ์ และการพัฒนาระบบบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1. โครงการค้นหาความต้องการ ความคาดหวัง ความปรารถนาของผู้เรียนและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2. โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อพัฒนาและสร้างความสัมพันธ์กับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3. โครงการพัฒนาระบบบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาระบบการบริหารงานและการมอบอำนาจหน้าที่อย่างมีส่วนร่วม	การทบทวนรูปแบบโครงสร้างองค์กรและออกแบบเครื่องมือเพื่อพัฒนาระบบการมอบอำนาจหน้าที่ การประชุมผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสร้างความชัดเจนและจัดสรรทรัพยากรในการบริหารงาน และการประเมินและปรับปรุงระบบการมอบอำนาจหน้าที่เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ขององค์กร	1. โครงการทบทวนรูปแบบโครงสร้างองค์กรและออกแบบเครื่องมือเพื่อพัฒนาระบบการมอบอำนาจหน้าที่ 2. โครงการประชุมผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสร้างความชัดเจนและจัดสรรทรัพยากรในการบริหารงาน 3. โครงการประเมินและปรับปรุงระบบการมอบอำนาจหน้าที่เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ขององค์กร
3. ด้านการกระจายอำนาจการตัดสินใจ		
กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาระบบการวางแผนอัตรากำลังและการมอบอำนาจที่คำนึงถึงความต้องการและขีดความสามารถของบุคลากร	การประเมินความจำเป็นและอัตรากำลังที่ต้องการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การพัฒนาแผนอัตรากำลัง แผนสรรหาบุคลากร แผนพัฒนาบุคลากรและผู้นำ ตลอดจนการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ตอบสนองต่อความต้องการตามวิสัยทัศน์และการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความจำเป็นในการปรับแผนและปรับปรุงแผนงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์	1. โครงการประเมินความจำเป็นและอัตรากำลังที่ต้องการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว 2. โครงการพัฒนาแผนอัตรากำลัง แผนสรรหาบุคลากร แผนพัฒนาบุคลากรและผู้นำ ตลอดจนการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ตอบสนองต่อความต้องการตามวิสัยทัศน์ 3. โครงการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความจำเป็นในการปรับแผนและปรับปรุงแผนงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์

(ต่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

4. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี		
กลยุทธ์ที่ 7 พัฒนาระบบการขึ้นนำและสร้างสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานตามกฎหมายและการดำเนินการอย่างมีจริยธรรม	การออกแบบระบบการนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ การพัฒนาระบบและมาตรการการกำกับดูแลการดำเนินงานอย่างมีจริยธรรม และการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลองค์กรโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม	1. โครงการออกแบบระบบการนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ 2. โครงการพัฒนาระบบและมาตรการการกำกับดูแลการดำเนินงานอย่างมีจริยธรรม 3. โครงการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลองค์กรโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม
กลยุทธ์ที่ 8 พัฒนาผู้บริหารเพื่อเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง	การเตรียมความพร้อมบุคลากรด้านขีดความสามารถเพื่อรองรับแผนงานในอนาคตการพัฒนาระบบการเรียนรู้ในระบบ Blending Learning เพื่อ Upskill Reskill และ New Skill สำหรับบุคลากร และการพัฒนา Platform การเรียนรู้เพื่อพัฒนาองค์กรและบุคลากร	1. โครงการเตรียมความพร้อมบุคลากรด้านขีดความสามารถเพื่อรองรับแผนงานในอนาคต 2. โครงการพัฒนาระบบการเรียนรู้ในระบบ Blending Learning เพื่อ Upskill Reskill และ New Skill สำหรับบุคลากร 3. โครงการพัฒนา Platform การเรียนรู้เพื่อพัฒนาองค์กรและบุคลากร

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว พบว่า 1) ด้านการขึ้นนำ (Pathfinding) ผู้บริหารสถานศึกษา มีการวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวางแผนและกำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงานที่ชัดเจนมีมาตรฐาน และทันสมัยก้าวไกล สามารถศึกษาปัญหาและให้คำปรึกษาในการดำเนินงานต่าง ๆ ได้ เปิดโอกาสและสร้างกำลังใจบุคลากรในการทำงาน มีการพัฒนาการทำงานให้เป็นระบบ และกำหนดนโยบายการพัฒนาบุคลากรทั้งนี้อาจเนื่องจากการบริหารงานในยุคปัจจุบันจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องมีการศึกษาบริบทและนโยบายของรัฐบาลเป็นสำคัญเพื่อมุ่งเน้นความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียน และสนับสนุนความก้าวหน้าของบุคลากรจะสนับสนุนให้การบริหารงานของสถานศึกษาประสบความสำเร็จได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ พระมหาประยูร ธีรวิโร (ตระการ) (2565) กล่าวว่า วิสัยทัศน์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีเพราะวิสัยทัศน์เป็น Roadmap ให้ทุกคนในสถานศึกษาได้ใช้เป็นประทีปนำทางในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ที่แท้จริงนั้นจะต้องมี กระบวนการผลิตของวิสัยทัศน์ครบทั้ง 3 มิติคือ คิดได้ (การสร้างวิสัยทัศน์) สื่อเป็น (การเผยแพร่วิสัยทัศน์) และโน้มนำให้มีการปฏิบัติลงหน้า (การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์) พร้อมทั้งมีการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงแก้ไข ให้เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบด้วย โดยวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศนั้นจำเป็นจะต้อง มุ่งพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศด้านคุณธรรมจริยธรรม นำความรู้สู่สากล ก้าวทันเทคโนโลยี ดำรงชีวิตอย่าง พอเพียง “เศรษฐกิจพอเพียง” บริหารงานอย่างมีอาชีพและชุมชนมีส่วนร่วม หากผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติตามได้การบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศย่อมจะไม่เป็นเพียงแค่ความฝัน 2) ด้านการสร้างการสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน (Aligning) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างสัมพันธ์ที่รับฟังปัญหาและร่วมแก้ไขปัญหามา เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ทำงานและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี มีการสื่อสารการพูดคุย ให้ข้อเสนอแนะ มีกำหนดขอบเขต หน้าที่ มีการออกกฎระเบียบ วิธีการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และมีการกำกับติดตามกิจกรรมตามแผนงานสม่ำเสมอ ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดบรรยากาศการทำงานที่มีความเป็นหนึ่งเดียวและสามารถสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานของผู้บริหารจะสนับสนุนให้

บุคลากรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน และทราบแนวทางการเจริญเติบโตในสายงานของตนเองได้ สอดคล้องกับ จุฑามาส ชุ่นหัวน (2562) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อม ในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรที่ดีและมีความสามัคคีกลมเกลียวภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ลำดับรองลงมาได้แก่ ผู้บริหารจัดงบประมาณสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอและผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูนักเรียน ชุมชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้ อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนมองว่า การจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมทั้งบุคลากรและผู้เรียนมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่ง จะต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบเป็นระเบียบ เข้าใจง่าย สื่อสารสะดวก มีความเข้าใจในบริบทของสถานศึกษาของตนเอง และมีการบริหารงานที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้สูงสุด 3) ด้านการกระจายอำนาจการตัดสินใจ (Empowering) ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระจายอำนาจไปตามฝ่ายบริหาร มีการตัดสินใจร่วมกันในรูปแบบของคณะกรรมการ กระจายงานกระจายอำนาจตามโครงสร้างอย่างทั่วถึงและมอบหมายงานอย่างเหมาะสมให้กับหัวหน้ากลุ่มสาระต่าง ๆ เปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยให้บุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และจัดทำโครงการต่าง ๆ ประจำปี กำหนดเป้าหมายร่วมกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมองว่าการกระจายอำนาจในหน้าที่จะช่วยให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงาน รวมถึงการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการจะส่งผลต่อการรับรู้แนวทางการดำเนินของสถานศึกษาไปด้วยกันได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนูญชา วรรร่าพิง, เบญจพร ชนะกุล และสุภาพ เต็มรัตน์ (2564) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษา พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษา ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทและเป้าหมายของการปฏิบัติงานร่วมกัน รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นระบบและชัดเจน และผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ทีมงานมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี (Modeling) ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน มีคุณธรรม จริยธรรม บริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ ปฏิบัติงานตามระเบียบ ข้อตกลงที่มีร่วมกัน เสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ใช้เหตุและผล ในการดำเนินงานบริหาร และวางตัวเป็นกลางไม่เลือกปฏิบัติ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามองว่าการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ซื่อสัตย์ และการรักษาวินัย รวมถึงการมีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โปร่งใส ยุติธรรม และ ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุม ดูแลบุคลากรในบังคับบัญชาให้ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยอย่างเหมาะสมจะส่งผลต่อความเชื่อถือและปฏิบัติตามของผู้ใต้บังคับบัญชาสอดคล้องกับงานวิจัยของ อโนชา ทนกล้า และปิยะนาถ บุญมีพิพิธ (2563) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีความคิดริเริ่ม ด้านการประสานงาน และด้านการปรับปรุงแก้ไข ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ด้านการรักษาวินัยและการออกจากราชการ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในการรักษาวินัยและการดำเนินการทางวินัย มีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โปร่งใส ยุติธรรม และ ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุม ดูแลข้าราชการครูในบังคับบัญชาให้ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยอย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว พบว่า มีแนวทาง ดังนี้ 1) นำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) ประกอบด้วยกลยุทธ์ คือเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ สร้างเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชน เพื่อสร้างภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์ และพัฒนาทักษะการวางแผนการกำหนดวิสัยทัศน์และค่านิยมผ่านระบบการนำองค์กร 2) สร้างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม (Participant) ประกอบด้วยกลยุทธ์ คือ พัฒนาระบบการรับฟังและระบบสารสนเทศเพื่อค้นหาความต้องการของผู้เรียนและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และพัฒนาระบบการบริหารงานและการมอบอำนาจหน้าที่อย่างมีส่วนร่วม 3) บริหารจัดการแบบกระจายอำนาจ

(Empower Management) ประกอบด้วยกลยุทธ์ คือ พัฒนาระบบการวางแผนอัตรากำลังและการมอบอำนาจที่คำนึงถึงความต้องการและขีดความสามารถของบุคลากร และ 4) สร้างสภาพแวดล้อมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรม (Ethical Environmental Management) ประกอบด้วยกลยุทธ์ คือ พัฒนาระบบการขึ้นนำ และสร้างสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานตามกฎหมายและการดำเนินการอย่างมีจริยธรรม และพัฒนาผู้บริหารเพื่อเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เนื่องจากหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ที่ดี มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน มีการกระจายอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมตัดสินใจดำเนินงาน และมีการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีจะนำไปสู่ความร่วมมือและความสำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พลธาวิน วัชรพรธำรง และศศิพันธ์ ศรีธาดากุลพัฒน์ (2564) ศึกษาเรื่อง ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 จังหวัดชลบุรี ในบริบทการจัดการศึกษาเพื่อรองรับเขตพัฒนาพิเศษ ภาคตะวันออก (EEC) พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 จังหวัดชลบุรี เป็นผู้มีความคิดและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของการจัดการศึกษาเพื่อรองรับเขตพัฒนาพิเศษ ภาคตะวันออก จึงควรเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถ ความทันสมัย ทันเหตุการณ์ มีความรอบรู้ ก้าวทันเทคโนโลยีใหม่ ๆ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา วิสัยทัศน์การจัดการศึกษาและการพัฒนาแผนเชิงกลยุทธ์ และการสื่อสารภาษาต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ กระตือรือร้นเพื่อแสวงหา ความรู้ และวิทยาการสมัยใหม่ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรในบริบทการจัดการศึกษาเพื่อรองรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) นอกจากนี้ผู้บริหารควรสร้างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม (Participant) ยังสอดคล้องกับ วัชรกร ชวดกลางลา, เพลินพิศ ธรรมรัตน์ และสมุทนา หาญสุริย์ (2566) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนหัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้สมาชิกในองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมได้แสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อันเป็นการสร้าง แรงจูงใจความรับผิดชอบในหน้าที่ของสมาชิกที่เข้าร่วมคิดร่วมตัดสินใจในการร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล องค์กรภายใต้พื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตยที่จะเป็นที่ยอมรับ ลดความขัดแย้งภายในองค์กร และสร้างผลประโยชน์ ร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนสังกัดได้เปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมแสดง ความคิดเห็นในการกำหนดเป้าหมาย นโยบายและพันธกิจของโรงเรียน มีอิสระในการดำเนินงาน ทำให้ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ภาครัฐ

1. หน่วยงานภาครัฐ คือ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ควรกำหนดเป็นนโยบายในการสนับสนุนเกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียน กับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ในการสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์โรงเรียนและร่วมกันดำเนินการตามวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และกลยุทธ์ในการบริหารการศึกษาให้เกิดประสิทธิผล
2. หน่วยงานภาครัฐ คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำผลการวิเคราะห์ และเปรียบเทียบภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว มาวางแผนพัฒนาผู้บริหารในปัจจุบันและในอนาคตของแต่ละจังหวัด นำมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี จัดสรรงบประมาณในการพัฒนารวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จให้ชัดเจน
3. หน่วยงานภาครัฐ คือ สถานศึกษาขนาดใหญ่ ควรนำรูปแบบภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้จากการศึกษาไปขยายผล โดยการพัฒนภาวะการนำของผู้บริหารที่เน้นการดำเนินการอย่างมีวิสัยทัศน์ เน้นการมีส่วนร่วม บริหารบุคลากรโดยการกระจายอำนาจ มีการดำเนินการอย่างมีจริยธรรม รวมทั้งมีการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับโอกาสและความท้าทายที่เกิดจากปัจจัยแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อให้การดำเนินการสอดคล้องกับประเด็นการปฏิรูปการศึกษา

2 ประเด็น คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษามีสมรรถนะในการบริหารงาน วิชาการ และการนิเทศการจัดการเรียนรู้ และ 2) มีระบบกลไกให้ครูและผู้บริหารมีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง อาทิ PLC & CPD (Professional Learning Community Continuous Professional Development) และให้ความสำคัญกับมีการนิเทศและติดตามช่วยเหลือครูใหม่ / ครูที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษา

ภาคประชาชน

1. กลุ่มชุมชนควรเข้ามาเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์ สร้างกลุ่มการทำงานเพื่อวางแผนภาพลักษณ์แบบบูรณาการร่วมกับสถานศึกษา เพื่อทำให้การสื่อสารองค์กรสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ปกครอง นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

2. กลุ่มชุมชนควรมีส่วนร่วมในการประชุมผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสร้างความชัดเจนและจัดสรรทรัพยากรในการบริหารงาน การพัฒนาระบบและมาตรการการกำกับกับการดำเนินงานอย่างมีจริยธรรม และการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลองค์กรโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

ภาควิชาการ

1. หน่วยงานด้านการศึกษาคือ มหาวิทยาลัย หรือหน่วยผลิตครูหรือบุคลากรทางการศึกษา ควรมีส่วนร่วมพัฒนาโดยการ Reskill Upskill ผู้บริหารด้านการชี้แนะ การสร้างความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน การกระจายอำนาจในการตัดสินใจ และด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี โดยเน้นกระบวนการพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนได้รับการพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล

2. นักวิชาการ วิจัยกระบวนการนำองค์กร เพื่อนำไปสู่การจัดแผนพัฒนาผู้บริหารอย่างเป็นระบบ มีการปรับปรุงพัฒนาแผนอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนปฏิบัติการการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดทำคู่มือการพัฒนาผู้บริหารตามแผนปฏิบัติการการศึกษา
2. ศึกษาเปรียบเทียบภาวะการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษาในแต่ละจังหวัดของประเทศไทย
3. ศึกษาวิจัยรูปแบบการนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และจังหวัดของประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- จุฑามาส ชุณหวัน. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- มนัญญา ควรราพิง, เบญจพร ชนะกุล และ สุภาพ เต็มรัตน์. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่*. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 6(3), 17-32.
- เจษฎา ความคุ้นเคย และ ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์. (2566). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว*. *วารสารครุศาสตร์*, 20(2), 128-136.
- เพ็ญแข ศิริวงศ์. (2566, 15 กรกฎาคม). *การเป็นผู้นำในสถานศึกษาอย่างมืออาชีพ*.
<https://www.gotoknow.org/posts/389357>
- พระมหาประยูร ธีรวัโร (ตระการ). (2565). *วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ*. *วารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์*, 3(1), 33-40.

- พลธาวิณ วัชรธรรมา และ ศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์. (2564). ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 2 จังหวัดชลบุรี ในบริบทการจัดการศึกษาเพื่อรองรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC). *วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 15(2), 201-211.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. (2565, 25 มีนาคม). *ข้อมูลพื้นฐาน*.
<https://sites.google.com/a/ssps4.go.th/ssps4main/profile/oc>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว. (2565, 25 มีนาคม). *ข้อมูลพื้นฐาน*. <https://spm-sk.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดและแผนพัฒนาการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา*. เอกสารประกอบการประชุมขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาเพื่อกำหนดทิศทางและแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดและแผนพัฒนาการศึกษาพื้นที่การศึกษา. 11-13 พฤษภาคม 2559 โรงแรมแอมบาสเตอร์ซิตี จอมเทียน พัทยา จังหวัดชลบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2565, 19 กุมภาพันธ์). *การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ*.
<https://www.opdc.go.th/content/Nzc>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *สรุปการประชุมแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ.
- วัชรกร ชวดกลางลา, เพลินพิศ ธรรมรัตน์ และ สุมัทนา หาญสุริย์. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 11(42), 246-255.
- อโนชา ทนกล้า และ ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 6(2), 473-495.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60.

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 5.0

Factors and Indicators of the Excellence of 5.0 Private Vocational Schools

ARTICLE INFO

Article history:

Received 2 January 2024

Revised 22 January 2024

Accepted 9 February 2024

Available Online 29 April 2024

สมภพ จันทราช^{1,*}, รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ²,
จรัส อติวิทยากรณ์³ และ ศิลป์ชัย สุวรรณมณี⁴

Sompop Juntarach^{1,*}, Rungchatchadaporn Vehachart²,

Jarus Ativittayaphon³ and Sinchai Suwanmanee⁴

ABSTRACT

This research aimed to investigate the factors and indicators of the excellence of 5.0 private vocational schools. The study utilized document research and interviews with experts who experienced in the administration of private vocational schools. Nine samples were purposefully selected for the study. Data were collected through semi-structured interviews to cover main factors, sub-factors, and indicators. The tools were reviewed by five experts with experience in research and private vocational school administration to ensure content coverage, content validity, and construct validity, with a consistency index between 0.60 and 1.00.

The results revealed that the factors and indicators of excellence in private vocational schools 5.0 comprised 3 main factors, 10 sub-factors, and 48 indicators. Specifically, 1) the competency of students in private vocational schools consisted of 4 sub-components and 20 indicators, 2) the quality of vocational school personnel consisted of 3 sub-components and 14 indicators, and 3) the sustainable growth of private vocational schools consisted of 3 sub-components and 14 indicators.

KEYWORDS: FACTORS AND INDICATORS OF THE EXCELLENCE / 5.0 PRIVATE VOCATIONAL SCHOOLS

¹ หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ประเทศไทย
Doctor of Education, Educational Administration, Faculty of Education, Thaksin University, Thailand.

² รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ประเทศไทย
Associate Professor, Faculty of Education, Thaksin University, Thailand.

³ รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ประเทศไทย
Associate Professor, Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University, Thailand.

⁴ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ประเทศไทย
Lecture, Faculty of Education, Thaksin University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : khonrakgolf@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 5.0 เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 9 คน เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 5 คน พิจารณาแก้ไขความครอบคลุมด้านเนื้อหา ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 5.0 ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 10 องค์ประกอบย่อย 48 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ด้านสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย 20 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านคุณภาพบุคลากรอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 14 ตัวบ่งชี้ และ 3) ด้านการเติบโตอย่างยั่งยืนของสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 14 ตัวบ่งชี้

คำสำคัญ: องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศ / สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 5.0

บทนำ

ปัจจุบันสังคม 5.0 (society 5.0) เป็นยุคสมัยที่เกิดจากความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเกิดการแข่งขันในภาคอุตสาหกรรมและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมโลกเป็นอย่างมาก เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของสังคมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รัฐบาลไทยได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เพื่อเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) เป็นกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น เพราะฉะนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องเน้นการสร้างคนให้ทันกับความเจริญของประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554)

การศึกษา 5.0 แผนพัฒนาเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ฉบับที่ 5 ของประเทศญี่ปุ่น นโยบายที่นายชินโซ อาเบะ (Shinzo Abe) นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นประกาศใช้เมื่อกลางปี ค.ศ. 2018 ในฐานะสังคมของญี่ปุ่นที่ยึดคนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของคน สร้างสมดุลระหว่างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจกับการแก้ไขปัญหาทางสังคมด้วยนวัตกรรมเทคโนโลยี การบูรณาการไซเบอร์สเปซ (Cyberspace) เข้ากับพื้นที่ทางกายภาพ (Physical space) โดยมีเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นพื้นฐาน มีปัญญาประดิษฐ์และหุ่นยนต์เป็นปัจจัยตัวเร่งกระบวนการ (Thailand Future Foundation, 2017) สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม” และมีเป้าหมายหลัก คือ 1) คุณภาพการศึกษาไทยดีขึ้น คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต 2) กำลังคนได้รับการผลิตและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ 3) มุ่งองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน 4) คนไทยได้รับโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 5) ระบบบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบราชการและการบริการภาครัฐยุคดิจิทัลที่เป็นบทบาทสำคัญที่จะขับเคลื่อนประเทศให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้คนไทยและการศึกษาไทยที่มีคุณภาพในระดับสากล พัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 และสังคม 5.0 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี

สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ว่าด้วยยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (พ.ศ. 2555-2569) โดยมุ่งปรับปรุงปัจจัยสนับสนุน และกระบวนการจัดการอาชีวศึกษาให้เกิดคุณภาพ

สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 5.0 เป็นสถานศึกษาที่มีรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562) เพื่อพัฒนากำลังคนให้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีภาคอุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง เพราะฉะนั้นสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนต้องมีการบริหารจัดการให้สถานศึกษามีความเป็นเลิศท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม สร้างความสามารถในการแข่งขันในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน การพัฒนาคุณภาพบุคลากรและสร้างการเติบโตของสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ Senge (1990) กล่าวว่า การบรรลุผลสำเร็จในการบริหารเชิงคุณภาพสู่ความเป็นเลิศจำเป็นต้องมีปัจจัยสนับสนุนที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนไปสู่ความเป็นเลิศนั้นยังต้องมีการพัฒนาในอีกหลายด้าน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558) ได้ระบุถึงสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาในประเทศไทย มีดังนี้ 1) ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า ผู้เรียนมีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้รวมทั้งขาดทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น 2) ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า ขาดแคลนครูผู้สอนทั้งในสาขาวิชาหลักและวิชาสามัญพื้นฐาน 3) ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการศึกษา พบว่า ครูนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนน้อย 4) ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขาดอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 5) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม พบว่า การส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน และสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษายังทำได้น้อย 6) ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา พบว่า การจัดอาชีวศึกษาหลายสาขาวิชาไม่เน้นการฝึกปฏิบัติสมรรถนะวิชาชีพ อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนยังขาดการเชื่อมโยงกับสถานประกอบการ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญจากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องในการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 5.0 เพื่อให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนได้ทราบถึงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาอาชีวศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์

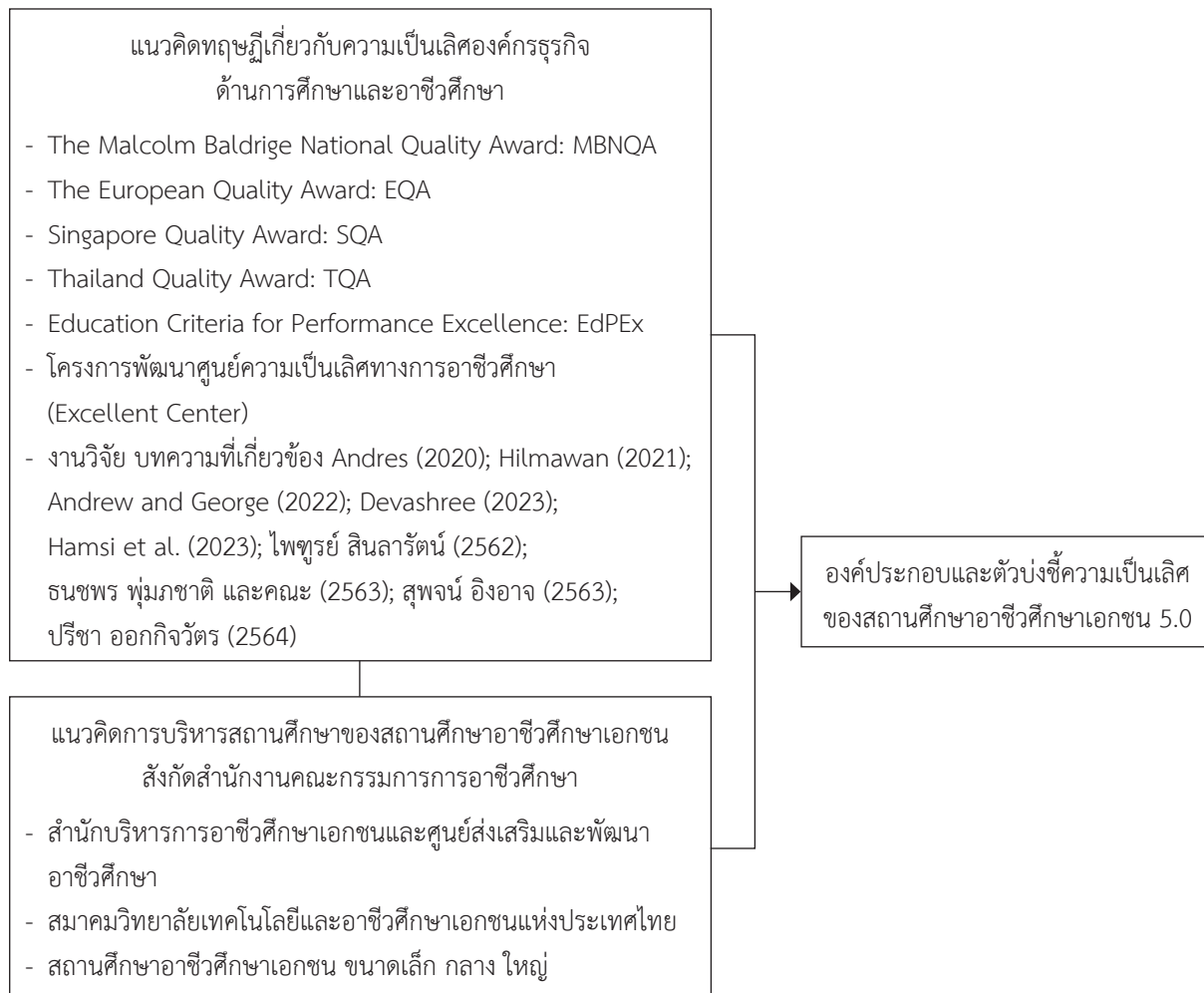
เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 5.0

วิธีการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนที่ได้คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิระดับนโยบายด้านการบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 2 คน ผู้บริหารสมาคมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาแห่งประเทศไทย จำนวน 2 คน ผู้ประเมินด้านอาชีวศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 3 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและด้านการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 5 คน ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัย ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ จำนวน 2 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 3 คน

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกข้อมูล
2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง
3. แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Congruence)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความเป็นเลิศทางอาชีวศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 5.0 โดยมีขั้นตอนดังนี้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา รางวัลคุณภาพแห่งยุโรป รางวัลความเป็นเลิศประเทศสิงคโปร์ รางวัลคุณภาพแห่งชาติ เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ โครงการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา Andres (2020); Hilmawan (2021); Andrew and George (2022); Devashree (2023); Hamsi et al. (2023); ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2562); ธนพร พุ่มภชาติ และคณะ (2563); สุพจน์ อิงอาจ (2563) และปรีชา ออกกิจวัตร (2564) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสังเคราะห์และสรุปเป็นร่างองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 5.0 โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากร่างองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ตามกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework) จากขั้นตอนที่ 1 ซึ่งครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ 1) ด้านสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษา 2) ด้านคุณภาพบุคลากรอาชีวศึกษา และ 3) ด้านการเติบโตอย่างยั่งยืนของสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิระดับนโยบายด้านการบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 2 คน ผู้ประเมินคุณภาพด้านอาชีวศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารสมาคมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาแห่งประเทศไทย จำนวน 2 คน และผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ จำนวน 3 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์และสรุปเป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC: Index of Congruence) ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมด้านเนื้อหา ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ความถูกต้องด้านภาษา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

ผลการวิจัย

การวิจัยเพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 5.0 มีผลการวิจัยดังนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 5.0 โดยใช้การศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 5.0 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 10 องค์ประกอบย่อย 48 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. สมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษา ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบย่อย 20 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1.1 สมรรถนะวิชาชีพ ประกอบไปด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามกำหนดของหลักสูตร 2) การปฏิบัติงานวิชาชีพพื้นฐานได้หลากหลายสาขาวิชา 3) ผลงาน นวัตกรรม หรืองานวิจัยใหม่ ๆ ในงานอาชีพของผู้เรียน 4) ผลการฝึกงานที่ได้รับความพึงพอใจจากสถานประกอบการ 5) ทักษะวิชาชีพของผู้เรียนได้รับการรับรองมาตรฐานอาชีพจากสถานประกอบการชั้นนำทั้งในและต่างประเทศ

1.2 สมรรถนะทางสังคม ประกอบไปด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมาย 2) ทักษะการเป็นผู้นำและการเป็นผู้ตามที่ดี 3) ความสามารถในการสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้ที่ต้องการสื่อสาร 4) ความเป็นพลเมืองโลกในสังคมพหุวัฒนธรรม 5) จิตอาสา เสียสละ ให้ความร่วมมือร่วมใจเพื่อผลประโยชน์ต่อส่วนรวม

1.3 สมรรถนะด้านเทคโนโลยี 5.0 ประกอบไปด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความสามารถด้านเทคโนโลยี 5.0 ของผู้เรียน เช่น AI IOT เทคโนโลยีดิจิทัล เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง และเมทาคอนตักเตอร์ 2) การรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในสังคมออนไลน์ 3) ความสามารถวิเคราะห์ข้อมูล และใช้เครื่องมือโปรแกรมต่าง ๆ ในการช่วยวิเคราะห์ข้อมูล 4) ความสามารถในการนำเสนอข้อมูลผ่านการวิเคราะห์ผลมาแล้วด้วยภาพได้ เช่น Data Visualization และ Infographic

1.4 สมรรถนะการพัฒนาคุณภาพชีวิต ประกอบไปด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความสามารถสร้างโอกาสเข้าถึงการศึกษา 2) สุขภาพจิตที่ดี 3) การดูแลร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์ 4) การสร้างอาชีพและมีรายได้เหมาะสมระหว่างเรียน 5) การพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอรักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 6) ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการเงิน เช่น การออมและการลงทุน

2. คุณภาพบุคลากรอาชีวศึกษาเอกชน ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 14 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

2.1 ชีตความสามารถในการทำงาน ประกอบไปด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การใช้เทคโนโลยี 5.0 ของครูและบุคลากรมาช่วยในการทำงาน การจัดการเรียนการสอน เช่น AI IOT แพลตฟอร์มโลกเสมือนจริง 2) ความสามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ 3) ความรู้ ความเข้าใจในงานวิชาการ หลักสูตร การวัดและประเมินผล 4) ความสามารถประยุกต์ความรู้ทักษะอาชีพสู่การพัฒนาผู้เรียน 5) ครูและบุคลากรมีทักษะพื้นฐานสามารถทำงานข้ามสายงานต่างกันได้

2.2 ความผูกพันในองค์กร ประกอบไปด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ครูและบุคลากรมีความรู้สึกที่ดีกับผู้เรียน 2) ครู และบุคลากรมีความรู้สึกที่ดีกับผู้บริหาร 3) ครูและบุคลากรมีความรู้สึกที่ดีกับผู้ปกครอง 4) การเข้าใจเป้าหมายขององค์กร เป็นไปอย่างถูกต้องในทิศทางเดียวกัน 5) การร่วมกันรักษาปกป้องชื่อเสียงและผลประโยชน์ขององค์กร

2.3 ความพึงพอใจในงาน ประกอบไปด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) พื้นที่การทำงานที่มีความปลอดภัยกับครูและบุคลากรทุกคน 2) ผลตอบแทนและสวัสดิการที่ดีให้กับครูและบุคลากรทุกคน 3) ความก้าวหน้าเติบโตในหน้าที่การงานของครูและบุคลากรทุกคน 4) ความมั่นคงในหน้าที่การงานครูและบุคลากร

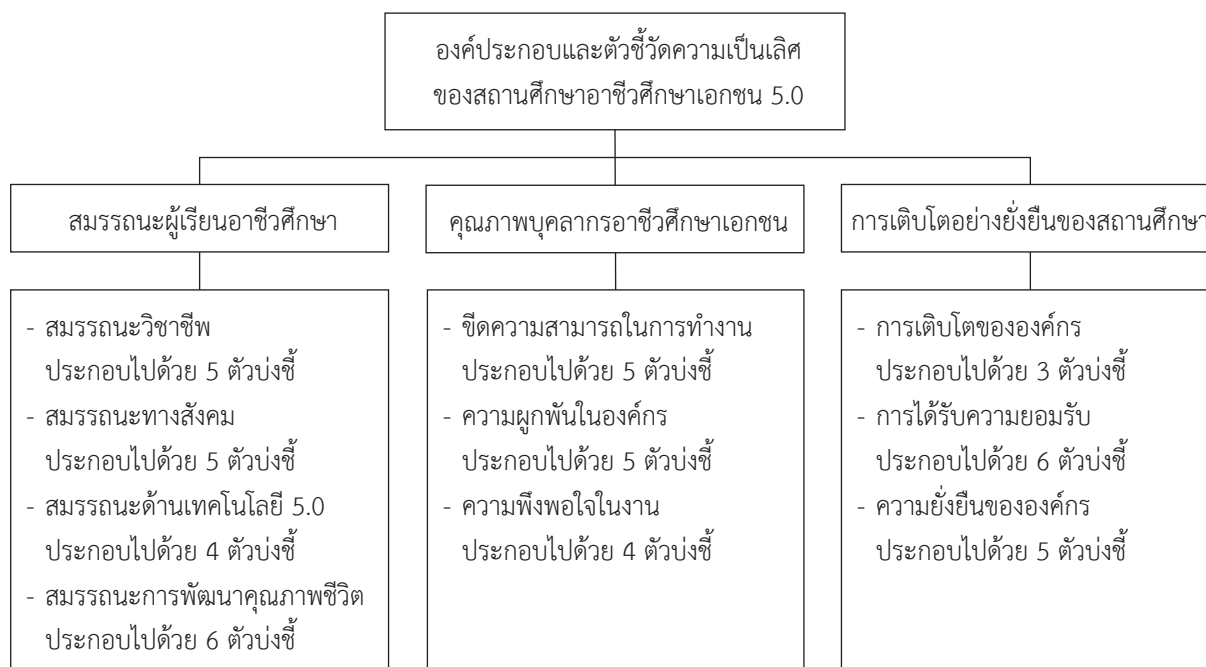
3. การเติบโตอย่างยั่งยืนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 14 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

3.1 การเติบโตขององค์กร ประกอบไปด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การพัฒนาด้านเทคโนโลยีขององค์กรในการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง 2) การขยายหลักสูตร หรือมีผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ 3) ผลประกอบการสัดส่วนรายได้ต่อทุนเพิ่มขึ้น

3.2 การได้รับความยอมรับ ประกอบไปด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความพึงพอใจต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน 2) ความพึงพอใจที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนจากผู้เรียนและผู้ปกครอง 3) ผลการวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ผลงานได้รับการยอมรับในระดับชาติ นานาชาติ 4) ภาพลักษณ์ที่ดีได้รับการยอมรับจากสังคม 5) การดำเนินงานที่คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน 6) การเป็นสถานศึกษาต้นแบบด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน

3.3 ความยั่งยืนขององค์กร ประกอบไปด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความสามารถปรับตัว ยืดหยุ่นได้ทันตามการเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยี โรคระบาด และภัยพิบัติ 2) การเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่สร้างความผาสุกให้กับชุมชน 3) ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ความมั่นคงและสภาพคล่องทางการเงินสูง 5) การเป็นองค์กรแห่งความสุขไม่มีการใช้ความรุนแรง

ผู้วิจัยสรุปองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 5.0 ได้ดังภาพที่ 1 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 5.0

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 5.0 สามารถสรุปและอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. สมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษา สามารถนิยามปฏิบัติการได้ว่าเป็นคุณลักษณะผู้เรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่แสดงออกถึงการบูรณาการใช้ความรู้ ทักษะวิชาชีพ ทักษะทางสังคม ทักษะเทคโนโลยี 5.0 ในการปฏิบัติงานอาชีพ และมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา สุขใจ และพา อักษรเสือ (2563) พบว่า องค์ประกอบสมรรถนะนักศึกษาอาชีวศึกษา ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป สมรรถนะวิชาชีพ และการศึกษาอาชีวะ 4.0 ดังนั้น ผู้เรียนอาชีวศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 5.0 จำเป็นต้องมีสมรรถนะของผู้เรียนทั้งหมด 4 สมรรถนะประกอบไปด้วย 1) สมรรถนะวิชาชีพ หมายถึง ผู้เรียนสามารถแสดงความรู้ความสามารถการปฏิบัติงานและสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ในงานอาชีพสร้างความพึงพอใจให้กับหน่วยงาน สถานประกอบการได้ในระดับสากล สอดคล้องกับ วราภรณ์ ศรีจันทร์พาล (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาพยาบาลในศตวรรษที่ 21 สถาบันพระบรมราชชนก พบว่า ด้านทักษะการปฏิบัติวิชาชีพ มีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับ มากที่สุด และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ มาก 2) สมรรถนะทางสังคม หมายถึง ผู้เรียนสามารถแสดงความสามารถและความรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลาย มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่แสดงออกถึงความสามารถในการสื่อสารและมีจิตอาสาต่อกัน สอดคล้องกับ ศิริ ถิอาสนา และเฉลิมเกียรติ ถิอาสนา (2565) พบว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามนโยบายแห่งรัฐด้านการจัดการอาชีวศึกษา ได้แก่ การมีจิตสำนึกที่ถูกต้องของการอยู่ร่วมกันภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การรู้จักรักษาสีหน้าที่และผลประโยชน์ส่วนรวม และการเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ 3) สมรรถนะด้านเทคโนโลยี 5.0 หมายถึง ผู้เรียนแสดงความสามารถและเท่าทันการใช้สื่อเทคโนโลยี 5.0 สามารถวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลด้วยเทคโนโลยีใหม่ ๆ สอดคล้องกับ อจลา ศิริเสรีวรรณ และสุกัญญา แซ่ม้อย (2564) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดทักษะของคนในสังคม 5.0 กล่าวว่า สภาพที่พึงประสงค์ของทักษะของคนในสังคม 5.0 เช่น ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะดิจิทัล ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลการตีความและตอบสนองต่อความรู้และสารสนเทศ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เป็นต้น และ 4) สมรรถนะการพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง ผู้เรียนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดูแลรักษาสุขภาพร่างกายและจิตใจให้แข็งแรงสมบูรณ์ สร้างโอกาสการเข้าถึงการศึกษาได้ตามที่มุ่งหวัง สร้างอาชีพให้มีรายได้ระหว่างเรียน รู้จักเก็บออมและการลงทุนสร้างความมั่นคงทางชีวิตและการเงิน สอดคล้องกับงานวิจัยของธิดิมา พลัปลิง (2562) พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้เรียนสายอาชีวศึกษาส่วนหนึ่งมาจากการสร้างอาชีพและสร้างงานระหว่างเรียนและมีโอกาสในการพัฒนาความสามารถของตนเอง

2. คุณภาพบุคลากรอาชีวศึกษาเอกชน สามารถนิยามปฏิบัติการได้ว่า ศักยภาพของบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานและความเป็นอยู่ที่ดีของยุคเทคโนโลยี 5.0 ได้อย่างเป็นอันหนึ่งเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จงสถาพร ดาวเรือง (2560) พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาที่มีความผูกพันจะส่งผลถึงความสำเร็จในการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะ ดังนั้น คุณภาพของบุคลากรอาชีวศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 5.0 ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชีตความสามารถในการทำงาน หมายถึง ความสามารถในการบูรณาการทำงานได้อย่างหลากหลายโดยประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะด้านวิชาการร่วมกับเทคโนโลยี 5.0 เป็นไปตามมาตรฐานอาชีพในปัจจุบันเพื่อพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับ นิพัทธ์พนธ์ นันทะวงศ์ และคณะ (2566) พบว่า การพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรในสถานศึกษาช่วยส่งเสริมผลลัพธ์ของสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน 2) ความผูกพันในองค์กร หมายถึง ความรู้สึกที่ดีเป็นหนึ่งเดียวกันระหว่างผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง โดยมีเป้าหมายขององค์กรเป็นแนวทางการดำเนินงานและการอยู่ร่วมกัน ทั้งนี้ยังร่วมกันรักษาปกป้องชื่อเสียงและผลประโยชน์ขององค์กร สอดคล้องกับ อัจฉิมา เสนานิवास และคณะ (2565) พบว่า ความผูกพันของบุคลากรเป็นแรงกระตุ้นที่ช่วยให้บุคลากรมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถเกิดประสิทธิผลที่ดีต่อองค์กร และ 3) ความพึงพอใจในงาน หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของบุคลากรที่มีความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน มีค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ดี มีเส้นทางความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ

มนัสมาน ชูเชิด (2565) พบว่า ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และสถานประกอบการ มีผลต่อกระบวนการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนอาชีวศึกษาโดยภาพรวมในระดับมาก

3. การเติบโตอย่างยั่งยืนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สามารถนิยามปฏิบัติการได้ว่า ความก้าวหน้าในศักยภาพของการจัดการศึกษาสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จนได้รับการยอมรับในระดับชาติ และนานาชาติ สามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ อรรถพล เสือคำรน (2566) พบว่า การพัฒนาทุนมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร ผู้เรียน หรือทุกคนในองค์กรเป็นการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน ดังนั้น การเติบโตอย่างยั่งยืนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเติบโตขององค์กร หมายถึง การที่องค์กรมีสัดส่วนรายได้เพิ่มขึ้น ที่จะสามารถพัฒนาเทคโนโลยีในการบริหารจัดการขององค์กรให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าทุกกลุ่ม มีการขยายผลิตภัณฑ์ หลักสูตรใหม่ ๆ มีอัตรากำไรที่เหมาะสม สอดคล้องกับ วิทยา เจริญธรรมา และคณะ (2560) พบว่า ความเจริญเติบโตขององค์กร ประกอบไปด้วย 4 ตัวแปร คือ ความได้เปรียบทางการแข่งขัน ความสามารถในการทำกำไร การขยายส่วนครองตลาด และการเพิ่มมูลค่าอย่างยั่งยืน 2) การได้รับความยอมรับ หมายถึง การยอมรับจากลูกค้าทุกกลุ่มทั้งในระดับชาติ และนานาชาติมีปฏิกริยายินยอมต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน ดูแลช่วยเหลือผู้เรียน มีผลงานสร้างสรรค์ใหม่ ๆ มีภาพลักษณ์ที่ดีเคารพสิทธิมนุษยชน สามารถเป็นต้นแบบการบริหารและการจัดการเรียนการสอนได้ สอดคล้องกับ Kashdan and Ciarrochi (2013) กล่าวว่า การยอมรับมีลักษณะของการยอมรับทางความคิดและความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับบุคคล และ 3) ความยั่งยืนขององค์กร หมายถึง การรักษาและดำรงอยู่ได้ในระยะยาวขององค์กรทั้งในด้านมิติเศรษฐกิจ สันติภาพทางสังคม ภัยพิบัติสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี สอดคล้องกับ สานิตย์ หนูนิล (2566) พบว่า องค์กรที่ดำเนินด้านความยั่งยืนมีการดำเนินการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาชุมชนและสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการจัดการเรียนการสอนและการฝึกประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาที่ได้จากการศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลให้เป็นไปตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของคุณภาพบุคลากรอาชีวศึกษาเอกชนที่ได้จากการศึกษา
3. สถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม และให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษายุทธศาสตร์หรือรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาและคุณภาพบุคลากรอาชีวศึกษาตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน 5.0

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*.
<https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2017/20170313-Education-Development-Plan-12.pdf>
- กาญจนา สุขใจ และ พา อักษรเสือ. (2563). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาอาชีวศึกษายุคการศึกษา 4.0. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์*, 8(6), 2337-2349.
- จงสภาพร ดาวเรือง. (2560). *อนาคตภาพการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2559-2569)*. [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์.

- ธิดิมา พลัปลึง. (2562). คุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานที่จบอาชีวศึกษา. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ แห่งรัตนโกสินทร์*, 1(1), 60-78.
- ธนชพร พุ่มภชาติ, ธนารักษ์ สารเลื่อนแก้ว, สุทธิพงษ์ มากุล, รัตนา บุญเลิศพรพิสุทธิ์ และ สุกัญญา สมมณีดวง. (2563). การจัดการศึกษาไทยยุค 5G. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย*, 10(3), 31-38.
- นิพัฐพนธ์ นันทะวงศ์ และคณะ. (2566). รูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรในสถานศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน. *วารสารครุศาสตร์ราชภัฏเชียงใหม่*, 2(1), 19-37.
- ปรีชา ออกกิจวัตร. (2564). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคการศึกษา 5.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคกลางและภาคตะวันออก. [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551. (2551). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 125 ตอนที่ 23 ก. หน้า 1-24.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2562). พลิกผันการจัดการศึกษาของชุมชน สร้างการศึกษาไทยยุค 5.0 อย่างยั่งยืน. <https://infocenter.nationalhealth.or.th/node/27693>
- มนัสมาน ชูเจิด. (2565). กระบวนการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 8(2), 285-303.
- วรารณ ศรีจันทร์พาล. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักศึกษาพยาบาลในศตวรรษที่ 21 สถาบันพระบรมราชชนก. [วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วิทยา เจียมธีระนาถ และขวัญกมล ดอนขวา. (2560). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความเจริญเติบโตขององค์กรของ โรงแรม 3-5 ดาว ในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 9(2), 49-59.
- ศิริ ถิอาสนา และเฉลิมเกียรติ ถิอาสนา. (2565). ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามนโยบายแห่งรัฐด้านการจัดการ อาชีวศึกษา. *วารสารการอาชีวศึกษาภาคกลาง*, 6(1), 1-9.
- सानิตย์ หนูนิล. (2566). การดำเนินการด้านความยั่งยืนขององค์กรธุรกิจในประเทศไทย: การศึกษาเชิงประจักษ์บริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 10(1), 165-190.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). *หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง*. <http://bsq2.vec.go.th/document/การพัฒนาหลักสูตร/1.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *สภาพการจัดการศึกษาเฉพาะทางในประเทศไทยปี 2556: การผลิตบุคลากร สำนักรวิจัยและพัฒนาการศึกษา*. פרקหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). *รายงานด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุพจน์ อิงอาจ. (2563, 1 พฤษภาคม). *การศึกษา 5.0 ภาพอนาคตของประเทศไทย*. MATICHON ONLINE. https://www.matichon.co.th/education/news_2162785
- อจลา ศิริเสรีวรรณ และ สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2564). สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของ การพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดทักษะของคน ในสังคม 5.0. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 15(2), 171-182.
- อรรถพล เสือคำรณ. (2566). การพัฒนาทุนมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*, 6(2), 217-228.
- อัจจิมา เสนานิवास และ สรณูณี อุเสินยาง. (2565). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของบุคลากร. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 2(1), 29-40.
- Andres, D. L. (2020). Engineering Education 5.0: Continuously Evolving Engineering Education. *International Journal of Engineering Education*, 36(6), 1813-1832.

- Andrew, M. & George, N. S. (2022). Quality Higher Education for Sustainable Development: The Transition towards Achieving Agenda 2030 Global Goals. *International Journal of Latest Research in Humanities and Social Science*, 5(2), 8-21.
- Devashree, R. (2023). *Smart Education in India*. <https://www.researchgate.net/publication/368642357>
- Hilmawan, W. (2021). Indonesian Vocational High School Readiness Toward Society 5.0. *Journal of Educational Research and Evaluation*, 5(1), 23-32.
- Kashdan, T. B., & Ciarrochi, J. V. (2013). *Mindfulness, acceptance, and positive psychology: The seven foundations of well-being*. New Harbinger Publications.
- Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. London: Century Press.
- Thailand Future Foundation. (2017). *Society 5.0: future Japanese society*. <http://www.thailandff.org/post/society-5-0> (In Thai).
- Hamsi, M., Agus, H. U., Mohd, H. Y., Nina, P. S., Khairul, A. J. & Fitra, P. (2023). Development of Inclusive Education Learning Design in the Era of Society 5.0. <https://www.researchgate.net/publication/366916502>

**การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3**
**A Study of Guidelines for Strategic Change Management and Innovation
Development of School Administrators Under Kalasin Primary Educational
Service Area Office 3**

ARTICLE INFO

Article history:

Received 6 February 2024

Revised 27 February 2024

Accepted 2 April 2024

Available Online 29 April 2024

ปิยะณัฐ จันทน์^{1,*}, ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิธิน² และ รัชฎาพร งอยภูธร³Piyanat Chantorn^{1,*}, Saksit Rittilun² and Rachadaporn Ngoyphuthon³**ABSTRACT**

The objectives of this research were to: 1) Study current condition, desired condition and necessary needs, 2) Compare strategic change management and innovation according to the opinions of school administrators and teachers classified by school size and 3) Study guidelines for strategic change management and innovation development. The sample group was composed of 80 administrators and 253 teachers, totaling 333 people, from disproportional stratified random sampling. The key informants were 12 experts. The research tools consisted of a questionnaire on current conditions with discriminatory power between 0.49-0.74 and reliability of 0.97, a questionnaire on desired conditions with discriminatory power between 0.57-0.91 and reliability of 0.98 and an interview form on guidelines for strategic change management and innovation development. The data analysis statistics were percentage, mean, standard deviation, Modified Needs Priority Index and One-way ANOVA.

The research results showed that: 1) The current conditions in overall and each aspect were at a high level. The desired conditions in overall and each aspect were at the highest level. The top 3 necessary needs were the innovation and technology development, the policy plans and strategies designation and the implementation of policies plans and strategies, respectively, 2) The comparison of strategic change management and innovation on the opinions of school administrators and teachers appeared that: (2.1) The current conditions in overall and each aspect were statistically different at the significant level of .01. (2.2) The desired conditions in overall and each aspect were statistically different at the significant

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
M.Ed. (Educational Administration), Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Asst. Prof., Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.

³ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : nath.cht51@gmail.com

level of .01. When considering in each aspect, there were found 2 different aspects, the innovation and technology development and the participation. The rest was no different, and 3) The guidelines for strategic change management and innovation development in 3 aspects revealed: 6 guidelines on the innovation and technology development, 6 guidelines on the policy plans and strategies designation and 6 guidelines on the implementation of policies plans and strategies, totaling 18 guidelines.

KEYWORDS: STRATEGIC CHANGE MANAGEMENT AND INNOVATION / DEVELOPMENT GOIDELINES / NECESSARY NEEDS

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหาร การเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม 2) เปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลง เชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 80 คนและครูผู้สอนจำนวน 253 คน รวม 333 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างไม่เป็นสัดส่วน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.49-0.74 และค่าความเชื่อมั่น 0.97 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.57-0.91 และค่าความเชื่อมั่น 0.98 และแบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนา สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง และการวิเคราะห์ความ แปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นด้านที่มีค่าสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านการกำหนดนโยบายแผนและกลยุทธ์ และด้านการนำนโยบายแผนและกลยุทธ์ ไปปฏิบัติ 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ผลปรากฏว่า (2.1) สภาพปัจจุบันของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2.2) สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหาร การเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีจำนวน 2 ด้าน แตกต่างกัน ได้แก่ ด้านการพัฒนา นวัตกรรมและ เทคโนโลยีและด้านการมีส่วนร่วม นอกนั้นไม่แตกต่าง และ 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และ นวัตกรรม ในขอบเขต 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนา นวัตกรรมและเทคโนโลยี มีแนวทางการพัฒนาอยู่ 6 แนวทาง ด้านการกำหนด นโยบาย แผนและกลยุทธ์ มีแนวทางการพัฒนาอยู่ 6 แนวทาง และด้านการนำนโยบาย แผนและกลยุทธ์ไปปฏิบัติ มีแนวทางการ พัฒนาอยู่ 6 แนวทาง รวมทั้งสิ้น 18 แนวทาง

คำสำคัญ: การบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม / แนวทางการพัฒนา / ความต้องการจำเป็น

บทนำ

สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 (ระหว่าง ค.ศ. 2001-2100) มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อองค์การและพลเมืองโลกหลายด้าน ได้แก่ ความผันผวนทางเศรษฐกิจการเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลก การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็ว ความเสื่อมโทรมของทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติทางธรรมชาติของโลกมีแนวโน้ม เกิดความรุนแรงมากขึ้นและผลกระทบอื่น ๆ อีกมากมาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ในหลายด้านด้วยกัน ทำให้ทุกคนต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มิเช่นนั้นอาจจะถูกละทิ้งให้ล้าหลังจนไม่สามารถจะตามได้ทัน จึงกล่าวได้ว่าศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากศตวรรษที่ผ่านมา อย่างสิ้นเชิง นั่นคือระบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบการเมืองการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ ระบบสาธารณสุขต่างก็ต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริงในปัจจุบัน รวมทั้งระบบการศึกษาด้วยเช่นกัน (คณินันต์ กิจวิธ, 2561)

บทบัญญัติด้านการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 บัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560)

การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นความสามารถทางการบริหารที่ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถ เพื่อให้ภารกิจบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องเรียนรู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความพร้อมให้กับตนเองและสถานศึกษาของตนให้รับมือกับความเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบต่าง ๆ ในอนาคต ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจึงจำเป็นที่จะต้องมีความสามารถที่หลากหลายพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เพื่อนำไปสู่การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หนังสือที่ ศธ.0206.4/ว.3 ลงวันที่ 26 มกราคม 2564 กล่าวถึงมาตรฐานตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาว่า การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ต้องบูรณาการทั้ง 5 ด้านให้เชื่อมโยงและสอดคล้องกัน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารวิชาการและความเป็นผู้นำทางวิชาการ 2) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม 4) ด้านการบริหารงานชุมชนและเครือข่าย และ 5) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ

การปฏิบัติงานด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม เป็นอีกภาระงานที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในโลกอย่างมากในทุกด้าน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ในอนาคตอย่างมาก เมื่อการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนามนุษย์จึงได้รับความสนใจ โดยเฉพาะการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงการบริหารการศึกษา เพื่อจะได้เรียนรู้วิธีการบริหารการศึกษาที่เหมาะสมสามารถนำไปสู่เป้าหมายพร้อมรับกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามที่จะก้าวเข้าสู่ความเป็นเลิศหรือเทียบเท่ากับมาตรฐานสากลทางการศึกษาของประเทศต่าง ๆ (ปองสิน วิเศษศิริ, 2549)

จากแผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่าผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับจังหวัด ระดับสังกัด และระดับประเทศ ทุกระดับ ทุกวิชา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ บุคลากรในสถานศึกษาไม่เพียงแต่ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก การเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเน้นการใช้กิจกรรม (Active Learning) บุคลากรทางการศึกษายังต้องปรับตัวให้เข้ากับการสอนไม่ตรงวิชาเอก การย้ายเข้า-ย้ายออกของครู การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารที่ต้องตระหนัก ทำความเข้าใจและศึกษากลยุทธ์การบริหารการเปลี่ยนแปลงบุคคลและแนวทางการบริหารที่จะส่งผลให้ครูผู้สอนได้พัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะที่พร้อมในการปรับการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารการเปลี่ยนแปลงต่อการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งเป็นองค์การทางการศึกษาที่ต้องเปลี่ยนแปลงตามแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นแนวคิดที่นักศึกษาค้นคว้า เพื่อการเสริมสร้างและขยายองค์ความรู้ ตลอดจนการนำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาโรงเรียน และส่งผลให้โรงเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานตามแนวทางได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยพิจารณาวิเคราะห์คำสำคัญ (Keyword) จากองค์ประกอบของลักษณะงานที่ปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ.0206.4/ว.3 วันที่ 26 มกราคม 2564 เรื่อง มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้วิจัยสรุปขอบข่ายของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม แบ่งออกเป็นทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดนโยบาย แผนและกลยุทธ์ 2) ด้านการนำนโยบาย แผนและกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 3) ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี และ 4) ด้านการมีส่วนร่วม

เนื่องจากยังไม่มีแนวทางในการพัฒนาที่ชัดเจนในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยการศึกษาครั้งนี้จะได้รับข้อมูลสารสนเทศ ตลอดจนได้แนวทางการพัฒนา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนให้มีคุณภาพ ใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนผู้บริหารสถานศึกษาและเพื่อให้การบริหารประสบความสำเร็จเกิดประโยชน์อันสูงสุดต่อโรงเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

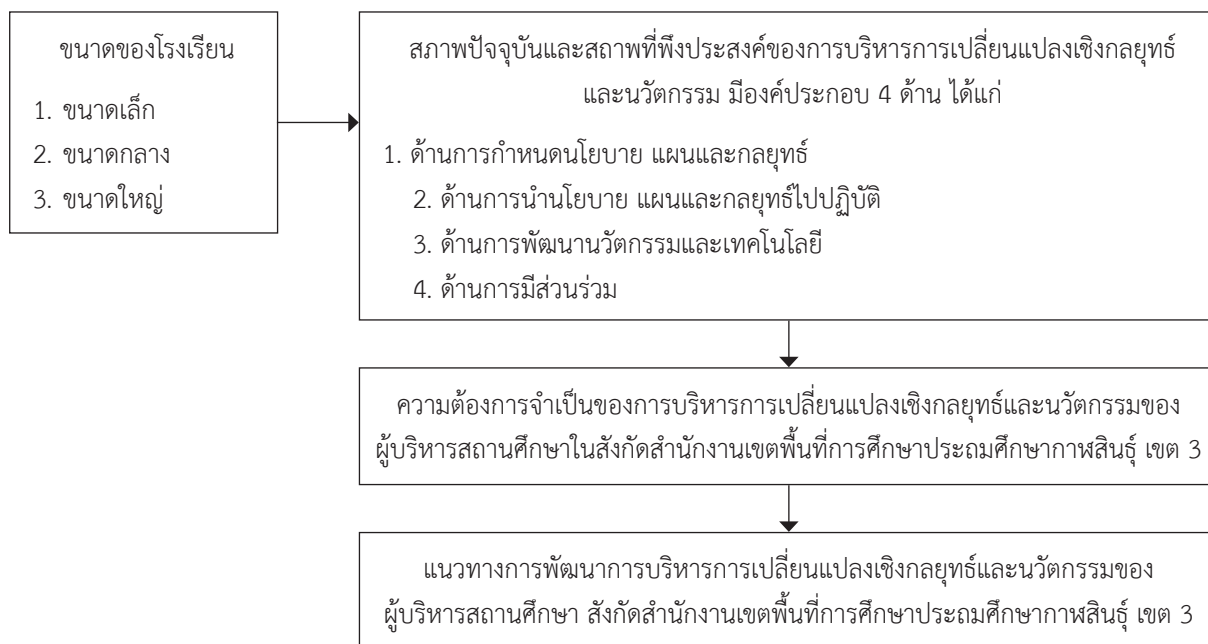
วิธีการวิจัย

ประชากร ตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2566 จากสถานศึกษา 199 โรงเรียน รวมประชากร 2,455 คน แบ่งออกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 174 คน และครูผู้สอนจำนวน 2,281 คน
2. ตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 333 คน โดยแบ่งออกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 80 คน และครูผู้สอนจำนวน 253 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างไม่เป็นสัดส่วน (Disproportional Stratified Random Sampling)
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแนวทางการพัฒนา ได้แก่ โรงเรียนที่ได้รับรางวัล Best Practice ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตำแหน่งละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน

กรอบแนวคิด

การวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เป็นวิจัยแบบผสมวิธี แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ประชากรและตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จากสถานศึกษาทั้งหมด 199 โรงเรียน มีประชากร 2,455 คน แบ่งออกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 174 คน และครู จำนวน 2,281 คน
2. ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ได้จำนวน 333 คน โดยการพิจารณาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนประชากรได้ ซึ่งเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างไม่เป็นสัดส่วน (Disproportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิและการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ซึ่งรูปแบบของคำถามแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการพิจารณาด้วยผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้บันทึกแบบคำร้องขอออกหนังสือราชการต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ดำเนินการส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาพร้อมแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลงานวิจัย

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับจากการตอบกลับมาตรวจสอบความถูกต้อง มาวิเคราะห์หาค่าสถิติ

การจัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาทุกฉบับ
2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยการหาค่าความถี่ และร้อยละ
3. นำแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ซึ่งจำแนกตามข้อมาตรฐานคะแนนเป็นรายข้อตามลำดับในการตอบแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีเกณฑ์การให้คะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับมีสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม โดยนำคะแนนไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ยของช่วงระดับคะแนน 5 ระดับ

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาคำนวณหาค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงโดยใช้สูตร Modified priority need index ($PNI_{Modified}$) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

$$PNI_{Modified} = (I - D)/D$$

เมื่อ $PNI_{Modified}$	คือ	ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
I	คือ	ค่าเฉลี่ยของคะแนนสภาพที่พึงประสงค์
D	คือ	ค่าเฉลี่ยของคะแนนสภาพเป็นจริง

ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกด้านที่มีดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) 3 ลำดับแรกมา กำหนดเป็นประเด็นความต้องการจำเป็นสำหรับด้านที่จะนำไปสัมภาษณ์และพิจารณาเลือกข้อคำถามย่อยในด้านนั้น ๆ ที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) 2 ลำดับแรกในด้านนั้น มากำหนดเป็นประเด็น เพื่อนำไปเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 เปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ผู้วิจัยได้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ เปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA) เพื่อหาความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวแปร

ระยะที่ 3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 1 สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ซึ่งคัดเลือกจากโรงเรียนที่ได้รับรางวัล Best Practice ในด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนเซนต์บาคาลบ้านบากวิทยา 2) โรงเรียนบ้านคำพิมูล และ 3) โรงเรียนบัวขาว (วันครู 2500) โดยประกอบด้วย ผู้อำนวยการ 1 คน ครู 1 คนและประธานคณะ กรรมการสถานศึกษา 1 คน รวมทั้งหมด 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เฉพาะองค์ประกอบที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified})

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้จากมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 9 คน
2. ผู้วิจัยติดต่อนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก
3. ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ โดยมีเอกสารประกอบการสัมภาษณ์และแบบสัมภาษณ์ให้แก่กลุ่มผู้ให้ข้อมูล และผู้วิจัยได้ทำการจดบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์

การจัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแล้วนำมาแยกเป็นหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิดของการวิจัยและนำเสนอโดยใช้การพรรณานาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) จากนั้นข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ความถี่ นำเสนอข้อมูลเป็นร้อยละ และเลือกข้อมูลที่มีความถี่ร้อยละ 50 ขึ้นไป นำมาร่างเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 2 ร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์เป็นร่างแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม
2. ปรับปรุงแก้ไขร่างแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นแนวทางการพัฒนาฉบับสมบูรณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 3 แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.14$) ด้านการนำนโยบาย แผนและกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.10$) ด้านการกำหนดนโยบาย แผนและกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.10$) และด้านการนำนวัตกรรมมาใช้ ($\bar{X} = 4.04$)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.56$) ด้านการกำหนดนโยบาย แผนและกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.56$) ด้านการนำนโยบาย แผนและกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.54$) และด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.53$)

ขั้นตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม นำเสนอข้อมูลโดยแสดงค่า Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม

การบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ และนวัตกรรม	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	$PNI_{Modified}$	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. ด้านการกำหนดนโยบาย แผนและกลยุทธ์	4.10	4.56	0.112	2
2. ด้านการนำนโยบาย แผนและกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.10	4.54	0.107	3
3. ด้านการพัฒนาวัฒนธรรมและเทคโนโลยี	4.04	4.53	0.121	1
4. ด้านการมีส่วนร่วม	4.14	4.56	0.101	4
รวมเฉลี่ย	4.10	4.55	0.110	-

จากตารางที่ 1 พบว่าการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม มีค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) โดยรวมเท่ากับ 0.110 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การพัฒนาวัฒนธรรมและเทคโนโลยี เท่ากับ 0.121 การกำหนดนโยบาย แผนและกลยุทธ์ เท่ากับ 0.112 การนำนโยบาย แผนและกลยุทธ์ไปปฏิบัติ เท่ากับ 0.107 และการมีส่วนร่วม เท่ากับ 0.101

ขั้นตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยใช้การทดสอบเอฟ (F-test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ตามตารางที่ 2-3 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ และนวัตกรรม	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านการกำหนดนโยบาย แผนและกลยุทธ์	ระหว่างกลุ่ม	4.014	2	2.007	6.508**	0.002
	ภายในกลุ่ม	101.775	330	0.308		
	รวม	105.789	332			
2. ด้านการนำนโยบาย แผนและกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	3.078	2	1.539	5.866**	0.003
	ภายในกลุ่ม	86.585	330	0.262		
	รวม	89.663	332			
3. ด้านการพัฒนาวัฒนธรรมและเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	4.273	2	2.137	8.568**	0.000
	ภายในกลุ่ม	82.293	330	0.249		
	รวม	86.567	332			
4. ด้านการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	7.800	2	3.900	17.945**	0.000
	ภายในกลุ่ม	71.723	330	0.217		
	รวม	79.523	332			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	4.592	2	2.296	10.632**	0.000
	ภายในกลุ่ม	71.269	330	0.216		
	รวม	75.861	332			

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันของการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเปรียบเทียบรายคู่สภาพปัจจุบันของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมขององค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน มีผลดังนี้ (1) ด้านการกำหนดนโยบาย แผนและกลยุทธ์มีจำนวน 1 คู่ที่มีระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ (2) ด้านการนำนโยบาย แผนและกลยุทธ์ไปปฏิบัติ มีระดับความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน (3) ด้านการพัฒนาวัตกรรมการและเทคโนโลยี มีจำนวน 1 คู่ที่มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดเล็ก และ (4) ด้านการมีส่วนร่วม มีจำนวน 2 คู่ที่มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่

ตารางที่ 3 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านการกำหนดนโยบาย แผนและกลยุทธ์	ระหว่างกลุ่ม	0.450	2	0.225	1.291	0.276
	ภายในกลุ่ม	57.527	330	0.174		
	รวม	57.977	332			
2. ด้านการนำนโยบาย แผนและกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	0.436	2	0.218	1.222	0.296
	ภายในกลุ่ม	58.791	330	0.178		
	รวม	59.226	332			
3. ด้านการพัฒนาวัตกรรมการและเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	1.571	2	0.785	4.746**	0.009
	ภายในกลุ่ม	54.621	330	0.166		
	รวม	56.192	332			
4. ด้านการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	1.967	2	0.983	6.708**	0.001
	ภายในกลุ่ม	48.379	330	0.147		
	รวม	50.346	332			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.981	2	0.490	3.560**	0.030
	ภายในกลุ่ม	45.446	330	0.138		
	รวม	46.427	332			

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพที่พึงประสงค์ของการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีจำนวน 2 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการพัฒนาวัตกรรมการและเทคโนโลยีและด้านการมีส่วนร่วม นอกนั้นไม่แตกต่างกัน จึงวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมองค์ประกอบ 2 ด้าน (1) ด้านการพัฒนาวัตกรรมการและเทคโนโลยีและ (2) ด้านการมีส่วนร่วม มีระดับความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาวัตกรรมการและเทคโนโลยี

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการสร้างหรือนำนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาและนักเรียน มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียนมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาวัตกรรมการโดยเฉพาะ เพื่อเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอำนวยความสะดวกให้กับครูและนักเรียนในโรงเรียน

เกี่ยวกับการใช้และสร้างนวัตกรรม มีค่าความถี่ร้อยละ 100 2) ผู้บริหารโรงเรียนและครูสร้างเครือข่ายกับชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกในการสรรหาผู้สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของบุคลากรในโรงเรียน มีค่าความถี่ร้อยละ 66.67 และ 3) ผู้บริหารโรงเรียนและครูร่วมกันวางแผนพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาที่มุ่งเน้นส่งเสริมการใช้และสร้างนวัตกรรม โดยออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาและวิชาเรียนที่ยึดหยุ่นต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีค่าความถี่ร้อยละ 55.57

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมอบรม / อบรมเชิงปฏิบัติการ เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการใช้และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่หน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมจัดขึ้น มีค่าความถี่ร้อยละ 100 2) ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้มีพื้นที่ส่วนกลางในการเผยแพร่นวัตกรรมและเทคโนโลยีของตนเอง เช่น รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. OBEC AWARDS หรือรางวัลอื่น ๆ เป็นต้น มีค่าความถี่ร้อยละ 100 และ 3) ผู้บริหารโรงเรียนให้กำลังใจให้แก่ครูและนักเรียนในการสร้างนวัตกรรม ให้ประสบความสำเร็จ มีค่าความถี่ร้อยละ 66.67

2. ด้านการกำหนดนโยบาย แผนและกลยุทธ์

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศเชิงประจักษ์ มาใช้ในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาการศึกษา มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) มีการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ทิศทางวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์มากำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียน มีค่าความถี่ร้อยละ 100 2) เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน มีค่าความถี่ร้อยละ 88.89 และ 3) มีการกำหนดนโยบายที่ครอบคลุมระดับแผนงานระดับโครงการสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ของโรงเรียน มีค่าความถี่ร้อยละ 88.89

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศเชิงประจักษ์ มาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาการศึกษา มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) สถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา โดยใช้หลักการ SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน มีค่าความถี่ร้อยละ 100 2) สถานศึกษามีการนำผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมาเป็นข้อมูล พื้นฐานในการกำหนดทิศทางของโรงเรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันและสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษา มีค่าความถี่ร้อยละ 100 และ 3) มีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวอย่างเหมาะสม มีค่าความถี่ร้อยละ 77.78

3. ด้านการนำนโยบาย แผนและกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับและติดตาม การนำนโยบายไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่กำหนด มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) มีการรายงานผลการดำเนินงานของโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี มีค่าความถี่ร้อยละ 100 2) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานที่คอยกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี มีค่าความถี่ร้อยละ 100 และ 3) มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูในระหว่างการทำงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี มีค่าความถี่ร้อยละ 55.56

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนกลยุทธ์ในการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่กำหนด มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานเพื่อกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน มีค่าความถี่ร้อยละ 100 2) มีการดำเนินกิจกรรม / โครงการที่เกิดประโยชน์และสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตามแผนกลยุทธ์ มีค่าความถี่ร้อยละ 100 3) มีการสร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน มีค่าความถี่ร้อยละ 77.78

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม

1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับคือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการกำหนดนโยบาย แผนและกลยุทธ์ ด้านการนำนโยบาย แผนและกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ตามลำดับคือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการกำหนดแผนกลยุทธ์ ด้านการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และด้านการพัฒนานวัตกรรมมาใช้

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม พบว่า ค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านการกำหนดนโยบาย แผนและกลยุทธ์ ด้านการนำนโยบาย แผนและกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วม

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

3.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

3.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพที่พึงประสงค์ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพที่พึงประสงค์ของการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีจำนวน 2 ด้าน แตกต่างกัน ได้แก่ ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี และด้านการมีส่วนร่วม นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

4. แนวทางของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม จากลำดับความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรกที่ได้จากการสัมภาษณ์มีแนวทางในการพัฒนา ดังต่อไปนี้

4.1 ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

4.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการสร้างหรือนำนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาและครูผู้เรียน ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรม โดยเฉพาะ เพื่อเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอำนวยความสะดวกให้กับครูและนักเรียนในโรงเรียนเกี่ยวกับการใช้และสร้างนวัตกรรม 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสร้างเครือข่ายกับชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกในการสรรหาผู้สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของบุคลากรในโรงเรียน เช่น งบประมาณ อุปกรณ์ ห้องทดลอง แหล่งเรียนรู้เชิงนวัตกรรม เป็นต้น และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันวางแผนพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาที่มุ่งเน้นส่งเสริมการใช้และสร้างนวัตกรรม โดยออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาและวิชาเรียนที่ยึดหยุ่นต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

4.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมอบรม / อบรมเชิงปฏิบัติการ เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการใช้และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่หน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมจัดขึ้น 2) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูได้มีพื้นที่ส่วนกลางในการเผยแพร่นวัตกรรมและเทคโนโลยีของตนเอง เช่น รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. OBEC AWARDS เป็นต้น และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาให้กำลังใจให้แก่ครูและนักเรียนในการสร้างนวัตกรรมให้ประสบความสำเร็จ

4.2 ด้านการกำหนดนโยบาย แผนและกลยุทธ์

4.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศเชิงประจักษ์ มาใช้ในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาการศึกษา ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ทิศทางวิสัยทัศน์ และเป้าประสงค์มากำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายของโรงเรียน และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายที่ครอบคลุมระดับแผนงานระดับโครงการสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์

4.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศเชิงประจักษ์ มาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาการศึกษา ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา โดยใช้หลักการ SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกของสถานศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมาเป็นข้อมูล พื้นฐานในการกำหนดทิศทางของโรงเรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ทั้งระยะสั้นและ ระยะยาวอย่างเหมาะสม

4.3 ด้านการนำนโยบาย แผนและกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

4.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับและติดตาม การนำนโยบายไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่กำหนด ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานของโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานที่คอยกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูในระหว่างการทำงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี

4.3.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนกลยุทธ์ในการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่กำหนด ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานเพื่อกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินกิจกรรม/โครงการที่เกิดประโยชน์และสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตามแผนกลยุทธ์ และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน

อภิปรายผล

การศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ในครั้งนี้ มีประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นนวัตกรรมการบริหารที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน เป็นรูปแบบการบริหารที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ผู้บริหารใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ (Vision) ขององค์กร ซึ่งเป็นภาระงานที่ทำหายอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร เพราะจะต้องมีการวางแผนกำหนดกลยุทธ์เพื่อนำกลยุทธ์นั้นไปปฏิบัติให้องค์กรก้าวหน้าไปในทิศทางที่เหมาะสมและประสบความสำเร็จ การบริหารเชิงกลยุทธ์จึงเป็นหัวใจของการบริหาร ผู้บริหารจะต้องมีการกำหนดกลยุทธ์ที่ชาญฉลาด กำหนดกลยุทธ์ที่แตกต่างจากผู้อื่น แต่เป็นความแตกต่างเชิงสร้างสรรค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้องค์กรได้ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องวางแผนกลยุทธ์ที่ชาญฉลาด กำหนดกลยุทธ์ที่แตกต่างอย่างสร้างสรรค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่เหนือกว่า และเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพานี สุธงษ์วานิช (2547) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์ว่า ช่วยทำให้ผู้บริหารเกิดความตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เล็งเห็นโอกาสใหม่ ๆ และข้อจำกัดที่อาจจะเกิดขึ้น เลือกใช้จุดแข็งขององค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้องค์กรมีทิศทางในการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยมีผู้วัดผลประจักษ์และการเจริญเติบโตต่อไป พร้อมเปิดโอกาสให้ผู้บริหารทุกระดับมีส่วนร่วมในการบริหาร ทำให้ได้พัฒนาความคิด ลดการต่อต้าน การเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นช่วยให้้องค์กรสามารถคาดการณ์ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นและช่วยให้สามารถยกระดับผลการปฏิบัติงาน ส่งผลให้องค์กรบรรลุประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความต้องการที่จะให้สถานศึกษามีการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมประสิทธิภาพมากกว่าสภาพที่เกิดขึ้นจริงในบริบทของสถานศึกษาสังกัดตนเอง นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคาดหวังต่อการบริหารโรงเรียนเพื่อสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ นิชา ฉิมทองดี (2557) ได้สรุปงานวิจัยว่า สภาพที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนและครูภาพ

รวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และค่าเฉลี่ยมีลำดับสอดคล้องกันในทุกด้าน โดยด้านการวางแผนกลยุทธ์เพื่อสร้างนวัตกรรม การจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม พบว่า ค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น เมื่อพิจารณาทางด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะยุคโลกาภิวัตน์ มีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความก้าวหน้าทั้งด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ครูอาจจะขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อประกอบการจัดกิจกรรม ขาดประสบการณ์ในการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา ไม่เข้าใจและรู้จักวิธีการใช้นวัตกรรมที่ทางโรงเรียนจัดทำขึ้น ขาดความชำนาญในการใช้นวัตกรรม ขาดความต่อเนื่องในการใช้สื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ขาดวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณที่จะพัฒนาสื่อนวัตกรรม การจัดหา การใช้ การดูแลรักษาและขาดงบจัดหาสื่อทันสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ จอย ทองกล่อมศรี (2560) ที่ได้ทำการศึกษาแนวทางการจัดการนวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของครู พบว่า ครูต้องการให้ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความเข้าใจและสนใจ มีการจัดประชุมการจัดทำนวัตกรรมทางการศึกษา โดยให้ครูและเพื่อนครู มีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการใช้นวัตกรรมหรือให้คำปรึกษาแก่ผู้ที่กำลังทำนวัตกรรม ส่งเสริมให้ครูมีการเลือกใช้และผลิตนวัตกรรมทางการศึกษาที่เหมาะสมต่อการเรียนการสอนทุกปี มีการแลกเปลี่ยนวิธีการและผลการใช้นวัตกรรมซึ่งกันและกัน

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็น โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกันด้านจำนวนบุคลากรที่อยู่ในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่กว่าจะมีตัวเลือกสำหรับการแต่งตั้งหรือมอบหมายหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิสร มุ่งมาตร (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร จำแนกตามขนาดโรงเรียนและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและจังหวัด โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร ภูสมิ (2559) การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีจำนวน 2 ด้าน แตกต่างกัน ได้แก่ ด้านการนำนวัตกรรมมาใช้ และด้านการมีส่วนร่วม นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันจะมีทรัพยากรแตกต่างกันไป โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่ก็จะมีความพร้อมด้านบุคลากร ด้านทรัพยากร ด้านงบประมาณ อาคารสถานที่มากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก แต่อย่างไรก็ตามไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวน ภารังกุล (2556) เรื่อง การศึกษาความเป็นองค์รวมนวัตกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดราชบุรี พบว่า ความเป็นองค์รวมนวัตกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดราชบุรีที่มีขนาดต่างกัน ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการพัฒนาวัฒนธรรมและเทคโนโลยี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการสร้างหรือนำวัฒนธรรมเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาและผู้เรียน เป็นลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามากที่สุด ดังนั้นจึงควรหาแนวทางการพัฒนาของโรงเรียนในด้านนี้ให้สูงขึ้น โดยให้ผู้บริหารโรงเรียนมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาวัฒนธรรมโดยเฉพาะ เพื่อเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอำนวยความสะดวกให้กับครูและนักเรียนในโรงเรียนเกี่ยวกับการใช้และสร้างนวัตกรรม

2. ด้านการกำหนดนโยบาย แผนและกลยุทธ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศเชิงประจักษ์ มาใช้ในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาการศึกษา เป็นลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามากที่สุด ดังนั้นจึงควรหาแนวทางการพัฒนาของโรงเรียนในด้านนี้ให้สูงขึ้น โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและกับผู้บริหารและครูผู้มีส่วนรับผิดชอบในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน เพื่อจะได้มีความรู้ความสามารถในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาการศึกษาต่อไป

3. ด้านการนำนโยบาย แผนและกลยุทธ์ไปปฏิบัติ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับและติดตาม การนำนโยบายไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่กำหนด เป็นลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามากที่สุด ดังนั้นจึงควรหาแนวทางการพัฒนาของโรงเรียนในด้านนี้ให้สูงขึ้น โดยให้สถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานของโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อเป็นการรายงานการดำเนินงานและให้ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนร่วมมาประเมินโครงการ ให้นำไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาสถานศึกษาในปีการศึกษาถัดไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ควรหาแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มาใช้ในสถานศึกษาสังกัดของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- คณินันต์ กิจวิจิ. (2561). *การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จอย ทองกลุ่มศรี. (2560). *การศึกษาแนวทางการจัดการนวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำวิจัยของครู*. วารสารบรรณศาสตร์ มศว, 10(2), 78-89.
- ชวน ภารังกุล. (2552). *นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนภาคชายแดนตะวันตก*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณิชา ฉิมทองดี. (2557). *กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ปองสิน วิเศษศิริ. (2549). *แนวคิด ทฤษฎีและรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* [เอกสารไม่ตีพิมพ์]. คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, 6 เมษายน 2560, หน้า 14.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). *หนังสือเวียน ก.ค.ศ. ว3/2564 มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. https://otepc.go.th/th/content_page/item/3267-3-2564.html

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564)*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุพานี สฤษฏ์วานิช. (2553). *การบริหารเชิงกลยุทธ์: แนวคิดและทฤษฎี*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภาพร ภูสมที. (2559). *การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิสร มุ่งมาตร. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

การศึกษาองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

A Study of the Elements of School Administrators Dialogues
under the Secondary Educational Service Area Office of Bueng Kan

ARTICLE INFO

ณัฐภูมิ นะราหนองแขว^{1,*}, วาโร เฟ่งสวัสดิ์² และ บุญมี ก่อบุญ³

Article history:

Natthaphum Naranongwang^{1,*}, Waro Phengsawat² and Boonmee koboon³

Received 24 January 2024

Revised 4 March 2024

Accepted 23 March 2024

Available Online 29 April 2024

ABSTRACT

The purpose of this research was to study of the elements of school administrators dialogue under the Office of Bueng Kan Secondary Education Service Area. The study was divided into two steps. The first step was the 10 theoretical ideas and research papers dialogue synthesis of educational institutions administrators. Step 2, the Dialogue appropriation evaluation by five experts. The research tools were a document synthesis form and 5-rating scale which indicated content validity index ranged 0.90. The research statistics used frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research results revealed that there were 4 school administrators dialogue elements: 1) Deep listening, 2) Reflecting on idea, 3) Presenting idea, and 4) Respecting other people. Moreover, all of these elements were at the highest appropriation level.

KEYWORDS: DIALOGUE / DEEP LISTENING / REFLECTING ON IDEA / PRESENTING IDEA / RESPECTING OTHER PEOPLE

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย
M.Ed. (Educational Administration and Development), Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.

² รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย
Associate Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.

³ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : noomark191@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสารและแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (IOC = 0.90) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรับฟังอย่างลึกซึ้ง 2) การไตร่ตรองความคิด 3) การนำเสนอความคิด และ 4) การเคารพบุคคลอื่น โดยทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: สุนทรียสนทนา / การรับฟังอย่างลึกซึ้ง / การไตร่ตรองความคิด / การนำเสนอความคิด / การเคารพบุคคลอื่น

บทนำ

การสื่อสารมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการสร้างความเข้าใจและความตระหนักให้เกิดขึ้นกับผู้ที่เราต้องการสื่อสาร แต่บางครั้งผู้ที่ส่งสารและผู้รับสารก็มีความไม่ตรงกัน ส่งผลให้การสื่อสารผิดพลาด จนทำให้เกิดความเข้าใจผิดในการสื่อสาร หรือแม้กระทั่งเกิดความขัดแย้งขึ้นในองค์กร การสนทนาเพื่อการคิดร่วมกันแบบสุนทรียสนทนา (dialogue) ตามแนวทางของ เดวิด บอห์ม (David Bohm, 1996) จึงน่าจะเหมาะสมสำหรับที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการระดมความคิด เพื่อค้นหาวิธีการและความรู้ใหม่ ๆ ในการทำงาน รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในระดับบุคคลได้ดีอีกด้วย

ในปัจจุบันสุนทรียสนทนาถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือลดความขัดแย้ง เป็นเครื่องมือในการพูดคุยระหว่างกัน เพราะจุดสำคัญคือ การสร้างความเข้าใจระหว่างกันให้เพิ่มมากขึ้น (mutual understanding) ความขัดแย้งหลายเรื่องสืบทอดสาเหตุแห่งปัญหายาวนานและไม่อาจแก้ไขให้จบสิ้นลงไปในอย่างรวดเร็ว แต่การเข้าใจกันมากขึ้นจะทำให้ความรุนแรงของปัญหาลดลงและนำไปสู่การยอมรับความแตกต่างหลากหลายขององค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นรากของปัญหา สุนทรียสนทนาเป็นขั้นตอนสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์เพื่อเพิ่มสันติภาพในกลุ่มคนและพื้นที่ต่างๆ รวมไปถึงการแสวงหาความร่วมมือในเชิงบวกระหว่างกันด้วย ในทางปฏิบัติมีการนำสุนทรียสนทนาไปใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศ เชื้อชาติ ชนกลุ่มน้อย รวมไปถึงความขัดแย้งระหว่างศาสนาและลัทธิในศาสนาเดียวกันด้วยสันติภาพของโลกจะบรรลุได้ในช่วงที่ทั่วโลกตกอยู่ในสถานการณ์การขัดแย้งทางการเมือง สุนทรียสนทนาจึงเป็นเครื่องมือช่วยแก้หรือบรรเทาปัญหานี้ได้ หรืออย่างน้อยก็สามารถทำให้เกิดความเข้าใจที่ตระหนักรู้ซึ่งกันและกันได้ไม่มากนักน้อย การเสวนานอกจากทำให้เกิดการเข้าใจระหว่างกันแล้วยังทำให้ความไม่เข้าใจกันลดลงจนถึงหมดไปและอาจกลับกลายเป็นการเข้าใจกันดีมากยิ่งขึ้นด้วย การเข้าใจที่แท้จริงนั้นต้องเป็นการเข้าใจตรงกัน ในประเด็นที่สนทนา (สิริกร อมฤตวาริน, 2565)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะการทราบองค์ประกอบที่ชัดเจนจะช่วยให้เป็นประโยชน์และแนวทางในการพัฒนาสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพึงมีและจำเป็นต้องสร้างให้เกิดขึ้นทั้งกับตนเองและคนในองค์กร เพื่อให้เกิดความความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและบุคลากรลดความขัดแย้งที่มีอยู่ภายในองค์กร รวมไปถึงจะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นในการทำงาน อันจะนำไปสู่ทางออกต่าง ๆ และการพัฒนามาตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาผู้วิจัย มีความสนใจศึกษาองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นำไปปรับประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา ลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในองค์กร ส่งเสริมและพัฒนาในการบริหารแบบสุนทรียสนทนา จนส่งผลให้เกิดความสำเร็จในองค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) เพื่อศึกษาองค์ประกอบสุนทรียสนทนา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 แหล่ง ดังนี้ David Bohm (1996); นาถฤดี สุธีสถิร (2557); กฤษณา มะธิปะโน (2558); ศิริรัตน์ จำปีเรือง (2558); อารยา มุกดาหาร (2560); รัฐฎาภรณ์ นันทเสน (2561); เชิดศักดิ์ ไอรมณีรัตน์ (2562); นกตล เลื่อนนกรบ (2562); ศราวุธ ดินาน (2564) และสิริกร อมฤตวาริน (2565)

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บข้อมูลและกำหนดองค์ประกอบ

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการแจกแจง ความถี่จากแหล่งข้อมูลและสรุปผลโดยใช้เกณฑ์ค่าความถี่ ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป หรือตั้งแต่ร้อยละ 60 ของความถี่ทั้งหมดและนำผลที่ได้จากการสังเคราะห์ไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา

ในขั้นตอนนี้จะนำองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสม องค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ โดยกำหนดคุณสมบัติ ของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. อาจารย์ระดับอุดมศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก ทางการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ด้านการสอนหรือบริหารไม่ต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 2 คน
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท ทางการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ด้านการบริหารไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน
3. ครู มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการศึกษา มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ และมีประสบการณ์ด้านการสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 1 คน

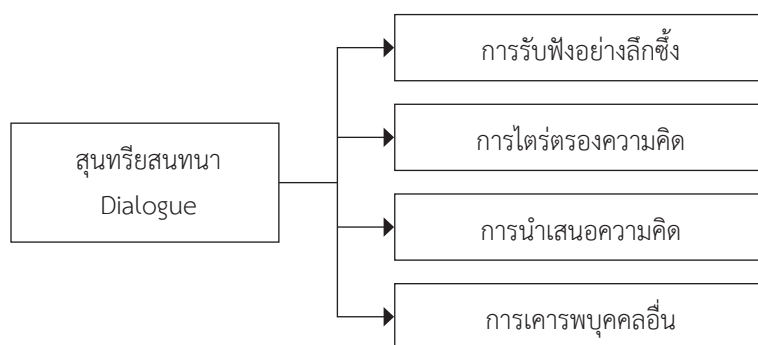
กรอบแนวคิด

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบของสุนทรียสนทนา ได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยของ David Bohm (1996); นาถฤดี สุธีสถิร (2557); กฤษณา มะธิปะโน (2558); ศิริรัตน์ จำปีเรือง (2558); อารยา มุกดาหาร (2560); รัฐฎาภรณ์ นันทเสน (2561); เชิดศักดิ์ ไอรมณีรัตน์ (2562); นกตล เลื่อนนกรบ (2562); นนทชัย ด้านภักดี (2563) และศราวุธ ดินาน (2564) ซึ่งมี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การรับฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) 2) การไตร่ตรองความคิด (Reflecting on idea) 3) การนำเสนอความคิด (Presenting idea) และ 4) การเคารพบุคคลอื่น (Respecting other people)

จากทักษะและผลการวิจัยที่กล่าวมา สามารถสรุปเป็นโมเดลการวัดได้ ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง

แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง ซึ่งเป็นตารางสังเกตองค์ประกอบจากแนวคิดของนักวิชาการและนักวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง เพื่อใช้ในการแจกแจงความถี่และร้อยละ

2. แบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา

แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบของ Likert's Scale โดยมีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (IOC = 0.90) ใช้สอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การรับฟังอย่างลึกซึ้ง 2) การไตร่ตรองความคิด 3) การนำเสนอความคิด และ 4) การเคารพบุคคลอื่น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อนำไปส่งถึงผู้ทรงคุณวุฒิในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษาพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 คน และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยจัดเก็บแบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษากลับมาและทำการตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลการสังเกตองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยการแจกแจงความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	แปลความว่า	องค์ประกอบมีความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	แปลความว่า	องค์ประกอบมีความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	แปลความว่า	องค์ประกอบมีความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	แปลความว่า	องค์ประกอบมีความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	แปลความว่า	องค์ประกอบมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลจากการสังเคราะห์องค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เนื้อหาและองค์ประกอบจากเอกสาร มาทำเป็นตารางสังเคราะห์องค์ประกอบโดยแสดงในรูปความถี่และคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ ตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป พบว่า องค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยจำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การรับฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) 2) การไตร่ตรองความคิด (Reflecting on idea) 3) การนำเสนอความคิด (Presenting idea) และ 4) การเคารพบุคคลอื่น (Respecting other people) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบ สุนทรียสนทนา	นักวิชาการและนักการศึกษา										รวม	ร้อยละ	องค์ประกอบที่ศึกษา
	David Bohm (1996)	นาถฤดี สุตีสถิต (2557)	กฤษฎณา มะธิปะโน (2558)	ศิริรัตน์ จำปีเรือง (2558)	อารยา มุกดาหาร (2560)	รัฐภูมิภรณ์ นันทเสน (2561)	เชิดศักดิ์ เฮอร์เมนีรัตน์ (2562)	นภดล เลื่อนนักรบ (2562)	ศรายุทธ ดีนาน (2564)	สิริกร อมฤตวาริน (2565)			
1. การรับฟังอย่างลึกซึ้ง													
- การฟังอย่างลึกซึ้ง	✓		✓	✓	✓		✓				10	100	*
- ฟังอย่างลึกซึ้ง		✓				✓			✓				
- การฟังให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง								✓					
- การฟัง								✓					
- ฟังอย่างตั้งใจ									✓				
2. การไตร่ตรองความคิด													
- การไตร่ตรองความคิด		✓									9	90	*
- การไตร่ตรองความคิดอย่างลุ่มลึก	✓							✓					
- การไม่ตัดสิน									✓				
- พิจารณาข้อเท็จจริง									✓				
- การห้อยแขวน			✓		✓	✓							
- การห้อยแขวนการตัดสิน							✓						
- ปลดปล่อย / แหวนความเชื่อ										✓			

(ต่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ สุนทรียสนทนา	นักวิชาการและนักการศึกษา										รวม	ร้อยละ	องค์ประกอบที่ศึกษา
	David Bohm (1996)	นาถฤดี สุทธิศิริ (2557)	กฤษฎา มะธิะโณ (2558)	ศิริรัตน์ จำปีเรือง (2558)	อารยา มุกดาหาร (2560)	รัฐภาณุภรณ์ นันทเสน (2561)	เจดศักดิ์ ไธรมณีนรัตน์ (2562)	นภดล เลื่อนนักรบ (2562)	ศรายุทธ ดินาน (2564)	สิริกอร์ อมฤตวาริน (2565)			
3. การนำเสนอความคิด - การนำเสนอความคิด - สะท้อนอย่างใคร่ครวญ - การนำเสนอข้อมูล - แสดงความคิดเห็น - เสี่ยงจากภายใน - เสี่ยงของเรา - การเปิดเผยเสี่ยงจากภายใน - การสื่อสารเสี่ยงจากภายในที่แท้จริง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100	*
4. การเคารพบุคคลอื่น - การเคารพ - การเคารพบุคคลอื่น - การเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6	60	*
รวม	4	3	4	2	4	4	4	3	4	3	36		

จากตาราง 1 เห็นได้ว่า องค์ประกอบของสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์คัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ ร้อยละ 60 ขึ้นไป ทำให้ได้องค์ประกอบทั้งหมด จำนวน 4 องค์ประกอบ เรียงตามความถี่สูงสุดไปหาน้อยสุดได้ ดังนี้ 1) การรับฟังอย่างลึกซึ้ง 2) การนำเสนอความคิด 3) การไตร่ตรองความคิด และ 4) การเคารพบุคคลอื่น

ผู้วิจัยนำองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษามากำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและพฤติกรรมบ่งชี้ นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น เป็นสัญลักษณ์ความเหมาะสม สามารถสรุปเป็นตาราง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2. ผลการประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ซึ่งสรุปผลการประเมิน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม		
			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การรับฟังอย่างลึกซึ้ง	การรับข้อมูลทางการได้ยินอย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งใจฟังในขณะที่ผู้พูดสื่อสารออกมาทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษาอย่างแท้จริง ไม่ตัดสินหรือตีความหมายในทันที มีมารยาทในการฟังและอาจจะมีความคิดบางอย่างวาบขึ้นมาในใจและความคิดนั้นอาจจะถูกนำไปใช้ในการเริ่มต้นของการทำอะไรบางอย่างที่มีคุณค่าต่อตนเองและสังคม สามารถจับประเด็นสำคัญของผู้พูดที่พูดต้องการจะสื่อสารออกมาว่ามีอะไรบ้างโดยปราศจากอคติและความเชื่อเดิม	1. ผู้บริหารมีการรับฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ มีสมาธิ	5.00	0.00	มากที่สุด
		2. ผู้บริหารตั้งใจฟังในสิ่งที่ผู้พูดสื่อสารออกมาทั้งวัจนภาษา อวัจนภาษา	5.00	0.00	มากที่สุด
		3. ผู้บริหารไม่ตีความจากข้อมูลที่ได้ฟังในทันที	5.00	0.00	มากที่สุด
		4. ผู้บริหารมีมารยาทในการรับฟังผู้อื่น	5.00	0.00	มากที่สุด
		5. ผู้บริหารสามารถจับประเด็นสำคัญของผู้พูดได้	5.00	0.00	มากที่สุด
		6. ผู้บริหารรับฟังข้อมูลจากผู้พูดโดยปราศจากอคติในการรับฟัง	5.00	0.00	มากที่สุด
		7. ผู้บริหารไม่ยึดถือความเชื่อเดิมของตนเป็นหลักเมื่อฟังผู้อื่นพูด	4.80	0.44	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน			4.97	0.16	มากที่สุด
2. การไตร่ตรองความคิด	การทบทวนหรือการคิดให้ช้าลงเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการฟังในขณะนั้นโดยปราศจากอคติ และเปิดกว้างให้อิสระทางความคิด ไตร่ตรองในตนเองจนเกิดการตกผลึกความคิดจากข้อมูลที่ได้ฟังมาเพื่อใช้ในการประกอบการพิจารณาหรือเพื่อการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง	1. ผู้บริหารมีการคิดทบทวนเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการฟังได้อย่างเหมาะสม	4.60	0.89	มากที่สุด
		2. ผู้บริหารมีการทบทวนข้อมูลนั้น ๆ โดยปราศจากอคติ	5.00	0.00	มากที่สุด
		3. ผู้บริหารเปิดกว้างให้อิสระทางความคิด	5.00	0.00	มากที่สุด
		4. ผู้บริหารมีการไตร่ตรองอย่างดีจนเกิดการตกผลึกความคิดจากข้อมูลที่ได้รับฟัง	5.00	0.00	มากที่สุด
		5. ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการไตร่ตรองนั้นไปใช้ในการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งได้	4.80	0.44	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน			4.88	0.44	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม		
			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3. การนำเสนอความคิด	การพูดออกมาจากความรู้สึกนึกคิดจากจิตใจในขณะนั้น ด้วยคำพูดที่สละสลวย น้ำเสียงที่น่าฟัง ท่าทีที่อ่อนโยนเป็นมิตรและผู้ฟังสามารถเข้าใจได้โดยง่ายโดยข้อมูลที่พูดหรือนำเสนอออกมานั้นเกิดมาจากการฟังข้อมูลอย่างลึกซึ้งและมีการคิดวิเคราะห์ห้ข้อมูลนั้น ๆ แล้วเป็นอย่างดี ซึ่งสิ่งที่สื่อสารออกมานั้นจะต้องตรงประเด็นในสิ่งที่ต้องการที่จะสื่อสาร ตรงกับอารมณ์ภายในจิตใจและสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น	1. ผู้บริหารพูดออกมาจากความรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจของตน	4.60	0.89	มากที่สุด
		2. ผู้บริหารพูดมีการใช้คำพูดที่สละสลวย น้ำเสียงที่น่าฟัง	4.60	0.89	มากที่สุด
		3. ผู้บริหารมีการแสดงออกท่าทางอวัจนภาษาที่อ่อนโยน	4.80	0.44	มากที่สุด
		4. ผู้บริหารพูดสื่อสารออกมาได้ตรงประเด็น ในสิ่งที่ต้องการจะสื่อสาร	4.80	0.44	มากที่สุด
		5. ผู้บริหารคิดวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ๆ แล้วสื่อสารออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจโดยง่าย	4.60	0.89	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน			4.68	0.56	มากที่สุด
4. การเคารพบุคคลอื่น	การแสดงออกถึงท่าทางในการรับฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ ยอมรับและให้เกียรติในความคิดเห็นที่แตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ยึดถือความคิดของตนเองว่าถูกเสมอ ไม่ทำร้ายผู้อื่นทั้งทางกาย วาจาหรือจิตใจ ตลอดจนการเปิดใจกว้างให้ทุกคนได้มีสิทธิ์ในการได้นำเสนอหรือแสดงออกตามความคิดของผู้นั้น จนนำมาสู่ความเข้าใจที่ดีตรงกัน	1. ผู้บริหารมีการรับฟังในขณะผู้อื่นพูดอย่างตั้งใจ	4.80	0.44	มากที่สุด
		2. ผู้บริหารให้การรับฟังข้อมูลต่าง ๆ ทั้งจากบุคคล ที่ตนเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยได้	4.80	0.44	มากที่สุด
		3. ผู้บริหารให้เกียรติในความคิดเห็นที่แตกต่างระหว่างบุคคล	4.80	0.44	มากที่สุด
		4. ผู้บริหารไม่ทำร้ายผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา จิตใจ	4.80	0.44	มากที่สุด
		5. ผู้บริหารมีการเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงออกได้อย่างเต็มที่	5.00	0.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน			4.84	0.37	มากที่สุด

จากตาราง 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณาเรียงองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับ มากที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ 1) การรับฟังอย่างลึกซึ้ง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.97 2) การไตร่ตรองความคิด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 3) การเคารพบุคคลอื่น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 และ 4) การนำเสนอความคิด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาปีทงา” พบว่า องค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรับฟังอย่างลึกซึ้ง 2) การไตร่ตรองความคิด 3) การนำเสนอความคิด และ 4) การเคารพบุคคลอื่น ซึ่งทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ การรับฟังอย่างลึกซึ้ง รองลงมา คือ การไตร่ตรองความคิด การเคารพบุคคลอื่นและการนำเสนอความคิด ตามลำดับ โดยองค์ประกอบ การรับฟังอย่างลึกซึ้ง เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการรับฟังอย่างลึกซึ้ง เป็นการฟังที่สามารถช่วยเหลือคนตรงหน้าที่กำลังมีความทุกข์หรือมีปัญหาให้ได้รับความรู้สึกที่ตนอัดอั้นคับแค้นใจ เพราะบางครั้งความทุกข์หรือปัญหาอาจไม่ต้องการการแก้ไขหรือคำแนะนำใด ๆ เพียงแค่ต้องการมีผู้รับฟังเรื่องราวอย่างตั้งใจเอาใจใส่ ไม่ตัดสินผิดถูกชั่วดี นอกจากนั้นการฟังอย่างลึกซึ้งทำให้เข้าถึงและเข้าใจความรู้สึกของคู่สนทนาและมีส่วนร่วมในความรูสึกนั้นเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่าง คู่สนทนาช่วยสร้างพื้นที่ปลอดภัยสำหรับ ผู้ที่มีความทุกข์ในการเล่าเรื่องราวของตน ทำให้ผู้พูดรู้สึกผ่อนคลายและรับรู้ได้ว่ามีคนเอาใจใส่พร้อมที่จะสละเวลารับฟังปัญหาของตน มอบความรักและปรารถนาดีให้กับตน จะทำให้ผู้มีความทุกข์ไม่รู้สึก โดดเดี่ยวและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันจนไวใจและสามารถเล่าเรื่องราวได้อย่างเปิดเผย ในขณะที่ผู้พูดเล่าเรื่องราวระบายความทุกข์จะได้คิดทบทวนภายในตนเองทำให้มีสติสามารถกระตุ้นสติปัญญาภายในตนให้เกิดการหยั่งรู้ขึ้นในใจ (กัญกร คำพรรณ, 2566) ส่วนองค์ประกอบการไตร่ตรองความคิด ที่มีความสำคัญรองลงมา ทั้งนี้เนื่องจากว่า การไตร่ตรองความคิด เป็นกระบวนการพิจารณานำหนักของหลักฐานหรือข้อพิสูจน์ที่สนับสนุนแนวคิดนั้นในการยอมรับแนวคิดต่าง ๆ บางครั้งเราจะยอมรับความเชื่อบางเรื่องโดยไม่ต้องระบุหลักฐานสนับสนุน แต่ในบางครั้งความคิดหรือความเชื่อบางเรื่องต้องการหลักฐานสนับสนุน ต้องมีการตรวจสอบหลักฐานสนับสนุนความเชื่อนั้น (ยุรวรรณ คล้ายมงคล, 2562) ส่วนองค์ประกอบการเคารพบุคคลอื่นและองค์ประกอบการนำเสนอความคิด ที่มีความสำคัญในลำดับถัดมา ทั้งนี้เนื่องจากว่า ความรู้สึกเคารพผู้อื่นเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้เราอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติและปรองดอง การเคารพบุคคลอื่นยังรวมถึงการยอมรับตระหนักในคุณค่าคุณความดีของตน ของผู้อื่น ของเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่งอันเป็นสากล มีการแสดงออกอย่างอ่อนน้อม อ่อนโยน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่ล่วงเกินและไม่ละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่น คำว่า “เคารพ” เป็นนามธรรมที่อาจ ถูกตีความแคบเพียงการแสดงออกด้วยมารยาท ทางสังคมอย่างการยกมือไหว้ผู้ที่อาวุโสกว่า แต่ในความเป็นจริงความรู้สึกเคารพมีความหมายที่ลึกซึ้งอย่างการไม่แชร์ภาพผู้เสียชีวิตในสภาพที่ไม่น่าดู การยอมรับในการปฏิบัติของกลุ่มคนที่แตกต่างด้วยเชื้อชาติ ศาสนา การพูดให้เกียรติบุคคลอื่น การเลือกใช้ถ้อยคำที่สุภาพหรือแม้กระทั่งการยอมรับในความคิดเห็น ที่แตกต่าง (วสพร บุญสุข, 2566)

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรายุทธ ดินาน (2564) ที่พบว่าการพัฒนาทักษะการฟังและทักษะการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ฟังอย่างลึกซึ้ง 2) การนำเสนอข้อมูล 3) การเคารพบุคคลอื่น และ 4) พิจารณาข้อเท็จจริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผลจากการศึกษาองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษามี 4 องค์ประกอบ ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการนำองค์ประกอบข้างต้น ไปเป็นแนวทางในการส่งเสริม พัฒนา ให้การบริหารงานเกิดสุนทรียสนทนา ในหน่วยงานต่อไป
2. ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษาทุกองค์ประกอบเป็นประโยชน์ในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปกำหนดนโยบายของสถานศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาในการบริหารแบบสุนทรียสนทนาต่อไป
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด ควรนำผลการวิจัยไปพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยนำไปกำหนดนโยบายของสถานศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาในการบริหารแบบสุนทรียสนทนาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในการทำงานของบุคลากรในหน่วยงาน
2. ควรศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบว่าองค์ประกอบสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษาด้านใดที่มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน
3. ควรวิจัยพัฒนาตัวบ่งชี้สุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือในการประเมินสุนทรียสนทนาของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นสารสนเทศในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัญกร คำพรณ. (2566). การฟังอย่างลึกซึ้งเพื่อเยียวยาความทุกข์ตามหลักพุทธจิตวิทยา. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 309-328.
- กฤษณา มะธิปะโน. (2558). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมโดยกระบวนการสุนทรียสนทนาเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย. *มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
- เชิดศักดิ์ ไอรณรัตน์. (2562). การอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องสุนทรียสนทนาช่วยพัฒนาความเข้าใจผู้อื่นในแพทย์ประจำบ้าน. *วารสารเวชสารแพทย์ทหารบก*, 72(3), 201-208
- นภดล เลื่อนกรบ. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้ออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมหาชน (MOOCs) เพื่อพัฒนากระบวนการสุนทรียสนทนา กระบวนการสะท้อนคิดและกระบวนการฟังอย่างลึกซึ้งของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมขนิ อุดรดิตถ์*, 11(2), 201-219
- นาถฤดี สุลีสถิต. (2557). การพัฒนารูปแบบพฤติกรรมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ โดยใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลโยธ. *มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- ยุวัฒน์ คล้ายมงคล. (2562). แนวคิดในการไตร่ตรองการสอนสำหรับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ, *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 47(1), 377-397.
- รัฐภากรณ์ นันทเสน. (2561). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสุนทรียสนทนา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคุณธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 20(2), 201-212.
- วสพร บุญสุข. (2563). ความรับผิดชอบและความเคารพนับถือ: คุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนอาชีวศึกษา ทวิภาคี, *วารสารวิชาการเซาธ์อีสท์บางกอก (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 6(2), 86-98.
- ศรายุทธ ดินาน. (2564). การพัฒนาทักษะการฟังและทักษะการพูด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา. *มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*.
- ศิริรัตน์ จำปีเรือง. (2558). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกระบวนการสุนทรียสนทนา สำหรับนักศึกษาพยาบาล. *มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*.
- สิริก อมฤตวาริน. (2565). สุนทรียสนทนา: เครื่องมือของกระบวนการทบทวนหลังนวยุคสายกลาง. *วารสารวิจัยธรรมศึกษา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม*, 5(1), 152-161.
- อารยา มุกดาหาร. (2560). *การประยุกต์ใช้สุนทรียสนทนาในกาดูแลผู้สูงอายุข้อเข่าเสื่อม*. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- David B. (1996). *On dialogue*. London: Routledge.

สภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
ในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์
Conditions, Needs and Guidelines for Developing Utilization
of Digital Technology in Administration of Schools Under the Secondary
Educational Service Area Office Kalasin

ARTICLE INFO

Article history:

Received 15 February 2024

Revised 25 March 2024

Accepted 28 March 2024

Available Online 29 April 2024

ยุพาวิ สาริโส^{1*}, คมสันที ขจรปัญญาไพศาล² และ รัชฎาพร งอยภูธร³

Yupawee Sariso^{1*}, Komsan Khajornpanyapaisan²

and Rut Chadaporn Ngoipoothon³

ABSTRACT

The aims of this study were: 1) to study current and desirable conditions for utilization of digital technology in school administration, 2) to study needs for utilization of digital technology in school administration and 3) to study guidelines for developing utilization of digital technology in school administration. The sample in this research were school directors, deputy school director and teacher in charge of technology, totaling 114 people. The sample size was determined by using the Krejcie and Morgan table, drawn from stratified random sampling. The key informants were 6 experts in utilization of digital technology in school administration from the best practice school. The research tools consisted of a questionnaire on current condition with discriminatory power between 0.38-0.92 and reliability of 0.97, a questionnaire on desired conditions with discriminatory power between 0.32-0.91 and reliability of 0.97 and semi-structured interviews. Data analysis statistics included percentage, mean, standard deviation and Modified Needs Priority Index.

The findings were as follows: 1) The current and desirable conditions for utilization of digital technology in administration of schools under the Secondary Educational Service Area Office Kalasin in overall were at high and the highest level, respectively, 2) The top 2 needs for utilization of digital technology in school administration were the use of digital technology in budget management and the use of digital technology in academic management, and 3) The guidelines for developing utilization of digital technology in administration of schools under the Secondary Educational Service Area Office Kalasin were 12 practical guidelines.

KEYWORDS: DIGITAL TECHNOLOGY / NEEDS / DEVELOPMENT GUIDELINES / SCHOOL ADMINISTRATION

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
M.Ed. (Educational Administration), Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Association Professor, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.

³ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : yupawee.wat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ต้องการให้เป็นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานด้านเทคโนโลยี จำนวน 114 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครชีและมอร์แกน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน จำนวน 6 คน ซึ่งเลือกจากโรงเรียนที่เป็นเลิศด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามสภาพที่เป็นอยู่ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.38-0.92 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 แบบสอบถามสภาพที่ต้องการให้เป็น มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.32-0.91 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และแบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ต้องการให้เป็นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสนธิ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ตามลำดับ 2) ความต้องการจำเป็นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน 2 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงบประมาณ และด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ และ 3) แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสนธิ์ พบว่า มีแนวทางทั้งหมด 12 แนวทาง

คำสำคัญ: เทคโนโลยีดิจิทัล / ความต้องการจำเป็น / แนวทางการพัฒนา / การบริหารโรงเรียน

บทนำ

สถานการณ์โลกมีการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 ทำให้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาแทนที่กำลังคนกึ่งฝีมือ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559) นอกจากนี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการผลิตและการสื่อสาร โดยเฉพาะเรื่องคอมพิวเตอร์ ทุนยนต์ เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุและอื่น ๆ มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดการผลิตที่สนองตอบต่อระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่เพิ่มมากขึ้น ประเทศไทยมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นไปอย่างต่อเนื่องจากยุคไทยแลนด์ 1.0, 2.0 และ 3.0 รายได้ประเทศยังอยู่ระดับปานกลาง ซึ่งไม่ทันต่อการแข่งขันในการค้าการลงทุน และการเปลี่ยนแปลงจึงต้องรีบพัฒนาเศรษฐกิจสร้างประเทศชาติให้ทันกับการไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0

นโยบายไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0) เป็นความต้องการพัฒนาประเทศให้ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรม อันนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน โดยมีเป้าหมายที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนผ่านจากประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ในการขับเคลื่อนนโยบายนี้ ส่งผลให้เกิดการวางแผนงาน และกรอบนโยบายการบริหารประเทศที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง อาทิ แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ซึ่งหนึ่งในแผนขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ คือ การพัฒนาผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถวางแผนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปพัฒนาภารกิจ ตลอดจนสามารถสร้างคุณค่าจากข้อมูลขององค์กร จะเห็นได้ว่ากรอบการวางแผนเหล่านี้ล้วนให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในส่วนของภาครัฐ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน โดยมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2560 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ เพื่อให้ข้าราชการและส่วนราชการ มีกรอบการดำเนินงานเพื่อพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลที่จะส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน พัฒนางาน และสนับสนุนการปรับเปลี่ยนภาครัฐให้เป็นรัฐบาลดิจิทัล ในส่วนของภาคการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 หมวดที่ 9 ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตั้งแต่มาตรา 63-69 กล่าวถึงการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะมาตราที่ 65-66 อันมีใจความสำคัญว่าให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้าน ผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ

และประสิทธิภาพ ให้ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้ และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ยุทธศาสตร์ที่ 4 ว่าด้วยการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา ยังได้กล่าวถึงการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัยและระบบสารสนเทศ เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา โดยมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการผลิตครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา อีกทั้งยังมีแผนงานโครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีการสื่อสารทางการศึกษาที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานทางการศึกษา รวมถึงมีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัยสนองตอบความต้องการของผู้เรียน และผู้ให้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการเองยังได้กำหนดนโยบายเพื่อปรับและเปลี่ยนแปลงระบบบริหารจัดการโดยมุ่งปฏิรูปองค์กรเพื่อหลอมรวมภารกิจและบุคลากรด้านเทคโนโลยี เพื่อสามารถลดการใช้ทรัพยากรซ้ำซ้อน เพิ่มประสิทธิภาพ และความเป็นเอกภาพ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยทั้งในการบริหารงาน และการจัดการศึกษารองรับความเป็นรัฐบาลดิจิทัล ซึ่งมีแนวทางเพื่อพัฒนาสมรรถนะและความรู้ความสามารถของบุคลากรกระทรวงศึกษาธิการให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานรองรับความเป็นรัฐบาลดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษา ที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของสถาบันศึกษาของภาครัฐ และสถาบันศึกษาของภาคเอกชน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญ และมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหาร และประสิทธิผลของสถานศึกษา นักวิชาการหลายท่านมีความเห็นตรงกันว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นตัวแปรสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาไทย 4.0 จึงต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการ ทั้ง 4 งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) จะต้องอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันเพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมาย

เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และแอปพลิเคชัน ที่ใช้ข้อมูลในรูปแบบของรหัสตัวเลข ข้อมูลดิจิทัลอยู่ในอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เครื่องคิดเลข โทรศัพท์มือถือ ระบบดาวเทียม ฯลฯ โดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ให้มีความทันสมัย รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน เทคโนโลยีดิจิทัลถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่สนับสนุนให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก และรวดเร็วขึ้น การบริหารสถานศึกษาและการบริหารการศึกษาเป็นงานที่มีความซับซ้อนมากและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องได้รับข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นใช้ในการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องตลอดเวลา นอกจากนั้นแล้วข้อมูลและสารสนเทศนั้นต้องเป็นปัจจุบันด้วย ซึ่งถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการบริหารจัดการการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ดีก็นำพาสถานศึกษาประสบความสำเร็จได้ไม่ยาก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภพสกลรัฐ มีโรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 54 โรงเรียน โดยแบ่งเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก 37 โรงเรียน ขนาดกลาง 8 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 6 โรงเรียนและขนาดใหญ่พิเศษ 3 โรงเรียน โดยมีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 1,950 คน มีวิสัยทัศน์โดยมุ่งมั่นสร้างองค์กรคุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย มีพันธกิจที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็น มืออาชีพ ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เพื่อพัฒนาสู่ Thailand 4.0 จากผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภพสกลรัฐที่ผ่านมา พบว่าปัจจุบันสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภพสกลรัฐ มีผลการดำเนินงานยังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ อยู่หลายด้าน เช่น ด้านการบริหารงานวิชาการพบว่า ยังมีผลสัมฤทธิ์ ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ด้านการบริหารงบประมาณพบว่า สถานศึกษาบางแห่งได้รับจัดสรรงบประมาณที่ไม่เพียงพอ อาคารสถานที่ไม่เพียงพอหรือชำรุดทรุดโทรม ด้านบริหารงานบุคคลพบว่าสถานศึกษา

ขาดแคลนบุคลากร ครูไม่ครบชั้น และด้านบริหารทั่วไป พบว่า สถานศึกษา ขาดความร่วมมือกับชุมชน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยังไม่ครอบคลุม ไม่ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม จากสถานการณ์ดังกล่าว สถานศึกษาต้องมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัล เข้ามาช่วยในการบริหาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้สถานศึกษาเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้อย่าง รวดเร็ว และช่วยสนับสนุนการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการนำ เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการวางแผนการพัฒนา และบริหารโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสอดคล้อง กับยุคสมัยปัจจุบัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์, 2565)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ เพื่อจะได้ สารสนเทศในการนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานของ โรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตรงตามความต้องการการพัฒนาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ต้องการให้เป็นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากาฬสินธุ์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากาฬสินธุ์

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

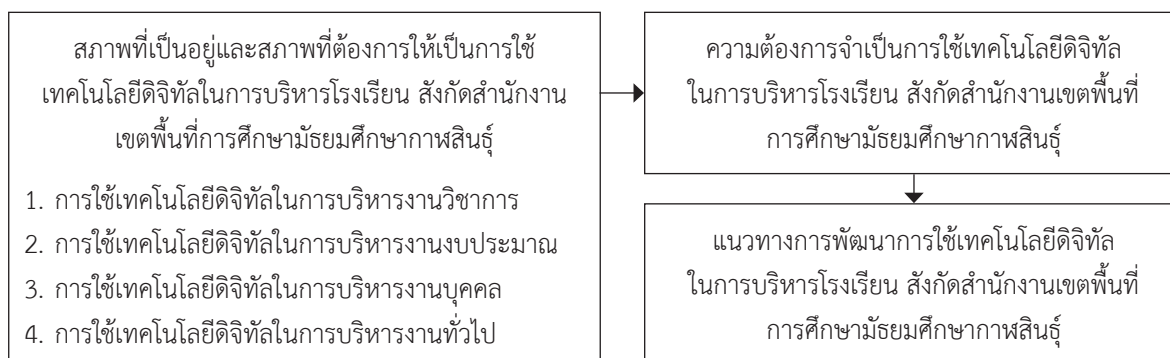
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงาน ด้านเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนละ 3 คน จากโรงเรียน 54 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 162 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงาน ด้านเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 114 คน ผู้วิจัยได้มาโดยการ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) จากนั้นจึงใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่ง ชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยนำจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ จำนวน 114 คน มาแบ่งสัดส่วนโดยจำแนกตามขนาด ของโรงเรียน เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละขนาดของโรงเรียนแล้วจึงทำการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลากหาตัวแทนของโรงเรียน ในแต่ละกลุ่ม เมื่อได้ตัวแทนของแต่ละโรงเรียนแล้วจึงทำการเลือกแบบเจาะจง โดยเลือก ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ โรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานด้านเทคโนโลยี ในแต่ละโรงเรียนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแนวทางการพัฒนา ได้แก่ โรงเรียนที่ได้รับรางวัล Best Practice ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลใน การบริหารโรงเรียน จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานด้านเทคโนโลยี ตำแหน่งละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากขอบข่ายการบริหารงานในโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน, 2550) 4 งาน ได้แก่ 1) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ 2) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงาน งบประมาณ 3) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานบุคคล 4) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานทั่วไป ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ต้องการให้เป็นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแนวความคิดของลิเคิร์ต (Likert's Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานทั่วไป และผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม พบว่ามีค่า IOC ตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป ซึ่งสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ทุกข้อคำถาม

ระยะที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ต้องการให้เป็นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือเพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ เสนอคำร้องต่อคณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ถึง ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามรูปแบบออนไลน์ (Google Form) ผ่านทางช่องรับส่งหนังสือในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ และเจ้าหน้าที่สารบรรณกลางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ส่งหนังสือไปยังโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมา จำนวน 108 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.74 ของแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลต่อไป

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยมีขั้นตอนและวิธีการตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ผู้วิจัยนำหนังสือที่ได้จากคณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อทำการนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ในการขอเข้าสัมภาษณ์

3. นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเองตามวัน เวลา และสถานที่ที่นัดหมายไว้ครบทุกคน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล คำนวณค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ต้องการให้เป็นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานทั่วไป ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560,) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	มีสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ต้องการให้เป็นระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	มีสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ต้องการให้เป็นระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	มีสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ต้องการให้เป็นระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง	มีสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ต้องการให้เป็นระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	มีสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ต้องการให้เป็นระดับน้อยที่สุด

2. ประเมินความต้องการจำเป็นของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index; PNI_{modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) ซึ่งเป็นวิธีการหาค่าความแตกต่างของสภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ควรจะเป็นแล้วหารด้วยสภาพที่เป็นอยู่

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน ดังนี้

1. การศึกษาแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดลำดับความถี่ในระดับสูง (ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป) มาหาข้อสรุปและจัดเรียงข้อมูลให้ได้ใจความสมบูรณ์ แล้วจึงนำเสนอรายงานผลการวิจัยแบบพรรณนา วิเคราะห์และสรุปแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ต้องการให้เป็นและความต้องการจำเป็นของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ต้องการให้เป็น และความต้อการจำเป็นของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน โดยภาพรวมและรายด้าน

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการบริหารโรงเรียน	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ต้องการให้เป็น			PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ	4.09	0.61	มาก	4.66	0.40	มากที่สุด	0.14	2
2. ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานงบประมาณ	3.99	0.71	มาก	4.56	0.56	มากที่สุด	0.14	1
3. ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานบุคคล	4.08	0.69	มาก	4.55	0.60	มากที่สุด	0.12	3

(ต่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการบริหารโรงเรียน	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ต้องการให้เป็น			PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
4. ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานทั่วไป	4.15	0.63	มาก	4.62	0.52	มากที่สุด	0.11	4
รวม	4.08	0.62	มาก	4.60	0.49	มากที่สุด	0.13	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ ของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.62) รองลงมาคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.61) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานงบประมาณ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.71) ตามลำดับ

สภาพที่ต้องการให้เป็น ของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.40) รองลงมาคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.52) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.60) ตามลำดับ

ผลดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน โดยภาพรวมมีค่าเท่ากับ (PNI_{modified} = 0.13) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานงบประมาณ มีค่าเท่ากับ (PNI_{modified} = 0.14) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ มีค่าเท่ากับ (PNI_{modified} = 0.14) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานบุคคล มีค่าเท่ากับ (PNI_{modified} = 0.12) และด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานทั่วไป มีค่าเท่ากับ (PNI_{modified} = 0.11) ตามลำดับ

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน ดังนี้

ผลการศึกษาแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน มีแนวทาง ดังนี้

1. ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานงบประมาณ

1.1 การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ แอปพลิเคชัน และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มาใช้ในการบริหารการเงิน มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรตระหนักและเห็นคุณค่าของการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารงบประมาณที่ผิดพลาดไม่ได้ มีความถี่ร้อยละ 83.33 2) โรงเรียนควรใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงิน เพื่อใช้ในการตรวจสอบมีความโปร่งใสในการใช้เงินงบประมาณ มีความถี่ร้อยละ 83.33 3) โรงเรียนควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปและรายงานผลการใช้เงิน เพื่อป้องกันความผิดพลาดของการใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการได้อย่างถูกต้อง มีความถี่ร้อยละ 83.33 และ 4) โรงเรียนควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนในปีถัดไป มีความถี่ร้อยละ 100

1.2 การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ แอปพลิเคชัน และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มาใช้ในการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) โรงเรียนควรใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูล ใช้ติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างความสนใจให้กับบุคคลภายนอกเข้ามาสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดการศึกษา มีความถี่ร้อยละ 100 และ 2) โรงเรียนควรใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์

ข้อมูล เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณ และใช้ในการวางแผนระดมทรัพยากรและการลงทุนต่อไป
มีค่าความถี่ร้อยละ 100

2. ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ

2.1 การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ แอปพลิเคชัน และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มาใช้ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน มีแนวทางพัฒนา ได้แก่ 1) โรงเรียนควรพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำมาใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เช่นการจัดเก็บข้อมูล รายงานผล และใช้งานข้อมูลร่วมกันผ่าน Cloud หรือ Google Drive เป็นต้น มีค่าความถี่ร้อยละ 100 2) ควรส่งเสริมให้ครูทำผลงานโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาบูรณาการในการจัดเก็บข้อมูล และนำผลงานที่เป็นนวัตกรรม นำไปให้ความรู้และเผยแพร่สู่ชุมชน มีค่าความถี่ร้อยละ 83.33 และ 3) โรงเรียนนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เก็บรวบรวมข้อมูลให้เป็นฐานข้อมูลเพื่อรายงานผลต่อหน่วยงานต้นสังกัด มีค่าความถี่ร้อยละ 83.33

2.2 การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ แอปพลิเคชัน และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีแนวทางพัฒนา ได้แก่ 1) โรงเรียนควรกำหนดเป้าหมาย หรือตัวชี้วัดความสำเร็จเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการ เรียนการสอนทั้งระดับหลักสูตร ระดับครูผู้สอนและระดับผู้เรียน เช่น จำนวนรายวิชาในหลักสูตรที่เรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ มีค่าความถี่ร้อยละ 100 2) โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในนำเสนอผลงาน หรือรายงานผลการดำเนินงานต่อที่ประชุมครูและผู้บริหาร เพื่อให้ครูได้พัฒนาทักษะเกิดความมั่นใจในการใช้สื่อดิจิทัลที่หลากหลาย มีค่าความถี่ร้อยละ 83.33 และ 3) โรงเรียนควรพัฒนาระบบนิเทศภายในโดยใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น YouTube, Facebook เป็นต้น รวมทั้งการประชุมสะท้อนผลแบบออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ มีค่าความถี่ร้อยละ 83.33

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ สภาพที่ต้องการให้เป็น ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคอีสาน อภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพที่เป็นอยู่ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคอีสาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่สนับสนุนให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก และรวดเร็วขึ้น การบริหารสถานศึกษาเป็นงานที่มีความซับซ้อนมากและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องได้รับข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นใช้ในการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องตลอดเวลา นอกจากนั้นแล้วข้อมูลและสารสนเทศนั้นต้องเป็นปัจจุบันด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สงบ อินทรมณี (2562) กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีหลักการสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาระบบบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร ส่งเสริมให้ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี ข้อมูล ข่าวสาร สื่อการเรียนรู้และบริการของสถานศึกษาโดยมีการวางแผนและดำเนินการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลให้พร้อมไปสู่การดำเนินการให้บริการผู้เกี่ยวข้องต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมใจ วงศ์ชาติ (2550) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการมีบทบาทสำคัญสูงสุดต่อความสำเร็จในการบริหารงานของโรงเรียนซึ่งในปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนหรือสถานศึกษา โดยโรงเรียนสังกัดสามัญได้จัดสรรงบประมาณ ในการจัดซื้อคอมพิวเตอร์เพื่อนำไปใช้ในการบริหารและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งกองวิจัยทางการศึกษาสภาพการใช้คอมพิวเตอร์ในการสื่อสารของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาพบว่า มีการนำคอมพิวเตอร์เข้ามามีใช้ในการบริหารงานวิชาการมากที่สุด คือ ร้อยละ 90 ดังนี้ 1) ใช้ในการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน 2) แผนภูมิและสถิติต่าง ๆ 3) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 4) ผลิตรายชื่อและจัดทำสื่อการเรียนการสอน 5) งานทะเบียนนักเรียน 6) จัดตารางการเรียนการสอน 7) การวางแผนงานวิชาการ 8) งานจัดการเรียนการสอน 9) เป็นเครื่องช่วยสอนของครู 10) จัดทำแผนการเรียนและจัดครูเข้าสอน เป็นต้น

สภาพที่ต้องการให้เป็น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคอีสานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วสามารถสนับสนุนให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก และรวดเร็วขึ้น การบริหารสถานศึกษาและการบริหารการศึกษาเป็นงานที่มีความซับซ้อนมากและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องได้รับข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นใช้

ในการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง นอกจากนั้นแล้วข้อมูลและสารสนเทศนั้นต้องเป็นปัจจุบันด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สงบ อินทรมณี (2562) ได้กล่าวว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาจะต้องวางเป้าหมายการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหาร ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้มีวิสัยทัศน์ ตระหนัก เห็นความสำคัญ และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการยกระดับการบริหารจัดการสถานศึกษาและการเรียนรู้ ของผู้เรียน รวมทั้งเป็นผู้นำในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ในมิติต่าง ๆ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมพัฒนาครู ให้มีวิสัยทัศน์ ตระหนักเห็นความสำคัญ และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการบริหารจัดการ การศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีการที่ทันสมัย โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างโอกาสทางสังคม สร้างความเท่าเทียมกันทางสังคม และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ยกระดับคุณภาพ การศึกษาและคุณภาพชีวิตของผู้เรียน

จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และและครูผู้รับผิดชอบงานด้านเทคโนโลยี ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ มีความต้องการจำเป็นต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานงบประมาณ โดยเฉพาะด้านการเงินและด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ซึ่งมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการใช้จ่ายงบประมาณ มีการจัดระบบการเงินและบัญชีให้มีความถูกต้องตามระเบียบที่กำหนด ซึ่งในปัจจุบันสถานศึกษายังไม่มีเทคโนโลยีดิจิทัลที่เข้ามาช่วยในการจัดการข้อมูล และอำนวยความสะดวกเท่าที่ควร สอดคล้องกับ วรณัฐ นิพานาน (2560) ที่กล่าวว่า การบริหารพัสดุและสินทรัพย์เป็นการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งวัสดุครุภัณฑ์ สหกรณ์พัสดุและอสังหาริมทรัพย์ที่มีคุณภาพและใช้ให้เกิดประโยชน์ คุ่มค่า หรือผลตอบแทนสูงสุดตามกรอบแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการทำงานเพื่อให้การทำงานรวดเร็ว ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด สอดคล้องกับ แนวคิดของ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561) ที่อธิบายถึงแนวทางการสร้างการยอมรับการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา เป็นลำดับขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 4 การยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรม เป็นขั้นตอนที่สะท้อนการเรียนรู้จากการทดลองใช้มาวิเคราะห์วิพากษ์ร่วมกัน เพื่อตัดสินใจให้การยอมรับการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2559) ที่ได้อธิบายถึง ดิจิทัลเทคโนโลยีกับการบริหารสถานศึกษาว่า เทคโนโลยีดิจิทัลมีผลกระทบต่อการบริหารงานของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ซึ่งงานของสถานศึกษาในทุกด้านจะต้องมีระบบจัดการฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยั้งที่ต้องใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารและการจัดการความรู้ในงานด้านต่าง ๆ

2. แนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ อภิปรายจากลำดับความต้องการจำเป็น มีดังนี้ ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานงบประมาณ มีแนวทางพัฒนา ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรตระหนักและเห็นคุณค่าของการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารงบประมาณที่ผิดพลาดไม่ได้ 2) โรงเรียนควรใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงิน เพื่อใช้ในการตรวจสอบมีความโปร่งใสในการใช้เงินงบประมาณ 3) โรงเรียนควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปและรายงานผลการใช้เงิน เพื่อป้องกันความผิดพลาดของการใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการได้อย่างถูกต้อง 4) โรงเรียนควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้กับกิตติกรรมการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนในปีถัดไป 5) โรงเรียนควรใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูล ใช้ติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างความสนใจให้กับบุคคลภายนอกเข้ามาสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดการศึกษา และ 6) โรงเรียนควรใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณ และใช้ในการวางแผนระดมทรัพยากรและการลงทุนต่อไป ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการ มีแนวทางพัฒนา ได้แก่ 1) โรงเรียนควรพัฒนาระบบเทคโนโลยี

ดิจิทัลเพื่อนำมาใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เช่นการจัดเก็บข้อมูล รายงานผล และใช้งานข้อมูลร่วมกันผ่าน Cloud หรือ Google Drive เป็นต้น 2) ควรส่งเสริมให้ครูทำผลงานโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาบูรณาการในการจัดเก็บข้อมูล และนำผลงานที่เป็นนวัตกรรม นำไปให้ความรู้และเผยแพร่สู่ชุมชน 3) โรงเรียนนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เก็บรวบรวมข้อมูลให้เป็นฐานข้อมูลเพื่อรายงานผลต่อหน่วยงานต้นสังกัด 4) โรงเรียนควรกำหนดเป้าหมาย หรือตัวชี้วัดความสำเร็จเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนทั้งระดับหลักสูตร ระดับครูผู้สอนและระดับผู้เรียน เช่น จำนวนรายวิชาในหลักสูตรที่เรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ 5) โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในนำเสนอผลงาน หรือรายงานผลการดำเนินงานต่อที่ประชุมครูและผู้บริหาร เพื่อให้ครูได้พัฒนาทักษะเกิดความมั่นใจในการใช้สื่อดิจิทัลที่หลากหลาย และ 6) โรงเรียนควรพัฒนาระบบนิเทศภายในโดยใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น YouTube, Facebook เป็นต้น รวมทั้งการประชุมสะท้อนผลแบบออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ สอดคล้องกับ อนุสัญญา รัตนโกเมศ (2562) ได้ทำการศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3 ที่ว่าแนวทางการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนาระบบบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 1) การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ มีแนวทางการดำเนินการ คือให้ความรู้แก่บุคลากร ประชุมระดมสมอง ศึกษา วิเคราะห์รูปแบบการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการประสานงานส่งงาน และติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ จัดทำระบบสารสนเทศที่ถูกต้องและปัจจุบัน และจัดโครงการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง 2) การเรียนการสอนมีแนวทาง การดำเนินการคือ ให้ความรู้แก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง พัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ครูผู้สอน ส่งเสริมการจัดทำแบบเรียน e-Learning และจัดประชุมเพื่อประเมินผลสำเร็จและอุปสรรคในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 3) การเรียนการสอนมีแนวทางการดำเนินการคือ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน และการเผยแพร่สื่อนวัตกรรมการเรียนการสอน จัดทำโปรแกรมสำเร็จรูปที่มีเนื้อหาตรงตามหลักสูตร จัดทำคลังข้อสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ ติดตั้ง ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอต่อการใช้งานทั้งในด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน และ 4) การวัดและประเมินผล มีแนวทางการดำเนินการ คือ อบรมบุคลากรให้สามารถใช้โปรแกรมการวัดและประเมินผล จัดเก็บข้อมูลการวัดประเมินผลอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายบุคคล รายวิชา และกลุ่มสาระ การเรียนรู้ เก็บหลักฐานการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และจัดประชุมเพื่อประเมินผลความสำเร็จและอุปสรรคในการดำเนินงาน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มัลลย์ วงศ์ฤทัยวัฒนา (2562) ที่ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า แนวทางบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ประกอบไปด้วย 4 ปัจจัย คือ 1) การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลให้มีคุณภาพสูง สามารถรองรับการใช้งานต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และครอบคลุมทุกด้าน 2) การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการสร้างและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ทั้งทางคอมพิวเตอร์ แอปพลิเคชัน สมาร์ทโฟน 3) การส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 4) การนิเทศกำกับติดตามการใช้และดำเนินงานต่าง ๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลทั้งอุปกรณ์ บุคลากร และการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผู้บริหารทุกระดับควรสนับสนุนให้ความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านการบริหารงบประมาณและด้านการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด เช่น ส่งเสริมพัฒนาบุคลากร ให้มีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และมีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารงบประมาณและด้านการบริหารงานวิชาการ

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการกำหนดนโยบาย และแผนงานด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูล รายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). นโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการปีงบประมาณ 2562. <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=53388&Key=news18>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- วรนุช นิชนาญ. (2560). สภาพและปัญหาการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 11(3), 180-194.
- มาลัย วงศ์ทัฬหยา. (2562). แนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยนาท. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 14(1), 22-30.
- สมใจ วงศ์ชาติ. (2550). สภาพและปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดหนองคาย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สงบ อินทรมณี. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 16(1), 353-360.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน. (2565). รายงานผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ.
- อภิญา รัตนโกเมศ. (2562). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. เอกชัย เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559, 1 พฤศจิกายน). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era). <https://www.truelookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-teaartedu-teaart-teaartdir54>

การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา The Components and Indicators of School Administrators' Self-Awareness

ARTICLE INFO

Article history:

Received 4 February 2024

Revised 16 March 2024

Accepted 2 April 2024

Available Online 29 April 2024

กนิษฐารัตน์ บุญธรรม^{1,*}, ธราเทพ เตมีรักษ์² และ วาโร เพ็งสวัสดิ์³

Kanittarat Boontham^{1,*}, Tharathep Tameruk² and Waro Paengsawat³

ABSTRACT

This research aimed to identify the components of school administrators' self-awareness. The study was divided into two steps. The first step was the intensive review of the 10 sources, theoretical notions and related study papers. The tool was self-awareness synthesis table. The statistic used frequency, percentage and mean. The second step was the appropriation of the self-awareness components assessment by five experts. The tool was 5-level Likert's scale a set of interrogation, which indicated content validity index ranged between 0.67-1.00. The research statistics used mean and standard deviation.

The research findings revealed that there were 3 components of the school administrators' self-awareness; (1) Emotional Awareness which consisted of 7 indicators, (2) Authentic Self-assessment which consisted of 8 indicators, and (3) Self-Confidence which consisted of 10 indicators. Moreover, all of these components were at the highest appropriation level.

KEYWORDS: SELF-AWARENESS / EMOTIONAL AWARENESS / ACCURATE SELF-ASSESSMENT / SELF-CONFIDENCE / SCHOOL ADMINISTRATORS

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย
M.Ed. (Educational Administration and Development), Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.

³ รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประเทศไทย
Associate Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: Bokieavakas@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสังเคราะห์องค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย 2) การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ และตัวบ่งชี้การตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา มีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ (2) การประเมินตนเองตามความเป็นจริง ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ และ (3) ความมั่นใจในตนเอง ประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้ 2) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ

คำสำคัญ: การตระหนักรู้ในตนเอง / การตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง / การประเมินตนเองตามความเป็นจริง / ความมั่นใจในตนเอง / ผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

การบริหารงานโรงเรียนหรือในองค์กรใดก็ตาม ผู้บริหารมักต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากผลที่เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ข้อมูล ข่าวสาร ภาวะทางเศรษฐกิจ สภาพการแข่งขันที่ไร้พรมแดน อีกทั้งยังต้องเผชิญกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม จารีตประเพณีและเชื้อชาติที่มีมากขึ้นในสังคมทุกวันนี้ (เบญจพร ห่อประเสริฐ, 2564) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาตนเองในทุกๆด้าน เพื่อให้มีความรู้ทักษะที่จำเป็นในการบริหารสถานศึกษา (พัฒนา ยาวีราช 2556, อ้างถึงใน กฤติมา มะโนพรม, 2562)

จากการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการองค์การยังพบว่าที่ขาดความเข้าใจทางสังคม ซึ่งเกิดจากผู้บริหารขาดความตระหนักรู้และเข้าใจทางอารมณ์ ความเข้าใจในตนเอง และขาดความสามารถในการจัดการปัญหาทางด้านอารมณ์ ส่งผลให้เกิดปัญหากับตัวบุคคล (วิชัยพงศ์ ไชยธัญโรจน์, 2564) การตระหนักรู้ในตนเองจะช่วยให้เราเท่าทันความคิด อารมณ์ความรู้สึก และทัศนคติของตนเองที่เรามีต่อสิ่งต่างๆ ทำให้เรารู้ตัวและสามารถเลือกกระทำสิ่งต่างๆ เพื่อให้ผลลัพธ์ออกมาตามที่ต้องการได้ ดังนั้นการเห็นคุณค่าในตนเองจึง หมายถึง การรับรู้ว่าตนเองมีคุณค่า มีศักยภาพและมีความภูมิใจในตนเอง ผู้ที่ตระหนักรู้ในตนเองจะมีแนวคิดและวิธีการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องเหมาะสม รักตัวเองเป็น กล้าที่จะเผชิญหน้ากับความท้าทายใหม่ๆ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความสามารถในการปรับตัวได้ดี รวมทั้ง มองโลกในแง่ดีและมีเหตุผล ส่วนผู้ที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตัวเองต่ำจะมีทัศนคติเชิงลบต่อตนเองและผู้อื่น ขาดความมั่นใจ กลัวความผิดพลาด รู้สึกว่าตัวเองไม่ดี เป็นภาระต่อผู้อื่น ไร้ค่า ไม่เป็นที่รัก และมีพฤติกรรมชอบเปรียบเทียบกับผู้อื่น เป็นต้น (ณัฐพล ศรีพิรุณราชกุล, 2562) การตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง มีสติ เข้าใจอารมณ์ เท่าทันความคิด ความรู้สึก สาเหตุและผลของการแสดงออกพฤติกรรมทางอารมณ์ของตนเองผ่านสถานการณ์ต่างๆ ควบคุมจัดการอารมณ์ เพื่อแสดงออกได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังใช้อารมณ์นั้นเป็นแนวทางในการตัดสินใจแสดงออก สามารถประเมินตนเองได้ตามความเป็นจริง โดยพิจารณาสำรวจ วิเคราะห์ รู้จุดเด่น-จุดด้อยของตนเองได้อย่างถ่องแท้ ยอมรับในความสามารถบุคลิกภาพ ค่านิยม ความสนใจ มีความมั่นใจในคุณค่า และเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง สามารถกระทำตามความต้องการอย่างเหมาะสมตามบทบาทของตนเองในสังคม ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาตัวเองของบุคคล หากบุคคลขาดความเข้าใจ ความรู้สึก อารมณ์ และพฤติกรรมของตนเองก็จะบกพร่อง ส่งผลต่อการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Goleman (1998); นาถยา คงขาว (2559); ณัฏชา อินทร (2561); ภัทราภรณ์ พวงเพชร (2561); เบญจวรรณ บุญยะประพันธ์ (2563); ณัฏฐิยา บุรณะพงษ์ (2564))

ในการศึกษาการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องทราบถึงองค์ประกอบให้ชัดเจน เนื่องจากการพัฒนาสิ่งต่างๆ หากรู้องค์ประกอบแล้ว จะสามารถทำให้พัฒนาได้อย่างตรงจุด การตระหนักรู้ในตนเองถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตของมนุษย์และเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การพัฒนาและส่งเสริม เพราะการที่บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเองเป็นกระบวนการสำคัญในการประเมินอารมณ์ ความรู้สึกต่อตัวเอง และ ความรู้สึกต่อคนอื่น ส่งผลต่อการแสดงออก ท่าที และการใช้ชีวิตของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับกรมสุขภาพจิตที่กล่าวว่า การตระหนักรู้ในตนเองจะทำให้บุคคลเข้าใจความรู้สึกที่เกิดขึ้น และ ความสามารถในการแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ที่แตกต่างกับกรมสุขภาพจิต (เบญจวรรณ บุญยะประพันธ์, 2564)

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาทั้งหมด ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาองค์ประกอบของการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน รวมทั้งอาจเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานอื่น ๆ ที่จะนำข้อมูลนี้ไปปรับใช้บริหารจัดการให้เหมาะสมกับบริบทของหน่วยงานของตนเอง (ธีรศักดิ์ จิระตราขู, 2563)

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ศึกษาองค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา จากแนวคิดและงานวิจัย จำนวน 10 แหล่ง ดังนี้ นาดยา คงขาว (2559); ณัชชา อินทร (2561); ภัทธาภรณ์ พวงเพชร (2561); ธีรศักดิ์ จิระตราขู (2562); นเรนทร์ฤทธิ์ นันทะสิทธิ์ (2563); เบญจวรรณ บุญยะประพันธ์ (2563); ณัฐธิยา บุรณะพงษ์ (2564); ภาควิชา ธีรสันติกุล (2565); Whetten and Cameron (1991) และ Goleman (1998)

2. สังเคราะห์องค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการแจกแจงความถี่จากแหล่งข้อมูลและสรุปผลโดยใช้เกณฑ์ค่าความถี่ ตั้งแต่ 80 ขึ้นไปหรือตั้งแต่ร้อยละ 80 ของความถี่ทั้งหมด และนำผลที่ได้จากการสังเคราะห์ในขั้นที่ 1 ไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลในการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน โดยผู้วิจัยได้นำร่างองค์ประกอบ พร้อมนิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบได้จากการสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน พิจารณาประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติ ดังนี้

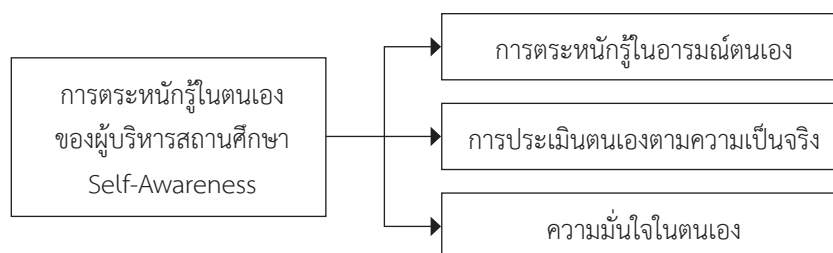
1. เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี คุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน
2. เป็นผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีประสบการณ์การบริหารไม่น้อยกว่า 5 ปี วิทยฐานะไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการพิเศษ คุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน
3. เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์การบริหารไม่น้อยกว่า 5 ปี วิทยฐานะไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการพิเศษ คุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท จำนวน 1 คน

กรอบแนวคิด

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบของการตระหนักรู้ในตนเอง ได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยของ นาถยา คงขาว (2559); ณิชชา อินทร (2561); ภัทราภรณ์ พวงเพชร (2561); อิศักดิ์ จิระตราชู (2562); นเรนทร์ฤทธิ์ นันทะสิทธิ์ (2563); เบญจวรรณ บุญยะประพันธ์ (2563); ณีฎธิยา บุรณะพงษ์ (2564); ภาคภูมิ อีร์สันติกุล (2565); Whetten and Cameron (1991); Goleman (1998) ซึ่งมี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง (Emotional Awareness) 2) การประเมินตนเองตามความเป็นจริง (Accurate self-assessment) และ 3) ความมั่นใจในตนเอง (Self-Confidence)

ผลการวิจัยที่กล่าวมา สามารถได้ดังภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบ

การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 แหล่ง โดยใช้ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นตารางจัดกลุ่มองค์ประกอบที่ได้จากการศึกษา โดยกำหนดเกณฑ์ความถี่และร้อยละ เพื่อคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความเหมาะสม

2. แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผ่านการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก ทางด้านสาขาวิชาบริหารการศึกษา ที่มีประสบการณ์การบริหารไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องขององค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 แหล่ง จากนั้นนำองค์ประกอบมาสังเคราะห์ด้วยตารางสังเคราะห์องค์ประกอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยจัดองค์ประกอบที่มีความใกล้เคียงกันให้อยู่กลุ่มเดียวกัน และกำหนดชื่อกลุ่มขององค์ประกอบให้เหมาะสม กำหนดเกณฑ์ค่าความถี่ค่าร้อยละ เพื่อพิจารณาตัดสินใจเลือกองค์ประกอบที่ผ่านเกณฑ์ เป็นองค์ประกอบที่ศึกษา

2. ผู้วิจัยทำการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้ของพฤติกรรม จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม แล้วจัดพิมพ์ร่างองค์ประกอบ พร้อมนิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบของการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา

3. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเตรียมนำส่งถึงผู้ทรงคุณวุฒิในการขอความอนุเคราะห์ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ

4. ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบประเมินไปให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. ผู้วิจัยจัดเก็บแบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา กลับมาและทำการตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลการสังเคราะห์องค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา โดยกลุ่มองค์ประกอบและคัดเลือกองค์ประกอบที่ศึกษา โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความเหมาะสม คือ องค์ประกอบที่มีค่าความถี่ตั้งแต่ 8 ขึ้นไป หรือร้อยละ 80 ขึ้นไป และใช้สถิติในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

2. วิเคราะห์การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ และ ระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	แปลความว่า	องค์ประกอบมีความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	แปลความว่า	องค์ประกอบมีความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	แปลความว่า	องค์ประกอบมีความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	แปลความว่า	องค์ประกอบมีความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	แปลความว่า	องค์ประกอบมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลจากการสังเคราะห์องค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบจากเอกสาร มาทำเป็นตารางสังเคราะห์องค์ประกอบโดยแสดงในรูปความถี่และคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ 8 หรือร้อยละ 80 ขึ้นไป ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเอง

องค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเอง ของผู้บริหารสถานศึกษา	นายยา คงขาว (2559)	ณัฏฐา อินทร (2561)	ธีรศักดิ์ จิระตราฐ (2561)	ภัทราภรณ์ พวงเพชร (2562)	นเรนทร์ฤทธิ์ นันทะสิทธิ์ (2563)	เบญจวรรณ บุญระพีพันธุ์ (2563)	ณัฏฐิยา บุรณะพงษ์ (2564)	ภาคภูมิ ชีร์สันติกุล (2565)	Whetten and Cameron (1991)	Goleman (1998)	ความถี่	ร้อยละ	องค์ประกอบที่ศึกษา
การตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	8	80	✓
การประเมินตนเองตามความเป็นจริง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	8	80	✓
ความมั่นใจในตนเอง	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	9	90	✓
ค่านิยม						✓		✓	✓		2	20	
รูปแบบทางความคิด								✓	✓		1	10	
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล								✓	✓		1	10	
รวม	3	3	3	3	3	3	3	4	4	3			

จากตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเอง ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ความถี่ตั้งแต่ 8 ขึ้นไป หรือร้อยละ 80 เพื่อคัดเลือกองค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเอง จึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การตระหนักรู้ในอารมณ์ของตนเอง 2) การประเมินตนเองตามความเป็นจริง และ 3) ความมั่นใจในตนเอง

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมการสังเคราะห์องค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบ	การตรวจสอบวัดระดับความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ (N=5)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง	4.60	0.55	มากที่สุด
2. การประเมินตนเองตามความเป็นจริง	5.00	0.00	มากที่สุด
3. ความมั่นใจในตนเอง	4.20	0.84	มาก
รวม	4.60	0.63	มากที่สุด

จากตาราง 2 สรุปได้ว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.63 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.00 รองลงมาคือ องค์ประกอบ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.55 และ องค์ประกอบ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.84

ผู้วิจัยนำองค์ประกอบของการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษามำกำหนดนิยามและพฤติกรรมบ่งชี้และให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น สามารถสรุปเป็นตาราง ซึ่งมีรายละเอียดดังตาราง 3

ตารางที่ 3 การประเมินพฤติกรรมบ่งชี้ตามองค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบและนิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถรับรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์ ความคิด การกระทำ และคำพูดของตนเองในทันที สามารถบอกถึงความรู้สึก อารมณ์ของตนเอง และสาเหตุของอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างตรงไปตรงมาได้ทันที สามารถคาดการณ์ถึงพฤติกรรมที่จะแสดงออกสามารถปรับและควบคุมอารมณ์ของตนเองเพื่อการแสดงออกได้อย่างเหมาะสม และสามารถคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดจากการแสดงอารมณ์นั้นได้อย่างเหมาะสม ตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา	1.1 รับรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์ ความคิด การกระทำของตนเองได้ในทันที	4.40	1.34	มาก
	1.2 บอกอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมาได้ทันที	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.3 บอกสาเหตุของอารมณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันขณะอย่างตรงไปตรงมาได้ทันที	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.4 คาดการณ์พฤติกรรมที่จะแสดงออกได้จากอารมณ์ของตนเอง	4.80	0.45	มากที่สุด
	1.5 ปรับอารมณ์ของตนเองเพื่อการแสดงออกได้อย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา	4.40	1.34	มาก
	1.6 ควบคุมอารมณ์ของตนเองเพื่อจะแสดงออกได้อย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

องค์ประกอบและนิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	1.7 คาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดจากการแสดงพฤติกรรมตามอารมณ์นั้น	4.80	0.45	มากที่สุด
2. การประเมินตนเองตามความเป็นจริง หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์ความชอบ ความสามารถ อุปนิสัยของตนเอง บอกจุดเด่น-จุดด้อยของตนเองได้ตามสภาพความเป็นจริง ไม่หาข้อแก้ตัวให้กับตนเอง สามารถบอกระดับความรู้สึกหรืออารมณ์ของตนเองได้ตามความเป็นจริงในแต่ละเหตุการณ์ สามารถเปิดใจในการรับข้อมูลป้อนกลับ และยอมรับความคิดใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุง เรียนรู้และพัฒนาตนเองจากประสบการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง	2.1 วิเคราะห์ความชอบของตนเอง	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.2 วิเคราะห์ความสามารถของตนเอง	4.80	0.45	มากที่สุด
	2.3 วิเคราะห์อุปนิสัยของตนเอง	4.80	0.45	มากที่สุด
	2.4 บอกจุดเด่นของตนเองได้ ตามสภาพความเป็นจริง	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.5 บอกจุดด้อยของตนเองได้ ตามสภาพความเป็นจริง โดยไม่หาข้อแก้ตัวให้กับตนเอง	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.6 สามารถบอกระดับความรู้สึกหรืออารมณ์ของตนเองได้	4.60	0.89	มากที่สุด
	2.7 เปิดใจรับข้อมูลป้อนกลับ เพื่อปรับปรุง และพัฒนานตนเองจากประสบการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.8 ยอมรับความคิดใหม่ ๆ เพื่อเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	5.00	0.00	มากที่สุด
3. ความมั่นใจในตนเอง หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญในการบริหารงาน สามารถตระหนักถึงคุณค่าของตนเองว่ามีความสามารถทางการบริหารงาน มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เชื่อมั่นในความสามารถ สามารถวางแผน โดยลงมือกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของตนเอง และสังคมอย่างเต็มที่ แสดงตนได้อย่างมั่นใจ กล้ายืนยันความคิดที่ถูกต้องและมีเหตุผล กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลที่แตกต่างจากคนส่วนใหญ่ กล้าตัดสินใจได้อย่างเด็ดขาดแม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่กดดันและไม่แน่นอน รวมถึงภาคภูมิใจในความสามารถ และความดีของตนเอง	3.1 ตระหนักว่าตนเองมีความสำคัญในการบริหารงาน	4.60	0.55	มากที่สุด
	3.2 ตระหนักถึงคุณค่าของตนเองว่ามีความสามารถทางการบริหารงาน	4.40	0.89	มาก
	3.3 มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.4 วางแผนด้วยความมั่นใจในกระทำการต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของตนเองและสังคมอย่างเต็มที่	4.20	1.79	มาก
	3.5 แสดงตนได้อย่างมั่นใจ	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.6 กล้ายืนยันความคิดที่ถูกต้องและมีเหตุผล แม้จะแตกต่างจากคนส่วนใหญ่	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.7 กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล แม้แตกต่างจากคนส่วนใหญ่	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.8 กล้าตัดสินใจได้อย่างเด็ดขาดแม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่กดดันและไม่แน่นอน	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.9 มีความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง	4.20	1.79	มาก
	3.10 มีความรู้สึกภาคภูมิใจในความดีของตนเอง	5.00	0.00	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ว่า องค์ประกอบ 1 มี 7 ตัวบ่งชี้ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ 1) บอกอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง ที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมาได้ในทันที 2) บอกสาเหตุของอารมณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันขณะอย่างตรงไปตรงมาได้ในทันที 3) ควบคุมอารมณ์ของตนเองเพื่อจะแสดงออกได้อย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา 4) คาดการณ์พฤติกรรมที่จะแสดงออกได้จากอารมณ์ของตนเอง 5) คาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดจากการแสดงพฤติกรรมตามอารมณ์นั้น 6) รับรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์ ความคิด การกระทำของตนเองได้ในทันที 7) ปรับอารมณ์ของตนเองเพื่อการแสดงออกได้อย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามลำดับ องค์ประกอบ 2 การประเมินตนเองตามความเป็นจริง มี 8 ตัวบ่งชี้ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) วิเคราะห์ความชอบของตนเอง 2) บอกจุดเด่นของตนเองได้ ตามสภาพความเป็นจริง 3) บอกจุดด้อยของตนเองได้ ตามสภาพความเป็นจริง โดยไม่หาข้อแก้ตัวให้กับตนเอง 4) เปิดใจรับข้อมูลป้อนกลับ เพื่อปรับปรุง และพัฒนาตนเองจากประสบการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง 5) ยอมรับความคิดใหม่ ๆ เพื่อเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 6) วิเคราะห์ความสามารถของตนเอง 7) วิเคราะห์อุปนิสัยของตนเอง 8) สามารถบอกระดับความรู้สึกหรืออารมณ์ของตนเองได้ ตามลำดับ และองค์ประกอบ 3 ความมั่นใจในตนเอง มี 10 ตัวบ่งชี้ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง 2) แสดงตนได้อย่างมั่นใจ 3) กล้ายืนยันความคิดที่ถูกต้องและมีเหตุผล แม้จะแตกต่างจากคนส่วนใหญ่ 4) กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล แม้แตกต่างจากคนส่วนใหญ่ 5) กล้าตัดสินใจได้อย่างเด็ดขาดแม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่กดดันและไม่แน่นอน 6) มีความรู้สึกภาคภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง 7) ตระหนักว่าตนเองมีความสำคัญในการบริหารงาน 8) ตระหนักถึงคุณค่าของตนเองว่ามีความสามารถทางการบริหารงาน 9) วางแผนด้วยความมั่นใจในกระทำการสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของตนเองและสังคมอย่างเต็มที่ 10) มีความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง ตามลำดับ

อภิปรายผล

การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง การประเมินตนเองตามความเป็นจริง และความมั่นใจในตนเอง ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า การตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง รู้ถึงสาเหตุที่ส่งผลต่ออารมณ์ และการกล้าแสดงออก จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ ธนปกรณ์ เกตุวิเศษกุล กล่าวไว้ว่า การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) หมายถึง การเข้าใจตนเอง การทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท รู้เท่าทันตนเองอย่างแท้จริง เข้าใจว่ากระบวนการให้ความหมายนั้นมีผลกระทบต่ออารมณ์ตนเองในช่วงเวลาหนึ่งอย่างไร รวมถึงความเข้าใจในตนเองผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการรับรู้ถึงอิทธิพลของตนต่อผู้อื่นและธรรมชาติ ไตร่ตรอง การรับฟัง การเปิดใจรับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และจากการกระทำที่มีการเชื่อมต่อกับสิ่งที่เคยรู้และเคยเชื่อ รวมถึงสิ่งที่เคยทำมาก่อนและนำไปสู่การพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัย นาลยา คงขาว ที่กล่าวว่ามี 3 องค์ประกอบเหมือนกัน ความสามารถของบุคคลในการรับรู้เกี่ยวกับตัวเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในด้านการรับรู้ อารมณ์ที่จะเกิดขึ้นตามสภาพจริง และสามารถประเมินตนเองได้ด้านความเป็นจริงรู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง มีความมั่นใจในคุณค่าและเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรศักดิ์ จิระตราขู ที่กล่าวว่ามี 3 องค์ประกอบเหมือนกัน การตระหนักรู้ในตนเองและการยอมรับในตนเองเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาคนให้มีความเจริญจากภายในเป็นฐาน มีความเกี่ยวข้องกับระบบความคิด การทำงานทั้งระหว่างตนเอง และสังคมในด้านต่าง ๆ โดยการตระหนักรู้ในตนเองเป็นพื้นฐานการพัฒนาตนเองเพื่อนำตนเองไปสู่ความสามารถหรือทักษะในการทำงานด้านต่าง ๆ บุคคลผู้ซึ่งไม่รู้จักข้อดีของตนเอง ไม่รู้จักศักยภาพ หรือแม้แต่ข้อด้อยเสียของตนเอง จะทำให้เกิดอุปสรรคที่ขัดขวางไม่ให้ก้าวไปสู่ความเจริญก้าวหน้า หรือความสำเร็จของชีวิต ตรงกันข้ามกับผู้รู้จัก ตนเองอย่างแท้จริง ย่อมสามารถกำหนดแนวทางของชีวิตให้อยู่ในทิศทางที่มีความหมายตามที่ต้องการได้ นอกจากนี้การรู้จักตนเองยังทำให้เรามองเห็นข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนของตนเอง ซึ่งหากบุคคลที่ยอมรับในข้อบกพร่องส่วนนี้ของตนเองได้นั้นจะทำให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างรวดเร็ว เป็นหนทางไปสู่ความงอกงามของชีวิต

เมื่อพิจารณาโดยละเอียดพบว่า องค์ประกอบที่ 2 มีความเหมาะสมมากที่สุด เนื่องจากทั้งนี้เนื่องจากการประเมินตนเองตามความเป็นจริงเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการคิดเชิงวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองอย่างรอบด้าน หลายแง่มุม ทั้งด้าน

ที่ดีและไม่ดี รวมทั้งยังอาศัยการเปิดรับมุมมองความคิดของคนอื่นที่มีต่อตนเอง จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความยืดหยุ่นในการมองสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และทำให้เกิดการยอมรับตนเอง เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาเกิดการยอมรับตนเองได้ตามความเป็นจริงก็จะนำไปสู่การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งในส่วนที่ดีและส่วนที่ไม่ดี รวมทั้งสามารถประเมินผู้อื่นได้อย่างถูกต้องมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผลจากการศึกษาองค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 องค์ประกอบ ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบหลักของการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการนำองค์ประกอบข้างต้นไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการประเมินตนเองเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรคำนึงถึงองค์ประกอบด้านนี้มากที่สุด
3. ผู้บริหารควรพิจารณาองค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา องค์ประกอบอื่น ๆ ในการวิจัยในครั้งนี้ด้วย เนื่องจากมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบใกล้เคียงกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาองค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ควรศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบว่าองค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านใดที่มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน
3. ควรศึกษาองค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีค่าน้ำหนักใกล้เคียงกัน ได้แก่ การตระหนักรู้ในอารมณ์ของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- กฤติมา มะโนพรหม. (2562). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน [วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ณัชชา อินทร. (2561). การพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองและการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวของ Trotzer [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณัฐธิยา บุรณะพงษ์. (2564). การตระหนักรู้ในตนเองและความไว้วางใจองค์การที่พยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐสายสนับสนุน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ณัฐพล ศรีพุทธราชภูรี. (2562, 13 ธันวาคม). 7 Frameworks หลักในการรู้จักและเข้าใจตนเอง. <https://www.urbiner.com/post/specific-framework-for-self-understanding>
- ธนปรกรณ์ เกตุวิเศษกุล. (2563). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่แท้จริงที่มีประสิทธิผลต่อการบริหารสถานศึกษา เอกชน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธีรศักดิ์ จิระตราชู และ ชาริณี ตรีวิทย์. (2562). ผลการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม โดยใช้วงจรการสะท้อนคิดของกิบส์ที่มีต่อการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสารศิลปการศึกษาศาสตรวิทย์, 11(2), 410-424.
- นาลยา คงขาว. (2559). ผลการปรึกษากลุ่มแบบอัตถิภาวนิยมต่อการตระหนักรู้ในตนเอง ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- นเรนทร์ฤทธิ์ นันทะสิทธิ์. (2562). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการฝึกสติเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ต่อตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภัทรภรณ์ พวงเพชร. (2561). การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มบูรณาการเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเสี่ยง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภาคภูมิ ชีรสันติกุล และ เกษตรชัย และหิม. (2565). การพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองของนักศึกษา. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 12(3), 588-600.
- เบญจพร ห่อประเสริฐ. (2564). คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนจีนเอกชนในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, 4(4), 65-78.
- เบญจวรรณ บุญยะประพันธ์. (2563). การพัฒนาคู่มือเพื่อสร้างการตระหนักรู้ในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์*, 13(1), 74-85.
- วิชญพงศ์ ไชยธิดาโรจน์, ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล และ ทิวัฒน์ มณีโชติ. (2564). ผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาตัวบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์และสังคม. *วารสารการวัด ประเมินผล สถิติ และการวิจัยสังคมศาสตร์*, 2(1), 17-26.
- Goleman, Daniel. (1998). *Working With Emotional Intelligence*. New York : Bantam Books.
- Whetten & Cameron. (1991) . *Organizational effectiveness: A comparison of multiple models*. Academic Press.

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA
ของหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศึกษา
Instructional Guidelines for the Operation of AUN-QA
Criteria Development of Bachelor of Education Program in Social Studies

ARTICLE INFO

Article history:

Received 15 January 2024

Revised 27 February 2024

Accepted 28 March 2024

Available Online 29 April 2024

ปวินญาพัฒน์ วรพันธ์^{1,*} และ อัญชลี ศรีกลชาญ²

Pawinyaphat Woraphan^{1,*}, and Anchalee Srikolchan²

ABSTRACT

The aim of this research was to propose instructional guidelines for the operation of AUN-QA criteria development of undergraduate education program, social studies major. This qualitative research study reviewed context of the undergraduate social studies curriculum and the operation according to AUN-QA criteria. The study considered on four criteria: 1) Learning Outcomes, 2) Program Specification, 3) Program Structure and Content and 4) Teaching and Learning Strategy by employing in-depth interviews and focus group. The research results found that: 1) The Learning Outcomes had guidelines for determining the Expected Learning Outcomes (ELOs) to reach the curriculum learning outcomes. 2) The Program Specification designated subjects in the curriculum into 4 parts: general education subjects, teaching professional subjects, free elective subjects and major subjects. The program had an annual meeting every year for the discussion of teaching and learning design of the major subjects, in order to, review the currency of courses and the consistency of courses with the expected learning outcomes, as well as, communicate between the corresponding teachers. 3) The Program Structure and Content of the curriculum emphasized on the required competencies in the 21st century, in addition to competencies in using technology for communication and creating innovative learning. The courses have been adjusted to allow students' expression of these competencies and harmonize the learning activities with the specified ELOs and teaching and learning strategies. And 4) the Teaching and Learning Strategy was organized using the Active Learning approach with recruit students participation in a course design. Each subject provided teaching and learning activities focusing knowledge based on social science and the implementation of the knowledge into classroom practices.

KEYWORDS: GUIDELINES FOR INSTRUCTION / AUN-QA CRITERIA / BACHELOR OF EDUCATION PROGRAM IN SOCIAL STUDIES

¹ อาจารย์ ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประเทศไทย

Lecturer, Department of Sociology, Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประเทศไทย

Assistant Professor, Department of Sociology, Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: pawinyaphat@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศึกษา โดยการศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เป็นการทบทวนบริบทของหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศึกษา และการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตร โดยจะพิจารณาใน 4 หลักเกณฑ์ ดังนี้ 1) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 2) ข้อกำหนดของหลักสูตร 3) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร และ 4) กลยุทธ์การเรียนการสอน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ มีแนวทางในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (ELOs) จนนำไปสู่การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร 2) ด้านข้อกำหนดของหลักสูตร มีการออกแบบรายวิชาในหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ส่วนได้แก่ รายวิชาศึกษาทั่วไป รายวิชาชีพครู รายวิชาเสรี และรายวิชาเอก โดยหลักสูตรมีการประชุมเพื่อหารือในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มรายวิชาเอกทุกปี เพื่อเป็นการทบทวนความทันสมัยของรายวิชา ความสอดคล้องของรายวิชากับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร และสื่อสารร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอน 3) ด้านโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร มีการมุ่งเน้นสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพิ่มเติมจากเดิมในส่วนของสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ โดยมีการปรับรายวิชาที่เห็นสถิติได้แสดงสมรรถนะเหล่านี้ให้เกิดขึ้น มีการปรับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับ ELOs ที่กำหนด และ 4) ด้านกลยุทธ์การเรียนการสอน มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ให้เห็นสถิติเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบรายวิชา ในแต่ละรายวิชา มีการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์เป็นฐานและมีการนำองค์ความรู้เหล่านี้ไปปฏิบัติในชั้นเรียน

คำสำคัญ: แนวทางการจัดการเรียนรู้ / เกณฑ์ AUN-QA / หลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศึกษา

บทนำ

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ การจัดการศึกษาที่ดีมีคุณภาพจะช่วยตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับหมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคตในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่กล่าวถึงการพัฒนาทุนมนุษย์ทุกช่วงวัยที่ผ่านมาได้มีความพยายามปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ทั้งการยกระดับมาตรฐานการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมที่เป็นแบบอย่างด้านการศึกษา ทำให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระควบคู่กับความรับผิดชอบต่อสังคมที่มากขึ้น รวมถึงการส่งเสริมภาคีการพัฒนาเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการศึกษาและการเรียนรู้มากขึ้น โดยเฉพาะการจัดการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษาในหลายรูปแบบ นอกจากนี้ยังมีการระบุว่า การผลิตในระดับอุดมศึกษา พบว่าการผลิตกำลังคนสมรรถนะยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและมีความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีเกิดการจัดการเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่มีต้นทุนการดำเนินงานต่ำและตอบสนองความต้องการได้เป็นรายบุคคล มหาวิทยาลัยจึงไม่สามารถมุ่งเฉพาะกลุ่มนักศึกษาในระบบได้อีกต่อไปต้องเปลี่ยนเป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เน้นประสบการณ์สำหรับคนทุกช่วงวัยให้เข้าถึงได้จากทุกที่และตลอดเวลา รวมทั้งมีต้นทุนที่ไม่สูงเกินไปจนเป็นอุปสรรคในการเข้าถึง ทั้งนี้ การเติบโตของคนรุ่นใหม่ในบริบททางสังคมและการเรียนรู้แบบใหม่ นำไปสู่ความแตกต่างทางความคิดและมุมมองระหว่างรุ่นมากขึ้น ต้องร่วมกันทำให้ความเห็นต่างของคนระหว่างรุ่นเบาบางลง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

เมื่อพิจารณาไปถึงกลยุทธ์ในเป้าหมายการพัฒนา พบว่า ต้องมีการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนสามารถจัดการตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถรวมพลังทำงานเป็นทีม มีการคิดขั้นสูงด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติโดยนำร่องกับสถานศึกษาที่มีความพร้อม และมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่สนับสนุนความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ การยกระดับการผลิตและพัฒนา

ครูทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยวางแผนจำนวนความต้องการครูในแต่ละสาขา พัฒนาหลักสูตรการผลิตครูที่มีการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการและด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ พัฒนาระบบการคัดกรองที่สะท้อนสมรรถนะวิชาชีพครู ปรับบทบาทของครูจาก “ผู้สอน” เป็น “โค้ช” ที่อำนวยความสะดวกการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมุ่งสู่การยกระดับครูสู่วิชาชีพชั้นสูง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีปรัชญาทางการศึกษา คือ การศึกษาคือความเจริญงอกงาม และพันธกิจสำคัญของมหาวิทยาลัย คือ การเป็นมหาวิทยาลัยรับใช้สังคม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับปรัชญาคณะสังคมศาสตร์ที่ว่า สังคมศาสตร์เพื่อสังคม ฉะนั้นแล้ว มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา มีหน้าที่สอน วิจัย และถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชนและผู้เรียนพร้อม ๆ กันกับทำหน้าที่รวบรวม สังเคราะห์ วิเคราะห์ สร้างและเผยแพร่ความรู้ ผ่านกระบวนการศึกษาวิจัย ผลที่สังคมควรได้รับจากมหาวิทยาลัยคือ บัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถเข้าสู่ชีวิตการทำงาน เป็นพลเมืองที่ได้รับการขัดเกลาทางสังคม และวัฒนธรรมเป็นอย่างดี ส่วนความรู้และองค์ความรู้ที่เป็นผลผลิตจากมหาวิทยาลัย นอกจากประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเศรษฐกิจแล้ว ยังจะต้องนำพาสังคมไปสู่ความเป็นอารยประเทศอย่างยั่งยืนอีกด้วย (กลุ่มพัฒนานโยบายอุดมศึกษา สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังมีพันธกิจหนึ่งซึ่งมีความสำคัญคือ พันธกิจด้านวิชาการและการเรียนการสอน โดยที่มหาวิทยาลัยต้องมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันประกอบด้วยการพัฒนาหลักสูตรการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐาน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2553) ซึ่งภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยมีอยู่ 4 ประการ ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งในบรรดาภารกิจทั้ง 4 ประการนั้น การผลิตบัณฑิต ถือว่าเป็นภารกิจที่มีความสำคัญ และเกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับหลักสูตรของแต่ละสาขาวิชา หลักสูตรการศึกษานั้นควรมีการประเมินผล เพื่อการปรับปรุงผลการดำเนินงานหลักสูตรของหน่วยงานอยู่เสมอ ซึ่งกลยุทธ์การประเมินผลนี้ ถือเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่สำคัญในเรื่องความเป็นเลิศในเกณฑ์คุณภาพการศึกษา (สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2545) ดังนั้นจึงพบว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาในส่วนของหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรกำหนดไว้ว่า ควรมีการประเมินหลักสูตรอย่างน้อยทุก ๆ หนึ่งรอบของการศึกษาตามหลักสูตร และมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการต่อไป

ระบบประกันคุณภาพการศึกษาเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN-QA) ในระดับหลักสูตร ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความจำเป็นในการพัฒนาและประกันคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งมีความหลากหลาย ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและมีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพของบัณฑิตให้ตอบสนองความคาดหวังของตลาดแรงงาน สนับสนุนการเคลื่อนย้ายนักศึกษาและแรงงาน ค้ำครองผู้บริโภค และสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและความร่วมมือในอาเซียน โดยอาศัยหลักการสำคัญคือหลักต้นการจัดการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์ หรือ Outcome-Based Education (OBE) ส่งเสริมการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องด้วยวงจรคุณภาพ Plan-Do-Check-Act (PDCA) และไม่กำหนดวิธีการหรือเครื่องมือในการทำงานให้หลักสูตร แต่กำหนดเพียงประเด็นสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาเท่านั้น ระบบล่าสุดที่ใช้ในปัจจุบันคือ AUN-QA Version 4.0 (ASEAN University Network, 2020) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ประกันคุณภาพไว้ 11 เกณฑ์ ครอบคลุมการจัดทำผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรให้ตอบสนองข้อกำหนดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผู้เรียนโดยใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน การกำกับและพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรในการผลิตบัณฑิต และการติดตามและปรับปรุงคุณภาพกระบวนการ รวมทั้งผลผลิตของการจัดการศึกษา

วิชาชีพครูเป็นศาสตร์ชั้นนำในสังคมที่มุ่งผลิตบุคลากรทางการศึกษาเพื่อไปประกอบอาชีพทางการศึกษาในการสร้างสรรค์ปลูกฝังคุณลักษณะของเยาวชนที่ประเทศชาติมุ่งหวังให้เป็นพลเมืองที่มีคุณค่า สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาการศึกษาและปัจจัยที่สามารถทำให้การศึกษามีความก้าวหน้าได้ก็คือ การพัฒนาหลักสูตร เพราะหลักสูตรนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเป็นหัวใจในการจัดการศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ เป็นเครื่องมือกำกับทิศทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ แต่ละสถาบัน หรือหน่วยงานทางการศึกษา (รัตนะ บัวสนธ์, 2556)

หลักสูตรการศึกษาบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษา เปิดสอนมาแล้ว 15 ปี ปัจจุบันมีหลักสูตรที่ใช้จำนวน 2 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรปรับปรุง 2560 และหลักสูตรปรับปรุง 2562 และในปีการศึกษา 2567 จะมีการใช้หลักสูตรปรับปรุง 2567 ซึ่งปรับปรุงเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร 2558 หลักสูตรการศึกษาบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษา เริ่มมีการใช้เกณฑ์การประเมิน AUN-QA ในปีการศึกษา 2560 โดยออกแบบหลักสูตรตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย วางแผนการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา มีทักษะในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งมีคุณธรรมจริยธรรมตามวิชาชีพครู เพื่อให้การผลิตบัณฑิตเป็นไปตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากที่สุด และสร้างให้ระบบการผลิตครูเป็นไปเพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นครูที่ดีให้รับใช้สังคมและประเทศชาติ และจะต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาที่ตนเองรับผิดชอบให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและทักษะที่สอดคล้องกับการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา เพื่อจะได้ไปขับเคลื่อนให้เกิดการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและสามารถผลิตเยาวชนที่รับผิดชอบต่อสังคมดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรู้เท่าทัน สามารถรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน อย่างไรก็ตามในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มีกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นไปตามที่คุรุสภากำหนดในประกาศคุรุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาตามมาตรฐานวิชาชีพ หลักสูตร 4 ปี (ราชกิจจานุเบกษา, 2563) และประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา, 2563) และภายใต้การกำกับของสำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 (ก่อนการย้ายสังกัดมายังกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม) (ราชกิจจานุเบกษา, 2558) และนอกจากนี้ยังเป็นไปตามมติคณะกรรมการหลักสูตรวิชาชีพทางการศึกษา (กศ.บ.) ของมหาวิทยาลัยในการประชุมเพื่อการพัฒนาทิศทางของหลักสูตรร่วมผลิต นอกจากนี้ยังอาศัยการรับฟังคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีส่วนได้เสีย นิสิต คณาจารย์ เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร

จากเหตุผลดังกล่าวมาในข้างต้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา โดยการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ฉะนั้นแล้วในบทความวิจัยฉบับนี้จึงนำเสนอเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA จำนวน 4 ข้อ จาก 11 ข้อ คือ 1) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes) 2) ข้อกำหนดของหลักสูตร (Programme Specification) 3) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (Programme Structure and Content) และ 4) กลยุทธ์การเรียนการสอน (Teaching and Learning Strategy) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มคณาจารย์ผู้สอนรายวิชาเอกของคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และจากผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ตรงในการสอนในระดับอุดมศึกษาจากมหาวิทยาลัย รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่นิสิตต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทบทวนบริบทของหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา และการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา โดยการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ฉะนั้นแล้วในบทความวิจัยฉบับนี้

จึงนำเสนอเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA จำนวน 4 ข้อ ดังนี้

1. Expected Learning Outcomes	หมายถึง	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
2. Programme Specification	หมายถึง	ข้อกำหนดของหลักสูตร
3. Programme Structure and Content	หมายถึง	โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร
4. Teaching and Learning Strategy	หมายถึง	กลยุทธ์การเรียนการสอน

จากหลักเกณฑ์ตาม AUN-QA Criteria Version 3.0 (11 Criteria) จำนวน 11 ข้อ (ASEAN University Network, 2558) ซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 โดยที่ผู้วิจัยเน้นการศึกษาในครั้งที่แนวทางการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรฯ ฉะนั้นแล้ว จึงเน้นไปที่ 4 ข้อแรก โดยเป็นการเน้นที่ที่มาของการกำหนดผลการเรียนรู้ (learning outcome) ของหลักสูตร รวมทั้งข้อมูลต่างๆ ที่ใช้ร่วมในการกำหนดผลการเรียนรู้ รายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตร และประมวลรายวิชาในหลักสูตร และแสดงความเชื่อมโยงกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การออกแบบหลักสูตร มีวิธีการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินที่สนับสนุน ELO เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงของรายวิชาและวิธีการสอนกับ ELO และการอธิบายการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร โดยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นผู้กำหนดนโยบายการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยในระดับหลักสูตรมีนโยบายในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการดำเนินงานของหลักสูตรตามแนวทาง Outcome-based Education (OBE) ซึ่งให้ความสำคัญในการพัฒนาบัณฑิตให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม และกำหนดให้ใช้เกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรของเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยอาเซียน (Asian University Network Quality Assurance: AUN-QA) เกณฑ์ของสาขาวิชาชีพหรือเกณฑ์ในระดับนานาชาติอื่น ๆ เข้ามาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ได้มาตรฐานในระดับนานาชาติ โดยเริ่มกระบวนการดำเนินงานของหลักสูตรตามนโยบายที่กำหนดใช้ในหลักสูตรต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตั้งแต่ปีการศึกษา 2559 ตาม AUN-QA Criteria Version 3.0 (11 Criteria) โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในช่วงปีการศึกษา 2565 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ยังคงใช้หลักเกณฑ์ AUN-QA Criteria Version 3.0 (11 Criteria) ก่อนจะมาใช้หลักเกณฑ์ AUN-QA Criteria Version 4.0 (8 Criteria) ในปีการศึกษา 2566 (ASEAN University Network, 2563)

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพแบ่งเป็น

1. กลุ่มอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาเอก หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาสังคมศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 10 คนซึ่งเป็นไปตามแนวทางการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของ Patton (2011) ที่กำหนดจำนวนของกลุ่มตัวอย่างประมาณ 10 คน หากมีข้อมูลเพียงพอหรือข้อมูลอิ่มตัว สามารถใช้กลุ่มตัวอย่างที่น้อยลงได้โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposeful sampling) โดยมีการกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ

- 1.1 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาสังคมศึกษา
- 1.2 สอนนิสิตในหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาสังคมศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

การศึกษา

1.3 มีความเข้าใจในบริบทของหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาสังคมศึกษา และเกณฑ์การดำเนินงานตามเกณฑ์ AUN-QA

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) จำนวน 15 ข้อ ที่มีการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end Question) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้เสนอความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยไม่มีการขึ้นคำตอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงมากที่สุด โดยคำถามเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงของเนื้อหาและทำการปรับปรุงและแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. กลุ่มผู้ใช้นิติต ซึ่งประกอบด้วย คุณครู หรือผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ไปทำงาน จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของ Patton (2011) เช่นกัน โดยมีการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (purposeful sampling) ตามที่ Berg & Lune (2004) เสนอไว้ คือ การกำหนดเกณฑ์ผู้ที่จะถูกคัดเลือกหรือค้นหาตามเกณฑ์ โดยการวิจัยครั้งนี้กำหนด เป็นผู้บริหารระดับสถานศึกษา หรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาที่มีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาสังคมศึกษา (กศ.บ.) เข้าไปทำงาน หรือรับนิติตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากสาขาวิชาสังคมศึกษา (กศ.บ.) ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เข้าไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษานั้น ๆ มาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ปีการศึกษา โดยใช้การสนทนากลุ่มในการอภิปราย (Focus Group)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) จำนวน 18 ข้อ ที่มีการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end Question) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้เสนอความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยไม่มีการชี้นำคำตอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมากที่สุด โดยข้อคำถามเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน การทำงาน สมรรถนะที่คาดหวัง เป็นต้น มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงของเนื้อหาและทำการปรับปรุงและแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

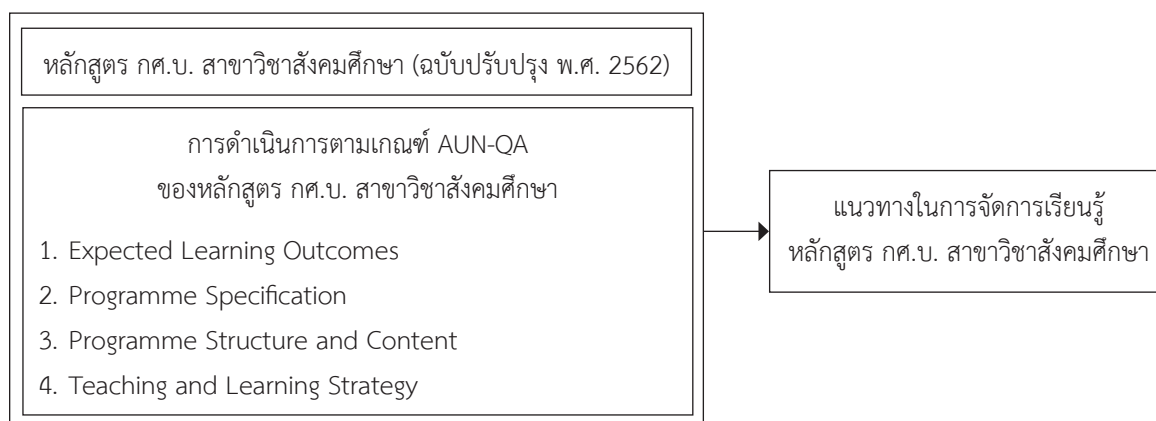
3. กลุ่มบัณฑิต ศิษย์เก่า และนิสิตปัจจุบัน โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 10 คนซึ่งเป็นไปตามแนวทางการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของ Patton (2011) เช่นกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) จำนวน 15 ข้อ ที่มีการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end Question) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้เสนอความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยไม่มีการชี้นำคำตอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมากที่สุดโดยข้อคำถามเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การบริหารจัดการหลักสูตร สมรรถนะที่คาดหวัง เป็นต้น มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงของเนื้อหาและทำการปรับปรุงและแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2565 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2566

กรอบแนวคิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพที่มา ปัญหา และสภาพการณ์ของหลักสูตรฯ ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากการศึกษาบทความเอกสาร หลักสูตร ตำรา หนังสือ วิทยานิพนธ์ วิทยุต่าง ๆ วารสาร สารสนเทศ ผลการสัมมนา หนังสือพิมพ์เว็บไซต์ และเอกสารทางวิชาการอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้เพื่อทราบสภาพปัญหาและข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) ทั้ง 3 ฉบับ (สำหรับกลุ่มอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาเอก หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งประกอบด้วย คุณครู หรือผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ไปทำงาน และกลุ่มบัณฑิต ศิษย์เก่า และนิสิตปัจจุบัน โดยเครื่องมือดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือทางด้านเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ความเหมาะสม และความครอบคลุมของเครื่องมือ โดยการส่งเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ทำการตรวจสอบ เพื่อให้ผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขก่อนที่จะนำไปใช้รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

ต่อมาผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากกลุ่มอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาเอก กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต กลุ่มบัณฑิต ศิษย์เก่า และนิสิตปัจจุบัน หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยผู้วิจัยได้ติดต่อและนัดหมายเวลาล่วงหน้าที่ผู้ให้ข้อมูลหลักสะดวก และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการจดบันทึกข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และบันทึกเสียงตามประเด็นในการสนทนา

ขั้นตอนที่ 3 รายงานผลการวิจัย ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ เพื่อเขียนสรุปเป็นรายงานผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้มีการกำหนดการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตร กศ.บ. สาขาวิชาสังคมศึกษา ในประเด็นที่อยู่ในขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes)

หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มีแนวทางในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (ELOs) โดยการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ ได้แก่ ครูสภา (มคอ.1) ศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน ผู้ใช้บัณฑิต และนักวิชาการ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การศึกษาเอกสารมาตรฐานวิชาชีพครู การประชุมกลุ่ม การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ และนำข้อมูลมาพิจารณาร่วมกับวิสัยทัศน์ ที่ว่า “มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการเรียนรู้เพื่อสังคม (Learning University for Society)” โดยคณาจารย์และกรรมการบริหารหลักสูตรฯ มีการนำข้อมูลจากข้างต้นมากำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้มีความสอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัย และกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงมี ได้แก่ ความรู้ (K: Knowledge) ทักษะ (S: Skills) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A: Attitudes) ดังนี้

ELO 1. ทักษะการจัดการการเรียนรู้สังคมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

ELO 2. มีความสามารถในการบูรณาการองค์ความรู้จากศาสตร์อื่นๆกับสังคมศึกษา

ELO 3. มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา

ELO 4. มีทักษะการแสวงหาความรู้และวิเคราะห์สังเคราะห์จากแหล่งต่างๆ ที่หลากหลายได้อย่างถูกต้อง เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา

ELO 5. มีความสามารถในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา

ELO 6. ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู

โดยการดำเนินงานของหลักสูตรในการสื่อสาร ELOs ไปยังกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ ดังนี้

1. อาจารย์ผู้สอน ดำเนินการโดยการประชุมผู้สอนเป็นประจำทุกปีการศึกษา เพื่อหารือแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตาม ELOs

2. ศิษย์ปัจจุบัน ดำเนินการโดยชี้แจงในวันปฐมนิเทศนิสิตใหม่

3. ศิษย์เก่า ดำเนินการสื่อสารในรูปแบบไม่เป็นทางการผ่านการพูดคุยในระหว่างการนิเทศน์นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในโรงเรียนที่มีศิษย์เก่าปฏิบัติงานอยู่

4. ผู้ใช้บัณฑิต ดำเนินการสื่อสารในรูปแบบไม่เป็นทางการผ่านการพูดคุยในระหว่างการส่งตัวนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และการนิเทศน์นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

5. หน่วยงานที่ควบคุมการผลิตและพัฒนาครู อันประกอบด้วยหน่วยงานภายใน คือ ฝ่ายวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ ส่วนส่งเสริมและบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย สภาวิชาการของมหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัย หน่วยงานภายนอก คือ ครูสภา และสำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

การสื่อสาร ELOs ไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ เพื่อรับฟังความคิดเห็น และการสะท้อนความต้องการเพิ่มเติม ซึ่งหลักสูตรได้รวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และเนื้อหาวิชาต่อไป

2. ข้อกำหนดของหลักสูตร (Programme Specification)

การออกแบบรายวิชาในหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ส่วนได้แก่ รายวิชาศึกษาทั่วไป รายวิชาชีพครู รายวิชาเสรี และรายวิชาเอก คณะสังคมศาสตร์รับผิดชอบหลักในรายวิชาเอก ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มรายวิชาเอกบังคับ และกลุ่มรายวิชาเสริมสร้างสมรรถนะ โดยหลักสูตรมีการประชุมเพื่อหารือในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มรายวิชาเอกทุกปี เพื่อเป็นการทบทวนความทันสมัยของรายวิชา ความสอดคล้องของรายวิชากับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร และสื่อสารร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนเพื่อให้ออกแบบเนื้อหาและภาระงานที่ไม่ทับซ้อนกันในแต่ละวิชา เพื่อเป็นการลดภาระงานของนิสิตและทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุม

สำหรับกลุ่มวิชาเอกบังคับ ถูกออกแบบเนื้อหาเพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังใน ELOs ข้อที่ 2, 1, 3, 4, 5 และ 6 ตามลำดับ นั่นคือ ผู้เรียนได้รับความรู้ด้านสังคมศาสตร์ที่ลุ่มลึกและครอบคลุม และในการจัดการเรียนการสอนต้องมีการประยุกต์ความรู้เหล่านั้นเพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้

สำหรับกลุ่มวิชาเสริมสร้างสมรรถนะ ถูกออกแบบเพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังใน ELOs ข้อที่ 4, 5, 3, 1, 2 และ 6 ตามลำดับ นั่นคือ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะแสวงหาความรู้ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการออกแบบ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา

สำหรับกลุ่มรายวิชาชีพครู ถูกออกแบบให้นิสิตเรียนรู้เพื่อบรรลุ ELOs ข้อ 6 เป็นหลัก และพัฒนาทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน การผลิตสื่อ การวัดและประเมินผล การผลิตงานวิจัย การวิเคราะห์ผู้เรียน ซึ่งเป็นทักษะที่สอดแทรกในการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุ ELOs ข้อที่ 1-5

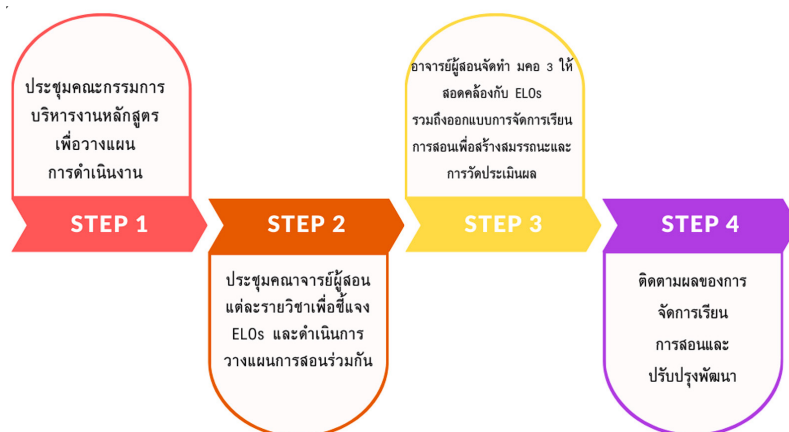
สำหรับการออกแบบรายวิชาของหลักสูตรในภาพรวม ถูกกำกับโดย มคอ.1 ดังนั้น หลักสูตรจึงออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นการเสริมสร้างทักษะต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้นิสิตสามารถบรรลุ ELOs ได้ครบทุกข้อ

3. โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (Programme Structure and Content)

หลักสูตรมีการมุ่งเน้นสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพิ่มเติมจากเดิมในส่วนของสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ดังนั้นจึงมีการปรับรายวิชาที่ให้นิสิตได้แสดงสมรรถนะเหล่านี้ให้เกิดขึ้น โดยหลักสูตรมีการปรับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับ ELOs ที่กำหนด โดยมีการประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตร เพื่อวางแผนการดำเนินงานทุกด้านในหลักสูตร ทั้งด้านวิชาการ คณาจารย์ นิสิต การจัดการเรียนการสอน การฝึกประสบการณ์

วิชาชีพและกิจกรรมต่างๆในหลักสูตรทั้งนี้เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าประสงค์ นอกจากนี้ยังมีการประชุมคณาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่างๆเพื่อเตรียมการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ ELOs ของหลักสูตรและสะท้อนผลการสอนของแต่ละรายวิชา เพื่อร่วมมือในการวางแผนแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพของรายวิชาให้ดียิ่งขึ้น โดยกระบวนการสอนมุ่งเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และเน้นทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างสรรค์สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเป็นครูในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของนิสิตให้บุคคลภายนอกที่สนใจได้รับทราบข้อมูลและเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีกระบวนการดังนี้

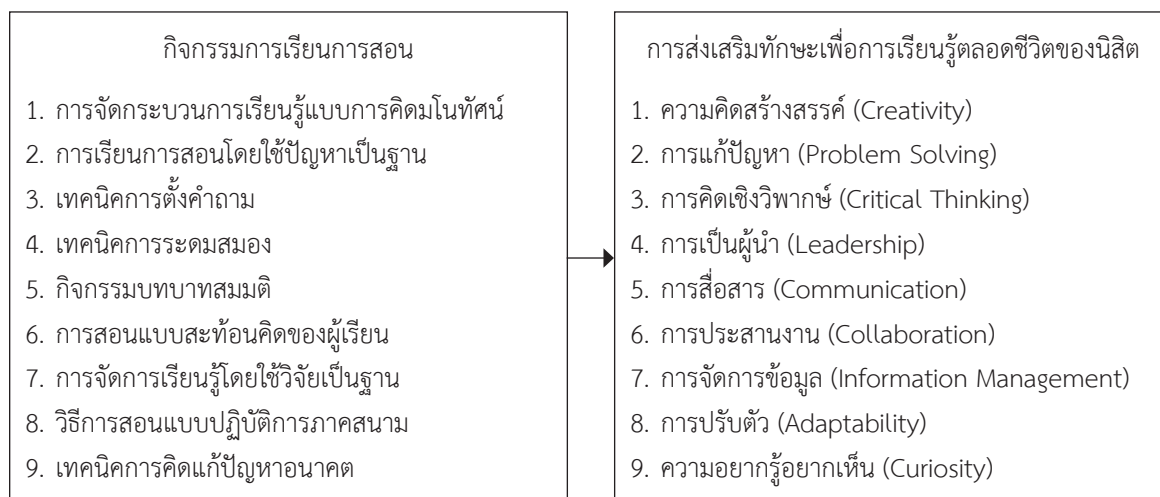
ภาพที่ 1 แสดงกระบวนการวางแผนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ ELOs

หลักสูตรมีการออกแบบรายวิชา โดยเรียงลำดับเนื้อหาจากความรู้พื้นฐาน ไปจนถึงความรู้ / ทักษะที่มีความซับซ้อนมากขึ้น โดยหลักสูตรฯ ภายใต้การกำกับของคณะสังคมศาสตร์ รับผิดชอบในส่วนของรายวิชาเอก มีการกำหนดขอบเขตคำอธิบายรายวิชาแต่ละวิชาได้ละดับองค์ความรู้และทักษะ และทุกรายวิชาต้องมีการบูรณาการศาสตร์ด้านสังคมศาสตร์กับการเรียนการสอนสังคมศึกษา ซึ่งมีอาจารย์จากภาควิชาประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมวิทยา ร่วมให้ข้อเสนอแนะในการออกแบบคำอธิบายรายวิชาและการจัดเรียงเนื้อหาด้วย

4. กลยุทธ์การเรียนการสอน (Teaching and Learning Strategy)

หลักสูตรมีการจัดการเรียนการสอนภายใต้ฐานคิดของ Bloom's Taxonomy โดยเริ่มจากการจดจำ (Remembering) การทำความเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมิน (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) โดยมีการพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ระดับชั้นปีที่ 1 จนถึงชั้นปีที่ 4 โดยชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 เน้นการจัดการเรียนการสอนและรายวิชาที่มีเนื้อหาและกิจกรรมที่เริ่มจากการจดจำและความเข้าใจ รายวิชาส่วนใหญ่จึงเน้นที่รายวิชาทางสังคมศาสตร์ เช่น ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ เป็นต้น และเมื่อขึ้นชั้นปีที่ 3 เริ่มมีการจัดรายวิชาและกิจกรรมโดยมีการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยมีการให้นิสิตมีการปฏิบัติโดยการออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอนและจัดการชั้นเรียนด้วยตนเองและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียนมากขึ้น ยังมีการเน้นการวิเคราะห์ มีการประเมินผลเชิงระบบและยังมีการเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาเรื่องความคิดสร้างสรรค์ผ่านชิ้นงานที่สร้างสรรค์ขึ้นและในระดับชั้นปีที่ 4 ผู้เรียนได้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนผู้เรียนได้มีการออกแบบการสอนและจัดการชั้นเรียนด้วยตนเองจึงมีการพัฒนาทักษะตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงการสร้างสรรค์โดยการจัดการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีนั้นมีการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวทาง Learning by Doing โดยทุกวิชานอกจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนแล้วต้องมีการทำกิจกรรมและออกฝึกปฏิบัติในแหล่งการเรียนรู้จริงประกอบด้วย เช่น ในรายวิชาด้านภูมิศาสตร์กายภาพ นอกจากนิสิตได้รับความรู้ในชั้นเรียนแล้วอาจารย์ผู้สอนได้พานิสิตไปสำรวจทรัพยากรและแหล่งการเรียนรู้อีกด้วย

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบรายวิชา ในแต่ละรายวิชา มีการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์เป็นฐานและมีการนำองค์ความรู้เหล่านี้ไปปฏิบัติในชั้นเรียน โดยในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชานั้น เช่น วิชาประวัติศาสตร์ไทย ชั้นปี 2 เน้นการเรียนการสอนโดยการร่วมกันอภิปรายระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดยมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ ตีความและสังเคราะห์ผ่านหลักฐานทางประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีการนำนิสิตออกไปดูสถานที่จริงทางประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นเส้นทางการเรียนรู้ที่เห็นภาพได้เชิงประจักษ์ โดยสิ่งที่นิสิตมีการสะท้อนกลับมานั้นคือการได้องค์ความรู้เชิงลึกผ่านการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเองและเมื่อในชั้นปีที่ 4 ที่นิสิตต้องออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้นนิสิตได้นำองค์ความรู้เหล่านี้ รวมถึงทักษะต่าง ๆ ไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา มุ่งส่งเสริมทักษะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิต โดยจุดเน้นของหลักสูตรคือการผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพ เป็นผู้นำในการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่ มีความเป็นครูและเป็นนักวิชาการที่พร้อมด้วยคุณธรรม โดยมี ELOs ของหลักสูตรเป็นผลลัพธ์ในการผลิตบัณฑิต ดังนั้นแนวทางในการเลือกใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอนจะมีการเลือกเทคนิคที่เหมาะสมกับผู้เรียนและช่วยส่งเสริมทักษะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิต โดยกิจกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้นั้นมีหลากหลาย ประกอบด้วย 1. การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบการคิดมีทัศน 2. การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 3. เทคนิคการตั้งคำถาม 4. เทคนิคการระดมสมอง 5. กิจกรรมบทบาทสมมติ 6. การสอนแบบสะท้อนคิดของผู้เรียน 7. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน 8. วิธีการสอนแบบปฏิบัติการภาคสนาม และ 9. เทคนิคการคิดแก้ปัญหาอนาคต โดยกิจกรรมการเรียนการสอนเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมทักษะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิตผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละรายวิชา ตัวอย่างเช่น รายวิชาการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนมีการใช้การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและเทคนิคการตั้งคำถาม ในการจัดการเรียนการสอนโดยมีการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติและร่วมกันแก้ไขปัญหา ระหว่างการดำเนินกิจกรรมผู้เรียนได้เกิดทักษะความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การแก้ปัญหา (Problem Solving) การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) การเป็นผู้นำ (Leadership) และการสื่อสาร (Communication) เป็นต้น จึงจะเห็นได้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นสามารถช่วยส่งเสริมทักษะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิตผ่านการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงความเชื่อมโยงของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการส่งเสริมทักษะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิต

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีวางแผนการเรียนการสอนและการออกแบบผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร ได้มีการกำหนดการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตรใน 4 หลักเกณฑ์ ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes) โดยหลักสูตรมีการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (ELOs) โดยการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ ที่ครอบคลุมและหลากหลาย เพื่อนำมากำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้มีความสอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัย และกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงมี ได้แก่ ความรู้ (K: Knowledge) ทักษะ (S: Skills) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A: Attitudes) ซึ่งสอดคล้องกับ มานะ สันฐานขานนท์ และนุญา บุญกองแสน (2566) ที่ว่า แนวทางของ AUN-QA จะนำหลักสูตรหรือโปรแกรมสู่ความเป็นสากลตามรูปแบบการประกันคุณภาพระดับโปรแกรมหรือระดับหลักสูตรที่เน้นการจัดการเรียนการสอนที่พิจารณาคุณภาพภายใน 3 มิติ คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต / ผลลัพธ์ โดยมีรูปแบบเริ่มจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่จะทำให้เกิดกับตัวผู้เรียน การแปลงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไปสู่โปรแกรมการศึกษาและวิธีที่จะทำให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ผ่านกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การดำเนินการอย่างเป็นระบบนี้เองก่อให้เกิดประโยชน์กับคณะวิชาที่ดำเนินการหลักสูตรนั้น ๆ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ฟาริดา หิมะด้า (2561) ที่พบว่า การที่หลักสูตรพัฒนาตามเกณฑ์ AUN-QA จะสามารถกำหนด ELOs ของหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัย คณะ และหลักสูตร หลักสูตรกำหนดได้ ELOs ที่เป็น Subject Specific หรือ Generic ได้อย่างชัดเจนและนำ ELOs มากำหนดเป็น CLOs ของรายวิชาและผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

2. ข้อกำหนดของหลักสูตร (Programme Specification) ซึ่งการออกแบบรายวิชาในหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ รายวิชาศึกษาทั่วไป รายวิชาชีพครู รายวิชาเสรี และรายวิชาเอก คณะสังคมศาสตร์รับผิดชอบหลักในรายวิชาเอก โดยหลักสูตรมีการประชุมเพื่อหารือในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มรายวิชาเอกทุกปี เพื่อเป็นการทบทวนความทันสมัยของรายวิชา ความสอดคล้องของรายวิชากับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร และสื่อสารร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนเพื่อให้ออกแบบเนื้อหาและภาระงานที่ไม่ทับซ้อนกันในแต่ละวิชา เพื่อเป็นการลดภาระงานของนิสิตและทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุม โดยมีการเน้นให้มีความแตกต่างกันไปตามกลุ่มวิชา อาทิ รายวิชาเอก ผู้เรียนได้รับความรู้ด้านสังคมศาสตร์ ที่กลุ่มหลักและครอบคลุม และในการจัดการเรียนการสอนต้องมีการประยุกต์ความรู้เหล่านั้นเพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ วิชาเสริมสร้างสมรรถนะ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะแสวงหาความรู้ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการออกแบบ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา วิชาชีพครู พัฒนาทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน การผลิตสื่อ การวัดและประเมินผล การผลิตงานวิจัย การวิเคราะห์ผู้เรียน ซึ่งเป็นทักษะที่สอดแทรกในการเรียนการสอน และรายวิชาของหลักสูตรในภาพรวม ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นการเสริมสร้างทักษะต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้นิสิตสามารถบรรลุ ELOs ได้ครบทุกข้อ ซึ่งการออกแบบในส่วนนี้นั้น สามารถนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (ELOs) ซึ่งร่วมกันกำหนดจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาเป็นเป้าหมายหลักสำคัญในการกำหนดรายละเอียดของหลักสูตร (programme specification) ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เถลิงพร เต้าตะโร และคณะ (2561) ที่ได้ประเมินหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการวัดและประเมินทางการศึกษา (4 ปี) โดยประยุกต์ใช้เกณฑ์ การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร (AUN-QA) สามารถที่จะร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจ บัณฑิต (การจัดการ) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560 มีความพึงพอใจของนักศึกษาในระดับดี สะท้อนว่า การประเมินผลการเรียนรู้ และหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในภาพรวมของนักศึกษาในระดับที่สูง ดังนั้นทางหลักสูตร จึงควรมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของทางมหาวิทยาลัยที่มีมติเห็นชอบให้หลักสูตรในมหาวิทยาลัยพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวทางเกณฑ์ AUN-QA อีกทั้งยังเป็นไปตามที่ วรรณภัทรพร สิริโพธิ์แก้ว (2565) พบว่า การพัฒนาหลักสูตรตามแนวทาง AUN-QA จะมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ของการเรียนเป็นสำคัญโดยมีความรู้ ทักษะ เจตคติ อุปนิสัยในการคิดจะมีการระบุไว้อย่างชัดเจนในสิ่งที่ผู้เรียนถูกคาดหวังให้เรียนแสดงออกมาในรูปของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรเป็นผู้สะท้อนคุณภาพของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรจึงควรยึดผลสำเร็จของผู้เรียนเป็นหลัก การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของนิสิตไว้ในหลักสูตรจึงควรนำความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกอบด้วย

พื้่งนำคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยมาพิจารณาให้ตรงกับความต้องการของหลักสูตรโดยคำนึงถึงการกระตุ้นสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรู้จักวิธีการเรียนรู้ สามารถทำให้ตนเองเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงการรู้จักพัฒนาทักษะของตนเองทั้งด้านกระบวนการสารสนเทศ การฝึกฝนปฏิบัติ ท้นต่อวิทยาการใหม่ ๆ ทั้งนี้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เหล่านี้ควรถูกกำหนดเข้าไปในรายวิชาต่าง ๆ ตั้งแต่วิชาพื้นฐานทั่วไปจนถึงรายวิชาที่มีความเฉพาะทาง หรือการสร้างทักษะเฉพาะ ตลอดจนวิชาที่เชื่อมโยงสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยมีการพัฒนาปรับปรุงความรู้ทักษะ ทศนคติหรือสมรรถนะสภาพแวดล้อมทางการเรียนและโอกาสของนักศึกษา รวมทั้งคุณภาพของสถาบันหรือหลักสูตรการส่งเสริมคุณภาพถือเป็นการเริ่มต้นวางแผนการดำเนินงานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการประกันคุณภาพและมีการแสวงหาวิธีการพัฒนาปรับปรุงและหาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

3. โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (Programme Structure and Content) หลักสูตรมีการมุ่งเน้นสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพิ่มเติมจากเดิมในส่วนของสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและสร้างนวัตกรรม การเรียนรู้ ดังนั้นจึงมีการปรับรายวิชาที่ให้นิสิตได้แสดงสมรรถนะเหล่านี้ให้เกิดขึ้น โดยหลักสูตรมีการปรับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับ ELOs ที่กำหนด โดยหลักสูตรมีการออกแบบรายวิชา โดยเรียงลำดับเนื้อหาจากความรู้พื้นฐาน ไปจนถึงความรู้ / ทักษะที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของ AUN-QA Guidebook ของ ดาวิชา ศรีธัญรัตน์ (2559) ที่ว่าในด้านโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร หลักสูตรต้องมีการออกแบบบนพื้นฐานของความเชื่อมโยงเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร และรายวิชาต่าง ๆ สามารถร่วมกันสนับสนุนให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้

4. กลยุทธ์การเรียนการสอน (Teaching and Learning Strategy) หลักสูตรมีการจัดการเรียนการสอนภายใต้ฐานคิดของ Bloom's Taxonomy โดยเริ่มจากการจดจำ (Remembering) การทำความเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมิน (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) โดยมีการพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ระดับขั้นปีที่ 1 จนถึงขั้นปีที่ 4 โดยเน้นจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด เนื้อหา ไปสู่การนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยมีการให้นิสิตมีการปฏิบัติโดยการออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอนและจัดการชั้นเรียนด้วยตนเองและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียนมากขึ้น ยังมีการเน้นการวิเคราะห์ มีการประเมินผลเชิงระบบและยังมีการเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาเรื่องความคิดสร้างสรรค์ผ่านชิ้นงานที่สร้างสรรค์ขึ้นและให้ผู้เรียนได้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนผู้เรียนได้มีการออกแบบการสอนและจัดการชั้นเรียนด้วยตนเองจึงมีการพัฒนาทักษะตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงการสร้างสรรค์ โดยการจัดการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีนั้นมีการออกแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ซึ่งสอดคล้องกับ สถาพร พงษ์พิบูล (2558) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชาเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกลยุทธ์การเรียนการสอนของหลักสูตรนั้น มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ตั้งแต่ขั้นปีที่ 1-4 ในลักษณะกรวยแห่งการเรียนรู้ (The Cone of Learning) ตามที่ มนัสวี ศรีนนท์ (2558) ที่ได้กล่าวว่า กรวยแห่งการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน หรือการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง เป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือ การลงมือทำซึ่ง “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ จากกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนมีโอกาสดลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการวิเคราะห์ปัญหาอีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ตามลำดับ เพื่อพัฒนาผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรมีการปรับการออกแบบผลลัพธ์การเรียนรู้ กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการดำเนินงานต่าง ๆ ของหลักสูตร ให้ไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด
2. ควรมีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้และร่วมออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียของหลักสูตรที่มากกว่าคณะกรรมการบริหารหลักสูตร หรือคณาจารย์ผู้สอน แต่ควรมีการสอบถามไปยังอาจารย์ภายนอกหลักสูตร นิสิต ผู้ปกครอง ผู้ใช้บัณฑิต ผู้เรียนในอนาคต เป็นต้น
2. ควรมีการเสนอการวัดประเมินผลของการดำเนินการตามการออกแบบผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรให้ สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มพัฒนานโยบายอุดมศึกษา สำนักงานนโยบายและแผนการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). *กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565)* (พิมพ์ครั้งที่ 3). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัญญาดา อนุวงศ์ และอาจริ ศุภสุธิกุล. (2560). แนวคิดและเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษา เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน ในระดับหลักสูตร. *วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา*, 12(1), 9-20.
- ดาวิชา ศรีธัญรัตน์. (2559). AUN-QA Guidebook. *เอกสารประกอบการอบรมโครงการพัฒนาแนวทางการเขียนรายงาน AUN-QA*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เถลิงพร เต้าตะโร, สุธาสนี บุญญาพิทักษ์, และ วลัยยา ธรรมอภิบาล อินทนิล. (2561). การประเมินหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินทางการศึกษา (4 ปี) โดยประยุกต์ใช้เกณฑ์การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร (AUN-QA). *วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย*, 13(24), 149-164.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558. (2558, 13 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 295 ง.
- ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2563, 7 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 137 ตอนพิเศษ 109 ง.
- ประกาศคุรุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาตามมาตรฐานวิชาชีพ หลักสูตร 4 ปี. (2563, 15 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 137 ตอนพิเศษ 140 ง.
- พาริตา หิมะด้า. (2561). การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินโดยประยุกต์ใช้เกณฑ์การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร AUN-QA. *วารสารอัล-ฮิกมะฮุมมหาวิทยาลัยฟาฏอนี*, 8(15), 77-100.
- มนัสวี ศรีนนท์. (2558). ศึกษาปริทัศน์: กรวยแห่งการเรียนรู้. *วารสาร “ศึกษาศาสตร์มจร” คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*, 3(1), 40 -47.
- มานะ สันธูชานนท์ และ นัฐยา บุญกองแสน. (2566). การจัดทำหลักสูตรที่มุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (OBE) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 7(2), 470-482.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2556). *วิจัยเชิงคุณภาพการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณภัทรพร ลิธิโพธิ์แก้ว, สมประสงค์ เสนารัตน์ และ ธนกร ตรีมงคลานต์. (2565). การเปรียบเทียบเกณฑ์การประกันภายในเข้าสู่เกณฑ์การประกันคุณภาพเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน. *Journal of Modern Learning Development*. 7(7), 474-489.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2553). การประเมินหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. วารสารวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สืบค้น 13 พฤศจิกายน 2566, จาก <http://www.edu.tsu.ac.th/major/eva/files/journal/scan1.pdf>

สถาพร พงษ์พิบูล. (2558). เอกสารประกอบการฝึกอบรม “คุณภาพผู้เรียนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้”. สระแก้ว:

คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). การประเมินผลโครงการศึกษาและพัฒนาระบบ

การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย. ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

ASEAN University Network. (2015). *Guide to AUN-QA Assessment at Programme Level (VERSION 3.0)*.

ASEAN University Network.

ASEAN University Network. (2020). *ASEAN UNIVERSITY NETWORK QUALITY ASSURANCE GUIDE TO AUN-QA*

ASSESSMENT AT PROGRAMME LEVEL VERSION 4.0. ASEAN University Network.

**การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอทัศน์
The Creative-Based Learning (CBL) Cooperated with Video Lessons
on Photoshop for Enhancing Creative Thinking and Learning Achievement**

ARTICLE INFO

Article history:

Received 21 December 2023

Revised 14 February 2024

Accepted 2 April 2024

Available Online 29 April 2024

ดวงจันทร์ สุขวิชัย^{1,*}Daungjun Sookwichai^{1,*}**ABSTRACT**

This study investigated the effectiveness of an innovative lesson plans of Creativity-Based Learning (CBL) cooperated with video lessons. The four main objectives were: 1) Assess the innovative lesson plans of CBL cooperated with video lessons on Photoshop for Mathayom Suksa 2 students with the effective criteria (E1/E2) of 80/80, 2) Compare pre- and post-learning achievement of the students in the implementation of the innovative lesson plans, 3) Examine pre- and post-creative thinking levels of the students in the implementation of the innovative lesson plans and 4) Investigate students' satisfaction on the innovative lesson plans. The sample comprised of 20 students from Thakon Yang Pittayakom School, Kantharawichai District, Mahasarakham Province, during the 2021 academic year. The One Group Pretest-Posttest Design was conducted within 22 hours. The data collection utilized: 1) The innovative lesson plans of CBL, 2) The 11 video lessons on Photoshop based on the content of 4 learning units, 3) The 4 options pre- and post-learning achievement tests for 30 items, 4) The Test of Creative Thinking-Drawing Production (TCT-DP) and 4) The satisfaction questionnaire. Data analysis involved percentages, means, standard deviations, t-test, and content analysis.

Results showed that: 1) The developed innovative lesson plans achieved the effective criteria (E1/E2) of 82.50/81.00, 2) Learning achievement of the sample statistically increased at the significant level of .05, 3) Overall- and each component-creative thinking levels of the sample statistically increased at the significant level of .05 and 4) The outcome of students' satisfaction on the innovative lesson plans revealed that the sample rated satisfaction score as 4.01.

KEYWORDS: CREATIVITY-BASED LEARNING (CBL) / VIDEO LESSONS / CREATIVE THINKING

¹ ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนท่าขอนยางพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม ประเทศไทย

Senior Professional Level Teacher, Thakon Yang Pittayakom School, Mahasarakham Province, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : dOUNG3589@gmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ร่วมกับบทเรียน วิดีทัศน์ เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียน วิดีทัศน์ เรื่องโปรแกรมการตกแต่งภาพ ที่พัฒนาขึ้นสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) ตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนเรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้นวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่องโปรแกรมการตกแต่งภาพ ที่พัฒนาขึ้น 3) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้การจัดการเรียนการสอนตามนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ร่วมกับการ ใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่องโปรแกรมการตกแต่งภาพ ที่พัฒนาขึ้น และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียน การสอนตามนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรม การตกแต่งภาพ ที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 คน ใช้เวลาสอน 22 ชั่วโมง ตามแผนการ ทดลอง One Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) นวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์ เป็นฐาน 2) บทเรียนวิดีโอ เรื่องโปรแกรมตกแต่งภาพ จำนวน 11 ตอน ตามเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนเรื่อง โปรแกรม การตกแต่งภาพ จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 4) แบบแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ The Test of Creative Thinking-Drawing Production (TCT-DP) และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน การทดสอบ t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) นวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียน วิดีทัศน์ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพมีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 82.50/81.00 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่ม ตัวอย่างเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ระดับความคิดสร้างสรรค์ทั้งโดยรวมและรายองค์ประกอบของกลุ่ม ตัวอย่างเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อนวัตกรรม แผนการจัดการเรียนการสอนครั้งนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้คะแนนความพึงพอใจเท่ากับ 4.01

คำสำคัญ: บทเรียนวิดีโอ / การจัดการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน / ความคิดสร้างสรรค์

บทนำ

จากแนวคิดของยุทธศาสตร์ชาติที่จะพัฒนาไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยกระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการจัดทำแผน การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 โดยวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ ในการพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของคนไทยทุกช่วงวัยให้เต็มตามศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ปัจจัยที่สำคัญ คือ การพัฒนาศักยภาพเพื่อการส่งเสริมนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เพราะความ คิดสร้างสรรค์นี้มีส่งผลต่อการพัฒนาชีวิตและสังคมของประชากรในอนาคต (สุคนธ์ สินธพานนท์และคณะ, 2562) กระทรวง ศึกษาธิการจึงได้นำมาเป็นจุดเน้นของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพราะเด็กและเยาวชนที่มีความคิด สร้างสรรค์จะกลายเป็นบุคลากรที่จะช่วยนำประเทศไปสู่เป้าหมายที่เราคาดหวังได้ (สังวรณ ังดกระโทก, 2561) ดังนั้น ความ คิดสร้างสรรค์ถือเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของเศรษฐกิจในยุคนี้ และเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญ เพราะจะเป็นการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value-based Economy) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) จาก แนวคิดในการพัฒนาระบบการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียน การสอนที่ช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์ เป็นฐาน (Creativity-based Learning (CBL) ซึ่งเป็นหนึ่งในวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยมีผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้วิจัยเป็น ผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอน รายวิชาคอมพิวเตอร์กราฟิก ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นการเรียนการสอนการใช้

โปรแกรมทางด้านศิลปะที่จำเป็นต้องมีความคิดสร้างสรรค์ (สุวิสาข์ จรัสกมลพงศ์, 2563; หทัยชนก วงศ์กระจ่าง และศศิธร บัวทอง, 2561) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการกระตุ้นให้เด็กได้คิด ได้มีทักษะ เน้นกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ จึงน่าจะตอบโจทย์ในการนำมาจัดการเรียนการสอนในครั้งนี้น่ามากที่สุด ในขณะเดียวกันในส่วนเนื้อหาของรายวิชา ผู้วิจัยทำการย่อยเนื้อหาตามลำดับความยากง่าย และจัดทำเป็นวิดิทัศน์เพื่อสะดวกในการที่ผู้เรียนสามารถที่จะทำการทบทวนบทเรียนซ้ำได้หลายครั้ง หรือเลือกศึกษาเฉพาะในส่วนที่ยังติดขัดหรือมีความสนใจที่อาจแตกต่างกันได้สะดวก ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย และสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างและตกแต่งภาพได้อย่างอิสระ และเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนอีกด้วย โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่ากระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ สามารถพัฒนาทักษะการใช้งานโปรแกรม สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาตามอัธยาศัย เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้งานในชีวิตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาประสิทธิภาพของนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ร่วมกับการใช้บทเรียนวิดิทัศน์ เรื่องโปรแกรมการตกแต่งภาพ ที่พัฒนาขึ้น สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้นวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ร่วมกับการใช้บทเรียนวิดิทัศน์ เรื่องโปรแกรมการตกแต่งภาพ ที่พัฒนาขึ้น
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดสร้างสรรค์ ก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้การจัดการเรียนการสอนตามนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ร่วมกับการใช้บทเรียนวิดิทัศน์ เรื่องโปรแกรมการตกแต่งภาพ ที่พัฒนาขึ้น
4. ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ร่วมกับการใช้บทเรียนวิดิทัศน์ เรื่องโปรแกรมการตกแต่งภาพ ที่พัฒนาขึ้น

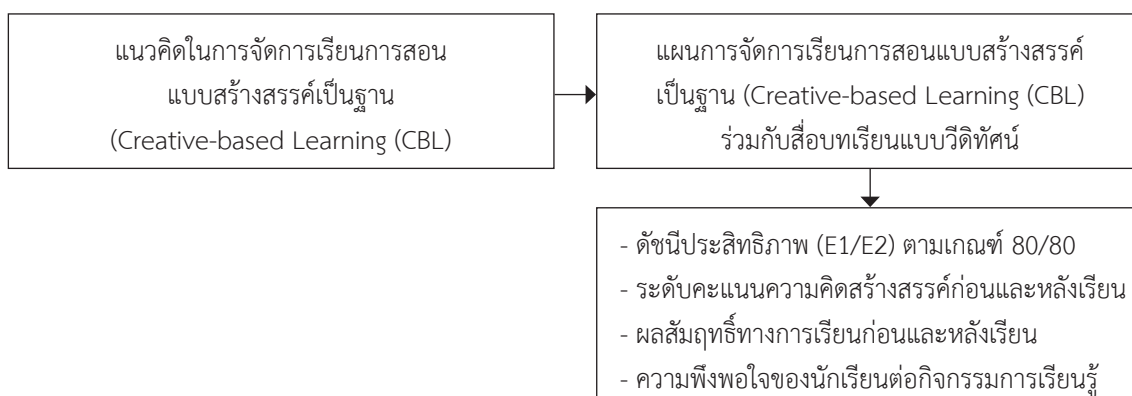
วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 116 คน โรงเรียนท่าขอนยางพิทยาคม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 82.50/81.00

2. วิดีทัศน์ เรื่อง โปรแกรมตกแต่งภาพ ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับบทเรียนเรื่องโปรแกรมการตกแต่งภาพทั้ง 4 หน่วย การจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย หน่วยที่ 1 การใช้งานโปรแกรมตกแต่งภาพเบื้องต้น หน่วยที่ 2 การใช้งานโปรแกรมตกแต่งภาพสำหรับงานกราฟิกหน่วยที่ 3 การใช้งานสีและเครื่องมือวาดภาพในโปรแกรมตกแต่งภาพ และหน่วยที่ 4 การจัดการภาพ เป็นจำนวนวิดีโอทั้งหมด 11 ตอน

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนมีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.56-0.76 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.57-0.86 มีความเชื่อมั่น 0.97 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.56-0.76 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.57-0.86 มีความเชื่อมั่น 0.97 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 0.99

4. แบบวัดความคิดสร้างสรรค์โดยใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ ของ Jellen and Urban ชื่อว่า TCT-DP (The Test for Creative Thinking Drawing Producton) ปรับปรุงโดยขจรพงษ์ ร่วมแก้ว (กนิษฐา พูลลาภ, 2563)

5. แบบสอบถามความคิดเห็นโดยใช้คำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสอบถามปลายเปิด

แบบแผนการวิจัย

การศึกษานี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pre-test Post-test Design (อภินักศ จิตรกร, 2560; สุชีรา มีอาษา และคณะ, 2561)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาประสิทธิภาพของตามนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพโดยใช้สูตร E1/E2

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้สูตร t-test แบบ dependent

3. การเปรียบเทียบการเปรียบเทียบระดับความคิดสร้างสรรค์รวม และระดับความคิดสร้างสรรค์รายองค์ประกอบก่อนและหลังเรียน โดยใช้สูตร t-test แบบ dependent

4. คะแนนความคิดเห็นที่มีต่อนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพแบบมาตราส่วนประมาณค่าโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ผลการศึกษาสามารถแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมการใช้บทเรียนวิดีโอ ในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

กลุ่มทดลอง	ประสิทธิภาพของนวัตกรรม		เกณฑ์การประเมิน
	ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E ₁)	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E ₂)	
แบบทดสอบรายหน่วยการเรียนรู้	82.50		80
แบบทดสอบหลังเรียน		81.00	80

จากตารางที่ 1 พบว่านวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียน วิดีทัศน์ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าประสิทธิภาพได้เท่ากับ 82.50/81.00 ร้อยละ ของคะแนนเฉลี่ยที่ทำแบบทดสอบในแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 82.50 และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำแบบ ทดสอบหลังเรียนถูกต้อง มีค่าเท่ากับ 81.00 แสดงถึงประสิทธิภาพของนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์ เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่ามีประสิทธิภาพนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ส่วนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบ สร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ ผลการศึกษาสามารถแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้นวัตกรรมแผนการจัดการ เรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับบทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ

แบบทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t-test
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน	20	6.80	2.17	2.26
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน	20	24.75	3.39	

หมายเหตุ: $t (.05, df 19) = 1.729$

จากตารางที่ 2 พบว่าคะแนนการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าคะแนนเฉลี่ยของการทำ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการเรียนรู้ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 6.80 เพิ่มขึ้นเป็น 24.75

ส่วนที่ 3 ระดับคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยนวัตกรรมแผนการจัดการเรียน การสอนรูปแบบ สร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ ผลการศึกษาสามารถแสดงในตารางที่ 3 และตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบระดับความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้นวัตกรรมแผนการจัดการเรียน การสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับบทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ

ระดับความคิดสร้างสรรค์	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	t-test
ก่อนเรียน	20	29.95	2.44	ระดับปานกลาง	9.01
หลังเรียน	20	55.75	4.19	ระดับสูง	

หมายเหตุ: $t (.05, df 19) = 1.729$

จากตารางที่ 3 ระดับความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบทดสอบวัดระดับความ คิดสร้างสรรค์หลังการเรียนรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าคะแนนขณะที่ทำแบบทดสอบวัดระดับความคิดสร้างสรรค์ก่อนการเรียนรู้ โดยมีระดับ คะแนนการทดสอบวัดระดับความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 29.95 เพิ่มขึ้นเป็น 55.75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

และเมื่อทำการศึกษาถึงความคิดสร้างสรรค์ในแต่ละองค์ประกอบ ผลการศึกษาพบว่าเมื่อพิจารณาคะแนนระดับ ความคิดสร้างสรรค์รายองค์ประกอบผลการศึกษาแสดงค่าคะแนนรายองค์ประกอบดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความคิดริเริ่ม มีระดับคะแนนการทดสอบวัดระดับความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 4.40 เพิ่มขึ้นเป็น 7.60 จากคะแนนเต็มใน องค์ประกอบนี้ 12 คะแนน หมายถึงมีระดับความคิดริเริ่มอยู่ในระดับสูง องค์ประกอบที่ 2 ด้านความคิดคล่องแคล่วมีระดับคะแนน

การทดสอบวัดระดับความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 2.35 เพิ่มขึ้นเป็น 4.15 จากคะแนนเต็มในองค์ประกอบนี้ 6 คะแนน หมายถึง มีระดับความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูง องค์ประกอบที่ 3 ด้านความคิดยืดหยุ่นมีระดับคะแนนการทดสอบวัดระดับความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 10.10 เพิ่มขึ้นเป็น 18.75 จากคะแนนเต็มในองค์ประกอบนี้ 24 คะแนน หมายถึงมีระดับความคิดยืดหยุ่นอยู่ในระดับสูง องค์ประกอบที่ 4 ด้านความคิดละเอียดลออมีระดับคะแนนการทดสอบวัดระดับความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 11.60 เพิ่มขึ้นเป็น 22.90 จากคะแนนเต็มในองค์ประกอบนี้ 30 คะแนน หมายถึงมีระดับความคิดละเอียดลอออยู่ในระดับสูง และเมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดสร้างสรรค์รายองค์ประกอบของกลุ่ม พบว่าทุกองค์ประกอบมีค่าคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบทดสอบวัดระดับความคิดสร้างสรรค์หลังการเรียนรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าคะแนนทดสอบวัดระดับความคิดสร้างสรรค์ก่อนการเรียนรู้ในทุกองค์ประกอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทุกองค์ประกอบ ดังแสดงผลการศึกษาในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบระดับความคิดสร้างสรรค์รายองค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้วัตรกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิถีทัศน์ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ

ระดับความคิดสร้างสรรค์	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	t-test
1. ความคิดริเริ่ม					
ก่อนเรียน	20	4.40	0.88	ระดับปานกลางระดับสูง	4.23
หลังเรียน	20	7.60	0.88		
2. ความคิดคล่องแคล่ว					
ก่อนเรียน	20	2.35	0.67	ระดับปานกลางระดับสูง	1.67
หลังเรียน	20	4.15	0.93		
3. ความคิดยืดหยุ่น					
ก่อนเรียน	20	10.10	1.80	ระดับปานกลางระดับสูง	6.46
หลังเรียน	20	18.75	2.17		
4. ความคิดละเอียดลออ					
ก่อนเรียน	20	11.60	2.01	ระดับปานกลางระดับสูง	2.87
หลังเรียน	20	22.90	3.21		

หมายเหตุ: $t (.05, df 19) = 1.729$

ตอนที่ 4 ระดับคะแนนความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนด้วยวัตรกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิถีทัศน์ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่ง ผลการศึกษาสามารถนำมาแสดงในรูปแบบตารางจากการศึกษาถึงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน ผลการศึกษาพบว่าเมื่อพิจารณาผลการสอบถามความคิดเห็น พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.01 หมายถึงนักเรียนมีความเห็นด้วยมากต่อกิจกรรมการเรียนการสอน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเน้นความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิถีทัศน์ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพทำให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนหัวข้อที่ตนเองสนใจได้ง่ายโดยมีค่าคะแนนความคิดเห็นเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 4.30 ข้อเสนอแนะของนักเรียนที่มีต่อวัตรกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิถีทัศน์ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ พบว่า นักเรียนชอบเรียนแบบสหการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน จากการที่นักเรียนสนใจส่งงาน มีการเข้าร่วมพูดคุยกัน มีการตั้งคำถามในระหว่างการจัดการเรียนการสอน นักเรียนเสนอแนะให้มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น ๆ เพิ่มเติม เพราะนักเรียนสามารถเรียนหรือทบทวนบทเรียนที่บ้านได้ลดปัญหาการเรียนไม่ทันเพื่อน และรู้สึกสบายใจถ้าจำเป็นต้องลาหยุดเรียน เมื่อมีการนำผลงานของนักเรียนมาจัดงานแสดงนักเรียนรู้สึกภูมิใจว่าวิชาไม่น่าเบื่อ มีผลงานที่สามารถแสดงออกถึงความสามารถของนักเรียนได้ และได้เปลี่ยนบรรยากาศการเรียนในห้องเรียน รู้สึกผ่อนคลาย และทำคะแนนได้ดีขึ้น ซึ่งระดับคะแนนความคิดเห็นสามารถแสดงได้ในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนตามนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ

หัวข้อการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น
1. การจัดการเรียนรู้รูปแบบความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น	3.95	0.76	เห็นด้วยมาก
2. การจัดการเรียนรู้รูปแบบความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ ทำให้นักเรียนเรียนได้เร็วกว่าตำรา	4.10	0.79	เห็นด้วยมาก
3. การจัดการเรียนรู้รูปแบบความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ ทำให้นักเรียนเรียนอย่างสนุกสนาน	4.00	0.79	เห็นด้วยมาก
4. การจัดการเรียนรู้รูปแบบความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ ทำให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนหัวข้อที่ตนเองสนใจได้ง่าย	4.30	0.80	เห็นด้วยมาก
5. การจัดการเรียนรู้รูปแบบความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ นักเรียนเลือกบทเรียนเฉพาะเรื่องที่ต้องการได้ง่าย	3.90	0.91	เห็นด้วยมาก
6. การจัดการเรียนรู้รูปแบบความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ ช่วยเสริมการเรียนรู้เมื่อมีเวลาว่าง	3.80	0.77	เห็นด้วยมาก
7. การจัดการเรียนรู้รูปแบบความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างอิสระ	4.05	1.00	เห็นด้วยมาก
8. การจัดการเรียนรู้รูปแบบความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ ช่วยให้นักเรียนสนใจเรียนมากขึ้น	3.95	0.83	เห็นด้วยมาก
9. การจัดการเรียนรู้รูปแบบความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ ช่วยให้นักเรียนมีความชำนาญในการใช้โปรแกรมมากขึ้น	4.20	0.89	เห็นด้วยมาก
10. ภาพ สี เสียง ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้รูปแบบความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ มีความเหมาะสม	4.05	1.89	เห็นด้วยมาก
11. ภาษาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้รูปแบบความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ เหมาะสม เข้าใจง่าย	3.85	0.88	เห็นด้วยมาก
12. นักเรียนชอบเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้รูปแบบความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ	4.00	0.92	เห็นด้วยมาก
คะแนนความพึงพอใจรวมเฉลี่ยเท่ากับ	4.01	0.07	เห็นด้วยมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำไปสู่การอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นมีค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) ตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่ามีประสิทธิภาพนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ และเมื่อผู้วิจัยนำนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษานี้

จะบ่งชี้ถึงคุณภาพของการวัดคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ทำให้สามารถเชื่อมั่นในผลการวิจัยได้อย่างชัดเจน จากการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการวิเคราะห์ข้อสอบ หรือก็คือการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบต้องดี และถูกต้อง (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2559) ต้องมีความครอบคลุมทั้งความยากของข้อสอบ (difficulty) และอำนาจจำแนกของข้อสอบ (discrimination) นอกจากนั้นการตรวจสอบ ความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อมั่น (reliability) และเมื่อเครื่องมือที่ใช้มีคุณภาพที่ดี ผลการวิจัยจะทำให้ผู้ทำไปใช้เกิดความเชื่อมั่น สามารถนำไปใช้ได้ และในขณะเดียวกันย่อมส่งผลต่อการพัฒนาทั้งในส่วนของเนื้อหาการเรียนรู้อ และเทคนิคการสอนของครู ช่วยให้ครูสามารถค้นหาข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการเรียนของนักเรียน (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2559) ซึ่งจากผลการวิจัยนี้ทำให้สามารถเชื่อมั่นในการที่จะขยายผลการใช้นวัตกรรมออกไปมากขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนรู้อเพิ่มขึ้น เพราะการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานสามารถที่จะช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น (Leasa, M. et al., 2021) ประกอบกับผู้วิจัยได้นำบทเรียนวิดีโอที่ค้น เข้ามามีส่วนในการช่วยเรื่องการเรียนรู้ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา และเรียนรู้ซ้ำในส่วนที่นักเรียนต้องการทบทวนเป็นเรื่องเฉพาะรายบุคคลก็ยิ่งทำให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานเข้ามาช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้อย่างมีนัยสำคัญ

3. การเปรียบเทียบระดับความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียนของนักเรียน พบว่าคะแนนที่ได้จากการวัดระดับความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าระดับความคิดสร้างสรรค์ที่ได้จากการทดสอบระดับความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนระดับความคิดสร้างสรรค์รายองค์ประกอบนั้นพบว่าทุกองค์ประกอบมีค่าคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบทดสอบวัดระดับความคิดสร้างสรรค์หลังการเรียนรู้อเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทุกองค์ประกอบ จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนสามารถช่วยให้เกิดความคงทนของการเรียนรู้ (Robert DiYanni, 2015) ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาพบว่าในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนได้มีการพัฒนาต่อยอดการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษาไปทำการประกอบอาชีพได้ นั้นแสดงให้เห็นว่าความรู้ที่ได้รับมีความคงทนและใช้ประโยชน์ได้จริง

4. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอที่ค้น เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ พบว่า นักเรียนชอบเรียนแบบสหการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานจากการที่นักเรียนสนใจส่งงาน มีการเข้าร่วมพูดคุยกัน มีการตั้งคำถามในระหว่างการจัดการเรียนการสอน นักเรียนสามารถเรียนหรือทบทวนบทเรียนที่บ้านได้ ลดปัญหาการเรียนไม่ทันเพื่อน และรู้สึกสบายใจถ้าจำเป็นต้องลาหยุดเรียน เมื่อมีการนำผลงานของนักเรียนมาจัดงานแสดง นักเรียนรู้สึกภูมิใจว่าวิชานี้ไม่น่าเบื่อ มีผลงานที่สามารถแสดงออกถึงความสามารถของนักเรียนได้ และได้เปลี่ยนบรรยากาศการเรียนในห้องเรียน รู้สึกผ่อนคลาย และทำคะแนนได้ดีขึ้น ซึ่งผลการศึกษาบ่งชี้ว่า การเลือกใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนครั้งนี้ประสบผลตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้วางแนวนโยบายในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่วางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ ในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยทุกช่วงวัยให้เต็มตามศักยภาพ โดยการขับเคลื่อนภายใต้วิสัยทัศน์คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่าการใช้นวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอที่ค้น เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ควรใช้ควบคู่ไปกับการสอนตามปกติในชั้นเรียน โดยครูอาจกำหนดให้นักเรียนลองเข้าไปดูวิดีโอที่ค้นก่อนวันเรียน และดูทบทวนและหัดทำการใช้โปรแกรมร่วมด้วยเพื่อจะได้เกิดทักษะการใช้งานโปรแกรมตกแต่งภาพได้ดียิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัย พบว่าการใช้นวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าการที่นักเรียนได้เรียนแบบความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานช่วยกระตุ้นนักเรียนมีความสนใจเรียนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ที่พัฒนาขึ้น ในปีการศึกษาต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อหาทางพัฒนาเครื่องมือในการเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น และใช้ได้อย่างถาวรต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ในแบบที่แตกต่างออกไป หรืออาจใช้กับการเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ ในเนื้อหาอื่น และหรือสำหรับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ

3. นวัตกรรมแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับการใช้บทเรียนวิดีโอ เรื่อง โปรแกรมการตกแต่งภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ที่พัฒนาขึ้น ควรมีการเผยแพร่ไปยังโรงเรียนอื่นที่มีการเรียนการสอนในรายวิชาเดียวกันเพื่อเป็นการทดลองในกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กนิษฐา พูลลาภ. (2563). *การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานกับการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมดุนาริ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2559). *วิธีวิทยาการประเมิน : ศาสตร์แห่งคุณค่า* (พิมพ์ครั้งที่ 6). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สังวรณ์ จัดกระโทก. (2561). *การวัดและประเมินผลสำหรับการจัดการศึกษาอิงมาตรฐาน*. จตุพร ดีไซน์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.

สุนันท์ สินธพานนท์ และคณะ. (2562). *หลากหลายวิธีสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพเยาวชนไทย*. หจก. 9119 เทคนิคพรินติ้ง.

สุวิสาข์ จรัสกมลพงศ์. (2563). *รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครู ในการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*, 31(2), 52-63.

หทัยชนก วงศ์กระจำ และ ศศิธร บัวทอง. (2561). *การประเมินโครงการจัดการเรียนการสอนแบบคิดสร้างสรรค์เป็นฐานโรงเรียนบ้านมาบแก จังหวัดนครสวรรค์. การประชุมเสนอผลงานระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8* (น. 1127-1236). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อภินันท์ จิตรกร. (2560). *การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมกันแบบผสมผสานที่ใช้เทคนิคการคิดแก้ปัญหาอนาคตเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ในการออกแบบกราฟิกสำหรับสื่อการเรียนการสอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย*, 37(1), 23-42.

สุชีรา มีอาษา, จิรพันธุ์ ศรีสมพันธุ์ และ กฤษ สินชนะกุล. (2561). *การสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานร่วมกับระบบพี่เลี้ยงอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1*. *วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 9(1), 76-84.

Robert DiYanni. (2015). *Critical and creative thinking : a brief guide for teachers*. New York: USA, Wiley-Blackwell 264 Pages.

Leasa, M. Batlolona, J.R. and Talakua, M. (2021). *Elementary Students' Creative thinking skill in Science in the Maluku Islands, Indonesia*. *Creative Studies*, 14(1), 74- 89.

การศึกษากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริง
ที่เสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

A Study of Learning Activities by Using Multimedia in Real-life
to Enhance Mathematical Communication Ability in Statistics
for Mathayomsuksa 1 Students

ARTICLE INFO

Article history:

Received 25 January 2024

Revised 30 March 2024

Accepted 17 April 2024

Available Online 29 April 2024

ธีระศักดิ์ ธนากุลวิพงษ์^{1,*}

Teerasak Thanakoolkawepong^{1,*}

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) Study the results of the learning model' effectiveness at 70/70 criterion of mathayomsuksa 1 students. 2) compare the sample' mathematical communication ability with the 70 percent criterion. The target group consisted of 22 Mathayomsuksa 1/2 students, Roong-Aroon School, Bangkok which using the purposive sampling. The research instruments were 4 lesson plans, a presentation behavior assessment form, and a measure mathematical communication ability test. Data were analyzed by determining the efficiency index and effectiveness index (E1/E2). The research statistics were mean, and standard deviation.

The research results revealed that 1) The effective of learning activities by using the learning model was at 78.79/75.25 as the research criteria. 2) There were 17 of 22 or 77.27 percent of all students who earned the mathematical ability test scores over 70 percent of full score.

KEYWORDS: MATHEMATICS COMMUNICATIONS / STATISTICS / MULTIMEDIA IN REAL-LIFE

¹ ครู โรงเรียนรุ่งอรุณ ฝ่ายมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Teacher, Roong-Aroon School (Mathayomsuksa), Bangkok, Thailand

*Corresponding author; e-Mail address : tee.teacher10@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลการทดสอบประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงที่เสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนรุ่งอรุณ จำนวน 22 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริง จำนวน 4 แผน แบบประเมินพฤติกรรมกรรมการนำเสนอ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าดัชนีประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิผล (E1/E2) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงที่เสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 70/70 โดยมีค่าเฉลี่ย 78.79/75.25 และ 2) นักเรียนจำนวน 17 คน จากนักเรียนจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 77.27 ของนักเรียนทั้งหมด มีความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

คำสำคัญ: การสื่อสารทางคณิตศาสตร์ / สถิติ / สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริง

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีเป้าหมายว่า เมื่อจบหลักสูตรต้องการให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการแก้ปัญหา การสื่อสารทางคณิตศาสตร์ การเชื่อมโยงการให้เหตุผล และการคิดสร้างสรรค์ สามารถนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ในสาระคณิตศาสตร์ที่ประกอบด้วยจำนวนและพีชคณิต การวัดและเรขาคณิต และสถิติและความน่าจะเป็น ไปประยุกต์ใช้ได้ และสามารถใช้อุปกรณ์ แหล่งข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ สามารถสื่อสาร ทำงาน แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560) แต่เป็นอย่างไรที่ทราบโดยทั่วกันว่า การจะเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน สถานการณ์ในชีวิตจริง หรือสถานการณ์ในปัจจุบันนั้นเป็นเรื่องค่อนข้างยาก จึงเป็นเหตุที่ให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าเรียนคณิตศาสตร์ไปเพื่ออะไร และทำให้เห็นว่าคณิตศาสตร์เป็นเรื่องไกลตัว (ธีระศักดิ์ ธนากุลกวีพงศ์, 2561)

การสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์เป็นหนึ่งในทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่นักเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้ โดยนักเรียนต้องสื่อสารความคิดเกี่ยวกับคณิตศาสตร์และสามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถทั่วไปของการสื่อสารจะช่วยให้นักเรียนถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ แนวคิดทางคณิตศาสตร์ หรือกระบวนการคิดของตนให้ผู้อื่นรับรู้ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน ผ่านการใช้สิ่งที่แทนความคิดทางคณิตศาสตร์ เช่น วัตถุ ภาษา รูปภาพ กราฟ สัญลักษณ์ต่าง ๆ หรือคำพูดในการสื่อสารสื่อความหมาย สรุปหรือการนำเสนอ เพื่อให้ได้มาซึ่งการรับรู้ถึงคุณค่าของวิชาคณิตศาสตร์ สามารถสื่อสาร และสื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ซึ่งการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการอภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น หรือได้ถ่ายทอดประสบการณ์ซึ่งกันและกัน จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ได้อย่างมีความหมาย อีกทั้งการสื่อสารยังช่วยให้นักเรียนมีความรู้ชัดเจนในแนวคิดและเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้ดีขึ้น เพราะคณิตศาสตร์เป็นภาษาหนึ่งที่กำหนดสัญลักษณ์ที่รัดกุมและสื่อความหมายได้ถูกต้อง เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน (NCTM, 1989; ณัฐนันท์ กล้าพุดตร, 2564; สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) นอกจากนี้สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ (2560) กล่าวถึงสาระที่ 3 สถิติและความน่าจะเป็น มาตรฐาน ค 3.1 ตัวชี้วัดที่ 1 เข้าใจและใช้ความรู้ทางสถิติในการนำเสนอข้อมูลและแปลความหมายข้อมูล รวมทั้งใช้สถิติในชีวิตจริง โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ซึ่งสถิติเป็นศาสตร์ที่มีประโยชน์ต่อการนำเสนอจากการวิเคราะห์ข้อมูลให้อ่านง่าย เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล เพราะมีการเปรียบเทียบกับสถิติย้อนหลังให้เห็นถึงสถานการณ์ว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหรือลดลง ใช้ในการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต อีกทั้งสถิติเหล่านี้จะทำให้ทราบถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์

ต่อตนเองทั้งสิ้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566)

จากการจัดการเรียนรู้บนฐาน Studio หน่วยการเรียนรู้ Cost Efficiency ของโรงเรียนรุ่งอรุณ เป็นการบูรณาการ 3 วิชา ได้แก่ 1) วิชาเศรษฐศาสตร์ ที่มีจุดหมายให้นักเรียนได้เรียนรู้ฝึกการวิเคราะห์ เชื่อมโยงสถานการณ์รอบตัวและระบบเศรษฐกิจไทย 2) วิชาคณิตศาสตร์ เนื้อหาเรื่อง สถิติ มุ่งเน้นประเด็นการอ่าน แปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ ที่พบเห็นในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และ 3) การงานอาชีพ มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ออกแบบวิธีการจัดสรรต้นทุนของตนเองได้อย่างคุ้มค่า จะเห็นว่าการจัดการเรียนรู้บนฐาน Studio นี้มุ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติบนโจทย์หรือสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริง และมีการสะท้อนแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในชั้นเรียน แต่จากการจัดการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนยังไม่สามารถพูดหรือเขียนอธิบาย เพื่อสื่อความหมาย หรือแสดงแนวคิดของตนเองอย่างเป็นลำดับขั้นตอนและถูกต้องได้ รวมทั้งนักเรียนยังใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ และเลือกใช้รูปแบบการนำเสนอได้ไม่เหมาะสมกับข้อมูลเท่าที่ควร ซึ่งนับเป็นเพียงร้อยละ 54.54 ของนักเรียนทั้งหมดที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการสอนของครูเป็นการจัดการเรียนรู้แบบทางเดียว โดยไม่ได้มุ่งเน้นการสื่อสารข้อมูล การพูดนำเสนอหน้าชั้นเรียน หรืออาจเป็นเพราะนักเรียนพบเห็นสื่อหรือรูปแบบการเรียนการสอนที่น้อยเกินไป

สำหรับการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนมีวัตถุประสงค์หลัก คือ ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทางสติปัญญา ทักษะ เจตคติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ซึ่งสื่อเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ โดยสื่อเน้นเป็นตัวกลางที่จะช่วยในการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียนสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้ง่ายขึ้น ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณค่า ชวนให้นักเรียนคิด สร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน และบรรลุวัตถุประสงค์ในคาบเรียนนั้น อีกทั้งสื่อแต่ละประเภทยังมีข้อดีและข้อด้อยที่แตกต่างกัน แต่เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดของการจัดการเรียนการสอน ครูจึงต้องจัดเตรียมสื่อหลาย ๆ ชนิดมาใช้ให้สัมพันธ์กัน เพื่อสร้างความสนใจหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ที่เรียกว่า “สื่อประสม” (จุฑาทิพย์ เรืองงาม, 2562) ทั้งนี้การเชื่อมโยงเป็นรูปแบบหนึ่งของการบูรณาการ โดยมีตัวเชื่อม คือ หัวข้อ ทักษะ เจตคติ ความคิดรวบยอดหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือกระบวนการ ซึ่งจะทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ลึกซึ้งขึ้น เห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหา มองเห็นคณิตศาสตร์เป็นเรื่องใกล้ตัว ทำให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นสำหรับการเรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างมีความหมาย (Coxford, 1995; NCTM, 2000) นั่นหมายถึงการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมจึงมีความเหมาะสมในการเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงเป็นอย่างมาก อีกทั้งในปัจจุบัน สื่อมีความหลากหลายสำหรับเป็นช่องทางในการรับข้อมูลมากขึ้น การใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงจึงมีความสัมพันธ์กับสาระวิชาสถิติ และวิชาสถิติยังเป็นสาระที่เหมาะสมกับการสื่อสารทางคณิตศาสตร์อีกด้วย ดังนั้น การใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงมีประโยชน์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียน จูงใจผู้เรียนให้เกิดความสนใจ ไม่เบื่อหน่าย และเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วเพราะได้เรียนจากสื่อที่หลากหลายและเข้ากับตนเองแล้ว ทั้งนี้เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้จากสื่อที่หลากหลาย อาจทำให้การสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ด้านการพูดหรือเขียนอธิบายแนวคิด การแปลความหมายข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ด้วยเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจในศึกษาผลการทดสอบประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงที่เสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งเป็นเกณฑ์ของคะแนนในระดับดี อีกทั้งยังเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อเสริมสร้างทักษะในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ หรือทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในด้านอื่น ๆ หรือในวิชาอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลการทดสอบประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงที่เสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงกับเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้องเรียนที่ 1 วิชา Financial Literacy Studio หน่วยการเรียนรู้ Cost Efficiency ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนรุ่งอรุณ จำนวน 22 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

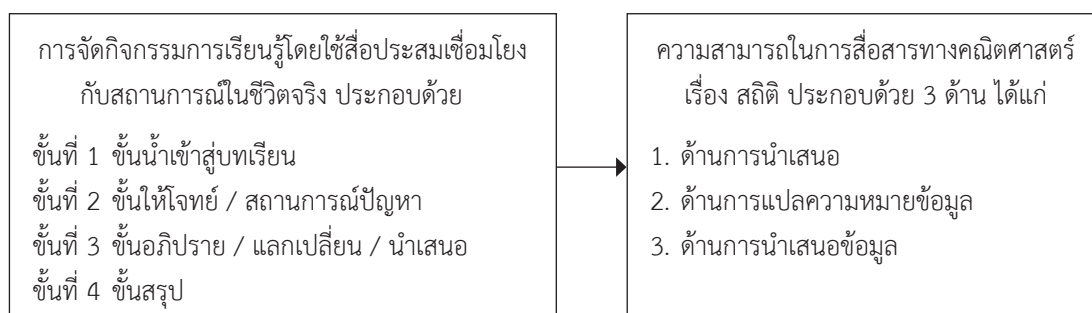
กรอบแนวคิด

โรงเรียนรุ่งอรุณ มีการจัดการเรียนรู้ 3 ภาคเรียน ใน 1 ปีการศึกษา และเป็นการจัดการเรียนรู้บนฐาน Studio ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การจัดการเรียนรู้บนฐาน Studio ของโรงเรียนรุ่งอรุณ

ชั้น / ภาคเรียน	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2	ภาคเรียนที่ 3
ม.1/1	Social Science for Life Studio	Financial Literacy Studio	Life Decode Studio
ม.1/2	Financial Literacy Studio	Life Decode Studio	Social Science for Life Studio
ม.1/3	Life Decode Studio	Social Science for Life Studio	Financial Literacy Studio
ม.1/4	Financial Literacy Studio	Social Science for Life Studio	Life Decode Studio

จากตารางที่ 1 Financial Literacy Studio หน่วยการเรียนรู้ Cost Efficiency (การรู้จักต้นทุนในทุกมิติ) เป็นการบูรณาการ 3 วิชา ได้แก่ เศรษฐศาสตร์ คณิตศาสตร์ (เนื้อหาชีวิต) และการงานอาชีพ โดยมีการจัดการเรียนรู้จำนวน 11 คาบเรียน ต่อ 1 สัปดาห์ มุ่งเน้นการเรียนรู้เชิงบูรณาการคุณค่าสู่ชีวิต ผ่านการลงมือปฏิบัติบนโจทย์หรือสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริง กล้าร่วมสะท้อนและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งสามารถนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงที่เสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คือ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน ประกอบด้วย แผนที่ 1 จำนวน 6 คาบเรียน แผนที่ 2-4 แผนละ 4 คาบเรียน รวมทั้งสิ้น 18 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมทางภาษาที่ใช้ โดยรายการประเมินในแผนการจัดการเรียนรู้จะต้องมีค่าเฉลี่ยในทุกรายการประเมินตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ซึ่งจากการหาค่าเฉลี่ยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.48 ที่แปลได้ว่า เหมาะสมมาก

2. เครื่องมือสำหรับการวัดความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริง ประกอบด้วย

2.1 แบบประเมินความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ด้านการนำเสนอ เป็นการประเมินการพูดอธิบายความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา และการใช้ท่าทางในการนำเสนอแนวคิดหน้าชั้นเรียน โดยใช้เกณฑ์การประเมินด้านการนำเสนอที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งผู้วิจัยทำการปรับปรุงเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ด้านการนำเสนอ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้มีคุณภาพตามที่กำหนด

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ด้านการแปลความหมายข้อมูล และด้านการนำเสนอข้อมูลหลังเรียน จำนวน 2 ข้อ โดยผู้วิจัยทำการคัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป รวมทั้งทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้มีคุณภาพตามที่กำหนด จากนั้นนำแบบทดสอบด้านการแปลความหมายข้อมูล จำนวน 2 ข้อ (ใช้กับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 1 ข้อ) และด้านการนำเสนอข้อมูล จำนวน 2 ข้อ (ใช้กับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 1 ข้อ) ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นนักเรียนชั้น ม.1/2 ที่ผ่านการเรียน Financial Literacy Studio หน่วยการเรียนรู้ Cost Efficiency ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 22 คน โดยมีเกณฑ์การกำหนดค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.2-0.8 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป พบว่า

2.2.1 แบบทดสอบสำหรับการแปลความหมายข้อมูล โดยการเขียนอธิบายแนวคิดหรือแสดงความสัมพันธ์ของสถานการณ์ในชีวิตจริงที่กำหนดให้ โดยใช้เกณฑ์ประเมินการแปลความหมายข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีค่าความยากง่ายได้แก่ 0.38 และ 0.59 ค่าอำนาจจำแนก ได้แก่ 0.27 และ 0.40

2.2.2 แบบทดสอบการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ โดยแปลงสถานการณ์ในชีวิตจริงให้อยู่ในรูปแบบแผนภาพ แผนภูมิ ตาราง กราฟ หรือการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่เหมาะสม จำนวน 1 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ประเมินการนำเสนอข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีค่าความยากง่าย ได้แก่ 0.43 และ 0.55 ค่าอำนาจจำแนก ได้แก่ 0.35 และ 0.49 จากนั้นผู้วิจัยทำการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.76 แสดงว่าแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง ก่อนนำแบบทดสอบไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงที่เสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ จำนวน 4 แผน รวมทั้งสิ้น 75 คะแนน ซึ่งมีขั้นตอนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียน และสร้างความสนใจให้ผู้เรียนอยากรู้ อยากเห็น อยากคิด อยากทำ รวมถึงเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นให้โจทย์ / สถานการณ์ปัญหา เป็นการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ผ่านการใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริง ประกอบด้วย คอมพิวเตอร์ช่วยสอน แบบฝึกหัด เกม หรือโปสเตอร์ สถานการณ์ในชีวิตจริง รวมถึงการให้นักเรียนลงมือกระทำหรือปฏิบัติกิจกรรมตามโจทย์หรือสถานการณ์ปัญหาที่ครูกำหนด

ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปราย / แลกเปลี่ยน / นำเสนอ เป็นขั้นร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือเสนอในสิ่งที่นักเรียนได้ลงมือกระทำหรือปฏิบัติกิจกรรมตามโจทย์หรือสถานการณ์ปัญหาที่ครูกำหนด

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป เป็นขั้นสรุปสิ่งที่ได้เรียนผ่านมาในคาบเรียน โดยสรุปทั้งด้านความรู้ ความคิด เจตคติ และทักษะที่ผู้เรียนได้รับ

2. ผู้วิจัยประเมินพฤติกรรมการนำเสนอของกลุ่มเป้าหมายท้ายคาบเรียนที่ 4 และให้กลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ด้านการแปลความหมายข้อมูล และด้านการนำเสนอข้อมูล หลังเรียนแบบทดสอบละ 1 ข้อ รวมทั้งสิ้น 45 คะแนน แสดงวิธีดำเนินการและการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ลำดับในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงที่เสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ

แผนที่	หน่วยการเรียนรู้ / หัวเรื่อง	จำนวนคาบ	เวลา (นาที)
1	การวิเคราะห์สถานการณ์ในชีวิตจริงและหลักการนำเสนอที่ดี	6	300
2	การแปลความหมายข้อมูล	4	200
3	การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ	4	200
4	การแปลความหมาย การสร้างรูปแบบการนำเสนอข้อมูลที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริง และการนำเสนอ	4	200
	ประเมินพฤติกรรมการนำเสนอ และทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ หลังเรียน	2	100

3. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการรวบรวมมาทำการวิเคราะห์เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงที่เสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ โดยหลักการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงที่เสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีเกณฑ์กำหนดสำหรับการพิจารณาตรวจสอบ E1/E2 คือ 70/70 ทั้งนี้ E1 หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการจากร้อยละของค่าเฉลี่ยของคะแนนที่นักเรียนได้จากการจัดกิจกรรมระหว่างเรียน และ E2 หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์จากร้อยละของค่าเฉลี่ยของคะแนนนักเรียนที่ได้จากแบบประเมินพฤติกรรมการนำเสนอ และการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ด้านการแปลความหมายข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล หลังเรียน ซึ่งใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

2. เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ใช้แหล่งข้อมูลจากคะแนนพฤติกรรมการนำเสนอ และการแสดงออกในแบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ด้านการแปลความหมายข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล หลังเรียน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การศึกษากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงที่เสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลการดำเนินงานวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ศึกษาผลการทดสอบประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงที่เสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ร้อยละคะแนนเฉลี่ยของประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) และ ร้อยละคะแนนเฉลี่ยของประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) แสดงค่าดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบประสิทธิภาพการจัดการจัดการการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงที่เสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จำนวนนักเรียน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)			ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)		
	คะแนนเต็ม	คะแนนรวมทั้งหมด	คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ	คะแนนเต็ม	คะแนนรวมทั้งหมด	คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ
22 คน	75	1300	78.79	45	745	75.25
ประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 78.79/75.25						

จากตารางที่ 3 พบว่า การทดสอบประสิทธิภาพจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงที่เสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 70/70 โดยมีค่าเฉลี่ย 78.79/75.25

2. เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการจัดการโดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

	นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม	นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม	รวม
จำนวนนักเรียน (คน)	17	5	22
ร้อยละ	77.27	22.73	100

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ น้อยกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม จำนวน 5 คน จากนักเรียนจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22.73 ของนักเรียนทั้งหมด และมีนักเรียนจำนวน 17 คน จากนักเรียนจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 77.27 ของนักเรียนทั้งหมด ที่มีคะแนนมากกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

อภิปรายผล

1. ศึกษาผลการทดสอบประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 จากการจัดการจัดการการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงที่เสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงที่เสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ จำนวน 4 แผน ซึ่งใช้ในการหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) แบบประเมินความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ด้านการนำเสนอ แบบทดสอบวัดความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ด้านการแปลความหมายข้อมูล และด้านการนำเสนอข้อมูล ซึ่งใช้ในการหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงที่เสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 70/70 โดยมีค่าเฉลี่ย 78.79/75.25 เป็นเพราะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทุกชิ้นผ่านการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยทำการทดสอบค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบก่อนทำการทดลองกับนักเรียนเป้าหมาย อีกทั้งประสิทธิภาพของกระบวนการ (78.79) มากกว่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (75.25) อยู่ร้อยละ 3.54 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ซัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ที่กล่าวถึงการตีความหมายผลการ

คำนวณ ประเด็นความคลาดเคลื่อนของผลลัพธ์ว่า หากสื่อหรือชุดการสอนได้รับการออกแบบได้อย่างมีคุณภาพแล้ว ค่า E1/E2 ที่ได้จากการทดสอบประสิทธิภาพจะใกล้เคียงกันและห่างกันไม่เกินร้อยละ 5 นั้นหมายถึง กิจกรรมที่ให้นักเรียนทำระหว่างเรียนกับการสอบหลังเรียนมีความสมดุลกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าสื่อประสมที่ใช้ในการวิจัยนี้มีความหลากหลาย เช่น 1) คอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ได้ผ่านขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน ใช้สื่อมัลติมีเดียทั้งตัวอักษร ภาพ แสง สี เสียง รวมถึงภาพเคลื่อนไหว เนื้อหาต้องมีความถูกต้องครบถ้วนตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับ วริยา เย็นเปิง (2563) ศึกษาการพัฒนาคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ส่งเสริมทักษะด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ประสิทธิภาพของสื่อการเรียนที่ส่งเสริมทักษะด้านภาษาเพื่อสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 86/89 อีกทั้ง Bump (2004) ทำการศึกษาผลการใช้สื่อประสมทางคอมพิวเตอร์ในโปรแกรมการสอนคณิตศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนในวิทยาลัย Southeast ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการคณิตศาสตร์ที่ใช้สื่อประสมทางคอมพิวเตอร์ในการสอนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ 2) แบบฝึกหัด เป็นสื่อการจัดการเรียนรู้ในลักษณะโจทย์หรือสถานการณ์ปัญหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อฝึกฝนนักเรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ และบรรลุจุดประสงค์ผู้สอนที่ต้องการผ่านการลงมือกระทำหรือปฏิบัติตามโจทย์หรือสถานการณ์ปัญหาที่กำหนด สอดคล้องกับ นริศรา ธรรมนันทา (2563) ได้ทำการศึกษาความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในชั้นเรียนที่ใช้การเรียนรู้ที่เน้นปัญหาเป็นฐาน พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับดี โดยที่ความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การเขียนอธิบายจากกราฟ การวาดกราฟ และการเขียนอธิบายโดยใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ โดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในด้านการเขียน อธิบายโดยใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์สูงที่สุด ในขณะที่คะแนนเฉลี่ยรองลงมาคือด้านการวาดกราฟ และคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการเขียนอธิบายจากกราฟ 3) เกม เป็นสื่อการจัดการเรียนรู้ที่จำเป็นต้องมีกฎ กติกา และการอธิบายจากผู้สอนก่อนเล่น ช่วยให้ผู้เล่นเกิดความสนใจ มีความสนุกสนาน ทำให้ผู้เล่นรู้สึกอยากแข่งขัน เสริมสร้างความสามัคคี คลายความตึงเครียด ทำให้ผู้เล่นเกิดแรงจูงใจและเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ตามที่คุณสอนต้องการได้ สอดคล้องกับ ประมินทร์ ธัญญะภู (2566) ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมทางคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร และการนำเสนอทางคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมทางคณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ (E1/E2) เท่ากับ 73.64/73.97 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 70/70 ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ Brawley (1995) ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ระหว่างการสอนด้วยบทเรียนสื่อประสมกับการสอนแบบปกติในเด็กเรียนช้า พบว่า กลุ่มทดลองที่ใช้บทเรียนสื่อประสมโดยมีอุปกรณ์และสื่อการสอนจำนวน 12 ชุด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ มาจากการประเมินพฤติกรรมการนำเสนอ และแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการแปลความหมายข้อมูล และด้านการนำเสนอข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนจำนวน 17 คน จากนักเรียนจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 77.27 ของนักเรียนทั้งหมด มีความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ หลังได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม เนื่องจาก สื่อประสมเป็นสิ่งทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ ไม่เบื่อหน่ายเพราะมีการเปลี่ยนสิ่งเร้าอยู่ตลอดเวลา ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ที่กว้างขวางขึ้น เข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้นหรือค้นพบวิธีการเรียนได้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็ว นักเรียนที่เก่งและอ่อนได้รับความรู้ตามความสามารถและความพร้อมของแต่ละบุคคล เพราะได้เรียนจากสื่อที่มีความหลากหลาย อีกทั้งผู้วิจัยเห็นว่าสื่อประสมที่สามารถเสริมสร้างการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้แล้ว ควรเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริง สอดคล้องกับ อัมพร ม้าคอง (2553) กล่าวว่า การเชื่อมโยงคณิตศาสตร์เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงการใช้งานของคณิตศาสตร์ในชีวิตจริงที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไป มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการเรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างมีความหมาย ช่วยให้นักเรียนเข้าใจคณิตศาสตร์ เห็นความสำคัญ

ประโยชน์ และคุณค่าของคณิตศาสตร์ที่สามารถนำไปใช้กับศาสตร์อื่นได้ ทั้งนี้ผลการวิจัยสอดคล้องกับ จุฑาทิพย์ เรืองงาม (2562) ได้พัฒนาสื่อประสม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศ Yeubun (2019) ทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ที่มีต่อความสามารถด้านการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ตามบุคลิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์มีความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเดิม และการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์จะได้ดีกับนักเรียนที่มีบุคลิกกล้าแสดงอยู่แล้วอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากสื่อมีความหลากหลาย และน่าสนใจ แต่สิ่งที่ครูต้องตระหนักคือ สื่อเป็นเพียงอุปกรณ์สำหรับช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจบทเรียนหรือเนื้อหามากขึ้น รวดเร็วขึ้น แต่สื่อไม่สามารถทดแทนครูได้ ครูจึงควรคอยให้คำแนะนำ ชี้แนะ คลายความสงสัยหรือความกังวล ตามบริบท ความสามารถของนักเรียนในแต่ละคนหรือตามสื่อแต่ละประเภทที่นักเรียนเลือกใช้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงร่วมกับศาสตร์อื่น ๆ เพื่อสร้างความสนใจให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในทุกสาขาวิชา
2. ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริง เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านอื่น เช่น การแก้ปัญหา หรือการคิดสร้างสรรค์ อาทิ การให้นักเรียนร่วมออกแบบสื่อที่สอดคล้องหรือตอบสนองสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริงได้ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จุฑาทิพย์ เรืองงาม. (2562). การพัฒนาสื่อประสมเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารศาสตร์การศึกษาและพัฒนามนุษย์*, 3(2), 30-42.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 5(1), 7-20.
- ณัฐนันท์ กล้าบุตร. (2564). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ เรื่อง สถิติ (2) โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 38(104), 221-232.
- ธีระศักดิ์ ธนากุลกวีพงศ์. (2561). การวิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทาง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- ปรมินทร์ ธัญญะภู. (2566). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมทางคณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารและการนำเสนอทางคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นริศรา ธรรมนันทา. (2563). ความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในชั้นเรียนที่ใช้การเรียนรู้ที่เน้นปัญหาเป็นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 31(3), 81-98.

- วริยา เย็นเปิง. (2563). การพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ส่งเสริมทักษะด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5* (น. 282-290). สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้
คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
<https://www.scimath.org/e-books/8380/8380.pdf>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566, 22 พฤษภาคม). *ประโยชน์ของข้อมูลสถิติ*. สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/known/estat2_2.html
- อัมพร ม้าคอง. (2553). *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ : การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ*. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- Coxford, A. F. (1995). *The Case of Connection. In Connecting Mathematics across The Curriculum*.
Reston Virginia: National Council of Teacher of Mathematics (NCTM).
- Brawley, O. D. (1995). *A Study of Evaluation the Effect of Using Multimedia Instructional Models to
teach Time-Telling to Retarded Learners Dissertation Abstracts International*. 35, 4280-A.
- Bump, D. E. (2004) *The effect of a Computer Multimedia Interactive Mathematics Program on the
Mathematics Achievement of Developmental Mathematics College Students*. Dissertation
Ed.D. University of Houston.
- The National Council of Teachers of Mathematics (NCTM). (1989). *Curriculum and Evaluation Standards
for School Mathematics*. National Council of Teacher of Mathematics.
- The National Council of Teachers of Mathematics (NCTM). (2000). *Principles and Standards for School
Mathematics*. National Council of Teacher of Mathematics.
- Yeubun, I.Z.S., Noornia, A., Ambarwati, L. (2019). The Effect of Jigsaw Cooperative Learning Methods on
Mathematical Communication Ability Viewed Based on Student Personality. *Formatif : Jurnal
Ilmiah Pendidikan MIPA*, 9(4), 333-338.

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน
ด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Components and Indicators of Administrative Processes for Developing
the Students' Intellectual Potential in Multiple Intelligences towards Specific
Abilities in Secondary School Under the Office of
the Basic Education Commission

ARTICLE INFO

Article history:

Received 12 February 2024

Revised 5 April 2024

Accepted 17 April 2024

Available Online 29 April 2024

จิรสุดา เรืองเพ็ง^{1,*}, รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ²,
อมลวรรณ วีระธรรมโม³ และ ศิลป์ชัย สุวรรณมณี⁴

Jirasuda Ruangpheng^{1,*}, Rungchatchadaporn Vehachart²,

Amonwan Weeratham³ and Sinchai Suwanmanee⁴

ABSTRACT

This research aims to study the components and indicators of administrative processes for developing the students' intellectual potential in multiple intelligences towards specific abilities in the secondary schools under the Office of the Basic Education Commission. The target group consisted of 8 students which using the purposive sample sampling. The components were collected from the related document and researches. The content and indicators were collected from the 8 experts who experienced the student's intellectual potential in multiple intelligences. The research tool was a semi-constructed interviews. Regarding the 5 experts evaluated the feasibility of the components and indicators of administrative processes as 60 percent as the Bloom's theory.

The research results revealed that there were 7 components and 39 indicators: 1) Vision, goals, policies, and strategies; 5 indicators 2) Organizational administrative structure; 5 indicators 3) Resource mobilization and allocation; 6 indicators 4) Curriculum development and multiple intelligences activities development; 6 indicators 5) Staff development; 5 indicators 6) Involvement of relevant stakeholders; 6 indicators and 7) Direction, guidance, monitoring, and evaluation; 6 indicators, more over, each indicator was over 60% of the criteria.

¹ หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ประเทศไทย

Doctor of Education, Educational Administration, Faculty of Education, Thaksin University, Thailand.

² รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ประเทศไทย

Associate Professor, Faculty of Education, Thaksin University, Thailand.

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ประเทศไทย

Assistant Professor, Faculty of Education, Thaksin University, Thailand.

⁴ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ประเทศไทย

Lecturer, Faculty of Education, Thaksin University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : jirasudamv@gmail.com

KEYWORDS: COMPONENTS / INDICATORS / ADMINISTRATIVE PROCESSES / MULTIPLE INTELLIGENCE / SPECIFIC ABILITIES

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทางในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้องค์ประกอบ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และตัวบ่งชี้โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญา ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญา จำนวน 5 คน ประเมินความเป็นไปได้ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 60 ขึ้นไป ตามแนวทางของบลูม (Bloom, 1968)

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนในด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทางในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบ มี 39 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย นโยบาย และกลยุทธ์ มี 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 การจัดโครงสร้างการบริหาร มี 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 การระดมและจัดสรรทรัพยากร มี 6 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาพหุปัญญา มี 6 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 5 การพัฒนาบุคลากร มี 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 6 การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มี 6 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ 7 การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล มี 6 ตัวบ่งชี้

คำสำคัญ: องค์ประกอบ / ตัวบ่งชี้ / กระบวนการบริหาร / พหุปัญญา / ความสามารถเฉพาะทาง

บทนำ

การจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพได้นั้น ต้องคำนึงถึงศักยภาพที่แตกต่างกันของเด็กด้วย เนื่องจากตามธรรมชาติของเด็กทุกคนล้วนมีศักยภาพที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ตามแนวคิดของการ์ดเนอร์ (Gardner, 2011) ได้อธิบายให้เห็นถึงความสามารถที่หลากหลายของมนุษย์ว่าสติปัญญาของมนุษย์มีหลายด้านที่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับว่าใครจะโดดเด่นในด้านไหนบ้าง ซึ่งแต่ละด้านผสมผสานกันแสดงออกมาเป็นความสามารถในเรื่องใด เป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนไป ถือเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก โดยในทุก ๆ ประเทศจะมีกลุ่มบุคคลที่มีศักยภาพสูงโดดเด่นเหนือกว่าบุคคลในวัยเดียวกันอยู่จำนวนหนึ่ง เรียกว่าเด็กปัญญาเลิศหรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ (Gifted Child) ซึ่งผลการวิจัยของประเทศต่าง ๆ มีข้อค้นพบที่ตรงกันว่า หากเด็กเหล่านี้ได้รับการเอาใจใส่ดูแล มีการพัฒนาความสามารถอย่างถูกต้องเหมาะสมตั้งแต่วัยเยาว์ ความสามารถที่โดดเด่นในหลากหลายสาขาที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคล จะนำไปสู่การสร้างสรรคผลงานที่มีคุณประโยชน์อย่างอนันต์ต่อสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

จากหลักการที่ว่าเด็กทุกคนล้วนมีศักยภาพที่แตกต่างกัน ดังนั้นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบศักยภาพของตนเอง เพื่อที่จะได้พัฒนาให้มีความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล (นรนนธวรรณ หมอแก้ว, 2563) และด้วยศักยภาพที่แตกต่างกันของผู้เรียนดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้รัฐบาลได้ออกกฎหมาย นโยบาย และแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษในด้านต่าง ๆ ที่ไม่ได้เน้นเฉพาะด้านวิชาการ ได้รับการพัฒนาจนบรรลุศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) จากการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษในด้านต่าง ๆ ได้รับการพัฒนาจนบรรลุศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล ทำให้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดตั้งโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถ

พิเศษขึ้น เพื่อสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) และแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2566-2570) อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาข้อมูลการจัดโครงการส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยที่ผ่านมา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) พบปัญหาที่สำคัญ คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนทั่วไป ทำให้การส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร อีกทั้งคนทั่วไปยังมีความเข้าใจผิดว่าเด็กเหล่านี้เป็นเด็กที่เรียนดีเยี่ยม มีเชาวน์ปัญญาสูง สามารถจัดการและช่วยเหลือตนเองได้ตั้งอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ หรือได้รับคำแนะนำจากบุคคลรอบข้าง จากพ่อแม่ และครูอาจารย์ ทั้งที่ความเป็นจริงเด็กที่มีความสามารถพิเศษเหล่านี้ หากไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลและพัฒนาศักยภาพอย่างถูกต้องเหมาะสมตั้งแต่เยาว์วัย ความเป็นอัจฉริยภาพ อาจไม่เกิดขึ้นได้เลย และอาจหายไปในที่สุด นับเป็นการสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่ายิ่งต่อการพัฒนาประเทศไปอย่าง น่าเสียดาย ยิ่งไปกว่านั้นอาจทำให้เกิดกลุ่มนี้เกิดปัญหาทางจิตใจ รู้สึกเก็บกด คับข้องใจ หรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน อาจใช้ความรู้ความสามารถไปในทางที่ผิด กลายเป็นปัญหาสังคม ทั้งที่เด็กกลุ่มนี้มีศักยภาพพอที่จะสร้างความเป็นอัจฉริยภาพ ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ และเป็นผู้นำทางสังคมได้

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ปัญหาในด้านการบริหารจัดการ ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคที่ต้องการแก้ไขหลายประการ ทั้งในด้านโครงสร้าง ระบบ และกลไกในการบริหารจัดการ หรือด้านองค์ความรู้ ที่ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องยังมีความเข้าใจผิดและไม่ทราบแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมในด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ อีกทั้งยังขาดแคลนทรัพยากรทางการจัดการศึกษา โดยเฉพาะบุคลากรที่มีความรู้ และประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ที่ได้ระบุถึงปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการเกี่ยวกับผู้มีความสามารถพิเศษในประเทศไทย พบว่า มีปัญหาและอุปสรรค คือ ปัญหาขาดบุคลากรที่มีความรู้ นโยบายของส่วนกลางไม่ชัดเจน ขาดทรัพยากร อาคารสถานที่ สื่อวัสดุอุปกรณ์การศึกษาด้านการบริหารจัดการไม่ดีพอ หลักสูตรไม่ยืดหยุ่น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองน้อย ไม่มีเกณฑ์การพิจารณาคัดแยกเด็กและการวัดประเมินผลที่ดี และไม่มีความหมายและระเบียบที่เอื้อให้มีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทางของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะทำให้นักเรียนเหล่านี้ได้รับการเอาใจใส่ดูแล มีการพัฒนาความสามารถอย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งความสามารถที่โดดเด่นในนักเรียนแต่ละคน จะนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณประโยชน์อย่างอนันต์ต่อสังคมได้ แต่พบว่าการจัดการศึกษาดังกล่าวที่ผ่านมายังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่หลายประการ โดยเฉพาะปัญหาด้านกระบวนการบริหาร ซึ่งหลาย ๆ โรงเรียนยังขาดแนวทางหรือวิธีการในการบริหารจัดการ ไม่ทราบว่าการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญหานั้น ควรดำเนินการจัดการในด้านใดบ้าง และมีวิธีการดำเนินการอย่างไร และที่ผ่านมายังไม่พบงานวิจัยที่ได้ศึกษาถึงกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญา ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทางของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานด้านการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญา ทำให้นักเรียนมีความสามารถเฉพาะทางที่เป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของแต่ละบุคคล

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีการวิจัย

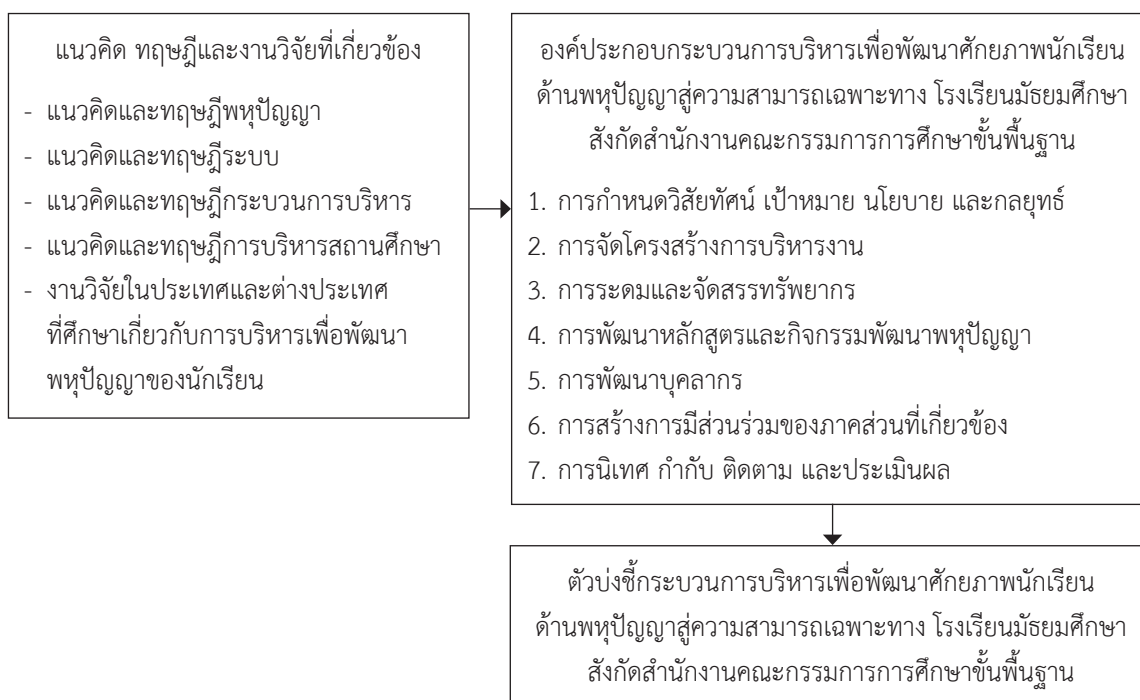
ผู้ให้ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

1. ผู้วิจัยกำหนดองค์ประกอบกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งประเภทหนังสือ ตำรา รายงานการวิจัยโดยนิต นักศึกษา และนักวิชาการในมหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งทุกประเภทของเอกสาร จำนวน 20 เรื่อง จากแหล่งข้อมูลห้องสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ และเว็บไซต์ออนไลน์ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกเอกสารที่นำมาศึกษาเป็นเอกสารที่มีการศึกษามาแล้วไม่เกิน 8 ปี (พ.ศ. 2560-2567)

2. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Selection Interview Protocol) ซึ่งกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (Purposive Selection) เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวบ่งชี้กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย นักวิชาการหรืออาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน ผู้บริหารการศึกษาที่กำลังดูแล มีบทบาท และ / หรือมีประสบการณ์ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษามีประสบการณ์บริหารโครงการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน และครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีประสบการณ์จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในโรงเรียนมัธยมศึกษา อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 2 คน

3. ประเมินความเป็นไปได้ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ และ / หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 5 คน ประกอบด้วย นักวิชาการหรืออาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 1 คน ผู้บริหารการศึกษา ที่กำลังดูแล มีบทบาท และ / หรือมีประสบการณ์ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษามีประสบการณ์บริหารโครงการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน และครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีประสบการณ์ทางการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในโรงเรียนมัธยมศึกษา อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 2 คน

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และแบบประเมิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นแบบสัมภาษณ์การวิจัยในระยะที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Selection Interview Protocol) เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวบ่งชี้กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยวิธีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษา วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีพหุปัญญา แนวคิดและทฤษฎีระบบแนวคิดและทฤษฎีกระบวนการบริหาร แนวคิดและทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารเพื่อพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง 2) ยกร่างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างภายใต้องค์ประกอบ 7 องค์ประกอบหลัก 3) เสนอร่างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างต่อคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคุณวุฒิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของเครื่องมือ 4) ปรับปรุงร่างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาคุณวุฒิพนธ์ แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน และ 5) เนื้อหาประเด็นในการสัมภาษณ์ครอบคลุมเกี่ยวกับตัวบ่งชี้กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง มีประเด็นต่อไปนี้ คือ (1) กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้าน พหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง (2) ท่านคิดว่าองค์ประกอบย่อยเกี่ยวกับกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีตัวบ่งชี้อะไรบ้าง ที่นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญา

2. แบบประเมินความเป็นไปได้ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมิน ดังนี้ 1) ศึกษาวรรณกรรมเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ 2) จัดทำร่างแบบประเมิน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบประเมิน โดยนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทางที่ได้จากการสัมภาษณ์ในการวิจัยระยะที่ 1 มาจัดทำแบบประเมิน จำนวน 39 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่มีความเป็นไปได้ และคะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ ว่าองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่มีความเป็นไปได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) 3) ส่งร่างแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา แล้วนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) กำหนดเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.50 ถึง 1.00 ปรากฏว่า พบว่า ตัวบ่งชี้กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทางในทุกตัวบ่งชี้ มีค่าดัชนี ความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.50-1.00 แสดงว่าข้อคำถามมีความตรงตามเนื้อหา สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) 4) ปรับปรุงร่างแบบประเมินตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 5) นำร่างแบบประเมินไปทดลองใช้กับผู้อำนวยการโรงเรียน / รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้พัฒนานักเรียนด้านพหุปัญญา / ผู้รับผิดชอบโครงการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Methods) (กลียา วานิชย์บัญชา, 2561) กำหนดเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่น ไม่ต่ำกว่า 0.70 ปรากฏว่า ร่างแบบประเมินมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.816 แสดงว่าร่างแบบประเมินมีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้ได้ และ 6) จัดทำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์นำไปเก็บข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญา จำนวน 5 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่เผยแพร่ จากหนังสือ เอกสาร ตำรา รายงานการวิจัยโดยนิต นักศึกษาและนักวิชาการ ในมหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่าง ๆ แหล่งข้อมูลที่ได้จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ และเว็บไซต์ ข้อมูล ประกอบด้วย

แนวคิดและทฤษฎีปัญหา แนวคิดและทฤษฎีระบบ แนวคิดและทฤษฎีกระบวนการบริหาร แนวคิดและทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา และงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารเพื่อพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง แล้วจึงนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวบ่งชี้กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน เพื่อขออนุญาตและแจ้งความประสงค์ในการขอสัมภาษณ์ในหัวข้อที่กำหนด พร้อมกับส่งแบบสัมภาษณ์ให้กับแต่ละท่านล่วงหน้า

2) นัดหมายวัน เวลา และสถานที่สำหรับการสัมภาษณ์

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่นัดหมาย ในลักษณะการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Selection Interview) โดยประเด็นที่สัมภาษณ์เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้ของกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการสังเกตและจดบันทึกควบคู่กับการสัมภาษณ์ด้วย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมิน

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินความเป็นไปได้ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญา จำนวน 5 คน ตามขั้นตอน ดังนี้

1) เสนอคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ ให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบประเมินไปยังผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน

2) ส่งแบบประเมิน พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบประเมิน รวมทั้งของจดหมายติดแสตมป์เจ้าหน้าที่ของผู้วิจัย ไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

3) ตรวจสอบการส่งคืนแบบประเมินจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตามระยะเวลาที่กำหนด พร้อมโทรศัพท์ติดตามกรณีไม่ได้รับแบบประเมินกลับจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ หากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่ได้รับแบบประเมิน ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบประเมินพร้อมทั้งของจดหมายติดแสตมป์เจ้าหน้าที่ของผู้วิจัย ไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแหล่งต่าง ๆ มาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดเป็นองค์ประกอบหลักเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การลดทอนข้อมูลการสร้างข้อมูลสรุป

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ในระยะที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด เพื่อต้องการทราบตัวบ่งชี้กระบวนการบริหารกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การลดทอนข้อมูลการสร้างข้อมูลสรุป

3. การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเป็นแบบประเมินชนิดเลือกตอบ โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 60 ขึ้นไป ตามแนวทางของบลูม (Bloom, 1968) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) รวมทั้งการปรับรายละเอียดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน พบว่า ตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ มี 39 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย นโยบาย และกลยุทธ์ มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ (1) กำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของการพัฒนาศักยภาพนักเรียนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของโรงเรียน (2) สร้างค่านิยมร่วมและวิสัยทัศน์ร่วมในการพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน ระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา (3) กำหนดนโยบาย กลยุทธ์ที่ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางและวิธีปฏิบัติที่ดี ในการนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ (4) ผู้บริหารชี้แจงนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียนให้บุคลากรทุกคนรับทราบ อย่างมีจิตวิทยา และมีศิลปะในการสื่อสาร และ (5) จัดทำแผนงานเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาของนักเรียน 2) การจัดโครงสร้างการบริหาร มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ (1) กำหนดรูปแบบองค์กรที่มีกฎ ระเบียบ และข้อกำหนดต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มุ่งสู่เป้าหมายร่วมกัน (2) จัดโครงสร้างการบริหารงานแบบมีความยืดหยุ่น และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ (3) กำหนดขั้นตอนให้บุคลากรทุกคนทราบถึงบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน (4) กำหนดโครงสร้างการบริหารในลักษณะของสายการบังคับบัญชา โดยผู้บังคับบัญชามอบหมายอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนกันลงไป และ (5) จัดรวบรวมกระบวนการทำงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน ให้เข้ามาอยู่ในหน่วยงานใหญ่เดียวกัน ทำงานร่วมกัน 3) การระดมและจัดสรรทรัพยากร มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ (1) ระดมเงินทุนจากผู้ปกครองในการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร (2) จัดทำแผนการจัดกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เพื่อหาทุนหรือรายได้ สำหรับการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมจากหลักสูตรปกติ (3) ขอรับทุนสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ (4) สนับสนุนงบประมาณ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก แก่นักเรียนกลุ่มตัวแทนแข่งขัน (5) ส่งเสริมงบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ และ (6) จัดสรรงบประมาณ ทุนการศึกษา เงินรางวัล เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่นักเรียนที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน 4) การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาพหุปัญญา มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ (1) พัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพบนฐานพหุปัญญา (2) สร้างหลักสูตรการพัฒนาพหุปัญญาในสถานศึกษา (3) พัฒนาหลักสูตรพหุปัญญาและบริหารจัดการศึกษาหลักสูตรให้ได้มาตรฐานเพื่อความเป็นเลิศ (4) จัดทำธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อแลกเปลี่ยนบทเรียนความรู้ต่าง ๆ สำหรับนักเรียน (5) จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน (6) จัดโครงการ / กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต ควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรม ให้กับนักเรียน 5) การพัฒนาบุคลากร มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ (1) จัดอบรมครู บุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา พหุปัญญาของนักเรียน (2) สนับสนุนให้ครูได้พัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะด้านตามความสนใจ และพัฒนาเทคนิควิธีการสอน (3) ส่งเสริมการเรียนรู้แก่ครูด้านการประเมินผลนักเรียน (4) สร้างขวัญกำลังใจให้เกิดขึ้นแก่บุคลากร และ (5) สนับสนุน ส่งเสริม หรือมีรางวัลตอบแทนพิเศษให้ครูที่ทุ่มเท ดูแลเอาใจใส่กับนักเรียนอย่างใกล้ชิด 6) การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ (1) ผู้บริหารมุ่งเน้นการบริหารโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม (2) สร้างเครือข่ายผู้ปกครองให้มีการส่งเสริมผู้เรียนตามพหุปัญญา (3) ร่วมมือกับผู้ปกครองในการออกแบบกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน (4) สร้างเครือข่ายความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ (5) ประสานความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน เพื่อช่วยกันส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพหุปัญญานักเรียน และ (6) ใช้เครือข่ายผู้ปกครองรุ่นพี่ศิษย์เก่า มาถ่ายทอดประสบการณ์ และให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และ 7) การนิเทศกำกับ ติดตาม และประเมินผล มี 6 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ (1) นิเทศบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนด โดยการประชุม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (2) กำกับการดำเนินงานโครงการพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (3) จัดทำแผนระบบการติดตามงานด้านการพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน (4) จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ผลงานการเข้าร่วมแข่งขันทักษะของนักเรียน และผลการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน (5) ประเมินสรุปผลกิจกรรมการพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียนทุก 3 เดือน 6 เดือน และประจำปี และ (6) นำผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน มาพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

การศึกษาขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ (1) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย นโยบาย และกลยุทธ์ (2) การจัดโครงสร้างการบริหารงาน (3) การระดมและจัดสรรทรัพยากร (4) การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาพหุปัญญา (5) การพัฒนาบุคลากร (6) การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และ (7) การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย นโยบาย และกลยุทธ์ มี 5 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ดังกล่าวเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญสำหรับการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โดยโรงเรียนต้องกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของการพัฒนาศักยภาพนักเรียนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของโรงเรียน มีการสร้างค่านิยมร่วมและวิสัยทัศน์ร่วมในการพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน ระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา กำหนดนโยบาย กลยุทธ์ ที่ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางและวิธีปฏิบัติที่ดีในการนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ โดยผู้บริหารจำเป็นต้องชี้แจงนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียนให้บุคลากรทุกคนรับทราบ อย่างมีจิตวิทยา และมีศิลปะ ในการสื่อสาร และมีการจัดทำแผนงานเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาของนักเรียน ทั้งนี้การที่กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย นโยบาย และกลยุทธ์ เป็นหนึ่งในกระบวนการบริหารที่สำคัญ อาจเนื่องมาจากการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายสามารถบอกถึงทิศทางของการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน ช่วยให้สมาชิกทุกคนรู้ว่าแต่ละคนมีความสำคัญต่อการมุ่งไปสู่จุดหมายปลายทาง และรู้ว่าทำอะไร ทำไม่ต้องทำ ทำอย่างไร และทำเมื่อใด เพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีกระบวนการบริหารที่ว่า กระบวนการบริหารเป็นการดำเนินการโดยนำปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารต่าง ๆ มาใช้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายของการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ กระบวนการในการบริหารจะต้องคำนึงถึงหลักการและทฤษฎีทางการบริหาร และนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของของสถานศึกษา (วิเศษ ขวาระนอง, 2562) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ เฉลียว ยาจันทร (2556) กล่าวว่า นโยบายและกลยุทธ์เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการบริหาร เพราะเป็นเครื่องบ่งชี้ทิศทางในการบริหารงาน และเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารพิจารณาใช้เพื่อการตัดสินใจสั่งการ การบริหารงานโดยปราศจากนโยบายและกลยุทธ์ย่อมเป็นสิ่งที่ไปไม่ได้ เพราะนโยบายและกลยุทธ์เกิดจากวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการบริหาร นโยบายและกลยุทธ์จึงมีความสำคัญต่อการบริหาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนา อุปพงษ์ (2558) พบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และนโยบายที่ชัดเจน เป็นหนึ่งในกระบวนการที่สำคัญของการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อการส่งเสริมพหุปัญญาของนักเรียน โรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. การจัดโครงสร้างการบริหารงาน มี 5 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ดังกล่าวเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญสำหรับการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โดยการจัดโครงสร้างการบริหารนั้นควรกำหนดรูปแบบองค์กร ที่มีกฎ ระเบียบ และข้อกำหนดต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มุ่งสู่เป้าหมายร่วมกัน มีการจัดโครงสร้างการบริหารงานแบบมีความยืดหยุ่น และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ โดยกำหนดขั้นตอนให้บุคลากรทุกคนทราบถึงบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน กำหนดโครงสร้างการบริหาร ในลักษณะของสายการบังคับบัญชา โดยผู้บังคับบัญชามอบหมายอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนลงให้ และมีการจัดรวบรวมกระบวนการทำงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน ให้เข้ามาอยู่ในหน่วยงานใหญ่เดียวกัน ทำงานร่วมกัน ทั้งนี้การที่การจัดโครงสร้างการบริหารงานเป็นหนึ่งในกระบวนการบริหารที่สำคัญ อาจเนื่องมาจากโครงสร้างการบริหารงาน จะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมจะแสดงถึงรูปแบบของกฎระเบียบและข้อกำหนดว่ากิจกรรมใดควรทำและกิจกรรมใดที่ไม่ควรทำ เพื่อเป็นแนวทางให้กับบุคลากรในการปฏิบัติงาน การจัดโครงสร้างการบริหารงานที่มีความเหมาะสมจึงนำไปสู่การปฏิบัติงาน ที่ประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีการบริหารสถานศึกษาที่ว่า การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เกิดจากการจัดโครงสร้างการบริหารที่มีความเหมาะสม องค์กรที่ผ่านการจัดระบบระเบียบและโครงสร้างการบริหารงานไว้เป็นอย่างดี มีความสำคัญต่อการบริหารงานอย่างมาก ทำให้รู้ว่าใครจะทำอะไร ที่ไหน รายงานหรือขึ้นตรงต่อผู้ใด มีประเด็นความสำคัญ คือ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพโดยรวมในการดำเนินกิจกรรม เพื่อความชัดเจนในการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ กฎ ระเบียบ เพื่อความเป็นเอกภาพของการบังคับบัญชา และสั่งการ (ฤทัยรัตน์ แสนศิลา, 2557) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริกันต์ ทิพย์ภักดี (2564) พบว่า การจัดโครงสร้าง

การบริหารตามหน้าที่หลักและการแบ่งงานตามความเชี่ยวชาญเหมาะสม เป็นหนึ่งในกระบวนการที่สำคัญของการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง และงานวิจัยของแว่มสนะห์ แส๊ะเต็ง (2565) พบว่า การจัดโครงสร้างการบริหารเป็นกระบวนการที่สำคัญของการบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการสู่หุปัญญา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนบ้านประจัน

3. การระดมและจัดสรรทรัพยากร มี 6 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ดังกล่าวเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญสำหรับการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โดยการระดมทรัพยากรนั้นควรระดมเงินทุนจากผู้ปกครองในการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เพื่อหาทุนหรือรายได้ สำหรับการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมจากหลักสูตรปกติ รวมถึงขอรับทุนสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ สำหรับการจัดสรรทรัพยากรที่ระดมได้นั้น ทางโรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก แก่นักเรียนกลุ่มตัวแทนแข่งขัน ส่งเสริมงบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ และจัดสรรงบประมาณ ทุนการศึกษา เงินรางวัล เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่นักเรียนที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน ทั้งนี้การที่การระดมและจัดสรรทรัพยากรเป็นหนึ่งในกระบวนการบริหารที่สำคัญ อาจเนื่องมาจากการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทางนั้น จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรมากมาย ซึ่งในบางกรณีโรงเรียนบางแห่งอาจไม่มีทรัพยากรมากพอสำหรับการบริหาร จึงจำเป็นต้องมีการระดมทรัพยากรและมีการจัดสรรทรัพยากรที่ได้มาอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีการบริหารสถานศึกษาที่ว่า การบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องมีการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการบริหาร ซึ่งสถานศึกษาสามารถระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา โดยการแสวงหาทรัพยากรจากชุมชนเข้ามาจัดการศึกษา เช่น การขอรับบริจาคทรัพย์สิน อาคาร พื้นที่ เงินทุน แรงงาน และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสนับสนุนการจัดการศึกษา (นันทยา โสภณสรัญญา, 2552) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรชน บัวพันธ์ (2562) พบว่า การระดมความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นหนึ่งในกระบวนการที่สำคัญของการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ ด้านการจัดการเรียนการสอนหุ่นยนต์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และงานวิจัยของ นรารักษ์ ประจุพรม (2562) พบว่า หนึ่งในกระบวนการบริหารที่สำคัญของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้านการอ่านในเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออก คือ การสรรหาและจัดสรรทรัพยากร

4. การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาหุปัญญา มี 5 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ดังกล่าวเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญสำหรับการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โดยการพัฒนาหลักสูตรนั้นทางโรงเรียนจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพบนฐานหุปัญญา มีการสร้างหลักสูตรการพัฒนาหุปัญญาในสถานศึกษา และพัฒนาหลักสูตรให้ได้มาตรฐานเพื่อความเป็นเลิศ อาจมีการจัดทำธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อแลกเปลี่ยนบทเรียนความรู้ต่าง ๆ สำหรับนักเรียน สำหรับการจัดกิจกรรมพัฒนาหุปัญญานั้น ทางโรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาหุปัญญาของนักเรียน อาทิ กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กิจกรรมเสริมหลักสูตร / ทักษะสมรรถนะ กิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ ฯลฯ และจัดโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต ควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรม ให้กับนักเรียน ทั้งนี้การที่การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาหุปัญญาเป็นหนึ่งในกระบวนการบริหารที่สำคัญ อาจเนื่องมาจากการหลักสูตรการเรียนการสอนเปรียบเสมือนเข็มทิศสำหรับครูที่กำหนดทิศทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหุปัญญานักเรียน ทำให้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทางดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีหุปัญญาของ Gardner (2011) ที่ว่าสติปัญญาความสามารถที่หลากหลายของบุคคลที่มีความสามารถที่มากจากการถูกควบคุมโดยสมองแต่ละส่วน และการพัฒนาสมองต้องได้รับการเลี้ยงดูจากสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม การส่งเสริมความสามารถทางสติปัญญาสำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ ต้องจัดให้เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล เพื่อให้พัฒนาความสามารถทางสติปัญญาของบุคคลในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนรารักษ์ ประจุพรม (2562) พบว่า การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นหนึ่งในกระบวนการที่สำคัญของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านการอ่านในเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออก และงานวิจัยของ วีรชน บัวพันธ์ (2562) พบว่า กระบวนการที่สำคัญของการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านการจัดการเรียนการสอนหุ่นยนต์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การพัฒนาหลักสูตรหุ่นยนต์ให้ดีขึ้น

5. การพัฒนาบุคลากร มี 5 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ดังกล่าวเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญสำหรับการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โดยการจัดอบรมครู บุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน มีการสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะด้านตามความสนใจ และพัฒนาเทคนิควิธีการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้แก่ครูด้านการประเมินผลนักเรียน การสร้างขวัญกำลังใจให้เกิดขึ้นแก่บุคลากร รวมถึงการสนับสนุน ส่งเสริม หรือมีรางวัลตอบแทนพิเศษให้ครูที่ทุ่มเท ดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้การที่การพัฒนาบุคลากรเป็นหนึ่งในกระบวนการบริหารที่สำคัญ อาจเนื่องมาจากการพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ซึ่งการพัฒนาบุคลากรเป็นแนวทางหนึ่งที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีการบริหารสถานศึกษาที่ว่า การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญต่อการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะบุคลากรจะต้องมีการปรับปรุงตนเองให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ จนเกิดความชำนาญการ และต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันอยู่เสมอ (อนันต์ ศรีอำไพ, 2559) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรารักษ์ ประจุพรหม (2562) พบว่า การพัฒนาครูและบุคลากร เป็นกระบวนการที่สำคัญของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้านการอ่านในเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และงานวิจัยของ วีรชน บัวพันธ์ (2562) พบว่า การพัฒนาบุคลากร เป็นกระบวนการบริหารที่สำคัญในการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ ด้านการจัดการเรียนการสอนหุ่นยนต์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6. การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มี 6 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ดังกล่าวเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญสำหรับการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โดยผู้บริหารควรมุ่งเน้นการบริหารโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ทางโรงเรียนควรสร้างเครือข่ายผู้ปกครองให้มีการส่งเสริมผู้เรียนตามพหุปัญญา ร่วมมือกับผู้ปกครองในการออกแบบกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ มีการประสานความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน เพื่อช่วยกันส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน หรืออาจใช้เครือข่ายผู้ปกครอง รุ่นพี่ศิษย์เก่า มาถ่ายทอดประสบการณ์ และให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทั้งนี้การที่การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นหนึ่งในกระบวนการบริหารที่สำคัญ อาจเนื่องมาจากการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาให้ประสบความสำเร็จนั้น สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้เพียงลำพัง จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีพหุปัญญาของ Gardner (2011) ที่ว่ามนุษย์ทุกคนสามารถพัฒนาสติปัญญาแต่ละด้านให้สูงขึ้นในระดับใช้การได้ ถ้ามีการเสริมกำลังใจ ความร่วมมือของผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อาจจะเสริมสมรรถภาพของสติปัญญาด้านต่าง ๆ ให้สูงขึ้นได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรารักษ์ ประจุพรหม (2562) พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการ ที่สำคัญของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้านการอ่านในเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และงานวิจัยของแว่มสนะห์ แส้เต็ง (2565) พบว่า การบริหารและจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่สำคัญของการบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการสู่พหุปัญญาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนบ้านประจัน

7. การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล มี 5 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ดังกล่าวเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญสำหรับการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทาง โดยทางโรงเรียนจำเป็นต้องนิเทศบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนด โดยการประชุม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการกำกับกำกับการดำเนินงานโครงการพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จัดทำแผนระบบการติดตามงานด้านการพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ผลงานการเข้าร่วมแข่งขันทักษะของนักเรียน และผลการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน มีการประเมินสรุปผลกิจกรรมการพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียนทุก 3 เดือน 6 เดือน และประจำปี และนำผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน มาพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้การที่การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลเป็นหนึ่งในกระบวนการบริหารที่สำคัญ อาจเนื่องมาจากการกำกับจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและลดความสูญเสียได้อย่างเป็นรูปธรรม และสำหรับโครงการต่าง ๆ ในการพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียนที่มีการติดตามอย่างสม่ำเสมอและถูกต้องแล้ว จะทำให้การประเมินโครงการนั้น ๆ ทำได้ง่ายขึ้นและมีโอกาสประสบ

ความสำเร็จสูงกว่าโครงการที่ไม่มีการติดตาม หรือติดตามอย่างไม่ถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีระบบที่ว่า กระบวนการ (Process) คือ การนำเอาปัจจัยทุกประเภทมาใช้ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เนื่องจากในกระบวนการจะมีระบบย่อย ๆ รวมกันอยู่หลายระบบ ครบวงจร ตั้งแต่ การบริหารจัดการ การนิเทศ การวัดผล ประเมินผล การติดตามตรวจสอบ เพื่อให้ปัจจัยทั้งหลายเข้าสู่กระบวนการในทุกกระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จันทร์านิ สงวนนาม, 2553) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริกานต์ ทิพย์ภักดี (2564) พบว่า การควบคุม ติดตามงาน และการแก้ไขข้อบกพร่องอย่างเป็นระบบ เป็นหนึ่งในกระบวนการที่สำคัญของการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง และงานวิจัยของแว่มมัสสะห์ แสะเต็ง (2565) พบว่า การกำกับ ติดตาม ประเมินผล เป็นกระบวนการสำคัญของการบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการสู่หุปัญญา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนบ้านประจัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทางไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษารายละเอียดของกระบวนการบริหารอย่างละเอียด เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างละเอียดในทุกประเด็นเนื้อหา ก่อนนำไปใช้ในสถานการณ์จริง
2. การนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทางไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จได้ ขึ้นอยู่กับการมีอุดมการณ์ ความมุ่งมั่นของบุคลากรในทุกระดับ รวมถึงการประเมินความพร้อมของโรงเรียน ซึ่งต้องมีการประยุกต์ใช้กระบวนการบริหารนี้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา
2. การนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของกระบวนการบริหารจากงานวิจัยนี้ไปใช้ในการบริหารเพื่อพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียนในสถานศึกษา ควรคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น ระดับชั้นที่เปิดสอน หรือหน่วยงานที่สังกัด เป็นต้น เนื่องจากผลจากงานวิจัยนี้เหมาะสำหรับนำไปใช้กับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาที่มีบริบทที่แตกต่างออกไป อาจต้องมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนรายพหุปัญญา โดยเฉพาะด้านพหุปัญญาที่มีความจำเป็นในการพัฒนานักเรียน เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาพหุปัญญาด้านนั้นต่อไป
2. ควรศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนด้านพหุปัญญาสู่ความสามารถเฉพาะทางให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบตามทฤษฎีระบบ ทั้งปัจจัยการบริหาร กระบวนการบริหาร และผลลัพธ์การบริหาร
3. ควรศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารต่าง ๆ โดยการประยุกต์ใช้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของกระบวนการบริหารจากงานวิจัยนี้ เช่น การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2561). สถิติสำหรับงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 12). สามลดา.
- จันทร์านิ สงวนนาม. (2553). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). บุ๊คพอยต์.
- เฉลียว ยาจันทร์. (2556). นโยบายและการปฏิบัติด้านการศึกษาระดับพื้นฐานเพื่อพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน. [ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นรรนธวรรณ หมอแก้ว. (2563). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วน 14 จังหวัดเชียงใหม่. [การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- นรารักษ์ ประดุจพรหม. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ด้านการอ่านในเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. [ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

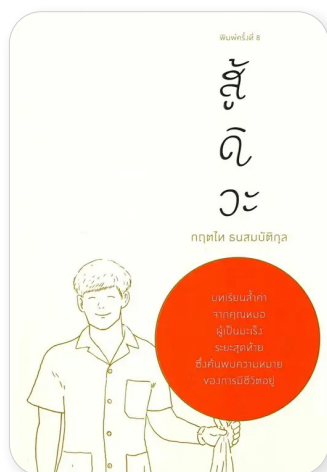

- นันทยา โสภณสรัญญา. (2552). *การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา
อ่างทอง*. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สุวีริยาสาส์น.
- ฤทัยรัตน์ แสนศิลา. (2557). *ปัจจัยด้านการบริหารจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองอาเซียนของนักเรียนใน
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนา อุปพงษ์. (2558). *การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการส่งเสริม พหุปัญญาของนักเรียน
โรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. [ดุขนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิเศษ ขาวระนอง. (2562). *การบริหารสถานศึกษาโดยวิธีการเชิงระบบ*. โรงเรียนคำสร้อยพิทยาสรรค์.
- วีรชน บัวพันธ์. (2562). *การพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านการจัดการเรียนการสอนหุ่นยนต์
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. [ดุขนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- แวมัสนะห์ แส๊ะเต็ง. (2565). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการสู่พหุปัญญา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ระดับปฐมวัยของโรงเรียนบ้านประจัน*. *วารสาร มจร อุบล ประทรรศน์*, 7(3), 1049-1062.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560–2579)*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *รายงานการศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาสำหรับ
ผู้มีความสามารถในประเทศไทย*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สิริกานต์ ทิพย์ภักดี. (2564). *การบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัดอ่างทอง*.
[วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อนันต์ ศรีอำไพ. (2559). *เอกสารประกอบการสอนวิชา 0501702 การบริหารทรัพยากรบุคลากรทางการศึกษา*.
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Bloom, B. S. (1968). Learning for mastery. *Evaluation Comment (UCLA-CSIEP)*, 1(2), 1-12.
- Gardner, H. (2011). *Frames of mind: Theory of multiple intelligences*. Basic Books.

วิจารณ์หนังสือ

“ ”

ผู้เขียน : นายแพทย์กฤตไท ธนสมบัติกุล

ISBN 978-6167-942-91-9

จำนวนหน้า 200 หน้า / ราคา 165 บาท

บทวิจารณ์โดย : ผศ.ดร.ปิยะธิดา ปัญญา

นายแพทย์กฤตไท ธนสมบัติกุล เป็นอาจารย์หมอสาขาระบาดวิทยาคลินิกและสถิติศาสตร์ ที่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร เรียนต่อเฉพาะทางสาขา เวชศาสตร์ครอบครัว และจบการศึกษาปริญญาโทวิทยาการข้อมูล อีกทั้งยังมีความมุ่งมั่นที่จะเรียนต่อในระดับปริญญาเอก อีกด้วย ผู้เขียนเป็นผู้ที่รักการออกกำลังกาย และผู้เขียนเป็นผู้ที่ชอบเล่าเรื่อง ชอบสอน ชอบอธิบาย ชอบเขียน ชอบถ่ายทอด ความรู้ และหนึ่งในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่สำคัญในชีวิต หนังสือเล่มนี้จึงเป็นอีกเล่มหนึ่ง และเล่มสุดท้ายของผู้เขียนที่ได้ตั้งใจเขียน เพื่อให้ข้อคิดต่าง ๆ แก่ผู้อ่าน

หนังสือ **“สู่ตะวัน”** เป็นผลงานที่รวบรวมมาจากเพจ สู่ตะวัน ที่ได้เขียนตั้งใจแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อ่าน ที่อาจเป็นประโยชน์ต่ออีกหลายๆ คน ที่กำลังเผชิญกับโรคร้าย และเหลือเวลาแห่งชีวิตไม่มากนัก และเขาก็เลือกที่จะมีความสุข และ สู่ไปกับโรคร้าย ที่ไม่มีโอกาสที่เขาจะชนะมันได้เลย หนังสือเล่มนี้ คงจะเป็นหนังสืออีกเล่มหนึ่ง ที่จะช่วยให้ผู้อ่าน ที่อาจท้อแท้ หหมดหวัง หหมดกำลังใจ ได้ลุกขึ้นมา สู่ตะวัน บนเส้นทางของตนเอง ให้สามารถอยู่กับมันได้ อย่างมีความสุขต่อไป

หนังสือ **“สู่ตะวัน”** เป็นหนังสือที่ประกอบไปด้วยสาระที่เชื่อมต่อกันถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของผู้เขียน ที่กำลังป่วยเป็นมะเร็งปอดระยะสุดท้าย ในขณะที่เขียนหนังสือเล่มนี้ ที่นับว่าเป็นบทเรียนที่ล้ำค่า และค้นพบความหมายของการมีชีวิต อยู่ ... ว่า คนเรามีชีวิตอยู่เพื่ออะไร

ผู้เขียนได้นำเสนอเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการเป็นมะเร็ง และการรักษา และเวลาที่จะสามารถมีชีวิตอยู่รอด ในเชิง หลักวิชา ผู้เขียนได้รับการรักษาตามหลักการแพทย์ และร่างกายของเขาตอบสนองต่อการรักษาเป็นอย่างดี และอาการไม่กำเริบ หรือเรียกว่า คุณโรคได้ และมีชีวิตอยู่ได้ถึงหกเดือน นั้นหมายความว่า เขากลายเป็นคนครึ่งหนึ่งที่รอดชีวิตเกินกว่าหกเดือน แต่อย่างไรก็ตาม จากสถิติที่ค้นพบจากงานวิจัย ก็ไม่สามารถระบุได้เช่นกันว่า ชีวิตหลังหกเดือนจากนี้จะเป็นเช่นไร โรคมะเร็ง อีกนานสักแค่ไหน อาจเป็นหลายวัน หลายเดือน หลายปี ทุกอย่างล้วนเป็นไปได้

ผู้เขียนนับเป็นคนหนึ่งที่มีชีวิตที่ดีมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็น เรื่องการเรียน การทำงาน และครอบครัว ในขณะที่ ชีวิตกำลังเริ่มต้นด้วยดี เรียนจบแพทย์ เป็นอาจารย์แพทย์ เรียนต่อเฉพาะทาง และ เรียนจบปริญญาโท และกำลังสอบเข้าเรียน ปริญญาเอก มีแผนว่าจะแต่งงาน มีบ้าน สร้างครอบครัว และแล้วสิ่งที่ไม่คาดคิดก็เกิดขึ้น เมื่อเขาเป็นมะเร็งปอดระยะสุดท้าย และลูกสามไปยังสมอง มีก้อนที่สมองหลายจุด แต่โชคยังเข้าข้างเขาอยู่บ้าง ที่ไม่ได้อยู่ในตำแหน่งที่จะทำให้เขาเสียการทรงตัว และเป็นอัมพาตได้

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย

Assistant Professor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

ด้วยอาชีพหมอ ที่ต้องรักษาผู้ป่วย เขามีความภูมิใจมากที่ได้ทำงานที่ตนเองอยากทำ งานที่มีคุณค่ากับผู้อื่น งานที่ได้ทำกับคนมีคุณภาพ ได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยน ซึ่งกันและกัน พร้อมสนับสนุนและเติบโตไปด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นหัวหน้า รุ่นพี่ รุ่นน้อง เพื่อน ๆ และทีมบุคลากรทางการแพทย์ ผู้เขียนเป็นแพทย์ที่คน ๆ หนึ่งที่ได้นั่งลงข้างๆ คนไข้ และทำให้คนไข้รู้สึกได้ว่า โชคดีจังที่ได้เจอหมอคนนี้ แต่โอกาสนั้นคงไม่มีอีกแล้ว เพราะหลังจากที่ป่วย เขาก็อยากใช้ชีวิตที่เหลืออยู่กับครอบครัว กับคนที่รัก และจากเหตุการณ์หลาย ๆ อย่างทำให้ผู้เขียนได้คิดว่าหลาย ๆ อย่างที่เป็นอดีต เราไม่สามารถกลับไปแก้ไขได้ จึงควรปล่อยวางอดีต และอยู่กับปัจจุบันตรงหน้า ไม่ต้องไปคิดว่า มันเกิดขึ้นเพราะอะไร แต่มันเกิดขึ้นแล้ว ต้องยอมรับมัน และไปกันต่อ

หลาย ๆ คนที่ประสบกับโรคร้าย หรือเจอกับปัญหาชีวิตต่าง ๆ ที่นำไปสู่ความทุกข์กาย ทุกข์ใจ อาจจะคิดว่า ทำไมต้องเป็นเรา ทำไมเราถึงโชคร้ายอย่างนี้ นั่นเป็นความคิดที่มองตัวเองเป็นเหยื่อ และกำลังปฏิเสธความจริงตรงหน้า ความคิดเช่นนั้น นอกจากจะไม่ทำอะไรให้ดีขึ้นแล้ว ยังทำให้สภาพจิตใจและความหวังในชีวิตลดลงด้วย การที่ผู้เขียนได้เผชิญกับโรคร้ายที่สร้างความทุกข์ ทรมานให้กับร่างกาย แต่ในขณะเดียวกัน ก็มีครอบครัว เพื่อน ๆ ก็ให้กำลังใจต่าง ๆ ซึ่งผู้เขียนกำลังมองว่า การมองสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตนั้น นับเป็น “ของขวัญ” กล่าวคือ แทนที่จะมองสิ่งที่ขาดหายไป แต่ควรเลือกมองสิ่งที่มีอยู่ และมีความสุขกับมัน เพราะทุกช่วงเวลาล้วนสำคัญ ทุกวันมีความหมาย และทุกนาทีคือโอกาส โอกาสที่ทุกคนสามารถมองเห็นอยู่ตรงหน้า แล้วตัดสินใจว่า จะเป็นเหยื่อ หรือ ผู้ชนะ เลือกที่จะยอมรับสิ่งที่เข้ามาในชีวิต และมองมันเป็น “ของขวัญ” ให้ได้ และจะทำให้เราได้ของขวัญที่ดีในชีวิต และใช้ชีวิตแบบคนธรรมดา ที่มีความสุข

การที่ผู้เขียนรู้อย่างแน่นอนแล้วว่า อย่างไรก็ตามเขาก็ไม่สามารถชนะโรคร้ายที่เขา กำลังเผชิญอยู่ และตระหนักว่าเวลาที่เหลืออยู่ของชีวิตมีจำกัด และรับรู้ถึงความโชคร้ายที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นการใช้เวลาในแต่ละวันไปกับสิ่งสำคัญและใช้ชีวิตให้มีคุณค่าในตอนที่ยังมีโอกาสทำได้นั้น หมายความว่าแม้ยังมีทางไปต่อ ชีวิตยังไม่จบ ยังมีลมหายใจ...ก็ต่อ**สู้ดิวะ** ซึ่งคำนี้ผู้เขียนจะไม่พูดกับใคร ๆ ที่กำลังทุกข์ หรือ ลำบาก เพราะนัยยะที่คนพูดต้องการให้กำลังใจ แต่อีกนัยยะของคนฟัง อาจจะคิดว่าเท่าที่สู้อยู่ตอนนี้ยังไม่พออีก หรืออย่างไร หลาย ๆ คนอาจตั้งคำถามกับตนเองว่า เราจะอดทนเพื่ออะไร การอยากมีชีวิตอยู่ของแต่ละคน มีเหตุผลที่แตกต่างกันไป สำหรับผู้เขียน ยังอยากใช้ชีวิตอยู่ ใช้เวลากับภรรยาให้นานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และนี่เป็นคำตอบที่สู้ไปทำไม ส่วนท่านผู้อ่านที่อาจตั้งคำถามว่า เราจะสู้ไปทำไม สู้ไปเพื่ออะไร ผู้เขียนมองว่า แต่ละคนมีเหตุผลของตนเองและผู้เขียนหวังว่า ทุกท่านจะสามารถ ค้นพบ เหตุผลในการมีชีวิตอยู่ของตนเอง...จะทำให้ชีวิตมีความหมาย มีพลังกาย พลังใจ ในการต่อสู้ ฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ ไม่ว่าเวลาที่เหลือจะมากหรือน้อยก็ตาม ทำทุกวินาทีให้มีความหมาย ทุกอย่างที่ผ่านมาเข้ามาในชีวิตถือเป็นของขวัญที่มีคุณค่าทั้งสิ้น

ทุกคนมีชีวิตอยู่ด้วยความหวัง ทุกเช้าที่ได้ตื่นขึ้นมา ทุกสิ่งที่ได้มองเห็น ทุกสิ่งที่ได้กิน ทุกสิ่งที่ได้ร่วมกิจกรรม ทุกคนที่ได้พบ เหล่านี้คือสิ่งสำคัญที่สุด ผู้เขียนเล่าว่า ทุกวันที่เขาได้ตื่นขึ้นมา เขาจะตั้งใจใช้ชีวิตของเขาให้เหมือนเป็นวันสุดท้าย เพราะเขาก็ไม่รู้เลยว่า เขจะมีโอกาสได้ลืมตาขึ้นมาและพบกับทุกสิ่งเหมือนใน ทุกวันหรือไม่ ความหวังของผู้เขียน ณ ตอนนั้น คือ หวังให้โรคร้ายสงบ เพื่อที่จะได้มีชีวิตต่อไป ซึ่งความหวังเป็นสิ่งที่เขามี และผู้เขียนก็ไม่แน่ว่า เพราะมีชีวิตจึงมีความหวัง หรือเพราะมีความหวังจึงมีชีวิต...

หนังสือ **“สู้ดิวะ”** เป็นหนังสือที่ผู้เขียนถ่ายทอดประสบการณ์ แนวคิด รวมถึงการใช้ชีวิตที่เหลืออย่างมีความหมาย ทุกสิ่งที่ผ่านเข้ามาในชีวิตนับเป็นของขวัญที่มีค่า นอกจากจะได้สาระเกี่ยวกับโรคร้าย แนวทางการรักษา สิ่งที่สำคัญที่ผู้เขียนพยายามสื่อก็คือ หากความเหตุผลของการต่อสู้ให้มีชีวิตต่อให้เจอ แล้วจะทำให้เรามีพลัง ที่จะสู้ และอยู่ต่อไปให้ได้อย่างมีความสุขกับทุกสิ่งที่ต้องเจอ อายุเฉลี่ยของคนทั่วไปจะมีประมาณ 20,000 วัน แต่ผู้เขียนไม่สามารถไปต่อได้ การเกิดมาของมนุษย์ มักต้องการให้คนยอมรับ ต้องการได้รับความชื่นชม ต้องการเสพสุขมากเท่าที่ต้องการ คำถามคือ เราต้องการเช่นนั้นจริง ๆ หรือ... ในทำนองกลับกันคนเราเกิดมา เพื่อทำให้คนอื่นมีความสุข ดังเช่นหนังสือเล่มนี้ ที่ผู้เขียนได้เขียนขึ้นมา เขาเชื่อว่า ถ้าหนังสือเล่มนี้สามารถเป็นแรงบันดาลใจให้คนอ่านแล้วมีความสุขได้ หรือ แม้จะเป็นแค่พลังเล็ก ๆ ให้กับผู้อ่านได้ ผู้เขียนรู้สึกว่าการมีชีวิตเขามีคุณค่า นั้นสะท้อนให้เห็นว่า อย่างน้อยคนเราเกิดมาก็ต้องการทำให้คนอื่นมีความสุข ไม่ใช่หวังแต่ประโยชน์ส่วนตนเพียงอย่างเดียว

นายแพทย์กฤตไท ธนสมบัติกุล ได้ต่อสู้กับโรคร้ายเป็นเวลาประมาณ 1 ปี และเขาก็ได้จากไป ด้วยวัยเพียง 28 ปี ในขณะที่ชีวิตกำลังไปได้สวย และสมบูรณ์แบบที่คนคนหนึ่งจะมีได้ แต่ทุกสิ่งก็จบลงอย่างรวดเร็ว ด้วยการเป็นโรคมะเร็งปอดระยะสุดท้าย แต่ในความโชคร้ายก็มีความโชคดี โดยทั่วไปคนไข้โรคนี้อายุจะเสียชีวิตภายใน 6 เดือน แต่เขาได้ไปต่อ

ในขณะที่เขาลุ้นทุก ๆ วันว่า พรุ่งนี้จะยังคงมีอยู่จริงไหม และเป็นเหตุให้เขาทำทุกอย่างให้มีความสุขในทุก ๆ วันที่เขามีชีวิตอยู่... แล้ว พวกเราที่ยังมีชีวิตอยู่ในตอนนี้ อาจต้องย้อนกลับไปมองว่าเราทำทุกอย่างให้ดีที่สุด เสมือนวันนี้เป็นวันสุดท้ายของเราแล้ว หรือยัง และทำได้ดีมากน้อยเพียงไร เพื่อจะได้ไม่ต้องเสียใจกับสิ่งที่ผ่านมา

ข้อคิดก่อนจาก...เกี่ยวกับ “สุติวะ”

“ชีวิตไม่มีความแน่นอน สุดท้ายเราทุกคนก็ต้องตาย จงอยู่กับปัจจุบันใช้ชีวิตแต่ละวันให้เหมือนเป็น วันสุดท้าย ถ้ามีอะไรที่ทำได้เพื่อคนอื่นได้ ก็แบ่งปันความโชคดีให้เขาบ้าง และไม่ว่าชีวิตจะเลวร้ายแค่ไหน อย่าหมดหวังกับชีวิตเด็ดขาด”

กฤตไท ชนสมบัติกุล

เอกสารอ้างอิง

กฤตไท ชนสมบัติกุล. (2566). สุติวะ (พิมพ์ครั้งที่ 17). คู่มือรัก.

Template บทความวิจัย (Research Article)

ชื่อเรื่อง ภาษาไทย ชื่อเรื่อง ภาษาอังกฤษ (TH Sarabun New ขนาด 18 pt. หนา)

[ชื่อผู้นิพนธ์คนที่หนึ่ง]^{1,*}, [ชื่อผู้นิพนธ์คนที่สอง]² และ [ชื่อผู้นิพนธ์คนที่สาม]³
[Author 1]^{1,*}, [Author 2]² and [Author 3]³

ABSTRACT (16 pt. ตัวหนา)

[ABSTRACT ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ 2) กลุ่มตัวอย่าง 3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4) วิเคราะห์ข้อมูลโดย 5) สถิติที่ใช้ในการวิจัย] (ย่อหน้า 1.5 cm TH Sarabun New ขนาด 14 pt.).....

..... (เนื้อหาความในบทความต้องมีความยาวไม่เกิน 250 คำ และอยู่ใน 1 หน้า)

ผลการวิจัย พบว่า (ย่อหน้า 1.5 cm TH Sarabun New ขนาด 14 pt.).....

KEYWORDS: คำที่ 1 / คำที่ 2 / คำที่ 3 (เว้นวรรค 1 เคาะทั้งหลังคำที่ 1 และหน้าคำที่ 2 (ตัวอักษรใหญ่ทั้งหมด)
โดยใช้เครื่องหมาย / ขึ้นระหว่างคำ)

¹ หลักสูตร สาขาวิชา คณะ มหาวิทยาลัย ประเทศไทย (ภาษาไทย)
หลักสูตร สาขาวิชา คณะ มหาวิทยาลัย ประเทศไทย (ภาษาอังกฤษ)
² ตำแหน่งทางวิชาการ คณะ มหาวิทยาลัย ประเทศไทย (ภาษาไทย)
ตำแหน่งทางวิชาการ คณะ มหาวิทยาลัย ประเทศไทย (ภาษาอังกฤษ)
³ ตำแหน่งทางวิชาการ คณะ มหาวิทยาลัย ประเทศไทย (ภาษาไทย)
ตำแหน่งทางวิชาการ คณะ มหาวิทยาลัย ประเทศไทย (ภาษาอังกฤษ)

*Corresponding author; e-Mail address: xxxxxxxx@xxxxxx.xxxxx (ต้องเป็นอีเมลที่ติดต่อได้ตลอดจนกว่าจะตอบรับบทความ)

บทคัดย่อ

[บทคัดย่อ ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ 2) กลุ่มตัวอย่าง 3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4) วิเคราะห์ข้อมูลโดย 5) สถิติที่ใช้ในการวิจัย] (ย่อหน้า 1.5 cm TH Sarabun New ขนาด 14 pt.).....

.....

..... (เนื้อหาความในบทคัดย่อต้องมีความยาวไม่เกิน 250 คำ และอยู่ใน 1 หน้า)

.....

ผลการวิจัย พบว่า (ย่อหน้า 1.5 cm TH Sarabun New ขนาด 14 pt.)

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: คำที่ 1 / คำที่ 2 / คำที่ 3 (เว้นวรรค 1 เคาะทั้งหลังคำที่ 1 และหน้าคำที่ 2
โดยใช้เครื่องหมาย / ขึ้นระหว่างคำ)

บทนำ

ย่อหน้า 1.5 cm ขนาดตัวอักษร 14 pt.

.....

.....

..... พิจารณาอายุของวรรณกรรมและงานวิจัย

..... งานวิจัย ที่นำมาอ้างอิงหรือทบทวน ไม่เกิน 5 ปี

..... หนังสือ ที่นำมาอ้างอิงหรือทบทวน ไม่เกิน 10 ปี

..... ทฤษฎี ที่นำมาอ้างอิงหรือทบทวน ไม่มีหมดอายุ

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์

1.

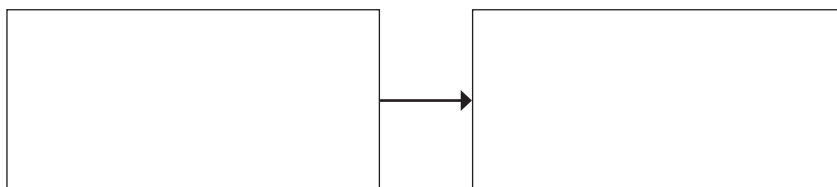
2.

3.

วิธีการวิจัย (โดยระบุ)

ประชากร / กลุ่มตัวอย่าง

กรอบแนวคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.
2.
3.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

[illegible]

การวิเคราะห์ข้อมูล

[illegible]

ผลการวิจัย

ย่อหน้า 1.5 cm ขนาดตัวอักษร 14 pt.

[illegible]

อภิปรายผล

ย่อหน้า 1.5 cm ขนาดตัวอักษร 14 pt.

..... ให้สรุปตรงตามวัตถุประสงค์ / ความสอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ตำรา แนวคิดทฤษฎี
..... และ สังเคราะห์ผลจากงานวิจัย (จำเป็นต้องมี)

..... พิจารณาอายุของวรรณกรรมและงานวิจัย
..... งานวิจัย ที่นำมาอ้างอิงหรือทบทวน ไม่เกิน 5 ปี
..... หนังสือ ที่นำมาอ้างอิงหรือทบทวน ไม่เกิน 10 ปี
..... ทฤษฎี ที่นำมาอ้างอิงหรือทบทวน ไม่มีหมดอายุ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.
2.
3.

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.
2.
3.

เอกสารอ้างอิง

(TH Niramit AS ขนาด 14 pt. หนา และจัดไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

การเขียนเอกสารอ้างอิงให้ศึกษาและดูตัวอย่างหลักการเขียนอ้างอิงตามรูปแบบ APA 7 ตามลิงค์นี้

https://joe-edu.rmu.ac.th/images/JOE2020/APA7_2563.pdf

ให้เขียนเอกสารอ้างอิงภาษาไทย ต่อด้วย เอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างรูปแบบตาราง

ตารางที่ 1

ลำดับที่	รายการ	รายการ

หมายเหตุ : xxxxxxxxxxxx

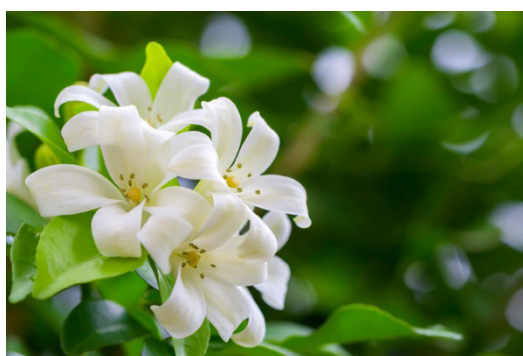
การขึ้นหน้าใหม่ทุกครั้งจะต้องมีชื่อตารางและหัวตารางทุกครั้ง มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	รายการ

หมายเหตุ : xxxxxxxxxxxx

ตัวอย่างการจัดรูปแบบภาพ

ภาพที่ 1

เอกสารอ้างอิง (APA 7)

1. ในรูปแบบบทความในหนังสือ

จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2540). การวิจัยอนาคตแบบ EDRF. ใน *ทีศนา แคมมณี และ สร้อยสน สกลรักษ์ (บ.ก.), แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา (น. 1-18)*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

2. ในรูปแบบหนังสือ(ในรูปแบบรูปเล่ม)

ทีศนา แคมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

3. ในรูปแบบวิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญมหาบัณฑิตที่ไม่ได้ตีพิมพ์

รุ่งลาวัลย์ ละอ้าคา. (2559). *การพัฒนากระบวนการส่งเสริมสุขภาพทางกายของเด็กวัยอนุบาลสำหรับผู้ปกครองชนบทอีสาน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและแนวคิดการชี้แนะ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

4. ในรูปแบบวิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญมหาบัณฑิตจากเว็บไซต์

รุ่งลาวัลย์ ละอ้าคา. (2545). *การพัฒนาโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการปรับใช้วัฒนธรรมพื้นบ้านของครูและผู้ทรงภูมิปัญญาเพื่อการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลตามวิถีชีวิตชนบทอีสาน* [วิทยานิพนธ์ปริญมหาบัณฑิต]. <http://lib.edu.chula.ac.th/IWEBTEMP/25641103/738134111934335.PDF>

5. ในรูปแบบวารสาร

ชุดิมา ธนาวัฒนากร. (2562). การพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E โดยใช้สื่อประสมเรื่อง ซอฟต์แวร์ประมวลผลคำ (Microsoft word 2013) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 3(7), 9-23.

6. ในรูปแบบเว็บไซต์

รุ่งลาวัลย์ ละอ้าคา. (2557, 20 มิถุนายน). *ปฐมวัยเพลินเล่นเป็นเรียน..สัมผัสกับธรรมชาติ สัมผัสแห่งปัญญาบทเรียนจากดิน น้ำ ต้นไม้ สัตว์น้อยใหญ่และสายลม*. <https://www.gotoknow.org/posts/397519>

7. ในรูปแบบราชกิจจานุเบกษา

พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พศ. 2561. (2561, 10 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 ตอนที่ 33. หน้า 1-18.

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

โทรศัพท์ 0-4371-2622, 08-6474-5641

เว็บไซต์ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edu-rmu/index>